

Adótanácsadó

ÁLTALÁNOS ADÓZÁSI TÁJÉKOZTATÓ
KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK RÉSZÉRE

2024

Adótanácsadó

Általános adózási tájékoztató
kis- és középvállalkozások részére a 2024-es évre

Szerzők:

Honyek Péter

a PricewaterhouseCoopers Magyarország Kft.
munkatársa

Nagy Melinda

a PricewaterhouseCoopers Magyarország Kft.
munkatársa

dr. Szále Patrik

a PricewaterhouseCoopers Magyarország Kft.
munkatársa

Az MKIK kiadványa

Üzleti7 tematikus különszám

Kiadó:
MKIK Szolgáltató Nonprofit Kft.
1054 Bp., Szabadság tér 7.
www.mkik.hu

Felelős kiadó:
Való-Sipos Ágnes
ügyvezető

Borítógrafika:
HAMA-Press Bt.

Tördelés, online kivitelezés:
Timico Bt.
tkalman@timicobt.hu

ISSN: 3004-2585 (Online)

Tartalomjegyzék

1. SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK VONATKOZÁSÁBAN	5
1.1. Az egyéni vállalkozó	5
1.2. A vállalkozói jövedelemadó	6
1.3. A vállalkozói bevétel.....	7
1.4. A költségelszámolás	11
1.5. A veszteségelhatárolás	16
1.6. A vállalkozói adóalap meghatározása.....	16
1.7. A jövedelemadó meghatározása a vállalkozói jövedelem után	18
1.8. A vállalkozói osztalékalap	18
1.9. Az átalányadózás	20
1.10. Az egyéni vállalkozói tevékenység megszűntetése	22
1.11. Az egyéni vállalkozó nyilvántartási kötelezettségei	24
1.12. Az eljárási szabályok	24
1.13. Egyéni vállalkozóból egyszemélyes kft.	24
1.14. A magánszemélyek tételes átalányadózása.....	25
2. KISADÓZÓ VÁLLALKOZÁSOK TÉTELES ADÓJA 2022. szeptember 1-jétől	26
2.1. Kata alanyok és a kata választásának feltételei	26
2.2. A kata alanyiság megszűnése	27
2.3. A kata mértéke és megfizetése	28
2.4. A kata alany közteher fizetési kötelezettsége	29
2.5. A kisadózók jövedelme és az őket megillető ellátások	30
2.6. Számla-kibocsátási, nyilvántartási és adatszolgáltatási, bevallási kötelezettség	30
2.7. Az egyéni vállalkozóra vonatkozó áttérési szabályok	30
2.8. Az adózási nemek közötti áttérés esetén alkalmazandó szabályok.....	31
3. MEZŐGAZDASÁI ŐSTERMELŐ, A CSALÁDI GAZDASÁGOK ÉS A CSALÁDI MEZŐGAZDASÁGI TÁRSASÁGOK.....	32
3.1. A mezőgazdasági őstermelő, az őstermelői tevékenység és az őstermelők nyilvántartása.....	32
3.2. Őstermelők családi gazdasága és a családi gazdaság alapítása.....	33
3.3. A kiegészítő őstermelői tevékenységből származó bevételére vonatkozó szabályok	34
3.4. A mezőgazdasági őstermelő adózása	35
3.5. Őstermelők családi gazdasága – adózási szabályok	36
4. TÁRSASÁGI ADÓ	37
4.1. A társasági adó alanya	37
4.2. Csoportos társasági adóalany	37
4.3. A társasági adó mértéke	38
4.4. A társasági adó alapja	38
4.5. Az egyes adóalap módosító tételekkel kapcsolatos részletszabályok	44
4.6. A jövedelem-(nyereség-)minimummal kapcsolatos szabályok.....	53
4.7. A fizetendő társasági adó meghatározása	54

4.8.	A fizetendő társasági adó meghatározása	54
4.9.	Tőke kivonás	62
4.10.	Adóelkerülésre vonatkozó szabályok	62
4.11.	A társasági adó bevallása és megfizetése	62
4.12.	Növekedési adóhitel	63
5.	KISVÁLLALATI ADÓ.....	64
5.1.	A kiva alanyok, a kiva alanyiság választásának időpontja	64
5.2.	A kiva alanyiság feltételei	65
5.3.	A kiva alanyiság megszűnése	65
5.4.	A kiva alapja és mértéke	67
5.5.	Bevallási határidő	69
5.6.	Az adóelőleg-fizetési kötelezettség	69
5.7.	Áttérés a kivára	69
6.	ÁLTALÁNOS FORGALMI ADÓ.....	71
6.1.	Az áfa hatálya, az adóalanyiság	71
6.2.	Egyes adókötelezettségek teljesítése	73
6.3.	Termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás	79
6.4.	Az utalványok átruházására vonatkozó szabályok	84
6.5.	Közösségen belüli termékbeszerzés	85
6.6.	Termékimport	86
6.7.	Teljesítési hely szabályok	88
6.8.	Teljesítési időpont	94
6.9.	Az adó alapja	96
6.10.	Áfa mértéke	103
6.11.	Adó alóli mentesség	104
6.12.	Az adólevonási jog	108
6.13.	Belföldön nem letelepedett adóalany adó-visszatérítetési joga	113
6.14.	Számlázás	114
6.15.	Különös adózási szabályok	122
7.	TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS.....	128
7.1.	Egyéni vállalkozókra vonatkozó általános társadalombiztosítási szabályok	128
7.2.	Társas vállalkozásokra vonatkozó társadalombiztosítási szabályok	139
8.	SZOCIÁLIS HOZZÁJÁRULÁSI ADÓ TÁRSAS VÁLLALKOZÓK ESETÉBEN.....	147
8.1.	A szociális hozzájárulási adóból érvényesíthető kedvezményrendszer	149
9.	SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁS KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK VONATKOZÁSÁBAN	153
10.	KITERJESZTETT GYÁRTÓI FELELŐSSÉGI DÍJ	154
10.1.	Általános információk	154
10.2.	Az érintett „körforgásos termékek” és díjtételeik	154
10.3.	A kötelezettséget keletkeztető ügyletek	156
10.4.	Adminisztratív kötelezettségek	156
10.5.	Az EPR és környezetvédelmi termékdíj szabályrendszer kapcsolata	157

1

SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK VONATKOZÁSÁBAN

A kiadvány első fejezetében az egyéni vállalkozói tevékenységgel összefüggő adókötelezettségeket foglaljuk össze az Szja tv-ben meghatározott rendelkezések alapján. A törvény alapján az egyéni vállalkozóknak lehetőségük van arra, hogy e tevékenységükhöz kapcsolódó adókötelezettségük megállapítására kétféle adózási mód közül válasszanak: vagy a bevételek és a költségek különbözete alapján megállapított *vállalkozói jövedelem szerinti adózást*, vagy pedig az *átalányadózást*. Mindkét esetben a *vállalkozói tevékenységből származó jövedelemből kiindulva kell az adó alapját megállapítani*. Az említett két adómegállapítási mód abban különbözik egymástól, hogy míg az első esetben a ténylegesen felmerült, számlával igazolt költségek számolhatók el a bevétellel szemben, addig átalányadózás esetén legfeljebb az Szja tv-ben meghatározott mértékű költségátalány érvényesíthető, tételes költségelszámolásra tehát ez esetben nincs lehetőség. 2022. január 1-jétől kedvezőbbek az átalányadózás szabályai, a jövedelem megállapításához szükséges költséghányadok csökkentek és a meghatározott költséghányadok alkalmazásával megállapított jövedelem egy része adómentes. Az átalányadózonak nem minősülő, azaz a vállalkozói személyi jövedelemadó szabályai alkalmazó egyéni vállalkozó *több jogcímen köteles adót fizetni* a vállalkozói tevékenységére tekintettel. Adókötelezettsége úgy alakul, mintha egyrészt munkavállaló lenne a saját vállalkozásában, másrészt mintha egy cégment teljesítené az adókötelezettségét, harmadrészt pedig a vállalkozás tulajdonosaként is felmerülhetnek adókötelezettségei. Ennek megfelelően a vállalkozó a személyes munkavégzése címén elszámolt *vállalkozói kivét után összevont adóalapra megállapított adót*, a *vállalkozói adóalapja után vállalkozói személyi jövedelemadót* és a *vállalkozói osztalékalapja után az osztalékjövedelemre vonatkozó szabályok szerint megállapított adót* fizet.

1.1. Az egyéni vállalkozó

Az Szja tv. az alábbiak szerint határozza meg, hogy ki tekinthető egyéni vállalkozónak:

- az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő magánszemély a nyilvántartásban szereplő tevékenységére tekintettel, *azzal, hogy nem minősül egyéni vállalkozónak az, aki az ingatlan-bérbeadási vagy magán szálláshely-szolgáltatási tevékenységére*

ből származó bevételére az önálló tevékenységből származó jövedelemre, vagy a tételes átalányadózással vonatkozó rendelkezések alkalmazását választja, kizárólag a választott adózási mód alapjául szolgáló bevételei tekintetében,

- a közjegyző, az önálló bírósági végrehajtó (kivéve, ha a tevékenységet közjegyzői / végrehajtói iroda tagjaként végzi), az egyéni szabadalmi ügyvivő, az ügyvéd (kivéve, ha tevékenységét ügyvédi iroda tagjaként vagy alkalmazott ügyvédként végzi),
- szolgáltató állatorvosi tevékenység gyakorlására jogosító igazolvánnyal rendelkező magánszemély.

A felsorolásban említett magánszemélyek *kizárólag a fent meghatározott tevékenységeik vonatkozásában minősülhetnek egyéni vállalkozónak*. Az új kisadózó vállalkozások tételes adójának hatálya alá tartozó adózókra speciális szabályok alkalmazandók, amelyekkel a kiadvány későbbi részében foglalkozunk.

1.2. A vállalkozói jövedelemadó

Az *egyéni vállalkozó jövedelmét* (adóalapját) *kétféle módon határozhatja meg*: vagy tételes költségelszámolással (vállalkozói személyi jövedelemadó szerinti szabályok alapján) vagy átalányadózással. A *vállalkozói személyi jövedelem szerinti adózást* alkalmazó egyéni vállalkozó *vállalkozói jövedelmét a költségekkel csökkentett bevételekből* (*jövedelem = bevétel – költség*) határozza meg. Fontos kiemelni azonban, hogy a vállalkozói bevételből csak az Szja tv. szerinti elismert és igazolt költségek vonhatók le, valamint a költségek kizárólag a bevétel erejéig érvényesíthetők. Többféle vállalkozói tevékenység esetén azok bevételeit együttesen kell egyéni vállalkozói bevételnek tekinteni, valamint a költségeket is együttesen kell elszámolni.

Az átalányadózás választása esetén az egyéni vállalkozó a bevételéből 40% vagy 80% költséghányadot von le. Az így megállapított jövedelemből adómentes az éves minimálbér 50%-a (2024-ben 1,6008 millió forint). Az ezen levonás után fennmaradó rész az, amelyik az összevont adóalap része, és így azután meg kell fizetni a személyi jövedelemadót, társadalombiztosítási járulékot és szociális hozzájárulási adót. A főfoglalkozású egyéni vállalkozók esetében a minimum járulékfizetési szabályok miatt a tényleges járulék és szociális hozzájárulási adó kötelezettség magasabb is lehet, illetve a kiegészítő tevékenységet folytató (azaz nyugdíjas) egyéni vállalkozók esetében járulék és szociális hozzájárulási adó teherrel nem kell számolni.

A normál, nem átalányadózás szerint adózó egyéni vállalkozók adóterhei három szinten merülnek fel:

- Egyrészt az egyéni vállalkozók adóznak a kivét után. A kivét a vállalkozó „munkabére”, amelyet saját maga, szabadon határozhat meg. A kivét összege az összevont adóalap részeként adó- és járulékköteles (15% szja, 18,5% társadalombiztosítási járulék és 13% szociális hozzájárulási adó terheli), illetve a vállalkozói jövedelemadó kiszámítása során költségként levonható. Ezen szabályokra figyelemmel a főfoglalkozású egyéni vállalkozók esetében célszerű a kivét összegét legalább a minimálbér vagy a garantált bér-

minimum 112,5%-ában meghatározni – mivel a szociális hozzájárulási adó alapja minimálisan ilyen mértékű.

- Másrészt az egyéni vállalkozók a bevételük költségekkel csökkentett része után 9%-os vállalkozói jövedelemadót fizetnek.

- Harmadrészt, az adó megfizetése után fennmaradó nyereséget – egyes módosító tételekkel kiegészítve – vállalkozói osztalékalapnak kell tekinteni, amely után 15% személyi jövedelemadó és a szociális hozzájárulás fizetési felső határig (a minimálbér 24-szereséig, azaz 2024-ben 6,4032 millió forintig) 13% szociális hozzájárulási adó is terhel azzal, hogy a szociális hozzájárulás fizetési felső határt csökkenti a vállalkozó bármilyen szociális hozzájárulási adóköteles jövedelme, így különösen a kivét.

A kivét és az átalányban megállapított jövedelem után a személyi jövedelemadót negyedévente kell megállapítani. Ha az egyéni vállalkozó a családi járulékkedvezményt igénybe kívánja venni, akkor – saját döntése alapján – a vállalkozói kivét vagy az átalányban megállapított jövedelem adóelőlegét havonta állapítja meg és vallja be a 2458-as bevalláson. A 9%-os vállalkozói jövedelemadót és az osztalékalap után adóterheket az éves, 24SZJA vagy 2453 számú adóbevallásban kell megállapítani, és azokat a bevallás benyújtására nyitva álló határidőig, azaz az adóévet követő május 20-áig kell bevallani.

1.3. A vállalkozói bevétel

Az egyéni vállalkozói adókötelezettségek megállapításához első lépésként meg kell határozni az egyéni vállalkozói bevételt. A vállalkozói tevékenységek sokszínűsége miatt az Szja tv. a legjellemzőbb bevételeket említi. Általánosságban elmondható, hogy *vállalkozói bevételnek* minősül minden *olyan vagyoni érték*, amelyre az egyéni vállalkozó a *vállalkozói tevékenysége ellenértéké*ként, annak eredményeként tesz szert az adóévben, akkor is, ha az korábbi vagy későbbi adóévekre vonatkozik. Más szóval vállalkozói bevétel minden *olyan ellenérték*, *mellyel kapcsolatban az egyéni vállalkozó költséget számol el, vagy amely megszerzésével összefüggésben korábban költségelszámolás történt*. Fontos kiemelni, hogy az alábbi felsorolásban található legjellemzőbb bevételtípusok csak akkor vehetők figyelembe a jövedelem meghatározása során, ha azokhoz az egyéni vállalkozó *vállalkozói tevékenysége során, vagy azzal összefüggésben* jut hozzá. A leggyakrabban előforduló egyéni vállalkozói bevételeket az Szja tv. 10. számú melléklete foglalja össze az alábbiak szerint:

- az értékesített áru, szolgáltatás, termék *ellenértéké*ként vagy ezek *előlege*ként kapott összeg, vagyoni érték (*ide nem értve a tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítésekor kapott előleget*), figyelembe véve a bevétel összegét befolyásoló bármely felárat, engedményt, árkiegészítést vagy fogyasztási adót, továbbá az áru szállításáért vagy csomagolásáért külön felszámított összeg,

- a *kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak, anyag, félkész termékek értékesítésének ellenértéke* vagy a *szokásos piaci értéke* (ha ez a magasabb), ha

annak előállításai, beszerzési költségét a vállalkozó bármelyik évben költségként elszámolta, vagy értékcsökkenési leírást számolt el, kivéve olyan ingó vagyontárgy, ingatlan, vagyoni értékű jog elidegenítését, amelyet nem kizárólag üzleti célból használt,

- *a tevékenységgel összefüggésben kapott kamat, kötbér, késedelmi kamat, a bíróság, a büntetés címén kapott összeg, valamint ezek visszatérítése (kivéve, ha korábban költségként nem vették figyelembe),*

- *felvett támogatás (ha a támogatás cél szerinti felhasználásával kapcsolatos kiadásait a költségei között számolta),*

- *az előállított vagy vásárolt terméknek, végzett vagy vásárolt szolgáltatásnak a szokásos piaci értéke, ha azokat az egyéni vállalkozó saját célra felhasználta vagy részben vagy egészben ellenszolgáltatás nélkül másnak átengedte, ha ezekkel kapcsolatban bármely évben költséget számolt el, azzal, hogy nem bevétel, ha a kiadásokat költségei között nem számolta el, vagy e kiadásokkal az összes költségét arányosan csökkentti, vagy a terméket, szolgáltatást elemi károk, katasztrófák esetén közadakozás címén nyújtja,*

- *a 200 000 forint feletti egyedi beszerzési értékű, kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz ellenszolgáltatás nélküli átruházásakor a korábban egy összegben költségként elszámolt beszerzési értéknek a törvényben meghatározott hányada (az átadás időpontjától függően 100, 66, vagy 33 százaléka alapján), kivéve, ha az átadás ellenszolgáltatás nélkül, de adókötelezettség mellett történik,*

- *az adó, szociális hozzájárulási adó stb. különbözetének a visszatérítése, ha a befizetést az egyéni vállalkozó költségként bármely évben elszámolta,*

- *a káreseménnyel kapcsolatosan kapott kártérítés, kártalanítás, ideértve a felelősségbiztosítás alapján felvett összeget, illetve a biztosításból kapott érték, ha a biztosítási díjat költségként számolta el,*

- *a kerekítési szabályok alkalmazása során keletkezett bevételi többletkülönbözet,*

- *vállalkozói tevékenység keretében ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó ellenérték – különösen az eladási ár, a cserébe kapott dolog szokásos piaci értéke.*

Bevételnek minősül a támogatás is, azonban speciális szabályok vonatkoznak a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra folyósított támogatásra. E fogalom alatt olyan támogatásokat kell érteni, amelyek jogszabályon vagy nemzetközi szerződésen alapulnak, és amelyeket a magánszemély kizárólag a ténylegesen felmerült, igazolt kiadásainak a folyósítóval történő elszámolási kötelezettsége mellett, vagy a tevékenység megvalósulásának ellenőrzését követően kap. A költségek fedezetére vagy fejlesztés célra kapott támogatásnak az a része minősül az adóévben megszerzett bevételnek, amely egyenlő a támogatás felhasználásával kapcsolatban az adóévben felmerült költségekkel (ideértve az értékcsökkenési leírást is). Így a cél szerint felhasznált támogatás nem eredményez adókötelezettséget akkor, ha a támogatásból finanszírozott kiadás költségként elszámolható. Amennyiben azonban a vállalkozó a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra előre folyósított támogatás összegét annak jogszabályban meghatározott célja sze-

rint a megadott határidőig nem használta fel, a támogatás fel nem használt része annak az évnek az utolsó napján minősül bevételnek, amikor a felhasználásra jogszabály szerint nyitva álló határidő lejár, ilyen határidő hiányában a folyósítás évét követő negyedik adóév utolsó napján.

Ha egy egyéni vállalkozó *egyidejűleg többféle vállalkozási tevékenységet* végez, akkor a vállalkozói tevékenységből származó *valamennyi bevétele összeszámolandó*, és az ezekkel kapcsolatosan felmerült *költségeket is együttesen* kell figyelembe venni. Fontos változás 2024. január 1-től, hogy a bevétel megszerzésének időpontja igénybe vett szolgáltatás esetén az a nap, amelyen a szolgáltatásról szóló bizonylat rendelkezésre áll.

1.3.1. A vállalkozói bevételt módosító tételek

Az Sza tv. rendelkezik mind a *vállalkozói bevételt csökkentő*, mind pedig a *növelő tételekről*. A bevételt csökkentő tételek összege nem haladhatja meg a bevételek összegét.

A vállalkozói bevételt csökkentő tételek a következők:

- A legalább 50 százalékban *megváltozott munkaképességű* alkalmazott foglalkoztatása esetén személyenként havonta az ilyen alkalmazottaknak kifizetett bér, de legfeljebb a hónap első napján érvényes minimálbér összege.

- A szakképzési munkaszerződés alapján duális képzőhelyen folytatott szakirányú oktatás esetén minden megkezdett hónap után havonta a minimálbér 24 százaléka.

- A *szakmunkástanuló továbbfoglalkoztatása*, korábban *munkanélküli* személy foglalkoztatása, a *szabadságvesztésből szabaduló* a szabadulást követő 6 hónapon belül foglalkoztatása, illetve a *pártfogó felügyelet hatálya alatt álló* személy foglalkoztatása esetén legfeljebb 12 hónapon át befizetett szociális hozzájárulási adó összege.

- Saját tevékenységi körben végzett *alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés esetén* az adóévben elszámolt költség, vagy ha a kiadás beruházásként valósult meg, az értékcsökkenés címén elszámolt összeg (feltéve, hogy e kiadások forrása nem támogatás és nem közvetlenül vagy közvetve társasági adóalanytól, egyéni vállalkozótól vásárolt K+F szolgáltatás ellenértéke volt). Felsőoktatási intézmény, az MTA, a Magyar Kutatási Hálózat, továbbá bármelyikük által vagy közösen alapított kutatóintézet, kutatóhely és az egyéni vállalkozó által írásban kötött szerződés alapján az egyéni vállalkozó tevékenységi körében közösen végzett alapkutatás, alkalmazott kutatás vagy kísérleti fejlesztés esetén a fenti összeg háromszorosát veheti figyelembe, de legfeljebb 50 millió forintot.

- A 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató egyéni vállalkozó esetén legfeljebb a *kisvállalkozói kedvezmény* összege, azzal, hogy a kedvezmény a törvényben meghatározottak szerint állami támogatásnak minősül. A *kisvállalkozói kedvezmény* azon egyéni vállalkozások esetén érvényesíthető, amelyek 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak. Összege nem lehet több, mint a vállalkozói bevételnek a vállalkozói költséget meghaladó része. A kedvezmény a korábban még használatba nem vett, a vál-

lalkozási tevékenységet közvetlenül szolgáló kizárólag üzemi célú *tárgyi eszközök*, *nem anyagi javak együttes beruházási költsége*, továbbá a vállalkozást közvetlenül szolgáló ingatlan felújítási költsége (ha volt az adóévben). A tárgyi eszközök közül az ingatlan, gép, berendezés, felszerelés, jármű, míg a nem anyagi javak közül a szoftvertermék felhasználási joga, a szellemi termék vehető figyelembe. A vállalkozási tevékenységet közvetlenül szolgáló tárgyi eszköznek minősül a személygépkocsi is, ha a vállalkozó a kedvezmény érvényesítése utáni 4 évben a személygépkocsi után cégautóadót fizet, vagy ha személygépkocsi-bérbeadó vagy személyszállító tevékenységéhez (és csak ahhoz) használja fel. Üzemkörön kívüli ingatlannak számít az, amelyik nincs a vállalkozói tevékenységgel közvetlen összefüggésben (pl.: az üzemen belüli lakóépület vagy jóléti intézmény).

- *A fejlesztési tartalék összege, de maximum 500 millió forint* (a 24SZJA vagy 2453 számú adóbevallásban tájékoztató adatként kell szerepeltetni). (A fejlesztési tartalékot a lekötést követő három adóévben akkor lehet a nyilvántartásból kivezetni, ha kizárólag üzemi célt szolgáló eszköz megszerzésére vagy előállítására fordítja, kivéve, ha a kivezetett rész után megállapítja a jövedelemadó terheket. Ha a határidőn belül nem valósul meg a feloldás, akkor az adókat késedelmi pótlékkal növelten kell megfizetni. A fejlesztési tartalékról és annak változásáról nyilvántartást kell vezetni, amelyből megállapítható a kivezetett összeg, az alapul szolgáló kiadás teljesítésének időpontja és összege, illetve a felmerülő fizetendő adó és késedelmi pótlék összege.)

- *Létszámbővítéshez kapcsolódó csökkentő tétel* – azaz a foglalkoztatási kedvezmény –, amennyiben az adóév első napján vagy a tevékenység megkezdésének napján 5 főnél kevesebbet foglalkoztat az egyéni vállalkozó, akkor a létszámnövekményre tekintettel adóalap csökkentő tételt érvényesíthet, amely az átlagos foglalkoztatotti létszám emelkedésének és az év elején érvényes havi minimálbérnek az évesített szorzata. Az állami vagy önkormányzati adóhatóságnál az adóév végén nyilvántartott adótartozás fennállása kizárja e bevételt csökkentő tétel alkalmazását.

A vállalkozói bevételt növelő tételek az alábbiak:

- *Az átlagos állományi létszám csökkenése esetén* a csökkenés és a minimálbér évesített összegének szorzataként kiszámított összeg 1,2-szerese, de legfeljebb az összes korábban (a foglalkoztatottak csökkenését megelőző három évben) igénybe vett foglalkoztatási kedvezmény 1,2-szerese.

- *Egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetése esetén* az összeg, amelyet korábban még nem kellett bevételként figyelembe venni, azzal, hogy az egyéni vállalkozói tevékenységgel összefüggő igazoltan felmerült kiadás a megszűnés adóévében elszámolható vállalkozói költségnek minősül, amelyet a magánszemély a megszűnés adóévééről szóló 24SZJA vagy 2453 számú adóbevallásában vehet figyelembe.

- *Az adóalapot nem érintő bevételként nyilvántartott készletérték:* ha átalányadózást vagy katát választott korábban, és visszatér a vállalkozói jövedelem szerinti adózásra.

- *A Katv. hatálya alá történő áttérés:* azon ellenérték, amelyről kiállított bizonylat szerinti teljesítési időpont megelőzi a Katv. szerinti adóalanyiság kezdő napját.

- A vagyonrendelő egyéni vállalkozó által létrehozott *bizalmi vagyonkezelési szerződés esetén* a vagyonkezelő tulajdonába adott készletek szokásos piaci értéke, illetve az egyéni vállalkozó által az alapítvány tulajdonába adott készletek szokásos piaci értéke.

1.4. A költségelszámolás

Az egyéni vállalkozó költségelszámolásának szabályait az Szja tv. 4. és 11. számú melléklete tartalmazza. Kizárólag azok a kiadások számolhatók el költségként, amelyek a vállalkozói tevékenységből származó *bevételek megszerzése vagy a jövedelemszerzési tevékenység folytatásának érdekében merültek fel*. Ezen túlmenően további feltétel, hogy a bevétellel szembeállított költséget az Áfa törvény szerinti *bizonylattal kell igazolni*, ha olyan terméket vagy szolgáltatást vásárol az egyéni vállalkozó, amelynek eladója bizonylat átadására kötelezett. Amennyiben viszont az eladó nem kötelezett bizonylat kibocsátására, akkor más okirattal kell alátámasztani a költségelszámolást, így például szerződéssel. Az egyéni vállalkozók esetén alapvetően *pénzforgalmi szemlélet* érvényesül, *vagyis a kifizetés időpontja az irányadó az adókötelezettség megállapítása szempontjából*. Előfordulhat olyan eset is azonban, hogy ettől eltérő rendelkezést tartalmaz az Szja tv., és másik adóévben kerül sor az adott költségek érvényesítésére. Az egyéni vállalkozói tevékenységgel összefüggő *jellemzően elforduló költségeket* az Szja tv. 11. számú melléklete foglalja össze. A legfontosabb költségek a következők:

- *a vállalkozói kivét és annak közterhei* – önálló tevékenységből származó jövedelemnek minősül, vele szemben költség, egyéb levonás nem érvényesíthető,
- az anyag- és árubeszerzésre, göngyöleg *beszerzésére, szállításra fordított összeg*, adott előleg,
 - kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak *beszerzési, előállítási költsége*, ha az nem haladja meg a 200 000 forintot, továbbá beszerzési értéktől függetlenül ezek zavartalan, folyamatos működését biztosító *javítási, karbantartási munkálatokra fizetett összeg*, azzal, hogy nem minősül kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköznek a személygépkocsi és a termőföld, a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök és nem anyagi javak *értékcsökkenési leírása*,
 - a tevékenység kezdő évében a megkezdését (illetve szüneteltetésének befejezését követően) *megelőző három évben beszerzett és a tevékenységhez felhasznált anyag- és árukészlet beszerzésére fordított, korábban el nem számolt költség*, egyéb kiadás, illetve elkezdheti a tevékenység megkezdése előtti három évben beszerzett tárgyi eszközök és nem anyagi javak *értékcsökkenési leírását* (ha a vállalkozó több tevékenységet végez, akkor eldöntheti, hogy melyikkel szemben számolja el a költségeket, ugyanis az nem osztható meg az egyes tevékenységek között)
- az *alkalmazottak bére és egyéb juttatásai és ezek közterhei*,
- olyan *személybiztosítás díja*, amelynek *biztosítottja alkalmazott* vagy az alkalmazott részére fizetett önkéntes kölcsönös biztosítópénztárba való befizetés és ennek közterhei,

- a befizetett saját szociális hozzájárulási adó, egészségügyi szolgáltatási járulék, egyes kivételekkel a kötelezően fizetendő adók és egyéb közterhek (kivéve, ha az tárgyi eszköz beszerzési árának része),
 - a megrendelő, a vevő által igazolt szavatossági és jótállási költség, a vagyon-, felelősség-, kockázati biztosítás díja
 - a vállalkozási tevékenységgel kapcsolatban felvett pénzügyi hitelre fizetett kamat (kivéve, ha az tárgyi eszköz beszerzési árának része),
 - üzlet, műhely, gazdasági épület, iroda *bérleti díja*, a *fűtés*, a *világítás* és a *technológiai energia költsége* (ha a lakástól nem elkülöníthető, akkor a tevékenységgel arányos rész), a telefon, mobiltelefon, telefax, cb-rádió, telex, *internet díja*, valamint ezek *beszerelésének díja* (ha a lakás és a telephely nem elkülöníthető, akkor az internethasználat 50%-a és a telefon árának és beszerelési díjának 50 százaléka) – a közüzemi számlák esetén a házastárs nevére szóló számla is elfogadható,
 - a műszaki leírás, a tervrajz költsége, a bér munka díja, az alvállalkozó részére kifizetett összeg, igénybe vett szolgáltatás díja (például reklámköltség),
 - az *úthasználat díja* az üzleti célú használat arányában, ill. a magánszemélynek *nem pénzben jutatott vagyoni érték és azok közterhei*, a megfizetett cégautóadó, kamatkedvezmény miatt fizetett személyi jövedelemadó,
 - *hivatali üzleti utazás, külföldi kiküldetés* esetén az utazás, szállás költsége, ill. az egyéni vállalkozó által *képzésre fordított összeg* (ide nem értve az iskolarendszerű képzéssel összefüggő kiadást).

1.4.1. Az értékcsökkenési leírás

Az egyéni vállalkozó értékcsökkenési leírást a *tulajdonában álló, kizárólag a vállalkozói tevékenységéhez használt tárgyi eszközeire, vagy nem anyagi javaira* számolhat el. A törvény meghatározza, hogy mi tekinthető *tárgyi eszköznek*, e körbe sorolandó minden olyan anyagi eszköz, tenyészállat, amely tartósan, *legalább egy éven túl szolgálja a vállalkozás tevékenységét*. Az Szja tv. alkalmazásában azon *forgalomképes vagy egyébként értékkel bíró jogok* minősülnek *nem anyagi javaknak*, amelyek *közvetlenül és tartósan (egy évet meghaladóan) szolgálják a vállalkozás tevékenységét*. Abban az esetben, ha az egyéni vállalkozó *több tevékenységéhez használ bizonyos tárgyi eszközöket, választania kell, hogy mely tevékenységből származó bevételével szemben érvényesíti az értékcsökkenési leírást*. Az *értékcsökkenési leírás alapja a beruházási költség*. Amennyiben *saját előállítású tárgyi eszköz* tekintetében merül fel értékcsökkenési leírás érvényesítése, akkor az *anyagköltség*, valamint a *számlával igazolt, mások által végzett munka* kezelendő alapként. Az értékcsökkenés alapjának meghatározása során a számlában szereplő és *levonható áfa összegét figyelmen kívül kell hagyni, a le nem vonható áfa azonban az értékcsökkenési leírás alapjába beleszámít*. A beszerzéshez kapcsolódó *járuékos költségek* (úgy mint a szállítási, alapozási, szerelési, üzembe helyezési, valamint a beszerzéssel összefüggő közvetítői kiadások, a közterhek

(kivéve az áfa), hitelfelvétel díja, stb.) a *beszerzési érték részét képezik. Épület, építmény* esetén pedig bekerülési értéknek főszabály szerint az *adásvételi szerződésben feltüntetett összeg* tekinthető. Az ingyenesen szerzett – például örökölt – tárgyi eszköz után értékcsökkenési leírás nem számolható el. Miután megállapításra került, hogy mely vagyonelemek tekintetében kerülhet sor értékcsökkenési leírás elszámolására, meg kell határozni annak pontos mértékét. Az értékcsökkenés különböző leírási kulcsok alkalmazásával történik. Ha *ugyanazon eszközre több szabály* (leírási kulcs) *is alkalmazható*, akkor a vállalkozó döntése, hogy melyik módszert alkalmazza, fontos azonban, hogy ettől a későbbiekben *nem lehet eltérni*.

Értékcsökkenést az *üzembe helyezés napjától a kiselejtezés vagy elidegenítés napjáig* lehet elszámolni. Ahogy erre már utaltunk, az értékcsökkenési leírás kapcsán tekintettel kell lenni arra is, hogy az így meghatározott költség nem osztható meg az egyes tevékenységekből származó bevételek között. Abban az esetben, ha a tárgyi eszközök vagy nem anyagi javak megszerzésére év közben kerül sor, akkor *napi arányosítással* kell megállapítani az értékcsökkenés összegét. Amennyiben az egyéni vállalkozó *részletfizetéssel szerzi meg a tárgyi eszközt*, akkor az értékcsökkenési leírást a *beszerzési ár egészére alkalmazhatja*, tekintet nélkül arra, hogy milyen módon teljesíti a vállalkozó a részletfizetést. Ezzel kapcsolatban azonban meg kell jegyezni, hogy a részletfizetéshez kapcsolódó *kamat nem tekinthető a beszerzési érték részének*, ugyanis ahogy már korábban utaltunk, azt az egyéni vállalkozó a kifizetés évében költségként számolhatja el. Az *üzembe helyezés időpontjában* kell elszámolni az értékcsökkenést abban az esetben, *ha a fejlesztési tartalékból meghatározott összeg felhasználásra kerül*.

Abban az esetben, ha a tárgyi eszköz *egyedi beszerzési ára, előállítási értéke a 200 000 forintot nem haladja meg*, továbbá akkor is, ha *33 százalékos értékcsökkenési norma alá sorolható be a tárgyi eszköz*, az egyéni vállalkozó *dönthet úgy, hogy két év alatt 50-50 százalékban számolja el az értékcsökkenést*. Fontos, hogy *nincs lehetőség értékcsökkenés elszámolására azon tárgyi eszközök esetében, melyek bekerülési értékét az egyéni vállalkozó korábban egy összegben elszámolta* vagy azt értékcsökkenésként leírta, továbbá akkor sem, ha *azt lízing útján szerezte be*. A tárgyi eszköz bővítésével, rendeltetésének megváltoztatásával, átalakításával, az élettartam növekedésével kapcsolatban felmerült kiadás, továbbá az elhasználódott tárgyi eszköz eredeti állaga (kapacitása, pontossága) helyreállítását szolgáló felújítással kapcsolatban felmerült kiadás a felmerülés évében elszámolható, vagy választható, hogy ez az értékcsökkenési leírás alapját növeli.

Speciális szabályok vonatkoznak az értékcsökkenési leírás elszámolására olyan tárgyi eszközök, nem anyagi javak esetében, melyek *nem kizárólag üzemi célt szolgálnak*. Az Szja tv. alapján az érintett tárgyi eszközök tekintetében *egyszer, a használatbavétel évében, átalányban számolható el értékcsökkenés*. Az alkalmazandó átalányösszeg azonban több hasonló tárgyi eszköz esetén *sem haladhatja meg az egyéni vállalkozó éves bevételének 1 százalékát*, továbbá *nem lehet több mint az érintett esz-*

közök értékének 50 százaléka. Ezen rendelkezések azonban *nem alkalmazhatóak nem anyagi javak (például számítógépes programok) tekintetében, amennyiben azok nem kizárólag üzleti célt szolgálnak.*

1.4.2. A járművek költsége

Az Szja tv. lehetővé teszi, hogy az egyéni vállalkozó saját vagy közeli hozzátartozója tulajdonában álló (illetve zártvégű lízingbe vett), kizárólag üzemi célt szolgáló járművel kapcsolatban felmerült *üzemanyag-felhasználást, továbbá számlával (bizonylattal) történő igazolás alapján a jármű fenntartásának, javításának és felújításának költségét, illetve értékcsökkenését tekintse elszámolható költségnek.* A tulajdonjog igazolására a közlekedési igazgatási hatóság által kiadott törzskönyv, a törzskönyv visszavonása esetén a közlekedési igazgatási hatóság által kiadott igazolás szolgál.

A jármű akkor tekinthető *kizárólag üzemi célt szolgáló járműnek*, ha annak tulajdonosa – ideértve a személygépkocsi-bérbeadót vagy személyszállító egyéni vállalkozót – az adott gépjárművet a nyilvántartásában megfelelően alátámasztva *csak e tevékenysége során használja. Nem minősülhet kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköznek a személygépkocsi, ez alól kivételt képezhet a személygépkocsi-bérbeadó, vagy személyszállító tevékenységet folytató egyéni vállalkozó olyan személygépkocsija, amely a tevékenység tárgyát, illetve eszközét képezi, ha azt az egyéni vállalkozó más célra részben sem használja és üzleti nyilvántartásai ezt egyértelműen alátámasztják.* Az üzemanyagok költségének elszámolása vonatkozásában választási lehetőséget biztosít az Szja tv. az egyéni vállalkozó számára. Sor kerülhet a költségelszámolásra számlával igazoltan vagy az adóhatóság által meghatározott *üzemanyag fogyasztási norma és az üzemanyagár szorzataként megállapított összeget költségnek tekintve.* A tölthető hibrid járművek esetében a motor hengerűrtartalma alapján megállapított üzemanyag fogyasztási norma 70 százaléka vagy az elektromos töltés számlával igazolt költsége számolható el. A tisztán elektromos meghajtású jármű használata esetén 100 kilométer futásteljesítményenként 3 liter ESZ 95 ólmozatlan motorbenzin NAV által közzétett ára is elszámolható az elektromos töltés számlával igazolt költsége helyett. A választás lehetősége *minden negyedév elején* fennáll az egyéni vállalkozó számára. Fontos kiemelni azonban, hogy azon egyéni vállalkozó, *aki az üzemanyag áfáját levonhatja, nem alkalmazhatja a hatósági norma alapulvételével történő költségelszámolást, ill. a számla alapján figyelembe vett üzemanyag-mennyiség nem lehet több, mint az üzemi használatra az üzemanyag-fogyasztási normával számított mennyiség.* Fontos továbbá, hogy ha a vállalkozó nem az általános személygépkocsi normaköltséget alkalmazza, a *fenntartás, javítás, felújítás miatt felmerülő kiadásokat bizonylattal, számlával kell alátámasztani.*

Nem saját tulajdonú, kizárólag üzleti célt szolgáló gépjármű esetén az igazolt bérleti vagy lízingdíj, továbbá az üzemanyag-fogyasztás és a számlával igazolt egyéb kiadások üzemi használatra eső része abban az esetben számolható el, ha azok a bérbe-

vevőt terhelik. Gyakori eset, hogy bár a jármű – ide nem értve a személygépkocsit – az egyéni vállalkozó saját tulajdonát képezi ugyan, azonban azt nem kizárólag üzleti célra használja. Ekkor a jármű beszerzési árával szemben *átalány értékcsökkenési leírás* érvényesíthető. Személygépkocsi esetén átalány szerinti elszámolásnál az éves bevétel 1 százaléka, de legfeljebb a kocsi beszerzési értékének 10 százaléka vehető figyelembe a használatbavétel évében.

Fontos, hogy ehelyett választhatja az egyéni vállalkozó, hogy az *üzemanyag költségeken túl 15 Ft/km normaköltség* elszámolására kerüljön sor. E választása köti a vállalkozót, ugyanis ennek megfelelően kell eljárnia a tulajdonában álló valamennyi személygépkocsinál *a teljes adóévben*. Az egyéni vállalkozó *útnyilvántartás vezetésével igazolhatja az üzemi célú használatot*. Az Szja tv. meghatározza az útnyilvántartás kötelező tartalmi elemeit, melyek a következők: a gépjárműre vonatkozó adatok, az utazás időpontja, időtartama, az üzleti partner megnevezése és a megtett kilométerek száma. Az útnyilvántartás *vezetése helyett havi 500 km átalányt is elszámolhat az egyéni vállalkozó 15 Ft/km általános személygépkocsi norma alkalmazásával, amely független a személygépkocsik számától, illetve egész adóévre alkalmazandó*. Fontos kiemelni továbbá, hogy a *bérelti vagy lízingdíj miatti költség több gépjármű esetén sem haladhatja meg a vállalkozói bevétel 1 százalékát*. Kivételt jelentenek ez alól a személygépkocsi-bérbeadó vagy személyszállító vállalkozói tevékenységéhez használt járművek.

1.4.3. A költségként el nem számolható kiadások

Az Szja tv. tételesen felsorolja, hogy melyek azok a kiadások, amelyek nem számolhatók el költségként. Ilyen költségnek minősül többek között:

jogszabály megsértése miatt kivetett bírság, pénzbüntetés, felvett hitel összegének visszafizetése,

- azok a befizetési kötelezettségek, amelyekkel összefüggésben a magánszemély adócsökkentést vett igénybe,

- közcélú adományok, a tagdíjak

- saját nyugdíj- és egészségbiztosítási járulék, munkaerőpiaci járulék,

- a vállalkozói személyi jövedelemadó és az osztalékalap után fizetett személyi jövedelemadó befizetése, valamint a vállalkozói személyi jövedelemadózársra vagy átalányadózársra való áttérést megelőző időszakra tekintettel megfizetett Katv. szerinti tételes adó és a 40%-os mértékű adó,

- munkavállalónak adott vissza nem térítendő támogatás, megállapodás alapján fizetett saját társadalombiztosítási járulék, magán-nyugdíjpénztári tagdíj és annak kiegészítése,

- megállapodás alapján nyugellátásra jogosító szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából a saját maga javára fizetett összeg, a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló törvény rendelkezései szerint megállapodás alapján a saját maga javára fizetett magán-nyugdíjpénztári tagdíj és annak kiegészítése, ill.

megállapodás alapján fizetett egészségügyi szolgáltatás biztosítására kötött megállapodás alapján fizetett járulék,

- az értékcsökkenési leírás alapjába beszámító, a tárgyi eszköz, a nem anyagi javak üzembe helyezéséig felmerült kiadás, valamint a felújítási költséget képező kiadások, ha azokkal az egyéni vállalkozó az értékcsökkenési leírás alapját növeli;

- a magánszemély bevétele után *külföldön megfizetett, a személyi jövedelemadó-nak megfelelő adó,*

- az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény szerinti munkaviszonyban foglalkoztatott részére az egy napi munkabérből a minimálbér napi összegének kétszeresét meghaladó kifizetés.

1.5. A veszteségelhatárolás

Az Szja tv. lehetőséget biztosít az egyéni vállalkozónak arra, hogy a *bevételeit meghaladó költségeit a későbbi évek (legfeljebb a következő 5 adóév) vállalkozói jövedelmével szemben elszámolja*, ez az ún. *elhatárolt veszteség*. Az elhatárolt veszteség képzése során a korábbi évek elhatárolt veszteségét a tárgyévi elhatárolt veszteségnél figyelmen kívül kell hagyni. A levonás során a jogszabály *sorrendiséget* határoz meg, azaz mindenképpen a *korábbi évekről áthozott elhatárolt veszteséget* kell figyelembe venni *először*. E szabályok alkalmazásának *nem feltétele az előzetes adóhatósági jóváhagyás*, azonban a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének megfelelően kell eljárni. Az 5 éves időkorlát 2015-től került bevezetésre, ezért a 2015. előtt keletkezett, adóalap csökkentésre még fel nem használt veszteséget a keletkezés időpontjában érvényes feltételekkel lehet elszámolni, azonban azt legkésőbb 2025-ig lehet érvényesíteni. A veszteség felhasználásról az egyéni vállalkozó saját maga dönt, azzal, hogy az *elszámolt elhatárolt veszteség nem haladhatja meg az elhatárolt veszteség nélkül számított vállalkozói adóalap 50%-át*. (Az egyéni vállalkozó halála esetén az adóhatósághoz megtett bejelentés alapján a tevékenységet folytató özvegy vagy örökös a vállalkozókra előírt rendelkezések szerint számolhat el elhatárolt veszteséget.). A *mezőgazdasági tevékenységet végző egyéni vállalkozó* az adóévben keletkező veszteségét a megelőző két év jövedelmével szemben is felhasználhatja, azon évek bevallásainak önellenőrzésével. Adóévenként az elhatárolt veszteség 30 százalékkal csökkentheti a megelőző két év mezőgazdasági tevékenységből szerzett jövedelmét. Átalányadózó esetén az elhatárolt veszteségből évenként 20 százalékot elszámoltnak kell tekinteni.

1.6. A vállalkozói adóalap meghatározása

A vállalkozói személyi jövedelemadót a vállalkozói adóalap után kell megfizetni. A *vállalkozói adóalap az adott évi, növelő és csökkentő tételekkel módosított bevétel és az elszámolható költségek különbségeként számított vállalkozói jövedelem, melyet csökkenteni lehet az előző évekről áthozott veszteség összegével az előzőekben ismertetett*

szabályok szerint. Amennyiben az egyéni vállalkozó költségei meghaladják a módosított bevételeit, illetve amennyiben nem haladja meg azt, de annak összege nem éri el a következőkben részletezett jövedelemminimumot, akkor az egyéni vállalkozónak a 24SZJA vagy 2453 számú személyi jövedelemadó bevallásában bevallást kiegészítő nyilatkozatot tesz vagy a jövedelemminimumot tekinti ez esetben adóalapnak.

1.6.1. A jövedelemminimum

Az Szja tv. értelmében a jövedelem-(nyereség-) minimum a vállalkozói bevétel 2 százaléka.

+ Bevétel	+ Bevétel	Bevétel
+ Növelő tételek	+ Növelő tételek	
- csökkentő tételek		
- költségek	- költségek	
- veszteség		
Vállalkozói adóalap	Hasonlítási alap	Az összeg 2%-a a jövedelemminimum

A fenti táblázat segítségével könnyen meghatározható az, hogy az egyéni vállalkozó milyen összeg után kötelezett személyi jövedelemadó fizetésére. Abban az esetben ugyanis, ha a hasonlítási alap meghaladja a jövedelemminimumot, akkor az egyéni vállalkozó a tényleges vállalkozói adóalap után köteles adófizetésre. Amennyiben viszont a hasonlítási alap nem éri el a jövedelemminimum összegét, a vállalkozónak döntenie kell: vagy a jövedelemminimumot kell adóalapnak tekintenie, vagy egy részletes kiegészítő nyilatkozatot kell tennie az adóhatóságnak arról, hogy miért alacsony a vállalkozás nyeresége. A jövedelemminimumra vonatkozó rendelkezések nem alkalmazandók a tevékenységét az adóévben kezdő/újrakezdő egyéni vállalkozó esetén a kezdés évében és az azt követő adóévben, ha a megelőző 36 hónapban nem végzett vállalkozói tevékenységet, vagy ezen időszakban nem keletkezett vállalkozói bevétele, illetve, ha az adóévben vagy a megelőző adóévben elemi kár sújtotta.

1.6.2. Az adóalap meghatározása külföldi telephely esetén

Külföldi telephellyel rendelkező egyéni vállalkozónak a vállalkozói jövedelem meghatározásakor a külföldön e telephelyhez kapcsolódó adóköteles jövedelmét figyelmen kívül kell hagynia. A bevételeket, a bevételt növelő és csökkentő tételeket és a költségeket telephelyek szerint kell figyelembe venni. Ha az egyes telephelyekhez tartozó tételek nem állapíthatók meg egyértelműen, akkor azokat a külföldi és belföldi bevételek arányában kell megosztani az egyes telephelyek között. Ez irányadó a jövedelemminimum megállapítása során is.

1.7. A jövedelemadó meghatározása a vállalkozói jövedelem után

A vállalkozói adóalap után az *adó egységesen 9 százalékos mértékű, mely tovább csökkenthető* az alábbiakkal:

- Nemzetközi szerződés vagy viszonyosság hiányában a *külföldön igazoltan megfizetett adó 90 százaléka*, de legfeljebb az erre az adóalapra jutó átlagos vállalkozói személyi jövedelemadó kulccsal kiszámított adó. (Magyarország a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezményei többségében a mentesítés szabályát alkalmazza, ezért az esetek többségében a külföldi telephelyhez kapcsolódó jövedelmet mentesíteni kell a magyar adóztatás alól.)

- *A kisvállalkozások adókedvezménye, amely az adó 70 százalékáig vehető figyelembe.*

A *kisvállalkozói adókedvezményt* a 250 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató egyéni vállalkozó veheti igénybe a szerződés alapján pénzügyintézetektől kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköz beszerzésére, előállítására *felvett hitel kamata alapján számítva*. A kedvezmény a kamat teljes összege a hitelszerződés megkötésének időpontjától függetlenül. Az adókedvezmény összege *de minimis támogatásnak* minősül. Az egyéni vállalkozó az adókedvezményt abban az adóévben – utoljára abban az adóévben, amelyben a hitelt az eredeti szerződés szerint vissza kell fizetnie – veheti igénybe, amelynek utolsó napján a tárgyi eszköz nyilvántartásában szerepel. Fontos azonban, hogy amennyiben a vállalkozó a hitelszerződés megkötésének évét követő négy éven belül az eszközt *nem helyezi üzembe (kivéve, ha az üzembe helyezés elháríthatatlan külső ok miatti megromlás következtében marad el), vagy pedig a tárgyi eszközt az üzembe helyezés adóévében vagy azt követő három éven elidegeníti, illetve, az egyéni vállalkozói jogállása ebben az időszakban megszűnik (kivéve, ha az egyéni vállalkozói jogállása a cselekvőképesség elvesztése vagy halála miatt szűnik meg), akkor az igénybe vett adókedvezményt késedelmi pótlékkal növelten kell visszafizetnie*. Továbbá *vállalkozói jövedelemadót és vállalkozói osztalékalap utáni adót kell fizetni azon fejlesztési tartalék után is, amit nem használt fel az egyéni vállalkozó a megadott határidőig*.

1.8. A vállalkozói osztalékalap

Az adózás utáni vállalkozói jövedelemből vállalkozói osztalékalapot kell megállapítani. Az adózás utáni vállalkozói jövedelem úgy határozható meg, hogy a *vállalkozói adóalapot csökkentjük a megállapított jövedelemadó, valamint a nemzetközi szerződés vagy viszonyosság hiányában külföldön megfizetett adó törvényben meghatározott összegével, és növelni kell a kisvállalkozói kedvezménnyel. Az adózás utáni vállalkozói jövedelmet a vállalkozói osztalékalap megállapításához növelni kell a következőkkel:*

- *Tárgyi eszköz 3 éven belüli, ellenszolgáltatás nélküli átruházása esetén a beszerzési ár adózás utáni arányos része, kivéve, ha ellenszolgáltatás nélkül történő, de adófizetési kötelezettséggel járó átadásról van szó.*

• Tárgyi eszköz, nem anyagi javak értékcsökkenési leírása megkezdésének évében a vonatkozó beruházási költséget képező kiadások azon része, amellyel az egyéni vállalkozói osztalékalapját a megelőző években csökkentette.

• A vállalkozói osztalékalapnak a beruházási költséget képező kiadással első alkalommal történő csökkentését követő *negyedik évben*, a kiadás azon részével, amellyel az egyéni vállalkozó a megelőző adóévben a vállalkozói osztalékalapját csökkentette.

Az adózás utáni vállalkozói jövedelmet csökkenti (legfeljebb az adózás utáni jövedelmet növelő tételekkel módosított összegig):

• Tárgyi eszköz, nem anyagi dolog értékéből az adóéven elszámolt értékcsökkenési leírást meghaladó összeg, ha az értékcsökkenési leírást ebben az évben kezdte el az egyéni vállalkozó,

• Az olyan, adórövidítéssel, egyéb jogszabály megsértésével összefüggő bírság, késedelmi pótlék stb. összeg, amelyet az egyéni vállalkozói tevékenység gazdasági, pénzügyi ellenőrzése során feltárt szabálytalanságok következményeként kellett megfizetni,

• Az adóévben felmerült és nyilvántartott beruházási költséget képező kiadás összege, ha az értékcsökkenési leírást még nem kezdte meg az egyéni vállalkozó.

Az egyéni vállalkozó a vállalkozói osztalékalap után 15 százalékos mértékű személyi jövedelemadó fizetésére köteles, melyet vállalkozói személyi jövedelemadó bevallása benyújtásának határidejéig kell megfizetnie.

Példa: Az egyéni vállalkozó bevétele 2024-ben 100 000 000 forint. Ezzel szembeállítható költségek összege (a helyi iparüzési adóval együtt) 45 millió forint. Közterhekkal együtt havonta 500 ezer forintot vett fel kivétként a vállalkozásból, így éves kivétje 6 millió forint (amelynek szociális hozzájárulási adóval növelt összegét tartalmazza a 45 millió forintos költség). Egy 50 százalékban megváltozott munkaképességű személyt is foglalkoztatott egész évben. Tárgyi eszköz vásárlásra 5,5 millió forint hitelt vesz fel 2024. április 30-án. A tárgyi eszközt azonnal üzembe helyezte, és 50 százalékos mértékű leírási kulccsal értékcsökkenést számolt el rá. A felvett hitel tekintetében pedig összesen 500 ezer forint kamatot fizetett. Emellett 2 kiskorú gyermeke van.

A vállalkozói személyi jövedelemadó meghatározása		
Vállalkozói bevétel (1)		100 000 000
A vállalkozói bevételt csökkentő tételek		
Megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatása (2)	12 x 266 800 Ft	3 201 600
Kisvállalkozói kedvezmény (3)	5,5 millió < 55 millió (100 millió csökkentve 45 millióval)	5 500 000
Vállalkozói bevétel összesen (1)-(2)-(3) = (4)		91 298 400
Vállalkozói költségek (5)+(6) = (7)		47 750 000
Leírható költségek (munkabérek, vállalkozói kivét, anyagbeszerzés) (5)		45 000 000

Értékcsökkenés (6)	$5\,500\,000 \times 50\%$	2 750 000
Vállalkozói adóalap (4)-(7)=(8)		43 548 400
Vállalkozói jövedelemadó (9)	$43\,548\,400 \times 9\%$	3 919 356
Felvett hitel kamata (10)	$420\,000 < 4\,468\,500 \times 0,7$	500 000
Fizetendő vállalkozói személyi jövedelemadó (9)-(10) = (11)		3 419 356
Adózás utáni jövedelem (8)+(3)-(11) = (12)	$43\,548\,400 + 5\,500\,000 - 3\,419\,356$	45 629 044
Csökkentő tétel (adóévben üzembe helyezett tárgyi eszköz) (3)-(6) = (13)	$5\,500\,000 - 2\,750\,000$	2 750 000
A vállalkozói osztalékadó alapja (12)-(13) = (14)		42 879 044
A vállalkozói osztalékalap utáni adó (15)	$42\,879\,044 \times 0,15$	6 431 857
A vállalkozói osztalékalap utáni szociális hozzájárulási adó alapja (16)	$6\,403\,200 - 6\,000\,000$	403 200
A vállalkozói osztalékalap utáni szociális hozzájárulási adó (17)	$403\,200 \times 13\%$	52 416
Az éves jövedelem – bruttó kivét (18)	$12 \times 500\,000$	6 000 000
Családi adóalap kedvezmény (19)	$2 \times 12 \times 133\,330$	3 199 920
Adóalap (18)-(19) = (20)		2 800 080
Kivét után fizetendő adó (21)	$2\,800\,080 \times 0,15$	420 012
Kivét után fizetendő társadalombiztosítási járulék, szociális hozzájárulási adó (22)	$6\,000\,000 \times (18,5\% + 13\%)$	1 680 000
Összes fizetendő adó (11)+(15)+(17)+(21)+(22)		12 003 641

1.9. Az átalányadózás

Az egyéni vállalkozó abban az esetben jogosult átalányadózás választására, ha a *vállalkozói bevétele az adóévet közvetlenül megelőző adóévben nem haladta meg az éves minimálbér tízszeresét és azt az adóévben sem fogja meghaladni (2024-ben ez az összeghatár 32 016 000 forint)*. Az adóévben *kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet* folytató egyéni vállalkozó esetén ezen összeghatár *az éves minimálbér ötvenszerese*. Az átalányadózás szerint adózó egyéni vállalkozónál nem minősül vállalkozói bevételnek a vállalkozási (gazdasági) tevékenységéhez költségei fedezetére vagy fejlesztési célra jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított vissza nem térítendő támogatás. Az átalányadózásra vonatkozó választás *a teljes egyéni vállalkozói tevékenységre és az adott adóév egészére* tehető. Az átalányadózás *kizárólag az egyéni vállalkozói tevékenység egészére* választható. Amennyiben egy magánszemély egyidejűleg egyéni vállalkozóként és mezőgazdasági őstermelőként is jogosult átalányadózás választására – választása szerint –, külön-külön és egyidejűleg is alkalmazhatja az átalányadózást az adott tevékenységek tekintetében.

Ha az egyéni vállalkozó a *tevékenységét az adóévben kezdi meg*, az átalányadózást már a tevékenység megkezdésekor választhatja, a *bevételei értékhatárokat* azonban eb-

ben az esetben arányosan kell megállapítani. A tevékenységet kezdő egyéni vállalkozó az átalányadózás választását akkor jelentheti be, amikor bejelentkezik a NAV-hoz. Ha a vállalkozói személyi jövedelemadó szabályait alkalmazó egyéni vállalkozó 2024-től áttérne az átalányadózásra, 2024. május 20-ig nyilatkozhat az átalányadózás választásáról a 2023. évi személyijövedelemadó-bevallásban, a 2353 vagy 23SZJA nevű nyomtatványon. A nyilatkozat a bejelentési határidő letelte után nem pótolható. Ha a kisadózó egyéni vállalkozó úgy dönt, hogy átalányadózást választ, akkor be kell jelentenie a NAV-hoz, hogy áttér az átalányadózásra. Abban az esetben, ha az egyéni vállalkozó *megszünteti* az átalányadózást, *vagy* az arra vonatkozó jogosultsága *megszűnik*, akkor az *átalányadózás megszűnésének évére és az azt követő 12 hónapra nem választhatja ismét az átalányadózást*.

1.9.1. A jövedelem megállapítása átalányadózás esetén

Átalányadózás esetén a vállalkozói *bevételek meghatározása a vállalkozói jövedelem szerinti adózáshoz hasonlóan* történik, annyi eltéréssel, hogy átalányadózás esetén a törvény alapján *nem csökkenthető kedvezményekkel a bevétel*. Fontos kiemelni, hogy átalányadózás esetén *nem bevétel* a tevékenységhez kapcsolódó költségei fedezetére vagy a fejlesztési célra jogszabály vagy nemzetközi szerződés alapján folyósított *vissza nem térítendő támogatás*. Az átalányadózó egyéni vállalkozó jövedelmének számítása a bevételből *a törvényben meghatározott százalékmértékek szerinti költséghányadok* figyelembevételével történik. Az Szja tv. a vállalkozó TESZOR számok szerint meghatározott tevékenységétől függően eltérő költséghányadokat határoz meg az alábbiak szerint:

- *Általános rendelkezés: 40%*,
- *A törvényben megnevezett ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási és kereskedelmi tevékenység: 80%*,
- *Az adóév egészében kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet folytató egyéni vállalkozó: 90%*,
- *A mezőgazdasági őstermelő: 90%*

Abban az esetben, ha az *adóév folyamán megváltozik az egyéni vállalkozó tevékenysége* (és így a korábban alkalmazott költséghányad már nem alkalmazható), a változás időpontjában az év első napjára *visszamenőleg át kell térnie* az egyéni vállalkozónak a *változást követően alkalmazandó költséghányadra*.

Fontos, hogy az átalányadózó egyéni vállalkozó e tevékenységéből származó jövedelmének az éves minimálbér felét meg nem haladó része adómentes. Azaz, nem kell személyi jövedelemadót fizetnie az átalányadózást választó egyéni vállalkozónak akkor, ha az átalányban megállapított jövedelme 2024-ben nem haladja meg a 1 600 800 forintot. Emellett az átalányadózó egyéni vállalkozónak nem kell adóelőleget sem megállapítania addig, amíg az átalányban megállapított jövedelme az adóévben nem haladja meg ezt az összeget. Ha az adóelőleg-alap meghaladja az éves minimálbér felét, akkor az adóelőleget csak az ezt meghaladó adóelőleg-alap után kell megfizetni negyedévente, a

negyedévet követő hónap 12-éig. Az átalányadózás időszaka alatt az *elhatárolt veszteség évenkénti 20-20 százalékát elszámoltnak* kell tekinteni, csakúgy, mint az adóévben felmerült összes költséget és az időszakra jutó értékcsökkenési leírást.

1.9.2. Az átalányban megállapított jövedelem utáni adókötelezettség

Az átalányban megállapított jövedelem az összevont adóalap részét képezi, amely után 15 százalékos adó fizetendő. (Megjegyzést érdemel, hogy főszabály szerint a társadalombiztosítási járulék és a szociális hozzájárulási adó alapja is az átalányban megállapított jövedelem azzal, hogy a főfoglalkozású egyéni vállalkozók legalább a minimálbér vagy a garantált bérminimumból kiindulva kiszámított járulékot és szociális hozzájárulási adót kötelesek fizetni.) Átalányadózás választása esetén *negyedéves előlegfizetési kötelezettség* terheli az egyéni vállalkozót, melyet az év elejétől megállapított bevétele és az átalányban megállapított jövedelme figyelembevételével kell meghatároznia. Szeretnénk újra hangsúlyozni, hogy az átalányadózó egyéni vállalkozó e tevékenységéből származó jövedelmének az éves minimálbér felét meg nem haladó része adómentes. Tehát ezen összeget meg nem haladó, átalányban megállapított jövedelem után adófizetési kötelezettség (és ennek megfelelően adóelőleg-megállapítási kötelezettség sem merül fel). Főfoglalkozású állású egyéni vállalkozók azonban ilyen esetben is kötelesek társadalombiztosítási járulékot és szociális hozzájárulási adót fizetni.

Ha az egyéni vállalkozó a családi járulékkedvezményt igénybe kívánja venni, akkor – saját döntése alapján – a vállalkozói kivét vagy az átalányban megállapított jövedelem adóelőlegét havonta állapítja meg és vallja be. a személyi jövedelemadót és a járulékkötelezettséget havonta állapítja meg.

1.10. Az egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetése

Amennyiben az egyéni vállalkozó *megszünteti* – az egyéni cég alapításától eltekintve – a *vállalkozói tevékenységét*, akkor a személyi jövedelemadó *bevallás benyújtásáig* a vállalkozói tevékenységére tekintettel befolyt bevétel a *megszűnés évében megszerzett bevételnek tekintendő*. Bevételeivel szemben *elszámolható a vállalkozói tevékenységével összefüggő, igazolt költség* a megszűnés évében. A *bevallás benyújtását követően* felmerült bevételek és költségek vonatkozásában azonban már az *önálló tevékenységből származó jövedelemre* irányadó rendelkezések alkalmazandók. A vállalkozói személyi jövedelemadó meghatározása során a *megszűnés napján szerzett bevételnek* minősülnek az alábbiak:

- A korábban költségként elszámolt, a megszűnés napján *meglévő összes készlet leltári értéke, a 200 ezer forintot meg nem haladó értékű tárgyi eszköz leltári értéke.*
- A gazdasági épület, az üzlet, a műhely, az iroda és az egyéb ingatlan (ha az a tevékenység folytatását szolgálja) *bérleti vagy használati jogáról való lemondás miatti ellenérték*, ha azzal szemben a vállalkozó korábban költséget számolt el.

Az egyéni vállalkozó halála miatt a vállalkozói tevékenységet nem folytató örökös vagy özvegy által megszerzett bevétel a fent leírtakhoz hasonlóan *önálló tevékenységből származó jövedelemnek* tekintendő. Ugyanígy kell megállapítani az adókötelezettséget az átalányadózás megszüntetése esetén is. Nem számolható el költségként a megszüntetés évéről készített adóbevallás (önellenőrzés) alapján – a vállalkozói osztalékalap után – megállapított szociális hozzájárulási adó.

1.10.1. Az egyéni vállalkozói tevékenység szüneteltetése

Az Sza tv-ben foglaltak alapján az egyéni vállalkozó szüneteltetheti e tevékenységét. Ennek időtartama *legkevesebb 1 hónap, de legfeljebb 3 évig terjedhet*. Amennyiben az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységét szüneteltetni kívánja, köteles azt a bejelentési vagy változásbejelentési űrlapon a nyilvántartást vezető szervnél (a NAV-nál) bejelenteni, akár a tevékenység megkezdésének bejelentésével egyidejűleg, amely a szünetelés tényét és kezdő időpontját az egyéni vállalkozók nyilvántartásába bejegyzi. A szünetelés kezdő napja nem lehet korábbi a bejelentést követő napnál. A szünetelés kezdő napja a bejelentést követően nem módosítható. Amennyiben a magánszemély 3 éven belül nem folytatja egyéni vállalkozói tevékenységét, e jogállás a törvény erejénél fogva megszűnik. A tevékenység szüneteltetését az egyéni vállalkozónak *elektronikus úton kell bejelentenie a nyilvántartást vezető szervnél*, továbbá a vállalkozói számlát vezető *hitelintézetnek*, melynek elmulasztásából eredő adókövetkezmények a magánszemélyt terhelik. Amennyiben az egyéni vállalkozó az *adóév egészében szünetelteti vállalkozói tevékenységét, nem kötelezett személyi jövedelemadó bevallás benyújtására a vállalkozói tevékenységére tekintettel*. Azonban a szünetelés időszakában is be kell vallania az adóévben a kisvállalkozói kedvezménnyel, a fejlesztési tartalékként nyilvántartott összeggel, a foglalkoztatási kedvezménnyel, a nyilvántartott adókülönbözettel, a kisvállalkozások adókedvezményével kapcsolatban keletkezett adófizetési kötelezettségét.

Az egyéni vállalkozó, ha az adóév utolsó napján a tevékenységét szünetelteti, bevallásában kisvállalkozói kedvezmény, fejlesztési tartalék, foglalkoztatási kedvezmény címen jövedelmét nem csökkentheti, nem tüntethet fel nyilvántartott adókülönbözetet, nem érvényesítheti a kisvállalkozások adókedvezményét. Fontos kiemelni, hogy a *szünetelés időtartama alatt a magánszemély nem folytathat vállalkozói tevékenységet*. A szünetelés során befolyt bevételről és az igazoltan felmerült kiadásról a szünetelés kezdésének adóévről benyújtott bevallásban kell számot adni. *Ezt követően* azonban, a későbbi adóévekben a tevékenységre tekintettel befolyt bevételek és kiadások tekintetében az *önálló tevékenységből származó jövedelemre irányadó szabályok alkalmazandók*. A vállalkozói tevékenység folytatása (szünetelés megszüntetése) esetén a *még a szünetelés időszakában felmerült és a tevékenységgel összefüggő költségek elszámolhatók*, továbbá az ebben az időszakban beszerzett tárgyi eszközök, nem anyagi javak *értékcsökkenési leírása is megkezdhető*.

1.11. Az egyéni vállalkozó nyilvántartási kötelezettségei

Az egyéni vállalkozó alap- és részletező nyilvántartás vezetésére köteles. Az *alapnyilvántartás* vezetésére a *naplófőkönyv* vagy a *pénztárkönyv* szolgál. Ezzel biztosítható, hogy az egyéni vállalkozó tevékenységével kapcsolatos pénzbevétel és kiadást eredményező gazdasági események nyomon követhetőek legyenek. A *részletező nyilvántartások* közül csak azokat kell vezetnie, amelyek a *jövedelemszámítást* alátámasztják. Az *átalányadózó egyéni vállalkozó* mindössze *bevételi nyilvántartás* vezetésére köteles, amennyiben az *áfa levonási jogát* nem érvényesíti. Abban az esetben azonban, ha megszűnik az *átalányadózásra való jogosultsága*, *alap- és részletező nyilvántartás* vezetésére válik kötelezetté.

1.12. Az eljárási szabályok

Az adóhatóság az egyéni vállalkozók részére is elkészíti az adóbevallási tervezetet. Az egyéni vállalkozók, a vállalkozáshoz kapcsolódó adóhatósági nyilvántartásban nem szereplő adatokkal egészítik ki a tervezetet. A bevallás benyújtási határidő is változik. Az egyéni vállalkozók is *május 20-ig* teljesítik az *szja* bevallási kötelezettségüket. Arra mindenképpen figyelni kell, hogy az egyéni vállalkozók a bevallási tervezet kiegészítésével, javításával teljesíthetik a bevallási kötelezettségüket, tehát a NAV által készített tervezet akkor válik bevallássá, ha a tervezetet a vállalkozó jóváhagyja, kiegészíti vagy javítja. Fontos tudni azonban, hogy megmarad a lehetőség, és aki szeretne továbbra is benyújthat saját maga vagy könyvelő által készített SZJA bevallást, a 24SZJA vagy 2453 számú nyomtatványt. Amennyiben a vállalkozó *alkalmazottat is foglalkoztat*, további bevallási kötelezettség terheli. Ez esetben ugyanis a munkavállalója számára kifizetett összeg utáni adóról és járulékokról *havonta*, a tárgyhót követő *hónap 12-ig* köteles számot adni a '08-as számú bevalláson.

1.13. Egyéni vállalkozóból egyszemélyes kft.

2019. június 10-től az egyéni vállalkozó vállalkozói tevékenységének folytatására az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvény szerinti feltételekkel kft-t alapíthat. A kft alapításában az egyéni vállalkozón kívül más személy nem vehet részt. Az Szja tv azon rendelkezéseit, amelyek az egyéni cég alapítására vonatkoznak abban az esetben is alkalmazni kell, amennyiben az egyéni vállalkozói jogállás egyszemélyes kft alapítása miatt szűnik meg. Ezekben az esetekben a magánszemély az Szja tv hatálya alól kikerül. A magánszemély dönthet úgy is, hogy az adókötelezettségét a megszűnés szabályait figyelmen kívül hagyva számolja ki. Amennyiben a megszűnés szabályai alapján és a megszűnés szabályainak mellőzésével kiszámított adókötelezettség különbözete meghaladja a 10.000 forintot, akkor a különbözetet három egyenlő részletben lehet megfizetni. Mindhárom részletet a megszűnés adóévről szóló személyi jövedelemadó bevallásban kell bevallani.

1.14. A magánszemélyek tételes átalányadózása

Fizetővendéglátó tevékenységet folytató, egyéni vállalkozónak nem minősülő magánszemély, amennyiben a törvényben meghatározott feltételeknek megfelel, az e tevékenységből származó bevételére tételes átalányadózást választhat. A tételes átalányadó évi összege szobánként 38.400 forint, amelyet egyenlő részletekben kell megfizetni a negyedévet követő hó 12 napjáig, míg a tevékenység megszüntetése esetén a megszüntetés negyedévet követő 15 napon belül kell megfizetni a tételes átalányadó éves összegét. A fizető-vendéglátó tevékenységet folytató magánszemély adóévenként az adóév egészére tételes átalányadózást akkor választhat, ha a tevékenységet a tulajdonában vagy hasznélvezetében lévő legfeljebb három – nem szálláshely-szolgáltatás rendeltetésű – lakásban vagy üdülőben folytatja. A tételes átalányadó alkalmazását nem zárja ki az, ha a szálláshely-szolgáltatást nem a magánszemély fizeti, hanem azt kifizető, munkáltató finanszírozza (a számla nem a magánszemély nevére szól). Amennyiben ugyanannak a személynek történő szálláshelyszolgáltatás napjainak a száma az adóévben a 90 napot meghaladja, akkor a tételes átalányadó nem alkalmazható. Fontos, hogy a tételes átalányadót akkor is meg kell fizetni, ha a tételes átalányadózást választó magánszemély a fizető-vendéglátó tevékenységét az adott év egészében nem folytatja, csupán néhány hónapban fogad vendégeket.

2

KISADÓZÓ VÁLLALKOZÁSOK TÉTELES ADÓJA 2022. SZEPTEMBER 1-JÉTŐL

A kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvénynek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról szóló részei 2022. augusztus 31-éig voltak alkalmazhatóak. 2022. szeptember 1-jétől a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény lépett hatályba, mely a régi szabályozásnál lényegesen szűkebb vállalkozói kör számára jelent lehetőséget.

Az új szabályok szerinti kisadózó vállalkozások tételes adója (kata) jellemzően a kis költségigényű, kizárólag a lakossági szolgáltatással foglalkozó *mikrovállalkozások* számára előnyös, ugyanis kedvező adózási feltételeket biztosít az adminisztrációs és adóterhek mérséklésével. A kata ugyanakkor nem érhető el azon vállalkozások számára, amelyek más vállalkozásoktól szereznek bevételt.

2.1. Kata alanyok és a kata választásának feltételei

A Katv. értelmében a kata alanyiság választására a *főfoglalkozású egyéni vállalkozó* jogosult. Fontos előírás tehát, hogy a nem főfoglalkozású egyéni vállalkozók nem választhatják a kata szabályait 2022. szeptember 1-jétől. Nem minősül főfoglalkozásúnak az az egyéni vállalkozó, aki

- legalább heti 36 órás foglalkoztatással járó munkaviszonyban áll azzal, hogy a heti 36 órás foglalkoztatás megállapításánál az egyidejűleg fennálló munkaviszonyokban előírt munkaidőt össze kell számítani,
- a Tbj. szerinti kiegészítő tevékenységet folytatóknak minősül, azaz aki vagy öregségi nyugdíjban részesül vagy olyan személy, aki özvegyi nyugdíjban részesül és a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte,
- az EU, az EGT tagállamában vagy olyan külföldi országban biztosított, amellyel Magyarországnak szociális tárgyú egyezménye van (pl. UK, US vagy Törökország),
- olyan magánszemély, aki 2011. december 31-én I., II., vagy III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult, és rokkantsági ellátásban vagy rehabilitációs ellátásban részesül,
- rokkantsági ellátásban részesül és egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 50 százalékos vagy kisebb mértékű,

- más vállalkozásban – nem nyugdíjaként végzett – társas vállalkozónak minősül,
- közjegyzőként, bírósági végrehajtóként, szabadalmi ügyvivőként, ügyvédként vagy állatorvosként minősül egyéni vállalkozónak,
- nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban áll,
- nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató tanuló vagy hallgató köznevelési intézményben, szakképző intézményben vagy felsőoktatási intézményben, azzal, hogy a 25. életévének betöltéséig idetartozik a tanulmányait szüneteltető kisadózó is.

A kata szerinti adózás választásának nem feltétele az, hogy a vállalkozás ne állítson ki kifizetőnek, külföldi vállalkozásoknak számlát. Azonban akkor, ha a kata adóalany egyéni vállalkozó egy magyar társaságnak vagy más kifizetőnek, esetleg külföldi jogi személynek állít ki számlát, akkor a számla kiállítását megelőző napon megszűnik a kata adóalanyiság. Ezért praktikus szempontból mondhatjuk azt, hogy azok az egyéni vállalkozások sem választhatják a katát, amelyeknek az ügyfélkörében társaságok, egyéni vállalkozók, más jogi személyek vannak. Ezen feltétel alól azonban a kizárólag taxis személyszállítást végző egyéni vállalkozók mentesülnek – azaz a taxisok cégektől is részesülhetnek bevételben.

A kata alanyiságot nem választhatja az a vállalkozó, akinek az adószámát az adóhatóság a bejelentés évében vagy az azt megelőző tizenkét hónapban törölte, illetve az a vállalkozás, amely végelszámolási, felszámolási vagy kényszertörlési eljárás hatálya alatt áll a bejelentkezés időpontjában. Emellett az a vállalkozó sem választhatja a kata adózási módot, aki az adóalanyiság választásának évében az önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke szerint 68.20 Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése besorolású tevékenységből bevételt szerzett.

Amennyiben egy vállalkozás a kata alanyává szeretne válni, az erre irányuló szándékát egy erre rendszeresített *nyomtatványon kell bejelentenie* az adóhatósághoz. A Katv. nem tartalmaz bejelentkezési határidőt a kata adóalanyiság választásával kapcsolatban, így az – az előírt feltételek teljesülése esetén – *bármikor választható*. Az adóhatósághoz megtett bejelentés alapján a kata alanyiság *a bejelentést követő hónap első napjával kezdődik*. Erről az adóhatóság értesítő levélben tájékoztatja a kisadózó vállalkozást, mely levél egy adózási tudnivalókról szóló tájékoztatót is tartalmaz. A tevékenységet év közben kezdő vállalkozás bejelentését az állami adóhatósághoz való bejelentkezéssel egyidejűleg teljesítheti. Ebben az esetben az adóalanyiság az egyéni vállalkozás nyilvántartásba vételének napjával jön létre.

2.2. A kata alanyiság megszűnése

A kata adóalanyiság a következő esetekben és az itt meghatározott időpontokban szűnik meg:

- Amennyiben a vállalkozás *bejelenti, hogy már nem a kata szerint akar adózni, a bejelentés hónapjának utolsó napja a megszűnés napja.*

- *Az egyéni vállalkozói jogállás megszűnése napjával.*
- *Számla- vagy nyugtaadás elmulasztásáért, be nem jelentett alkalmazott foglalkoztatásáért vagy igazolatlan eredetű áru forgalmazásáért kiszabott mulasztási bírságot, jövedéki bírságot megállapító határozat véglegessé válása hónapjának utolsó napjával.*
- *Adószámot törölő határozat véglegessé válása hónapjának utolsó napjával.*
- *Amennyiben a vállalkozásnak az állami adóhatóságnál nyilvántartott, végrehajtható, nettó módon számított adótartozása a naptári év utolsó napján meghaladja a 100 000 forintot, akkor a megszűnés időpontja az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozat véglegessé válása hónapjának utolsó napja. Abban az esetben, ha a kisadózó az adótartozását a megszüntetésről szóló határozat véglegessé válásáig a tartozását megfizeti, és ezt igazolja, az adóhatóság visszavonja az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozat.*
- *Amennyiben az Önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke szerint 68.20 Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése besorolású tevékenységből szerez jövedelmet a vállalkozás, akkor a bevételszerzés napját megelőző nap. Ilyen bevételnek a megszerzését és a szerzés időpontját az azt követő 15 napon belül az egyéni vállalkozó köteles bejelenteni az adóhatósághoz.*
- *Amennyiben a kisadózó nem minősül főfoglalkozású kisadózónak (például mert nyugdíjba vonul), annak a hónapnak az utolsó napjával, amelyben a változás megtörténik. Erről a tényről a vállalkozónak a tárgy hónapot követő 15 napon belül bejelentést kell tenni az adóhatóságnak.*
- *Ha a kisadózó az Art. szerinti kifizetőtől (ideértve a külföldi kifizetőt is) szerez bevételt, ide nem értve a TESZOR 49.32.11 szerinti taxis személyszállításból származó bevételt, a fizetési számlán jóváírt kamatot és a nem termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás ellenértékeként megszerzett bevételt. Az adóalanyiság a bevétel megszerzését megelőző nappal szűnik meg.*

Az első két eset kivételével az adóhatóság *határozatot* hoz a kata alanyiság megszűnéséről. Lényeges, hogy az adóalanyiság *megszűnésének évére és az azt követő 12 hónapra nem lehet újra választani* a kata szerinti adózást.

2.3. A kata mértéke és megfizetése

A kisadózó egyéni vállalkozó *havonta 50 000 forint tételes adót fizet. Az 50 000 forint összegű tételes adót kell megfizetnie a kisadózó vállalkozásnak abban az esetben is, ha az adóalanyiság a hónap akár csak egyetlen napján is fennáll. A kata alanyiság vonatkozásában a bevételi határ 18 millió forint. Amennyiben a katás egyéni vállalkozó éves bevétele ezt az összeghatárt meghaladja, az év közben kata alanyiságot választó vagy elveszítő vállalkozás esetén ennek – havonta 1,5 millió forinttal számított – arányosított részét, akkor ezen összeghatárt meghaladó rész után további 40 százalékos mértékű különadó-fizetési kötelezettsége merül fel a vállalkozásnak. A 40 százalékos különadó meg-*

fizetése nem szünteti meg a kata alanyiságot. Nem minősül az egyéni vállalkozó katás bevételének a nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak értékesítésekor kapott ellenérték, az ilyen bevételre a személyi jövedelemadó törvény szabályait kell alkalmazni. A személygépkocsi és a termőföld minden esetben nem kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszköznek minősül. Ezen túl nem katás bevétel a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra folyósított támogatás.

Tételes adó megfizetése

A tételes adót a *tárgyhót követő hónap 12. napjáig* kell megfizetni. A kata adóalany egyéni vállalkozó az alábbi esetekben mentesül a tételes adó megfizetése alól akkor, ha az *adott hónap egészében* teljesülnek az alábbi feltételek:

- *táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekek otthongondozási díjában, ápolási díjban* részesült;
- *egyéni vállalkozói tevékenységét szüneteltette;*
- *katonai szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katona,*
- *fogvatartott.*

Nem kell megfizetni a tételes adót azon hónapokra sem, amelyben az előzőekben ismertetett állapot megszűnik, ha ez az állapot legalább 30 napig fennállt – a szüneteltetés esetét kivéve. Nem mentesül a tételes adó alól, az a kata adóalany, aki az érintett időszakban a jelzett állapota ellenére tevékenységet végez. A tételes adó alóli mentességet a tárgyhót követő hó 12. napjáig be kell jelenteni az adóhatósághoz. Fontos, hogy az egyéni vállalkozót nem terheli havi szinten ismételt bejelentési kötelezettség a tételes adó alóli mentesülés kapcsán akkor, ha az egyéni vállalkozói tevékenységét szünetelteti. Az egyéni vállalkozó mentesül a tételes adó megfizetésének a kötelezettsége alól a tevékenység szüneteltetése alatt. A szünetelésről a NAV-hoz kell bejelentést tenni. Az egyéni vállalkozónak a NAV-hoz azt is be kell jelentenie, ha a szünetelés ideje alatt vállalkozói tevékenységet végez.

2.4. A kata alany közteher fizetési kötelezettsége

A katás vállalkozók a *tételes adó megfizetésével mentesülnek az adóalanyiság időszakában a vállalkozói személyi jövedelemadó és vállalkozói osztalékalap utáni adó vagy átalányadó megállapítása, bevallása és megfizetése, valamint a saját maguk után fizetendő személyi jövedelemadó, társadalombiztosítási járulék és szociális hozzájárulási adó megállapítása, bevallása és megfizetése alól. Fontos megjegyezni, hogy a tételes adó megfizetésével a kisadózó nem mentesül az általa foglalkoztatott magánszemélyek foglalkoztatására tekintettel juttatott jövedelmek után teljesítendő adókötelezettségek alól. Az előbbi mentességek nem jelentik egyben az áfa kötelezettség alóli mentesülést is, de amennyiben e törvényi feltételeknek megfelel, a kisadózó választhatja az alanyi mentességet.*

2.5. A kisadózók jövedelme és az őket megillető ellátások

A kata adóalany egyéni vállalkozó *jövedelmének* más jogszabályok szempontjából *bevételének 60 százaléka* tekintendő, így különösen ekkora összegről kap a vállalkozó jövedelemigazolást. A kata adóalany biztosítottnak minősül, és valamennyi ellátására jogosultságot szerezhet e jogállásának időtartama alatt. Az *ellátási alap havi összege 108 000 forint*. Fontos kiemelni azonban, hogy azokban a hónapokban, amikor a kisadózó vállalkozás *mentesül a tételes adó megfizetése alól az egyéni vállalkozói tevékenység szüneteltetése miatt, a vállalkozó biztosítása is szünetel*.

2.6. Számla-kibocsátási, nyilvántartási és adatszolgáltatási, bevallási kötelezettség

A kisadózó vállalkozó esetében is az *Áfa törvény rendelkezései irányadóak a számlaadási kötelezettség* tekintetében. A kisadózó vállalkozásnak bevételi nyilvántartást kell vezetnie, mely tartalmazza a *sorszámot, a bizonylat sorszámát, a bevétel összegét és a bevétel megszerzésének időpontját*. E kötelezettség teljesítéseként elfogadható az is, hogy az egyéni vállalkozó az általa kiállított *nyugtákat, számlákat teljes körűen megőrzi*, amennyiben e dokumentumokból a *bevétel megszerzésének időpontja hitelesen megállapítható*.

A kata adóalany az adóévet követő év február 25-ig az állami adóhatóság által rendszeresített, papíralapon vagy elektronikus úton benyújtott nyomtatványon nyilatkozatot tesz az adóévben adóalanyként megszerzett bevételéről. A nyilatkozat a jogkövetkezmények szempontjából bevallásnak minősül. Amennyiben a vállalkozónak 40%-os különadó fizetése keletkezik, ezt szintén február 25-éig kell bevallania és befizetnie azzal, hogy ebben az esetben bevallást nyújt be a bevételekről tett nyilatkozat helyett.

2.7. Az egyéni vállalkozóra vonatkozó áttérési szabályok

A kata adózásra áttérő egyéni vállalkozó *köteles rendezni* az Szja tv. hatálya alá tartozó tevékenységéből származó azon jövedelmét, amelyről kiállított bizonylat szerinti *teljesítési időpont az áttérés előtti időszakra esik*. Emellett a kisadózói adóalanyiságot megelőző időszakra vonatkozó költségeit még abban az esetben is az Szja tv. szerint kell elszámolnia, ha azok tényleges felmerülése már a kata alanyiség időszakában történt. Ezeket a bevételeket és kiadásokat a *kata alanyiség kezdő napját megelőző napon kell elszámolni*. Ahogy ezt már az egyéni vállalkozókra vonatkozó részben is megemlítettük, az áttérés évében az *egyéni vállalkozói tevékenység megszűnésére irányadó szabályokat* kell alkalmazni.

Emellett a kata alanyiség minden 12 hónapjára a megelőző időszak *elhatárolt veszteségét 20-20 százalékban elszámoltnak kell tekinteni*. Az egyéni vállalkozónak az Szja tv. szerint igénybevett *kedvezmény feltételeinek* pedig a kata szerinti adóalanyiség időszaka alatt is *meg kell felelnie*.

2.8. Az adózási nemek közötti áttérés esetén alkalmazandó szabályok

A kata szerinti adóalanyiság kezdő napját megelőző napon megszerzett bevételnek kell tekinteni – és ezért az Szja tv. szerint le kell adózni – minden olyan ellenértéket, amelyről kiállított bizonylat szerinti teljesítési időpont az Szja tv. szerinti adózás időszaka esik. Az áttérés előtt az Szja tv. szerint költségként elszámolt készletek értékét akkor kell adóköteles, katás bevételnek tekinteni, ha a vállalkozó megszünteti a tevékenységét. Az áttérést megelőző időszak *elhatárolt veszteségéből évente 20-20 százalékot kell elszámoltnak tekinteni*. A katás időszakot megelőzően érvényesített *kedvezményekkel kapcsolatban* pedig – hasonlóan a fent leírtakhoz – *a katás időszakban is teljesítenie kell az adózónak a feltételeket*, ellenkező esetben személyi jövedelemadó (vissza)fizetési kötelezettsége keletkezik. Végezetül, ha az egyéni vállalkozó a kata hatálya alól visszatér a normál adózási szabályok hatálya alá, akkor részletes vagyonleltárt kell készítenie minden olyan eszközéről, amelyet a vállalkozói tevékenysége keretében fog használni.

3

MEZŐGAZDASÁI ŐSTERMELŐ, A CSALÁDI GAZDASÁGOK ÉS A CSALÁDI MEZŐGAZDASÁGI TÁRSASÁGOK

A mezőgazdaság szereplőinek működését a családi gazdaságokról szóló törvény szabályozza. A törvény hatálya kiterjed az őstermelőkre, a családi gazdaságokra és a családi mezőgazdasági társaságokra.

3.1. A mezőgazdasági őstermelő, az őstermelői tevékenység és az őstermelők nyilvántartása

Őstermelői tevékenységnek az őstermelői nyilvántartásba felvett mező-, erdőgazdasági tevékenység, valamint a kiegészítő őstermelői tevékenység tartozik. Kiegészítő őstermelői tevékenység a falusi és agroturizmus, a kézművesipari tevékenység, a fűrészáru-feldolgozás, a takarmány-előállítás, a mezőgazdasági termékből élelmiszer előállítása mező-, erdőgazdasági tevékenységből származó termékfeldolgozás kivételével, ha az a saját gazdaságban előállított alapanyag felhasználásával történik és nem haladja meg a kistermelői élelmiszer-termelésről, előállításról és értékesítésről szóló rendeletben meghatározott mennyiséget, a dohányfeldolgozás, a bioüzemanyag-előállítás a mező-, erdőgazdasági tevékenység során keletkezett melléktermékek, növényi és állati eredetű hulladék hasznosítása, nem élelmiszercélú feldolgozása, valamint az ezekből a termékekből keletkezett termékek közvetlen termelői értékesítése, továbbá a mező- és erdőgazdasági szolgáltatás.

Mezőgazdasági őstermelőként őstermelői tevékenység nyilvántartásba vételt követően végezhető. Mezőgazdasági őstermelő kizárólag 16. életévét betöltött, a természetes személy lehet, aki saját gazdaságában őstermelői tevékenységet folytat. Az őstermelői tevékenységét önállóan, vagy őstermelők családi gazdaságának tagjaként végezheti. A mezőgazdasági őstermelő az őstermelői tevékenysége tekintetében nem folytathat egyéni vállalkozói tevékenységet (de a mezőgazdasági tevékenység végezhető egyéni vállalkozóként is). A családi gazdaságokról szóló törvény értelmében a családi gazdaság esetén is kizárólag 16. életévét betöltött személy végezhet őstermelői tevékenységet; továbbá nincs lehetőség közös őstermelés folytatására.

Az őstermelői tevékenység végzéséhez szükséges a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara (Agrárkamara) nyilvántartásába vételét kérelmezni.

A kérelemnek többek között az alábbi információkat kell tartalmaznia:

- Az őstermelő személyes és azonosító adatait (név, születési név, születés helye és ideje, édesanyja neve, lakcím, értesítési cím, telefonszám, elektronikus levélcím), a FELIR azonosítóját, tevékenység azonosítóját.
- Az őstermelő nyilvántartásba vételének, nyilvántartásból törlésének dátumát.
- A tevékenység végzésének helyét, a termesztett növénykultúrák, -fajok és tartott állatok megnevezése, az értékesíteni kívánt növényi, illetve állati eredetű termékek megnevezése.

A bejelentett adatokban történő változást 15 napon belül jelenteni kell az Agrárkamara felé.

Az Agrárkamara a nyilvántartásból törli az őstermelőt, ha:

- a) az őstermelő erre irányuló kérelmet nyújt be,
- b) elhalálozik,
- c) nem felel meg a mezőgazdasági őstermelő fogalmának, azaz nem olyan, a 16. életévét betöltött, a mezőgazdasági őstermelői nyilvántartásban szereplő természetes személy, aki saját gazdaságában őstermelői tevékenységet folytat,
- d) mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatás igénybevételehez lényeges körülmény tekintetében valótlan adatot szolgáltat,
- e) ha a változás-bejelentési kötelezettségét 15 napos határidőn belül, illetve erre vonatkozó felszólítás után sem teljesíti,
- f) ha a mezőgazdasági igazgatási szerv ellenőrzése során szabálytalanságot állapít meg, és a tevékenységtől való eltiltást korábban már 6 hónapon belül alkalmazta.

Ha a nyilvántartásból törlés a d)–f) pontok bármelyikének okán történik meg, az őstermelő a törléstől számított 5 évig nem vehető újból nyilvántartásba.

3.2. Őstermelők családi gazdasága és a családi gazdaság alapítása

Az őstermelők családi gazdaságához legalább kettő, egymással hozzátartozói láncban álló őstermelő tag szükséges, akik termelési közösséget hoznak létre, az őstermelői tevékenységüket saját gazdaságukban közösen, a tagok személyes közreműködésével végzik. A családi gazdaság önálló jogalanyisággal és elkülönült vagyonnal nem rendelkezik. Egy őstermelő egyidőben kizárólag egy családi gazdaság tagja lehet. A közös tevékenység nyeresége és vesztesége – ha a tagok eltérően nem állapodnak meg a családi gazdaság alapításáról szóló szerződésben – a tagok közt egyenlő arányban oszlik meg. A képviselő pénzügyi jellegű kötelezettségvállalást nem tehet a tagok kifejezett meghatalmazása vagy rendelkezése nélkül.

Családi gazdaság létrehozásához a tagok írásbeli szerződést kötnek, mely tartalmazza a használatukban lévő őstermelő tevékenységhez kapcsolódó földnek, eszközöknek (valamint az ezekhez kapcsolódó vagyoni értékű jogok) a rendelkezésre bocsátását, a mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységek megnevezését, a személyes közreműködés formáját, a képviselő személyét és a gazdaság központját. Az őstermelők családi gaz-

daságának működésének előfeltétele is az agrárkamara nyilvántartásba vétel. A kérelemhez a fentiekben részletezett tartalmi elemeken túl csatolni kell a családi gazdaság alapításának céljából megkötött szerződést, illetve a hozzátartozói minőségre vonatkozó alátámasztó dokumentumokat is. A családi gazdasági képviselőjének, aki a többi tag nevében, a családi gazdaság tevékenységi körében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat, a képviselete a nyilvántartásba vétellel keletkezik.

Az Agrárkamara törli a családi gazdaságot a nyilvántartásból, ha a tagjai együttesen kérelmezik a nyilvántartásból való törlést, vagy az már nem felel meg a nyilvántartásba vétel feltételeinek és a feltételeket a tagok – felszólítás ellenére – sem pótolják 60 napon belül, illetve, ha a családi gazdaság alapításáról szóló szerződés hatályát veszti.

3.3. A kiegészítő őstermelői tevékenységből származó bevételére vonatkozó szabályok

Mezőgazdasági őstermelő kiegészítő őstermelői tevékenységből származó éves bevétele nem haladhatja meg az őstermelői tevékenységből származó éves bevételének negyedét. Ha a kiegészítő őstermelői tevékenységből származó éves bevétele meghaladja a teljes őstermelői tevékenységből származó éves bevétele negyedét, akkor a kiegészítő őstermelői tevékenység teljes bevétele nem minősül őstermelői tevékenységből származó bevételnek, és nem folytathat kiegészítő őstermelői tevékenységet mezőgazdasági őstermelőként.

3.4. A mezőgazdasági őstermelő adózása

A 2023. december 1-től hatályos bruttó 266 ezer 800 forintos minimálbért alapul véve az őstermelők adózása az alábbiak szerint alakul:

- Az őstermelő főszabály szerint az átalányadózást alkalmazza addig, amíg a bevételen nem haladja meg az éves minimálbér tízszeresét, de választhatja, hogy az általános szabályok szerint adózik. Ezzel a választás azonban nem célszerű élni.

- Átalányadózás abban az esetben alkalmazható, ha az őstermelő bevétele nem haladja meg az éves minimálbér tízszeresét, 2024-ben 32 016 000 forintot. Családi őstermelői tevékenység esetén az adóévben megszerzett bevétel nem haladja meg a tagok adóév utolsó napja szerinti számának és az átalányadózás értékhatárának (2024-ben 32,016 millió forintnak) a szorzatát, de legfeljebb az éves minimálbér negyvenszeresét (2024-ben 128,064 millió forintot).

- Átalányadózás választása esetén a jövedelem kiszámításához a bevételt 90%-kal kell csökkenteni. Például évi 20 millió forintos bevétel esetén a jövedelem 2 millió forint.

- Az átalányadózó őstermelő az átalányköltség levonása után fennmaradó jövedelmét tovább csökkentheti az éves minimálbér 50%-ával – 2023-ban 1,6008 millió forinttal. Például az előző pontban említett 2 millió forintos jövedelemből csak 399 200 forint a személyi jövedelemadó alapja.

- A mezőgazdasági őstermelőnek az őstermelői tevékenységből származó bevételéből nem kell jövedelmet megállapítania és ekképpen adóbevallási és adófizetési kötelezettsége sem keletkezik, ha az e tevékenységből származó bevétele az adóévben nem haladja meg az éves minimálbér felét (2024-ben 1,6008 millió forint).

- Ha a bevétel meghaladja az éves minimálbér felét, de a 16,008 millió forintot (éves minimálbér ötszöröse) nem, a mezőgazdasági őstermelő a teljes bevételét figyelembe véve kell a jövedelmét meghatározni. Éves bevétel esetén meg kell állapítani a jövedelmet de átalányadó választása esetén szja-fizetési kötelezettsége nem keletkezik a jövedelem 1,6008 millió forinttal való csökkentésének következtében.

- 16,008 millió forint feletti és 32,016 millió forintot meg nem haladó éves bevétel esetén: az átalányadózást választva az éves minimálbér felét meghaladó (azaz 1,6008 millió forint felett) jövedelem után kell SZJA-t fizetni. A 15%-os szja-t csak az éves minimálbér felét meghaladó jövedelem után, azaz 399,2 ezer forint jövedelem után kell megfizetni. A fizetendő szja tehát: 59,88 ezer forint.). Amennyiben az őstermelő nem átalányadózást választana, erről nyilatkoznia kell a NAV irányába.

- 32,016 millió forintot meghaladó bevétel esetén átalányadózás nem alkalmazható. Helyette tételes elszámolás lehet vagy 10%-os költséghányadot kell figyelembe venni. Az így megállapított jövedelem az összevont adóalap részét képezi, mely után 15% szja-fizetési kötelezettség keletkezik.

A jövedelemszámítás szempontjából az őstermelő átalányadózonak számít, ha annak törvényi feltételei fennállnak, ideértve az őstermelők családi gazdaságának tagjait is. Ehelyett az őstermelő választhatja, hogy jövedelmét az adóévben tételes költségelszámolással vagy 10 százalékos költséghányad alkalmazásával számítja ki. Ahogy azonban ezt fent említettük, erről nyilatkoznia kell a NAV irányába. Ha az őstermelő személyijövedelemadó-bevallás benyújtására kötelezett, akkor az éves szja-bevallásában nyilatkozhat arról, hogy a következő évre nem választ átalányadózást. Ha az őstermelőnek nem kell bevallást benyújtania, a bevallási határidőig nyilatkozhat erről a T101 nyomtatványon.

Az őstermelőnek negyedévente kell megállapítania az adóelőleg-alapját. Nem kell adóelőleg-alapot megállapítani az átalányadózó őstermelőnek a bevételből addig, amíg a bevétele alapján megállapított adóelőleg-alapja az adóév elejétől összesítve az adóévben nem több, mint az éves minimálbér fele (2024-ben 1,6008 millió forint). Ha az őstermelői bevétel ezt az értékhatárt meghaladta, akkor az adóelőleget csak a felettes rész után kell megfizetni. Az összevont adóalap csökkenthető – ha annak feltételei fennállnak – a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményével, a személyi kedvezmény, az első házaskedvezménye, a családi kedvezmény, a 25 év alatti fiatalok kedvezményének összegével, illetve a 30 év alatti anyák kedvezményével. Az így megállapított összeg után kell az őstermelőnek megfizetnie a 15 százalékos mértékű adóelőleget, a negyedévet követő hónap 12-éig. Az adóelőleget a magánszemélynek mindaddig nem kell megfizetnie, amíg a fizetendő összeg nem haladja meg a 10 ezer forintot. A tételes költségelszámolást vagy a 10 százalékos költséghányadot alkalmazó mezőgazdasági őstermelő a megállapított adót tovább csökkentheti az őstermelői adókedvezmény összegével.

Az őstermelő tételes költségelszámolására vonatkozó legfontosabb szabályok nem változtak, a jövedelmet az Szja tv. 17. §, 39. §, valamint a 2. és 3. számú melléklet megállapításai szerint kell megállapítani. Fontos, hogy 2021. január elsejétől nincs lehetőség nemleges nyilatkozatot tenni, azaz arról nyilatkozni, hogy a 4 millió forintnál nem magasabb éves bevétel esetén az adóévben nem volt a mezőgazdasági őstermelésből jövedelme, és így adókötelezettsége sem keletkezett.

Az elhatárolt veszteséget a mezőgazdasági őstermelő a következő öt adóév (de legkésőbb az őstermelői tevékenység megszüntetésének adóéve) őstermelői tevékenységéből származó jövedelmével (ideértve az önellenőrzés, adóellenőrzés során feltárt jövedelmet is) szemben, döntése szerinti megosztásban számolhatja el. A mezőgazdasági őstermelő az adóévben elhatárolt veszteségét – az előbbiektől függetlenül – az adóévet megelőző két évre visszamenőlegesen is rendezheti adóbevallásának önellenőrzésével a törvényben meghatározott kereteknek megfelelően.

3.5. Őstermelők családi gazdasága – adózási szabályok

Ha az őstermelők családi gazdaságának tagjai az őstermelők családi gazdaságát alapító szerződés alapján

a) nem egyenlő arányban részesednek a nyereségből és viselik a veszteséget, akkor a családi őstermelői tevékenységet folytató őstermelő e tevékenységéből származó bevételét és – tételes költségelszámolás esetén – azzal kapcsolatos költségét a családi gazdaságot alapító szerződésben meghatározott módon állapítja meg azzal, hogy a bevételek és költségek igazolására bármelyikük nevére kiállított bizonylat egyenértékű,

b) egyenlő arányban részesednek a nyereségből és viselik a veszteséget, akkor a családi őstermelői tevékenységet folytató őstermelő e tevékenységéből származó bevételét és – tételes költségelszámolás esetén – azzal kapcsolatos költségét a közösen elért összes bevételnek, illetve összes költségnek a tagok számával történő elosztásával állapítja meg azzal, hogy a bevételek és költségek igazolására bármelyikük nevére kiállított bizonylat egyenértékű.

A családi őstermelői tevékenység esetén az őstermelők családi gazdasága tagjainak az őstermelői jövedelemre ugyanazt az adózási módot kell alkalmazni. A választott adózási módot a családi gazdaság képviselője jelenti be. A tagok külön-külön tesznek eleget adófizetési kötelezettségüknek. Ismételten kiemeljük, hogy átalányadózás akkor alkalmazható, ha a családi gazdaság bevétele nem haladja meg a tagok adóévi utolsó napja szerinti létszáma és az éves minimálbér tízszeresének szorzatát, de maximum az éves minimálbér negyvenszeresét. A családi gazdaság tagjainak külön kell jövedelmet és az adókötelezettséget megállapítani, és ennek megfelelően alkalmazhatók az őstermelőkre vonatkozó mentességi szabályok is.

4

TÁRSASÁGI ADÓ

A társasági adó hatálya alá tartozó személyek tárgyévi jövedelmük után – amennyiben nem valamely speciális adózási formát választják – társasági adót kötelesek fizetni. A társasági adóra vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket a *társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény („Tao. tv.”)* tartalmazza. Fontos háttérjogszabályok többek között az *adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény („Art.”)*, az *adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény („Air”)*, az *adóhatóság által fogantatandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény*, valamint a *számvitelről szóló 2000. évi C. törvény („Sztv.”)*.

4.1. A társasági adó alanya

A társasági adó alanya – egyebek mellett – a gazdasági társaság, az egyesülés, a szövetkezet, az ügyvédi iroda, az alapítvány, a vagyonkezelő alapítvány, az egyéni cég; kivéve – többek között –, ha a jogi személy

- az adóévben a kisadózó vállalkozások tételes adójának alanya, vagy
- a kisvállalati adó alanya.

4.2. Csoportos társasági adóalany

2019. január 1-től bevezetésre került a csoportos társasági adóalanyiság jogintézménye. A Tao. tv. alapján csoportos társasági adóalany tagja lehet gazdasági társaság, egyesülés, európai részvénytársaság, szövetkezet, európai szövetkezet, egyéni cég, illetve a belföldi illetőségű adózónak minősülő külföldi személy és belföldi telephelye útján a külföldi vállalkozó. A csoportos társasági adóalanyok köréből 2021 során kikerült a nonprofit gazdasági társaság, a szociális szövetkezet, a közérdekű nyugdíjas szövetkezet és az iskolaszövetkezet. Az adózó egyidejűleg csak egy csoportos társasági adóalany tagja lehet, de nem szükséges minden kapcsolatos vállalkozásnak a csoport tagjának lennie.

Csoportos adóalany lehet legalább két társaság, ha:

- Köztük többségi befolyás áll fenn, amelynek keretében az egyik adózó a másik adózóban vagy más személy az adózókban közvetve vagy közvetlenül legalább 75 száza-

lékos arányú szavazati joggal rendelkezik, azzal, hogy a köztes jogi személy szavazati jogát csak akkor lehet a benne befolyással rendelkezőnél figyelembe venni, ha a befolyással rendelkező a köztes jogi személyben legalább 75 százalékos arányú szavazati joggal rendelkezik.

- Számviteli politikájuk szerinti mérlegfordulónapjuk – beszámoló készítésére nem kötelezett adózó esetén az adóévük utolsó napja – azonos.

- A beszámolójuk, könyvviteli zárlatuk összeállítása egységesen vagy az Sztv. III. Fejezete, vagy az IFRS-ek szerint történik.

Továbbá, csoporttag lehet a tevékenységét évközben kezdő személy is amennyiben megfelel a fenti feltételeknek. 2023. december 1-től a csatlakozási kérelem az állami adó- és vámhatósághoz történő bejelentkezéstől számított 30 napon belül nyújtható be. A 2019-es adóévet követően a csoportos társasági adóalanyiság létrehozásának engedélyezésére irányuló kérelmet az adóév utolsó előtti hónapjának első napjától az adóév utolsó előtti hónapjának 20. napjáig van lehetőség benyújtani az állami adóhatóság részére. A csoportos társasági adóalany az adóhatóság engedélyével, a kérelem benyújtását követő adóév első napján jön létre. A határidő elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjesztésének nincs helye. A csoporttagság megszűnik az adókötelezettség megszűnése napján, a kilépés napján, a csoportos társasági adóalany megszűnése napján, azon a napon, amelyet követő naptól már nem felel meg a tagságára előírt összes feltételnek, végelszámolása, felszámolása, kényszertörlési eljárása kezdő időpontját megelőző nappal, valamint a megszűnés napján, ha az adózó végelszámolási vagy felszámolási eljárás nélkül szűnik meg. Ha a megszűnés napját magában foglaló üzleti évet megelőző üzleti év utolsó napján a csoportos adóalanyiság vagy csoporttagság még nem állt fenn, akkor azt úgy kell tekinteni, hogy nem jött létre. A csoportos társasági adóalanyisággal kapcsolatos változásokat (beleértve a létrehozást, belépést, kilépést, megszüntetést) az erre a célra rendszeresített 'T118'-as adatlapon kell az adózónak megtenni. A csoportos társasági adóalanyisággal kapcsolatos további megszünéssel kapcsolatos rendelkezéseket és eljárási szabályokat az Art. tartalmazza.

4.3. A társasági adó mértéke

A társasági adó mértéke 9%.

4.4. A társasági adó alapja

A társasági adó alapja a számviteli szabályok, illetve az IFRS¹-ek szerint meghatározott *adózás előtti eredmény*, módosítva a Tao. tv.-ben meghatározott *adóalap módosító tételekkel*, kivéve, ha az adózó a jövedelem-(nyereség-)minimum szerinti adóalapot

¹ Megjegyezzük, azon adózók esetében, melyek beszámolási kötelezettségüknek az IFRS-ek alapján tesznek eleget, egyéb speciális társasági adóalap módosító tételek alkalmazására is szükség lehet. Tekintettel arra, hogy az IFRS-ek használata a KKV szektorra nem jellemző, ezen speciális adóalap módosító tételek bemutatásától a kiadvány terjedelmi korlátai miatt eltekintünk.

tekinti a társasági adó alapjának (bővebben lásd. 4.6. pont). Csoportos társasági adó-alany adóalapja a csoporttagok egyedileg megállapított pozitív adóalapjainak összege, módosítva a csoportos adóalanyiságra vonatkozó, a csoporttagok negatív adóalapjának felhasználására, illetve elhatárolására vonatkozó rendelkezések szerint (bővebben lásd. 4.5.3.)

4.4.1. Adóalap-csökkentő tételek

A társasági adóalap meghatározása során a kis- és középvállalkozó adózók, melyek az Sztv. szabályai szerint készítik beszámolójukat – a teljesség igénye nélkül –, az alábbi adóalap-csökkentő tételeket alkalmazhatják:

- a korábbi adóévek *elhatárolt veszteségéből* az adózó döntése szerinti összeg, de legfeljebb a veszteségelhatárolás figyelembevételével számított adóalap 50%-a azzal, hogy megszűnik a 2014-ben kezdődő adóév utolsó napjáig keletkezett, és az adóalapnál még nem érvényesített elhatárolt veszteségekre vonatkozó felhasználási korlát, miszerint a 2014-ben kezdődő adóév utolsó napjáig keletkezett veszteségeket a 2030. december 31-et magában foglaló adóévben lehetett utoljára felhasználni. A 2015. január 1-e után keletkező veszteségek felhasználására továbbra is a keletkezés adóévet követő 5 adóévben van lehetőség, (bővebben lásd 4.5.3. pont);

- a jövőbeni költségekre képzett *céltartalék* felhasználása miatt az adóévben bevételként elszámolt összeg (bővebben lásd 4.5.2. pont);

- a tárgyi eszközre, immateriális jószágra a Tao. tv. szerinti szabályok alapján *értékcsökkenésként* megállapított összeg (bővebben lásd 4.5.1. pont);

- a tárgyi eszköz, immateriális jószág eszköz-állományból való bármely jogcímen történő kivezetésekor az eszköz *számított nyilvántartás szerinti értéke* (csökkentve a készletre vett hulladékanyag, haszonanyag értékével);

- a *bejelentett részesedés* értékesítésének, nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként történő kivezetésének- ideértve a bejelentett részesedésre visszaírt adóévi értékvesztés értékét is- adóévi árfolyamnyeresége, feltéve, hogy a részesedést az adózó az értékesítést megelőzően legalább egy éven át folyamatosan tartotta az eszközei között;

- az adózó döntése szerint a meghatározott – fedezeti ügylettel nem fedezett – devizás eszközökre és kötelezettségekre elszámolt árfolyam-különbözet összege (*nem realizált árfolyamnyereség*);

- az adóévben képzett *fejlesztési tartalék*, melynek összege nem haladhatja meg az adózás előtti eredmény összegét (bővebben lásd 4.5.6. pont);

- az adózónál a kapott (járó) *osztalék* és részesedés címén elszámolt bevétel, feltéve, hogy az nem ellenőrzött külföldi társaságtól származik (ellenben további feltételekkel) és az osztalékot megállapító társaság annak összegét nem számolja el az adózás előtti eredményének terhére ráfordításként;

- A *szakképzési munkaszerződés keretében duális képzőhelyen folytatott szakirányú oktatásban részt vevő tanulóknént*, képzésben részt vevő személyenként minden

megkezdett hónap után havonta az adóév első napján érvényes minimálbér 24 százaléka (2021-ben 40 176 Ft, 2022-ben 48 000 Ft, 2023-ban 55 680 Ft, 2024-ben 64 032 Ft);

- az előző pontban említett, sikeres szakmai vizsgát tett duális *képzőhelyen folytatott szakirányú oktatásban részt vevő tanuló*, képzésben részt vevő személy, a *korábban munkanélküli személy*, a szabadulást követő 6 hónapon belül alkalmazott *szabadságvesztésből szabaduló személy*, illetve a *pártfogó felügyelet hatálya alatt álló személy* után a foglalkoztatásának ideje alatt, de legfeljebb 12 hónapon át *befizetett szociális hozzájárulási adó* (annak költségként való elszámolásán túl), ha a korábban munkanélküli személy alkalmazása óta, illetve azt megelőző hat hónapon belül azonos munkakörben foglalkoztatott más munkavállaló munkaviszonyát nem szüntette meg, és a korábban munkanélküli személy a megelőző hat hónapon belül nála nem állt munkaviszonyban;

- tulajdoni részesedés könyvekből történő kivezetésekor az azt megelőző adóévekben értékvesztésként elszámolt és növelő tételként érvényesített összegből az a rész, amellyel az adózó még nem csökkentette az adózás előtti eredményét (adóbevallásokkal és alátámasztó kimutatásokkal igazolt).

- a követelésre az adóévben *visszaírt értékvesztés*, a követelés bekerülési értékéből a *behajthatatlanná vált rész*, valamint a követelés átruházásakor, kiegyenlítésekor, beszámításakor elszámolt bevétel, de legfeljebb a nyilvántartott értékvesztés. Behajthatatlan követelésnek minősül az Sztv. szerint behajthatatlan követelés, illetve azon követelés bekerülési értékének 20 százaléka, amely a fizetési határidőt követő 365 napon belül nem kerül kiegyenlítésre, kivéve, ha a követelés elévült vagy bíróság előtt nem érvényesíthető. A kapcsolt vállalkozással szemben fennálló követelés bekerülési értékéből behajthatatlanná vált részre tekintettel csak akkor érvényesíthető ez a csökkentő tétel, ha az adózó az érintett kapcsolt vállalkozásáról, továbbá az ügyletet megalapozó, valós gazdasági okokról külön nyilvántartást vezet;

- a jogdíjból származó nyereség 50 százaléka, de legfeljebb az adózás előtti eredmény 50%-a, figyelemmel a 2016-ban megváltozott jogdíj fogalomra és a kapcsolódó átmeneti szabályokra, illetve a vagyoni értékű jog előállításában való közreműködésre a Tao. tv.-ben meghatározottak szerint;

- a saját tevékenységi körben végzett *alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés* közvetlen költsége (ideértve a megrendelésre végzett kutatás-fejlesztési tevékenységet is), valamint a kapcsolt vállalkozás kutatás-fejlesztési tevékenységének közvetlen költsége, amennyiben a kapcsolt fél azt kedvezményként nem, vagy nem teljes mértékben vette igénybe és nyilatkozik a kedvezményként érvényesíthető összegről, azzal, hogy az új K+F adókedvezmény ugyanazon elszámolható költségre vonatkozóan együttesen nem alkalmazható a társasági adó, szerinti adóalap-csökkentő tételekkel (bővebben lásd 4.8.1. pont);

- az *adóellenőrzés, önellenőrzés* során megállapított, adóévi bevételként, vagy aktívált saját teljesítmény növeléseként vagy adóévi költség, ráfordítás csökkenéseként elszámolt összeg;

- *megváltozott munkaképességű* munkavállaló alkalmazása esetén személyenként, havonta a megváltozott munkaképességű munkavállalónak kifizetett munkabér, de legfeljebb a minimálbér összege (2021-ben 167.400 Ft, 2022-ben 200.000 Ft, 2023-ban 232.000 Ft, 2024-ben 266 800 Ft), ha a munkavállalók száma kevesebb, mint 20 fő;
- a legfeljebb 5 főt foglalkoztató mikroállalkozások esetében a *foglalkoztatottak* átlagos állományi létszáma növekedésének (előző adóévhez viszonyítva) és az adóév első napján érvényes havi minimálbér adóévre számított összegének szorzata;
- a közhasznú szervezetnek adományozási szerződés keretében, a közhasznú tevékenység támogatására, a Magyar Kármentő Alapnak, a Nemzeti Kulturális Alapnak, továbbá a Kárenyhítési alap javára önkéntesen, nem jogszabályi kötelezés alapján adott, vagy felsőoktatási intézménynek felsőoktatási támogatási megállapodás keretében az adóévben visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értékének, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értékének, valamint a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány részére az adóévben alapítói vagy csatlakozói vagyondelégelés keretében, továbbá a közhasznú tevékenysége támogatására visszafizetési kötelezettség nélkül adott támogatás, juttatás, térítés nélkül átadott eszköz könyv szerinti értékének, térítés nélkül nyújtott szolgáltatás bekerülési értékének meghatározott százaléka, de együttesen legfeljebb az adózás előtti eredmény összege;
- az adóév utolsó napján kis- és középvállalkozásnak minősülő adózó esetében korábban még használatba nem vett ingatlan vagy műszaki gépek üzembe helyezése érdekében elszámolt adóévi beruházások értéke, de legfeljebb az adózás előtt eredmény összege (bővebben lásd 4.5.4. pont);
- a *korai fázisú vállalkozásban szerzett részesedés bekerülési értékének* háromszoros (ideértve a szerzést követő tőkeemelésre tekintettel a bekerülési érték növekményét is) a részesedés szerzésének adóévében és az azt követő három adóévben, egyenlő részletekben, de adóévenként és korai fázisú vállalkozásonként legfeljebb 20 millió forint;
- legfeljebb az adózás előtti nyereség összegéig az Szja tv. szerinti *munkásszállás* bekerülési értékeként, a bekerülési értékének növekményeként kimutatott összeg a beruházás, felújítás befejezésének adóévében, továbbá a munkásszállás céljára bérelt ingatlan bérleti díjaként, valamint a munkásszállás fenntartására, üzemeltetésére tekintettel az adóévben elszámolt összeg;
- a *fizetendő társasági adóról való rendelkezés* (Tao. tv. 24/A. §) után járó adójóváírás egyéb bevételként elszámolt összege;
- legfeljebb az adózás előtti nyereség összegéig az adózó által a munkavállalói számára *bérlakás* céljából épített és e tevékenységet közvetlenül szolgáló hosszú élettartamú szerkezetű épület bekerülési értékeként, a bekerülési értékének növekményeként kimutatott összeg a beruházás, felújítás befejezésének adóévében;
- 2019. január 1-től csökkenti az adóalapot a legfeljebb az adóévet megelőző adóévben alkalmazott *kamatlevonási korlát* miatti adóalap-növelő tételnek az adóévet megelőzően figyelembe nem vett része – a keletkezésétől számított 5 éven belül –, azzal, hogy

a csökkentésként figyelembe vett összeg nem haladhatja meg az adóévi kamatlevonási kapacitás összegét.

4.4.2. Adóalap növelő tételek

A társasági adóalap meghatározása során a kis- és középvállalkozó adózóknak, melyek az Sztv. szabályai szerint készítik beszámolójukat, – a teljesség igénye nélkül – az alábbi adóalap-növelő tételeket kell alkalmazniuk:

- a várható kötelezettségekre és a jövőbeni költségekre képzett *céltartalék*, céltartalékot növelő összeg következtében az adóévben elszámolt ráfordítás (bővebben lásd 4.5.2. pont);

- a tárgyi eszközre, immateriális jószágra a számviteli törvény szerinti szabályok alapján terv szerinti vagy terven felüli *értékcsökkenésként* elszámolt ráfordítás (bővebben lásd 4.5.1. pont);

- a tárgyi eszköz, immateriális jószág eszköz-állományból bármely jogcímen történő kivezetésekor az eszköz *könyv szerinti értéke* (csökkentve a készletre vett hulladékanyag, haszonanyag értékével);

- nem a vállalkozás érdekében felmerült költség, amelyek közül kiemelhető:

- az *igénybe vett szolgáltatások* értéke, amennyiben nem igazolható, hogy a szolgáltatás igénybevétele a gazdasági tevékenység érdekében történt;

- a bíróság előtt nem érvényesíthető vagy *elévült követelésre* tekintettel elszámolt ráfordítás;

- tárgyi eszköz *selejtezésekor* az eszköz könyv szerinti értéke, ha a selejtezés nincs megfelelően dokumentálva;

- a nem adomány célú, *ingyenesen* átadott eszköz, támogatás értéke, kivéve, ha a kedvezményezett belföldi illetőségű adóalany és írásbeli nyilatkozatot tesz, amely szerint adózás előtti eredménye, adóalapja a támogatás figyelmen kívül hagyása esetén sem lenne negatív, illetve, hogy a bevételre jutó adót megfizeti;

- a kiegészítő sportfejlesztési támogatás (a Tao. tv. 22/C. §-ban meghatározottak szerint) adóévi adózás előtti eredmény terhére elszámolt összege

- a meghatározott – fedezeti ügylettel nem fedezett – devizás eszközökre és kötelezettségekre elszámolt árfolyam-különbözet összege (*nem realizált árfolyam veszteség*), amennyiben az adózó igénybe veszi a *nem realizált árfolyamnyereséghez* kapcsolódó adóalap csökkentési lehetőséget;

- az eszköznek a *befektetett pénzügyi eszközök* közül történő kikerülésekor (ideértve az értékvesztés elszámolását is), a kötelezettségnek a könyvekből történő kikerülésekor a megelőző adóévekben a nem realizált árfolyamnyereségre tekintettel az adózás előtti eredmény csökkentéseként elszámolt összege;

- a jogerős határozatban megállapított *bírság* és a kapcsolódó jogkövetkezményekből adódó kötelezettség ráfordításként elszámolt összege, kivéve, ha önellenőrzéshez kapcsolódik;

- az adóévben követelésre elszámolt *értékvesztés* összege;
- a behajthatatlan követelésnek nem minősülő, adóévben kapcsolt vállalkozásnak elengedett követelés;
 - bejelentett részesedéshez kapcsolódó, az adóévben ráfordításként elszámolt értékvesztés, árfolyamveszteség, a részesedés bármely jogcímen történő kivezetése következtében elszámolt ráfordítás (árfolyamveszteség);
 - a nettó finanszírozási költségnek a kamatfizetés, adózás és értékcsökkenés előtti adózás előtti eredmény 30 százaléka és 939 810 000 forint közül a nagyobb összeget meghaladó része azzal, hogy a meghaladó részt csökkenti – legfeljebb annak összegéig – a megelőző adóévben keletkezett kamatlevonási kapacitásnak az a része, amely az adózónál (vagy jogelődjénél, valamint átruházás esetén az átruházó társaságnál) még nem került felhasználásra;
- az *adóellenőrzés, önellenőrzés* során megállapított, adóévi költségként, ráfordításként vagy adóévi nettó árbevétel, bevétel, aktivált saját teljesítmény csökkentéseként elszámolt összeg;
 - azon összeg kétszerese, amelyet a kis-és középvállalkozás beruházásra tekintettel érvényesített (bővebben lásd 4.5.4. pont), ha a Tao. tv.-ben meghatározott feltételeket az adózó nem teljesítette;
 - a *korai fázisú vállalkozásokhoz* kapcsolódó adóalap csökkentő tétel szerint igénybe vett összeg kétszerese a korai fázisú vállalkozásban szerzett részesedés kivezetésének adóévében, ha a részesedésszerzés adóévet követő harmadik adóév végéig a szerzett részesedést bármilyen jogcímen – az átalakulás, egyesülés, szétválás, kedvezményezett tranzakció miatti kivezetést kivéve – az adózó kivezeti, részben kivezeti;
 - a korai fázisú vállalkozásokban szerzett részesedésre elszámolt értékvesztés összege (kivéve a bejelentett részesedést) a korai fázisú vállalkozásokhoz kapcsolódó csökkentő tétel alkalmazása esetén, de legfeljebb az adóalap csökkentésként érvényesített összeg;
 - a *kisvállalati adóalanyiság* időszakában a tőkebevonásra (különösen a jegyzett tőke emelésre) tekintettel, a kisvállalati adóalap megállapítása során alkalmazott csökkentés összege a tőke kivonásakor;
 - az adózó befolyása alatt álló *ellenőrzött külföldi társaságnak, nem valódi jogügyletéből*, jogügyletek sorozatából származó, az ellenőrzött külföldi társaság adóévének utolsó napján kimutatott pozitív adózott eredmény jóváhagyott osztalékkal csökkentett része olyan mértékben, amilyen mértékben az az adózó által ellátott jelentős személyi funkciókhoz kapcsolódó eszközökhöz és kockázatokhoz kötődik, feltéve, hogy az így kapott összeg pozitív (bővebben lásd. 4.5.5).
 - adóévben az adózó döntése szerint tulajdoni részesedésére az adózás előtti eredmény terhére elszámolt értékvesztés összege.

Fontos megjegyezni, hogy az előzőekben felsorolt adóalap csökkentő és növelő tételeken kívül más módosító tételt is felsorol a Tao. tv., itt azonban a terjedelmi korlátok miatt példálózó jelleggel kizárólag a leggyakrabban előforduló adóalapot módosító tételeket mutattuk be.

4.5. Az egyes adóalap módosító tételekkel kapcsolatos részletszabályok

4.5.1. Az értékcsökkenés elszámolásával kapcsolatos szabályok

Ahogy azt korábban írtuk, a Sztv. alapján *elszámolt terv szerinti, terven felüli értékcsökkenés*, valamint a *kivezetett eszközök könyv szerinti értéke* adóalap növelő tétel, ugyanakkor az eszközökre elszámolt Tao. tv. szerinti értékcsökkenés összegével csökkenteni kell a társasági adó alapját. A tárgyi eszközök, immateriális jószágok értékcsökkenésére vonatkozó szabályokat a Tao. tv. az alábbiak szerint határozza meg:

- a Tao. tv. szerinti értékcsökkenés alapja az eszköz *teljes bekerülési értéke*, tehát a maradványértéket nem lehet figyelembe venni. Kivételt jelenthet e szabály alól azon eset, amikor a Tao. tv. a Sztv. szerinti értékcsökkenést ismeri el (pl. immateriális javaknál, kivéve az üzleti vagy cégértéket);

- az értékcsökkenési leírást az immateriális jószág, a tárgyi eszköz *üzembe helyezése napjától* az állományból való kivezetése napjáig, azon napokra arányosan kell meghatározni, amely napokon az eszköz állományban volt;

- *nem számolható el értékcsökkenés* azon eszközökre, amelyekre az Sztv. szerint nem lehet értékcsökkenést elszámolni (pl. telek esetében, amelynek értéke a használat során nem csökken);

- Sztv. szerint megállapított terv szerinti értékcsökkenés érvényesíthető például:
 - az immateriális javaknál (kivéve az üzleti vagy cégértéknél) és az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogoknál;
 - a legfeljebb kétszázezer forint bekerülési értékű tárgyi eszközök esetében;
 - tenyészállatok esetében; a közúti személyszállításához használt járműveknél;
 - a kizárólag alapkutatáshoz, alkalmazott kutatáshoz vagy kísérleti fejlesztéshez használt tárgyi eszköz esetében;

- az egyéb eszközök esetében a Tao. tv. tételesen meghatározza, hogy mely eszközhöz milyen leírási kulcs alkalmazandó. Amennyiben egy eszközhöz több kulcs is alkalmazható, akkor az adózó választhat, hogy melyiket alkalmazza;

- az adózó *választhat* a Tao. tv.-ben meghatározott értékcsökkenési kulcsoknál *alacsonyabb kulcsokat*, azonban az így érvényesített értékcsökkenés nem lehet kevesebb, mint az Sztv. szerint elszámolt terv szerinti értékcsökkenés;

- *üzleti vagy cégérték* esetében az adózók évi 10%-os mértékű társasági adó szerinti értékcsökkenést alkalmazhatnak, feltéve, hogy az üzleti- vagy cégérték megfelel az Sztv. szerinti definíciónak és nyilatkozik arról, hogy az üzleti- vagy cégérték kimutatásának, kivezetésének körülményei megfeleltek a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének.

A Tao. tv. a *terven felüli értékcsökkenés* adóalapban történő érvényesítését csak az alábbi esetekben engedélyezi az adóév utolsó napján állományban lévő:

- *vagyoni értékű jogra*, ha az a *szerződés* módosulása miatt csak korlátozottan, vagy egyáltalán nem érvényesíthető;

- *kísérleti fejlesztés aktivált értékére*, ha a befejezett kísérleti fejlesztés révén megvalósuló tevékenységet korlátozzák vagy megszüntetik, illetve az eredménytelen lesz;
- olyan eszközre (kivéve a beruházást), amelyre a számvitelről szóló törvény szerint *nem számolható el terv szerinti értékcsökkenés*;
- a szellemi termékre, tárgyi eszközre (ideértve a beruházást is), ha az eszköz megromlására *elháríthatatlan külső ok* miatt következett be.

Ha az adózó az eszköz terven felüli értékcsökkenését az adott adóévben a társasági adó alapján nem érvényesíti adóalapjánál, akkor az Sztv. szerint elszámolt terven felüli értékcsökkenés összegét az adóévet követő négy adóévben egyenlő részletekben érvényesítheti a társasági adóalap meghatározása során. A terven felüli értékcsökkenés visszairása következtében elszámolt bevétellel csökkenthető a társasági adó alapja.

Példa: Egy társaság egy 10 millió Ft bekerülési értékű gépsort helyezett üzembe 2020. április 1-jén. A gépsor várható élettartama 5 év, várható maradványértéke 1 millió Ft. A gépsor értéke egy értékelés alapján 2022-ben tartósan a könyv szerint érték alá csökken, ezért a társaság 2 millió Ft terven felüli értékcsökkenést számol el. A gépsort a társaság 2023. június 30-ával értékesíti és kivezeti az eszközt a könyveiből. A Tao. tv. szerinti értékcsökkenési kulcs 14,5%.

	2020	2021	2022	2023
(1) Elszámolt számviteli értékcsökkenés	1 350 000	1 800 000	3 800 000	900 000
(2) Tao. tv. szerinti értékcsökkenés	-1 087 500	-1 450 000	-1 450 000	-725 000
(3) Kivezetett eszközök könyv szerinti értéke				2 150 000
(4) Kivezetett eszközök számított nyilvántartás szerinti (Tao. tv. szerinti) értéke				-5 287 500
(5) Hatás az adóalapra [(1)+(2)+(3)+(4)]	262 500	350 000	2 350 000	-2 962 500

Mellékszámítások:

- (1) Terv szerinti értékcsökkenés: $(10.000.000 - 1.000.000) * 20\% = 1.800.000/\text{év}$, az állományban eltöltött idő szerint arányosítva az adott évre;
- (2) Adótörvény szerinti értékcsökkenés: $10.000.000 * 14,5\% = 1.450.000 \text{ Ft}/\text{év}$, az állományban eltöltött idő szerint arányosítva az adott évre;
- (3) A tárgyi eszköz bekerülési értéke, csökkentve a kivezetésig elszámolt számvitel szerinti értékcsökkenés összegével $(10.000.000 - 1.350.000 - 1.800.000 - 3.800.000 - 900.000 = 2.150.000)$;
- (4) A tárgyi eszköz bekerülési értéke, csökkentve a kivezetésig elszámolt Tao. tv. szerint elszámolt értékcsökkenés összegével $(10.000.000 - 1.087.500 - 1.450.000 - 1.450.000 - 725.000 = 5.287.500)$;

4.5.2. A céltartalékok elszámolása

A céltartalékok elszámolásának szabályait az Sztv. határozza meg. Az Sztv. szerint egy társaság köteles céltartalékot elszámolni az olyan múltbeli, vagy folyamatban lévő ügyletből származó *fizetési kötelezettségek fedezetére*, amelyek a mérlegfordulónapon ismert információk szerint bizonyosan felmerülnek, de *összegük vagy esedékességük bizonytalan*. Egy társaság jogosult céltartalékot képezni az időszakonként felmerülő jö-

vőbeni költségek fedezetére, amelyek a mérlegfordulónapon ismert információk szerint *feltételezhetően, vagy bizonyosan felmerülnek*. A céltartalékokat képzéskor az egyéb ráfordításokkal szemben, a céltartalékok feloldását az egyéb bevételekkel szemben kell elszámolni. A Tao. tv. szerint az adóalapban a képzett céltartalékokat nem lehet érvényesíteni, tehát a képzett céltartalékok ráfordításként elszámolt összegével növelni kell az adóalapot, míg a feloldott céltartalékokra tekintettel elszámolt bevétel az adóalapot csökkenti.

4.5.3. Az elhatárolt veszteség felhasználása

Az adózók a negatív adóalapjukat elhatárolhatják, és a veszteséget az elkövetkező évek társasági adóalapjának csökkentésére használhatják fel az alábbi időkorlátok figyelembevételével: a 2015. január 1-je után keletkezett veszteségek tekintetében öt adóév a veszteségek felhasználására rendelkezésre álló időkeret. Az új átmeneti szabályozás fényében a 2014-ben kezdődő adóév utolsó napjáig keletkezett és az adóalaphoz még nem érvényesített elhatárolt veszteséget az adózó a 2014. december 31-én hatályos feltételek szerint használhatja fel azzal, hogy megszűnik az időbeli korlát, miszerint korábban a 2014-ben kezdődő adóév utolsó napjáig elhatárolt veszteséget legkésőbb a 2030. december 31-ét magában foglaló adóévben lehetett az adózás előtti eredmény csökkentéseként érvényesíteni. Az elhatárolt veszteség legfeljebb az elhatárolt veszteség figyelmen kívül hagyásával megállapított *társasági adóalap 50 százalékának megfelelő összegig* használható fel.

2019. január 1-től azon adózók, akik alkalmazzák a nettó finanszírozási költséghez kapcsolódó adóalap-csökkentő, vagy növelő tételt, a korábbi adóévek elhatárolt veszteségét legfeljebb a kapcsolódó növelő és csökkentő tétel nélkül számított adóévi adóalaphoz az 50 százalékáig számolhatják el az adózás előtti eredmény csökkentéseként. A 2021. december 31-ét követő adóév tekintetében kikötésre került a törvény szövegezésében, hogy nem csupán a 2015 után, de a 2014. december 31-ig keletkezett veszteségek adóévi maximális felhasználását is a kamatlevonási korlát miatti növelő és csökkentő tétel nélkül számított adóalaphoz kell meghatározni.

Csoportos adóalany tárgyévi vesztesége az adóévben negatív egyedi adóalappal rendelkező csoporttagok egyedi (negatív) adóalapjainak összege. A csoportos adóalany tárgyévi vesztesége (illetve a csoportos adóalany elhatárolt vesztesége) legfeljebb olyan mértékig számolható el adóalap csökkentéseként, hogy a csoportos társasági adóalany adóalapja a levonást követően is elérje az adóévben nem negatív egyedi adóalappal rendelkező tagjai elhatárolt veszteség figyelembevétel nélkül számított egyedi adóalapjai összegének 50 százalékát. Amennyiben a csoportos adóalany nem tudja a negatív adóalappal rendelkező csoporttagok csoporttagsága alatt keletkezett veszteségének összegét teljes mértékben felhasználni a pozitív csoport szintű adóalappal szemben, a fel nem használt rész a csoportos adóalany elhatárolt veszteségeként a későbbi adóévekben, de utoljára a keletkezést követő ötödik adóévben használható fel. Az előbbiektől függetlenül a csoporttagok csoportos adóalanyiság előtt keletkezett elhatárolt vesztesége az

egyedi adóalapban továbbra is érvényesíthető, figyelemmel az általános szabályok szerinti korlátokra.

Átalakulás – például cégjogi beolvadás – esetén az elhatárolt veszteség akkor vihető tovább, ha az átalakulás során az adózóban kapcsolt vállalkozás szerez többségi befolyást és a jogutód társaság a jogelőd társaság legalább egy tevékenységét tovább folytatja, és abból a követő két adóévben bevételt szerez. Nem kell e feltételt teljesíteni, ha az adózó az átalakulást, egyesülést, szétválást követő két adóéven belül jogutód nélkül megszűnik, továbbá, ha a jogelőd tevékenysége kizárólag vagyonkezelésre irányult.

Cégvásárlás esetén, amennyiben olyan adózó szerzi meg a többségi befolyást, aki a megelőző két adóévben nem állt a társasággal kapcsolt vállalkozási viszonyban (megszakítás nélkül), akkor az elhatárolt veszteség csak akkor vihető tovább, ha a társaság a tevékenységét a többségi befolyás megszerzését követő két adóévben a tevékenységét annak természetének jelentős változása nélkül tovább folytatja és abból mindkét adóévben bevételt szerez.

További korlátozás, hogy a fenti esetekben (átalakulást, illetve többségi befolyás szerzést követően) a 2015. január 1-je után keletkezett elhatárolt veszteségnek adóévenként legfeljebb csak azon hányada kerülhet felhasználásra, amelyet a továbbfolytatott tevékenységre vonatkoztatott adóévi árbevétel, bevétel az átalakulást, többségi befolyás szerzést megelőzően az utolsó három adóévre számított átlagos árbevételre, bevételre vetítve képviselt.

4.5.4. A tárgyévi beruházáshoz kapcsolódó adóalapkedvezmény

A kis- és középvállalkozások csökkenthetik társasági adóalapjukat:

- a korábban még használatba nem vett *ingatlan*,
- a korábban még használatba nem vett, a *műszaki berendezések, gépek, járművek* közé sorolandó tárgyi eszköz üzembe helyezése érdekében elszámolt adóévi beruházások,
- az ingatlan bekerülési értékét növelő adóévi *felújítás, bővítés, rendeltetés-változtatás, átalakítás*, valamint
- az *immateriális javak* között az adóévben állományba vett, korábban még használatba nem vett *szellemi termékek, illetve szoftvertermékek felhasználási jogának* értékével.

Ezt a kedvezményt az adózó abban az adóévben alkalmazhatja, amelyben (az év egészében) valamennyi tagja (részvényese, üzletrész-tulajdonosa) kizárólag magánszemély volt. A kedvezményt nem lehet alkalmazni az üzemkörön kívüli ingatlan, az ültetvény bekerülési értékére, az üzemkörön kívüli ingatlan, az ültetvény bekerülési értékét növelő adóévi felújítás, bővítés, rendeltetés-változtatás, átalakítás értékére, valamint a hibás teljesítés miatt a jótállási időn belül cserébe kapott tárgyi eszköz, szellemi termék bekerülési értékére, szoftvertermékek felhasználási jogára, ha a cserére visszaadott tárgyi eszközre, szoftvertermékek felhasználási jogára, szellemi termékre az adózó alkalmazta az adóalap csökkentést. Az adóalap csökkentés összege nem haladhatja meg az adózás előtti ered-

ményt. A fenti adóalap csökkentő tétel alkalmazásának vonatkozásában azonban adóalap növelő tétel elszámolása válik szükségessé azon beruházás, szellemi termék bekerülési értékéből az adózás előtti eredmény csökkentéseként elszámolt összeg kétszeresével:

- amely beruházást, szellemi terméket az adózó az adózás előtti eredmény csökkentésének adóévét követő negyedik adóév utolsó napjáig *nem helyez üzembe*, illetve *nem vesz használatba*, az említett negyedik adóévről készített bevallásban, kivéve, ha annak elmaradása elháríthatatlan külső ok miatti megrongálódásból következett be,

- amely beruházást az adózó az adózás előtti eredmény csökkentésének adóévét követő negyedik adóév utolsó napjáig az *egyéb berendezések, felszerelések, járművek között helyez üzembe*,

- amely beruházás alapján üzembe helyezett tárgyi eszközt az adózó az adózás előtti eredmény csökkentésének adóévét követő negyedik adóév végéig *üzemkörön kívüli ingatlanként is használ*, vagy az *egyéb berendezések, felszerelések, járművek közé, a forgóeszközök közé sorol át*, illetve amely szellemi terméket a *forgóeszközök közé sorol át*, az említett első használat, illetve az átsorolás adóévről készített bevallásban, kivéve, ha a forgóeszközök közé történő átsorolás az eszköz elháríthatatlan külső ok miatti megrongálódásának következménye;

- amely beruházást, szellemi terméket, vagy amely beruházás alapján üzembe helyezett tárgyi eszközt az adózó az adózás előtti eredmény csökkentésének adóévét követő negyedik adóév végéig *elidegenít* (juttatásként átad, értékesít, apportál, térítés nélkül átad, valamint pénzügyi lízing keretében, részletfizetéssel, halasztott fizetéssel átvett eszközt a szerződés szerinti feltételek teljesülésének megghiúsulása miatt visszaad), az elidegenítés adóévről készített bevallásban,

A növelő tételt nem kell alkalmazni a jótállási időn belül cserére visszaadott tárgyi eszköz, szellemi termék után elszámolt összegre, de a jótállási időn belül cserébe kapott eszköz esetén a fenti pontok szerinti határidőket a cserére visszaadott eszköz üzembe helyezésétől, használatbavételétől kell számítani.

4.5.5. Az ellenőrzött külföldi társaság meghatározása

Ellenőrzött külföldi társaságnak minősül a belföldi illetőségű adózónak és külföldi vállalkozónak nem minősülő külföldi személy, amely tekintetében az adózó (önmagában vagy a vele kapcsolt viszonyban álló személyekkel együtt, az adózó adóévének többségében)

- a szavazati jogok 50%-át meghaladó közvetlen vagy közvetett részesedéssel rendelkezik,

- a jegyzett tőkéből 50%-ot meghaladó közvetlen vagy közvetett részesedéssel rendelkezik, vagy

- az adózott nyereségből 50%-ot meghaladó részre jogosult,

abban az adóévben, amelyben a külföldi személy által ténylegesen megfizetett társasági adónak megfelelő adó kisebb, mint az a különbözet, amellyel az a társasági

adó, amelyet az illetősége szerinti államot Magyarországnak feltételezve fizetett volna, meghaladja a külföldi személy által ténylegesen megfizetett, társasági adónak megfelelő adót. Továbbá, a belföldi illetőségű adózó külföldi telephelye abban az adóévében, amelyben a külföldi telephely által ténylegesen megfizetett társasági adónak megfelelő adó kisebb, mint az a különbözet, amellyel az a társasági adó, amelyet a telephely szerinti államot Magyarországnak feltételezve fizetett volna, meghaladja a külföldi telephely által ténylegesen megfizetett társasági adónak megfelelő adót.

2024. január 1-jétől pontosításra kerül az ellenőrzött külföldi társaság definíciója, amely alkalmazásában hatályát veszti az a mentesülési lehetőség, ami alapján korábban nem minősült ellenőrzött külföldi társaságnak az a külföldi telephely, amely olyan harmadik államban fekvő, amely állam Magyarországgal kötött kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezménye alapján a telephely jövedelme Magyarországon mentesítendő volt a társasági adóztatás alól. A jogszabályváltozások fényében nem kell ugyanakkor az ellenőrzött külföldi társaság definíciójának vizsgálatakor figyelembe venni az olyan külföldi személy állandó telephelyét, amely a külföldi személy illetősége szerinti államban adómentes vagy nem adóköteles. Nem tekintendő ellenőrzött külföldi társaságnak a külföldi személy vagy telephely, ha kizárólag valódi jogügyletből vagy jogügyletek sorozatából származó jövedelemmel rendelkezik, amelyet az adózó köteles igazolni.

Egy jogügylet akkor nem tekinthető valódinak, ha:

- elsődlegesen adóelőny elérése céljából hajtják végre, és
- annak vonatkozásában Magyarországról látják el a tevékenység végzése kapcsán jelentős személyi funkciókat.

Nem minősül továbbá ellenőrzött külföldi társaságnak a külföldi személy, vagy telephely abban az adóévben, amelyben a külföldi személy adóügyi illetősége, a külföldi telephely fekvése szerinti állam jogszabályai alapján megállapított:

- adózás előtti nyeresége nem haladja meg a 243.952.500 forintot, és a nem kereskedelmi tevékenységből származó nyeresége (például a kamat, a pénzügyi eszközből származó jövedelem, a szellemi alkotások jogából származó jövedelem stb.) nem haladja meg 24.395.250 forintot, vagy

- adózás előtti nyeresége nem haladja meg az elszámolt működési költségei 10 százalékát.

2021. január 1-jétől viszont a fenti kivételszabályokat nem lehet alkalmazni olyan külföldi személy (telephely) esetén, amely a vonatkozó miniszteri rendelet szerint adózási szempontból nem együttműködő államban rendelkezik illetőséggel (fekszik).

4.5.6. Fejlesztési tartalék

A *fejlesztési tartalék*hoz kapcsolódó kedvezmény lényege, hogy a fejlesztési tartalék képzésével a következő négy adóévben megvalósított beruházás keretében megvásárolt vagy előállított tárgyi eszközök Tao. tv. szerinti *értékcsökkenése időben előre hozható*.

Az adózók döntésük alapján csökkenthetik társasági adóalapjukat a tárgyévben az eredménytartalékból a lekötött tartalékba átvezetett és a tárgyév utolsó napján ott kimutatott összeggel, az ún. fejlesztési tartalékkal. A 2020. évben történt két ütemben bevezetett változás során eltörlésre került első körben az adózás előtti nyereségre vonatkozó 50%-os korlát, majd a 10 milliárd forintos felső határ is. A hatályos szabályok alapján az adózók az adózás előtti nyereség összegéig képezhetnek fejlesztési tartalékot. A képzett fejlesztési tartalék a lekötés adóévet követő négy adóévben megvalósított beruházások bekerülési értékének megfelelően oldható fel (a lekötött tartalék feloldható akkor is, ha a feloldott fejlesztési tartalékra a társasági adót és a késedelmi pótlékot a társaság megfizeti). A tárgyi eszköz beszerzése, előállítás alapján feloldott fejlesztési tartalék összegét elszámolt Tao. tv. szerint értékcsökkenésnek kell tekinteni.

Példa: Egy társaság 2018-ban 2,5 millió Ft fejlesztési tartalékot képez – az összeget lekötött tartalékba helyezte – amely adóalap csökkentő tétel. 2019. június 30-án a vállalkozás 5 millió Ft értékű műszaki gépet vásárol és aktivál, amelyet várhatóan 10 évig fog használni. Az adótörvény szerinti értékcsökkenés 14,5%. Milyen adóalap módosításokat vehet figyelembe a vállalkozás?

Megoldás: Az első évben a lekötött fejlesztési tartalék összege csökkenti az adóalapot 2,5 millió Ft-tal. A Tao. tv. szerinti értékcsökkenés $5.000.000 \text{ Ft} \times 14,5\%$, a Sztv. szerinti $5.000.000 \text{ Ft} \times 10\%$. Az egyes években elszámolandó adóalap módosításokat az alábbi táblázat foglalja össze 2023-ig.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Szt. szerinti értékcsökkenés	–	250 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Tárgyi eszköz könyv szerinti értéke	–	4 750 000	4 250 000	3 750 000	3 250 000	2 750 000
Tao tv szerinti értékcsökkenés	–	362 500	725 000	725 000	687 500	–
Tárgyi eszköz nyilvántartási értéke*	–	2 137 500	1 412 500	687 500	–	–
Adóalap módosító tételek	-2 500 000	-112 500	-225 000	-225 000	-187 500	500 000

* A tárgyi eszköz számított nyilvántartás szerinti értékéből le kell vonni a lekötött fejlesztési tartalék értékét, mint elszámolt értékcsökkenést.

4.5.7. Bejelentett részesedéshez fűződő bejelentési kötelezettség

A részesedés megszerzésétől számított 75 napon belül az adóhatósághoz bejelentett és legalább egy évig folyamatosan tartott részesedés elidegenítéséből (értékesítéséből, nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként történő kivezetéséből) származó árfolyamnyereség társasági adómentesen kezelhető, a részesedés mértékétől függetlenül. Ha a társaság olyan meglévő részesedése mellé szerez további új részesedést (mely a tulajdoni részesedés arányának növelését eredményezi), azon részesedést újfent be kell jelenteni az adóhatóságnál az adóalap-kedvezményhez. Csoportos társasági adóalanyiség esetén a bejelentést a csoporttagnak önállóan kell megtennie.

A Globális minimumadó-szabályozás 2024. január 1-jétől történő bevezetése a bejelentett részesedés szabályokban is változást hozott. Az új átmeneti rendelkezések lehetőséget biztosítanak arra, hogy – amennyiben a részesedés a bejelentéskor megfelel a vonatkozó definíciónak –, az adózó a 2023. december 31. napját megelőző napon bejelentett részesedésnek nem minősülő részesedését a 2023. adóévre vonatkozó társasági adóbevallás benyújtására nyitva álló határidő utolsó napjáig utólag bejelentse az adóhatóságnak. Ugyanakkor a jogalkotó ezen utólagos bejelentéshez egy adófizetési kötelezettséget kapcsol, amely adófizetési kötelezettség a részesedés (független könyvvizsgáló vagy a részesedés értékeléséhez szükséges szakértelemmel rendelkező szakértő jelentésével alátámasztott) piaci értéke és könyv szerinti értéke 2023. december 31-én fennálló nyereségjellegű különbözetének 20 százaléka, mint adóalap után fizetendő adó. A különbözet után fizetendő adó meghatározása során nem megengedett semmilyen jogcímen történő adóalap vagy fizetendő adót csökkentő tétel (pl.: elhatárolt veszteség, adókedvezmény) alkalmazása.

A bejelentett részesedésekhez kapcsolódó mentességi szabályok a későbbiekben azonban az utólagos bejelentést követően is úgy alkalmazhatók, mintha azok eredetileg is bejelentésre kerültek volna, azzal, hogy az adóalapot a jövőben az adózónak úgy szükséges meghatároznia, mintha a bekerülési érték megegyezne a 2023. december 31-ei piaci értékkel (figyelemmel a bejelentés során már leadózott összegre). A fentiekhez adminisztrációs kötelezettség is társul, ugyanis az adózóknak külön nyilvántartást kell vezetni az ily módon bejelentett részesedésekhez kapcsolódóan.

4.5.8. Kapcsolt vállalkozások között alkalmazott árakkal kapcsolatos adóalap módosítás

A Tao. tv. szerint *kapcsolt vállalkozásnak* minősül – többek között –:

- az adózó és az a személy, amelyben az adózó, vagy amely az adózóban – a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával – közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik;
- az adózó és más személy, ha harmadik személy – a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával – közvetlenül vagy közvetve mindkettőjükben többségi befolyással rendelkezik azzal, hogy azokat a közeli hozzátartozókat, akik az adózóban és a más személyben többségi befolyással rendelkeznek, harmadik személynek kell tekinteni;
- az adózó és más személy, ha köztük az ügyvezetés egyezőségére tekintettel az üzleti és pénzügyi politikára vonatkozó döntő befolyásgyakorlás valósul meg;

A fentiekén túl 2019. január 1-től az ellenőrzött külföldi társaság, illetve az adózási szempontból különálló adózó fogalmának alkalmazásakor kapcsolt vállalkozásnak minősül az adózó és más személy akkor is, ha legalább 25 százalékos közvetlen vagy közvetett szavazati jog, részesedés, tőkerészesedés, vagy nyereségrészesedés áll fenn közöttük azzal, hogy a döntő befolyásgyakorlást nem kell vizsgálni ebben az esetben. A 2023. december 2-től hatályos jogszabályváltozások a testvérvállaltok között is lehetővé te-

szik, hogy a 25 százalékos részesedés már kapcsoltságot eredményezzen bizonyos – a meghatározott feltételeknek megfelelő – esetekben. Továbbá adóelkerülésre vonatkozó rendelkezések tekintetében kapcsolt vállalkozásnak minősül az adózó és más személy akkor is, ha legalább 50 százalékos közvetlen vagy közvetett szavazati jog, részesedés, tőkerészesedés, vagy nyereségrészesedés áll fenn közöttük azzal, hogy a szavazati jog-részesedések és a tőkerészesedések tekintetében az összehangoltan eljáró személyek befolyását egybe kell számítani és az ügyvezetés egyezőségére vonatkozó feltételt is vizsgálni szükséges konszolidált beszámolót készítő vállalatcsoport esetén. Külön szabály rendelkezik továbbá arról, hogy a *korai fázisú vállalkozás* nem minősül a korai fázisú vállalkozásokhoz kapcsolódó adókedvezmény igénybevételére jogosult adózó kapcsolt vállalkozásának a kedvezmény igénybevételének adóéveiben.

A Tao. tv. szerint a kapcsolt vállalkozások közötti ügyletekre speciális szabályok vonatkoznak. Amennyiben a kapcsolt vállalkozások egymás közötti ügyleteikben magasabb, vagy alacsonyabb árat alkalmaznak a szokásos piaci árnál, akkor a szokásos piaci ár és az alkalmazott ár különbözetének megfelelő összeggel az adózó:

- *csökkentheti adózás előtti eredményét*, ha a szokásos ártól eltérő árak alkalmazása miatt adózás előtti eredménye magasabb, mint a szokásos árak alkalmazása esetén lett volna, vagy

- *növeli adózás előtti eredményét*, ha a szokásos ártól eltérő árak alkalmazása miatt adózás előtti eredménye alacsonyabb, mint a szokásos árak alkalmazása esetén lett volna.

A csökkentés feltétele, hogy a társaság rendelkezzen a másik fél által aláírt nyilatkozattal, amely tartalmazza a különbözet összegét és azt, hogy a másik fél a különbözet összegét figyelembe veszi (vette) a társasági adó vagy annak megfelelő adó alapjának meghatározása során; valamint azt is, hogy az érintett kapcsolt vállalkozás belföldi illetőségű adózó, vagy olyan külföldi személy, amely az illetősége szerinti állam jogszabályai szerint a társasági adónak megfelelő adó alanya.

A szokásos piaci ár meghatározására vonatkozó módszereket a Tao tv. 18. § (2) pontja nevesíti. Amennyiben az adózó ezen felsorolt módszerek alkalmazásakor az összehasonlítható termékre, szolgáltatásra vagy vállalkozásra vonatkozó nyilvános, vagy az adóhatóság által ellenőrizhető adatbázisban tárolt, vagy egyéb forrásból elérhető, nyilvánosan hozzáférhető, vagy az adóhatóság által ellenőrizhető adatokat veszi figyelembe, akkor azon középső tartomány alkalmazásával, amelybe a minta elemeinek fele esik (interkvartilis tartomány) további szűkítést végez.

Amennyiben az alkalmazott ellenérték a szokásos piaci tartományon belül helyezkedik el, akkor adóalap növelő és csökkentő tétel alkalmazásának nincs helye. Ellenben, abban az esetben, amikor az alkalmazott ellenérték a szokásos piaci tartományon kívül esik, a növelő és csökkentő tétel alkalmazása során szokásos piaci árnak a mediánt kell főszabály szerint figyelembe venni, kivéve, ha az adózó igazolja, hogy a szokásos piaci tartományon belül egy a mediántól eltérő érték felel meg a legjobban a vizsgált ügyletnek. A mediánra és interkvartilis tartományra vonatkozó módosító rendelkezéseket

első alkalommal a 2022-ben kezdődő adóév adókötelezettsége megállapítása során kell alkalmazni.

A fenti adóalap-módosításokat a Tao. tv.-ben előírt más, az adózás előtti eredményt módosító jogcímtől függetlenül kell alkalmazni. A kapcsolt vállalkozásokkal folytatott ügyletekkel kapcsolatosan a társaságoknak *adminisztrációs kötelezettségük* is keletkezhet. A kisvállalkozásnak nem minősülő gazdasági társaság köteles az éves szinten 50 millió forint tranzakciós értéket meghaladó tranzakciónál a külön miniszteri rendeletben meghatározottak szerint rögzíteni a szokásos piaci árat, az annak meghatározásánál általa alkalmazott módszert, valamint az azt alátámasztó tényeket és körülményeket. A dokumentációt a vonatkozó társasági adóbevallás benyújtásáig kell elkészíteni. A szokásos piaci ár meghatározásával összefüggésben a társasági adóbevallásban is adatot kell szolgáltatni az állami adó- és vámhatóságnak. Ezen adatszolgáltatási kötelezettséget első alkalommal a 2022. december 31-ét követően benyújtott bevallás, azaz a 2022. adóévről, 2023. május 31-ig készített társasági adóbevallás ('2x29'-es bevallás) tekintetében kell alkalmazni. Ennek további részleteit a 32/2017. évi (X.18.) NGM rendelet a szokásos piaci ár meghatározásával kapcsolatos nyilvántartási kötelezettségekről tartalmazza.

A csoportos társasági adóalany tagjaira az egymás közötti jogügyletek esetében a fenti piaci árra vonatkozó rendelkezések – egyes kivételektől eltekintve – nem alkalmazandók, azzal, hogy a tagok az egymás közötti ügyletek tekintetében a rendeltetésszerű joggyakorlás elvére tekintettel kell legyenek. A nem csoporttag kapcsolt vállalkozásokkal folytatott ügyletek esetében viszont a transzferár szabályok továbbra is alkalmazandók. A csoportos társasági adóalany tagjai a transzferár dokumentációs kötelezettségüknek (ahol szükséges) a csoportképviselő útján tesznek eleget.

4.6. A jövedelem-(nyereség-)minimummal kapcsolatos szabályok

Amennyiben egy adózó adózás előtti eredménye, vagy a fentiek alapján számított társasági adóalapja közül a magasabb összeg nem éri el az *elvárt minimális összeget*, akkor az adózó az alábbi lehetőségek közül választhat:

- megfizeti a társasági adót az elvárt minimális adóalapra, vagy
- a társasági adóbevallással együtt nyilatkozatot tesz az adóhatóságnak.

A *nyilatkozatot* választó adózók a nyilatkozatot a társasági adóbevallásuk pótlapján keresztül kötelesek megtenni, melyben további információkat kell szolgáltatniuk a költségszerkezetükről.

Az *elvárt minimális társasági adóalap a következőkben meghatározott összeg 2 százaléka*: a társaság Sztv. szerint meghatározott összes *bevétele* (beleértve az egyéb bevételeket is), módosítva törvényben *meghatározott növelő és csökkentő tételekkel*. 2017. január 1. napjától a jogelőd tagjánál, részvényesénél csak a kedvezményezett átalakulással létrejött adózóban szerzett részesedés nyilvántartásba vétele következtében elszámolt bevétel, árfolyamnyereség csökkenti az összes bevételt a jövedelemminimum

meghatározásakor. Nem kell az elvárt minimumadó szabályokat figyelembe venni az *előtársasági adóévben* és az azt követő adóévben (ha nincs előtársasági időszak, akkor az első adóévében), vagy ha az adóalanyt az adóévben, vagy az azt megelőző adóévben elemi kár sújtotta, ha az elemi kár mértéke eléri az elemi kár bekövetkezését megelőző adóév árbevétel 15 százalékát.

4.7. A fizetendő társasági adó meghatározása

A fizetendő társasági adó a társaság *adózás előtti eredménye*, növelve az adóalap *növelő tételekkel és csökkentve az adóalap csökkentő tételekkel*. Az így kapott adóalap – vagy a jövedelem-(nyereség-) minimum alapján megállapított adóalap – figyelembevételével az alkalmazandó adókulcs 9%. Az így számított adó összegét csökkentik a Tao. tv.-ben meghatározott adókedvezmények. A számított adó 80 százalékáig vehető igénybe a fejlesztési adókedvezmény adóvisszatartás formájában (feltételezve, hogy az adózó nem érvényesíti a K+F tevékenység adókedvezményét). A fejlesztési adókedvezménnyel csökkentett adó 70 százalékáig érvényesíthető minden más – a 4.8.3.-4.8.6. pontokban részletezett – adókedvezmény, szintén adóvisszatartás formájában.

Csoportos társasági adóalany esetében a társasági adó meghatározásának módját az alábbi példa segítségével mutatjuk be.

Példa: „A” társaság adóalapja 800 eFt, „B” társaság adóalapja –200 eFt, „C” társaság adóalapja –300 eFt, „D” társaság adóalapja 400 eFt. „A”, „B”, „C” és „D” társaság csoportos adóalanyok.

Az egyedi pozitív adóalapok összege: $800 \text{ eFt} + 400 \text{ eFt} = 1.200 \text{ eFt}$

A negatív egyedi adóalapok összege: $-200 \text{ eFt} + -300 \text{ eFt} = -500 \text{ eFt}$.

A csoportos adóalany adóévi adóalapjának csökkentéseként felhasználható (csoportszintű) elhatárolt veszteség:

Legfeljebb: $1200 \text{ eFt} \times 50\% = 600 \text{ eFt}$; tényleges veszteség: 500 eFt

A csoport adóalapja: $1.200 \text{ eFt} - 500 \text{ eFt} = 700 \text{ eFt}$

A csoportos adóalany számított társasági adója: $700 \text{ eFt} \times 9\% = 63 \text{ eFt}$

A csoportos adóalany számított adójának felosztása a tagok között:

„A” társaság fizetendő adója: $63 \text{ eFt} \times (800 \text{ eFt} / 1200 \text{ eFt}) = 42 \text{ eFt}$

„D” társaság fizetendő adója: $63 \text{ eFt} \times (400 \text{ eFt} / 1200 \text{ eFt}) = 21 \text{ eFt}$

„B” és „C” társaság fizetendő adója 0 Ft.

4.8. A fizetendő társasági adó meghatározása

4.8.1. Kutatás-fejlesztési tevékenység adókedvezménye

2023. december 31-től a korábbi K+F adóösztönzők kiegészülnek egy újabb kutatás-fejlesztési adókedvezménnyel, amelyet az adózók a Tao tv. 7. § (1) bekezdés t) és w) pontja szerinti adóalap csökkentő tételek alkalmazása helyett – választásuk szerint – az

alapkutatás, alkalmazott (ipari) kutatás, kísérleti fejlesztés tevékenységükre tekintettel projektenként vehetnek igénybe. A választás öt egymást követő adóévre szól és első alkalommal a 2024. adóévi elszámolható költségre alkalmazható.

Az adókedvezmény az elszámolható költségek felmerülésének adóéveiben és az azt követő három adóévben érvényesíthető. Az új K+F jogcím minden más adókedvezmény előtt lesz alkalmazandó és a számított társasági adót akár nullára is csökkentheti. Ugyanazon elszámolható költségre vonatkozóan együttesen nem alkalmazható az új K+F adókedvezmény és más adókedvezmény, és együttesen nem alkalmazható a társasági adó, helyi iparüzési adó, innovációs járulék és szociális hozzájárulási adó szerinti adóalap-csökkentő tételekkel. Az új K+F kedvezmény lehetőséget ad ugyanakkor arra, hogy amennyiben egy adózó társaságiadó-kötelezettsége úgy alakul, hogy nem tudná határidőn belül felhasználni az adókedvezmény teljes összegét (azaz, magasabb összegben merül fel K+F költség, mint amennyi a fizetendő adó az érintett években), a fel nem használt adókedvezmény átutalással kerülhet megtérítésre az adózó számára.

Az igénybevehető K+F adókedvezmény maximális mértéke az elszámolható költségek 10%-a, de legfeljebb 55 millió eurónak megfelelő forintösszeg alap kutatás, 35 millió eurónak megfelelő forintösszeg alkalmazott (ipari) kutatás és 25 millió eurónak megfelelő forintösszeg kísérleti fejlesztés esetében, amely határértékeket adózónként és projektenként kell figyelembe venni.

Az igénybevétel adóéveiben az adózóknak adatszolgáltatási kötelezettségük keletkezik, amelyet az éves adóbevallásban kell teljesíteni.

4.8.2. Fejlesztési adókedvezmény

A társaságok *fejlesztési adókedvezményt* vehetnek igénybe:

- jelenértéken legalább 3 milliárd forint értékű vagy a kedvezményezett településen megvalósított jelenértéken legalább 1 milliárd forint értékű beruházás;
- a jelenértéken legalább 100 millió forint értékű, korábban már használatba vett, állati eredetű *élelmiszert* előállító létesítmény élelmiszer-higiéniai feltételeinek megteremtését szolgáló beruházás;
- jelenértéken legalább 100 millió forint értékű *önálló környezetvédelmi* beruházás;
- a jelenértéken legalább 100 millió forint értékű, az *alapkutatást, az alkalmazott kutatást vagy a kísérleti fejlesztést* szolgáló beruházás;
- jelenértéken legalább 100 millió forint értékű, kizárólag *film- és videógyártást* szolgáló beruházás;
- *munkahelyteremtést* szolgáló beruházás;
- a jegyzett tőkéjének felemelése keretében kibocsátott részvényeknek (vagy egy részének) a tőkepiacról szóló törvényben meghatározott szabályozott piacra történő bevezetésének a napját követően, de legkésőbb az e napot követő harmadik év utolsó napjáig megkezdett, jelenértéken legalább 100 millió forint értékű beruházás,

- jelenértéken *legalább*
 - 50 millió forint értékű, kisvállalkozás által (2022. január 1-jétől),
 - 100 millió forint értékű, középvállalkozás által megvalósított beruházás (2022. január 1-jétől),
- a *szabad vállalkozási zóna* területén üzembe helyezett és üzemeltetett jelenértéken *legalább 100 millió forint értékű beruházás*²
üzembe helyezése és a kormányrendeletben foglaltak szerinti üzemeltetése esetén is.

2023. július 15-től a fenti felsorolás kiegészül a *nulla nettó kibocsátási célt szolgáló gazdaságra való átállás* szempontjából stratégiai jelentőségű beruházás jogcímmel, amely ún. „átmeneti fejlesztési adókedvezménynek” minősül és speciális feltételek mentén vehető igénybe.

2022. március 21-től fejlesztési adókedvezmény már nem igényelhető jelenértéken legalább 6 milliárd forint értékű beruházásra, továbbá a jelenértéken legalább 3 milliárd forint értékű munkahelyteremtést szolgáló beruházásra sem. A fentiekben nevesített beruházások tekintetében az adókedvezmény igénybevételének feltétele is lényegesen változott. A 2022-ben meghozott törvénymódosítás értelmében kizárólag olyan beruházásra igényelhető fejlesztési adókedvezmény, amely olyan induló beruházásnak minősül, amelyet kis és középvállalkozás valósít meg, vagy amelyet Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld, Dél-Dunántúl, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl vagy Pest tervezési-statisztikai régióban nagyvállalkozás valósít meg. A módosító rendelkezéseket a 2021. december 31-ét követően benyújtott, de 2022. március 21-ig nyilvántartásba nem vett bejelentések, még nem engedélyezett kérelmek esetében is már alkalmazni szükséges.

A fejlesztési adókedvezmény igénybevételéhez kapcsolódó minimum beruházási küszöbérték a kis- és középvállalkozások által megvalósított beruházások kapcsán az évek során fokozatosan csökken. 2022-től középvállalkozásoknak elegendő a 100 milliós, míg kisvállalkozásoknak az 50 millió forintot elérő beruházási érték, ahhoz, hogy fejlesztési adókedvezményt vehessenek igénybe. Az új küszöbértékek szerinti beruházásokhoz kapcsolódó fejlesztési adókedvezményeket a módosítások hatálybalépését követően megkezdett beruházások esetében lehet alkalmazni. 2022. március 21-től a kis- és középvállalkozás által megvalósított jelenértéken legalább 50, illetve 100 millió forint értékű, a jelenértéken legalább 3 milliárd forint értékű, a kedvezményezett települési önkormányzat közigazgatási területén üzembe helyezett és üzemeltetett, jelenértéken legalább 1 milliárd forint értékű beruházás megvalósítása esetén már nem a létszám vagy bérköltség növelése a kritérium ezen beruházások kapcsán az adókedvezmény igénybevételekor, hanem kizárólag a létszám szinten tartása az előírás.

² A koronavírus-járvány miatt kialakult gazdasági helyzet enyhítésére 2020. november 14-én hatályba lépett módosítás szerint a 2020. január 1.-je és 2021. június 30.-a között „nehéz helyzetben lévő társaság”-nak minősülő adózókra nem vonatkozik az adókedvezményre való jogosultság tilalma. Továbbá a 2020. január 1. és 2021. június 30. között megszűnő munkahelyek a 2019. december 31-én vagy azt megelőzően a bejelentés vagy kérelem benyújtásakor tett áttelepítésre vonatkozó nyilatkozat szempontjából nem eredményeznek áttelepítést.

Az igénybe venni kívánt fejlesztési adókedvezményről a beruházás tervezett megkezdése előtt *meghatározott adattartalommal bejelentést kell tenni* az adópolitikáért felelős miniszternek (bizonyos összeghatár felett az adókedvezmény igénybevétele a Kormány – Európai Bizottság engedélyén alapuló – határozata alapján történhet). A szabályozás az Európai Bizottság engedélyén alapuló határozathoz köti az adókedvezmény igénybevételét, ha a jelenértéken legalább 110 millió eurónak megfelelő forintösszegű elszámolható költségű beruházáshoz igényelt összes állami támogatás meghaladja – a beruházás megvalósításának régiója alapján – a 41,25 millió eurónak, 24,75 millió eurónak vagy 49,5 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

A kis- és középvállalkozások esetében az Európai Bizottság engedélyéhez kapcsolódó határérték 8,25 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

A bejelentés / kérelem benyújtásának elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjesztésére nincs lehetőség. Az aktuális bejelentőlapot a fejlesztési adókedvezmény igénybevételéhez a kormány hivatalos oldalán (kormany.hu) teszik közzé.

Az érvényesíthető adókedvezmény összege a megvalósított beruházás elszámolható költségeinek jelenértéke és a beruházás megvalósításának helyére megállapított *támogatási intenzitás* szorzata, de legfeljebb a bejelentésben szerepeltetett összeg. A fejlesztési adókedvezmény összegéből le kell vonni a beruházáshoz kapcsolódó egyéb állami támogatások összegét. Az adókedvezményt a beruházás befejezését követő 13 adóévben, vagy a beruházás befejezésének évében és az azt követő 12 adóévben lehet felhasználni – legfeljebb a bejelentés benyújtását követő 16 adóéven belül –, és legfeljebb a tárgyévi fizetendő adónak az új kutatás-fejlesztési adókedvezménnyel csökkentett összegének 80 százalékáig. Az adózó nem jogosult az adókedvezmény igénybevételére és a már igénybe vett adókedvezmény is jogosulatlanul igénybe vettnek minősül, ha a Tao tv-ben, valamint a kapcsolódó kormányrendeletben és határozatban meghatározott egyéb speciális feltétel bármelyikét nem teljesíti. Az adókedvezmény a kérelem, bejelentés benyújtásakor hatályos rendelkezéseknek megfelelően vehető igénybe.

4.8.3. Kis- és középvállalkozások adókedvezménye

A kis- és középvállalkozásnak minősülő adózók hitelszerződés alapján tárgyi eszköz beszerzéséhez, előállításához pénzügyi intézménytől igénybe vett, és kizárólag e célra felhasznált hitelre (ideértve a pénzügyi lízinget is) tekintettel *fizetett kamat* után *adókedvezményt* vehetnek igénybe. Az adókedvezmény mértéke a hitelre az adóévben fizetett kamat. Az adókedvezményt legfeljebb a hitel visszafizetésének eredeti szerződés szerinti időpontjáig lehet igénybe venni, amennyiben a tárgyi eszköz az adott adóév utolsó napján a társaság tárgyi eszköz nyilvántartásában szerepel. Az adókedvezményt késedelmi pótlékkal növelten kell visszafizetni, ha a hitelszerződés megkötésének évét követő négy éven belül a beruházást a társaság nem helyezi üzembe (kivéve, ha az üzembe helyezés elháríthatatlan külső ok miatti megrongálódás következtében nem teljesült) vagy a tárgyi eszközt az üzembe helyezés évében vagy az azt követő három évben elidegeníti.

4.8.4. Film- és látvány-csapatsport támogatás adókedvezménye

Látvány-csapatsport támogatása keretében az adózó a következő szervezeteknek nyújthat támogatást (juttatást):

- a látvány-csapatsport országos sportági szakszövetsége részére,
- a látvány-csapatsport országos sportági szakszövetsége tagjaként működő amatőr sportszervezet – ideértve a szakszövetség tagjaként működő sportiskolát is – részére,
- a látvány-csapatsport országos sportági szakszövetsége tagjaként működő hivatásos sportszervezet részére,
- a látvány-csapatsport fejlesztése érdekében létrejött alapítvány részére,
- a sport stratégiai fejlesztését szolgáló, a költségvetési törvényben meghatározott állami sportcélú támogatás felhasználásában döntéshozatali jogkörrel rendelkező és a támogatást folyósító sportköztestület (a továbbiakban: Magyar Olimpiai Bizottság) részére.

A látvány-csapatsport támogatáshoz hasonlóan adókedvezmény vehető igénybe a *filmmalkotásokra nyújtott támogatások* után. Azon szervezeteket lehet támogatni, amelyek szerepelnek az illetékes hatóság nyilvántartásában. A látvány-csapatsport, valamint a filmtámogatásra tekintettel elszámolt ráfordítás csökkenti a társaság adózás előtti eredményét, továbbá a támogatás összegét a társaság döntése szerinti megbonthatásban a támogatás kifizetésének évében és az azt követő nyolc adóévben társasági adókedvezményként érvényesítheti. Az adókedvezmény mértéke legfeljebb a tárgyévi – *k+f és fejlesztési adókedvezménnyel csökkentett – adófizetési kötelezettség 70 százaléka lehet*. Ezek az adókedvezmények akkor vehetők igénybe, ha a támogatással párhuzamosan kiegészítő támogatást is nyújt a vállalkozás, mely nem elismert költség. Így a maximálisan elérhető adóelőny mértéke a támogatási összeg 2,25%-a. Fontos, hogy a támogató a támogatás juttatásáért (illetve a kiegészítő sportfejlesztési támogatás juttatásáért) a támogatott szervezet részéről – szponzori szerződés keretében juttatott kiegészítő sportfejlesztési támogatás kivételével – ellenszolgáltatásra nem jogosult, az ezzel ellentétes megállapodás semmis. Ilyen megállapodás esetén a támogató nem jogosult sem az adókedvezményre, sem az adófelajánlás esetén járó jóváírásra. Az adózó a támogatási igazolásban meghatározott összeget a támogatás adóévet követően, de legkésőbb a támogatás adóévére vonatkozó társasági adóbevallás benyújtására nyitva álló határidőig fizeti meg, akkor az adókedvezményt legfeljebb a részére kiállított támogatási igazolásban szereplő összeg 80 százalékáig veheti igénybe.

4.8.5. Rendelkezés az adóról

Az adózók rendelkezésére áll a „Rendelkezés az adóról” koncepció is, amely lehetőséget nyújt az adófizetőknek arra, hogy a fizetendő adójuk legfeljebb 80 százalékát felajánlják sporttámogatásra (illetve filmtámogatásra is) és ezért adójóváírásban részesüljenek. Az adójóváírás mértéke attól függ, hogy az adózó már a társasági adóelőlegeinek legfeljebb 80 százalékának felajánlásáról rendelkezik-e (effektív adóelőny a támogatási összeg

7,5%-a, sporttámogatás esetén 6,49%-a + a szponzorációért kapott szolgáltatás), vagy csak a társasági adóbevallás benyújtásakor a fizetendő adóról (effektív adóelőny a támogatási összeg 2,5%-a, sporttámogatás esetén 2,16%-a + szponzoráció). Az adójóváírás összegeként elszámolt egyéb bevétel összege az adózás előtti eredményt csökkenti, így az adójóváírás nem keletkeztet adóköteles bevételt. A korábbi látvány-csapatsport támogatási rendszer továbbra is érvényben van, a két rendszer azonban párhuzamosan nem alkalmazható.

4.8.6. Energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás, felújítás adókedvezménye

Társaságiadó-kedvezmény igénybevételére van lehetőség a 176/2017. (VII. 4.) Kormányrendeletben meghatározott szabályok szerint igazolt módon *energiahatékonysági célokat szolgáló – végsőenergia-fogyasztás csökkenését eredményező – eszközberuházás, felújítás megvalósítása és üzemeltetése esetén.*

Az adókedvezmény mértéke a beruházás, felújítás megvalósításának helyszínétől függ. Az igénybe vehető adókedvezmény összege nem haladhatja meg a 30 millió eurónak megfelelő forintösszeget, mértéke jelenértéken a beruházás, felújítás elszámolható költségének:

- 30 százaléka Budapesten,
- 45 százaléka az Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld, Dél-Dunántúl, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl vagy Pest tervezési-statisztikai régióban.

A maximálisan alkalmazható támogatási intenzitások a 2022. március 21-től hatályos törvénymódosítások értelmében kerültek átgondolásra, így a fentiekben is részletezett új intenzitási rátákat első alkalommal a 2021. december 31-ét követően megkezdett, energiahatékonysági célokat szolgáló beruházások, felújítások tekintetében lehet alkalmazni.

Az adókedvezmény fenti mértékei kisvállalkozások esetén 20, középvállalkozások esetén 10 százalékponttal tovább növelhetők.

Az adózó által igénybe vehető adókedvezmény mértéke – amennyiben az adózó a beruházást (felújítást) alternatív beruházás, (felújítás) alkalmazása nélkül, a magasabb szintű energiahatékonyság eléréséhez közvetlenül kapcsolódó beruházás (felújítás) elszámolható költsége alapján határozza meg –, nem haladhatja meg jelenértéken a beruházás (felújítás) maximálisan alkalmazható támogatási intenzitással számolt elszámolható költségeinek 50%-át.

A fentiekre való figyelemmel, az adózó által igénybe vehető adókedvezmény mértéke – amennyiben az adózónál kimutatható alternatív beruházás (felújítás) –, a magasabb energiahatékonysági szint eléréséhez szükséges beruházás (felújítás) alternatív beruházáshoz képest felmerülő többletköltséggel megegyező összeg. Ennek megfelelően pontosításra került az elszámolható költségek köre is.

Az alternatív beruházás (felújítás) fogalma 2023. december 1-jétől került bevezetésre, amely az adókedvezmény alapját képező beruházáshoz (felújításhoz) hasonló olyan beruházás (felújítás), amelyet az adózó adókedvezmény vagy más állami támogatás hi-

ányában hitelt érdemlően végrehajtott volna, ugyanakkor kevésbé energiahatékony vagy ugyanazon beruházás (felújítás) későbbi időpontban történő megvalósítása, meglévő tárgyi eszköz üzemben tartását magában foglaló beruházás (felújítás) vagy az adózó által lízing formájában végrehajtandó beruházáshoz, felújításhoz képest kevésbé energiahatékony tárgyi eszközök lízingelésére irányuló beruházás (felújítás). A vagyla-gos feltételeket természetesen az érvényben lévő uniós szabványoknak való megfelelés mellett kell értékelni.

Az adókedvezmény legfeljebb *6 adóév alatt érvényesíthető*, legkorábban a beruházás, felújítás üzembe helyezésének adóévében. A *beruházás kötelező üzemeltetési időszaka legkevesebb 5 év*. Az energiahatékonsági célokat szolgáló beruházások, felújítások adókedvezménye és a fejlesztési adókedvezmény ugyanazon beruházás, felújítás tekintetében nem alkalmazható.

2020. november 27-e után megkezdett beruházások esetén nem vehető igénybe az adókedvezmény személygépkocsikra, kivéve, ha teljesülnek a Tao. tv.-ben előírt feltételek. Továbbá, 2022. március 21-től akkor sem vehető igénybe az adókedvezmény, ha az adózó nehéz helyzetben lévő társaságnak minősül, aki bíróság által jogerősen elrendelt felszámolás vagy kényszertörlési eljárás alatt áll, vagy végelszámolását bejelentette a bírósághoz.³

2023. december 1-jétől ha a beruházás (felújítás) kapcsolt energiatermelés, távfűtés, távhűtés támogatására irányul vagy ha a beruházás (felújítás) fosszilis tüzelőanyag-gal (beleértve a földgázt is) működő energiatermelő tárgyi eszköz telepítésére irányul, szintén kiesik azon esetek köréből, amelyekkel kapcsolatban igénybe vehető adókedvezmény. Az adókedvezmény alkalmazásában továbbá nem minősül elszámolható költségnek a magasabb energiahatékonsági szint eléréséhez közvetlenül nem kapcsolódó költség, ráfordítás és speciális szabályok vonatkoznak az épületre irányuló beruházásokra (felújításokra). Például az adózó által igénybe vehető adókedvezmény mértéke nem haladhatja meg adózónként, továbbá épületre irányuló beruházásonként, felújításonként, a beruházáshoz, felújításhoz igényelt összes állami támogatással együttesen, jelenértéken a beruházás, felújítás elszámolható költsége 15 százalékát, de legfeljebb a 30 millió eurónak megfelelő forintösszeget, azzal, hogy kisvállalkozás esetén 20 százalékponttal, középvállalkozás esetében 10 százalékponttal növelhető az adókedvezmény mértéke.

4.8.7. Villamosenergia-tároló létrehozására irányuló beruházási adókedvezmény

Az adókedvezmény 2024. január 1-jét követően vehető igénybe. A kedvezmény bevezetésének célja annak ösztönzése, hogy olyan újonnan telepített villamosenergia-tároló berendezések létesüljenek, amelyek képessé teszik az adózót a saját célra megtermelt villamos energia tárolására.

³ Nem minősül az adózó nehéz helyzetben lévő társaságnak, ha 2019. december 31-én nem volt nehéz helyzetben, de 2020. január 1-je és 2021. december 31-e között nehéz helyzetbe került, azzal, hogy e kivételt az adózó akkor is figyelembe veheti, ha beruházásának, felújításának megkezdésekor e kivétel nem volt hatályos.

Az adókedvezmény 6 adóév alatt vehető igénybe azzal, hogy az első adóév adózási választás szerint az üzembe helyezés éve vagy az azt követő adóév. az igénybevétel feltétele, hogy a villamosenergia-tároló energiájának évi legalább 75 százalékát közvetlenül összekapcsolt megújulóenergia-termelő létesítményből nyeri. Az adókedvezmény támogatási intenzitása összes állami támogatással együttesen, jelenértéken a beruházás elszámolható költségének 30%-a, de legfeljebb 30 millió euró. Az intenzitás kisvállalkozásnál 20, középvállalkozásnál 10 százalékponttal növelhető. Elszámolható költség a beruházás bekerülési értéke, kapcsolt vállalkozások esetén szokásos piaci áron számítva.

Az adókedvezmény csak akkor vehető igénybe, ha a beruházás tervezett megkezdése előtt az adózó megteszi az erre vonatkozó elektronikus bejelentést az adópolitikáért felelős miniszternek. A bejelentés adattartalma rendeleti úton kerül szabályozásra. Az adókedvezmény a bejelentés benyújtásakor hatályos rendelkezéseknek megfelelően vehető igénybe. Az adókedvezmény nem alkalmazható a fejlesztési adókedvezménnyel, az energiahatékonysági adókedvezménnyel és az SA. 102428 számú bizottsági határozat szerinti támogatással. Az adózónak az adókedvezménnyel kapcsolatban külön nyilvántartás-vezetési és bevallási kötelezettsége áll fenn. Az adókedvezmény feltételeinek teljesítését az állami adóhatóság az adókedvezmény első igénybevételét követő harmadik adóév végéig legalább egyszer ellenőrzi.

4.8.8. A csoportos adóalanyok adókedvezmény érvényesítése

A csoportos társasági adóalany az adókedvezmények érvényesítése szempontjából egyetlen adózónak minősül. Azt az adókedvezményt, amelyre a csoporttag a csoporttagsága előtt szerzett jogot, a csoportos társasági adóalany akkor érvényesítheti (kizárólag egyénileg), ha a csoporttag a kedvezmény feltételeinek csoporttagként is megfelel. A csoportos adóalany adókedvezményt akkor vehet igénybe, ha az adókedvezményre vonatkozó feltételeknek való megfelelést egy csoporttagja vállalja és e csoporttag a feltételeket ténylegesen teljesíti. Az adókedvezmény érvényesítésére vonatkozó jognyilatkozatot kizárólag a csoportképviselő teheti meg. A feltételek teljesítését vállaló csoporttag csoportból történő kiválása esetén is tovább viheti az adókedvezményt, amennyiben a vonatkozó feltételeknek továbbra is megfelel. A csoportos adóalany a jogosult csoporttag pozitív adóalapja arányában jutó számított adóból érvényesíti a fejlesztési adókedvezményt, legfeljebb a jogosult csoporttagra jutó számított adó 80 százalékáig (feltételezve, hogy nem kerül érvényesítésre kutatás-fejlesztési tevékenység adókedvezménye). A csoportos adóalany fejlesztési adókedvezménnyel csökkentett számított adóból érvényesíti az energiahatékonysági beruházás, felújítás adókedvezményét, legfeljebb a jogosult csoporttagra jutó fennmaradó számított adó 70 százalékáig, valamint az előbbi adókedvezményekkel csökkentett egyedi számított adók összegéből – legfeljebb annak 70 százalékáig – érvényesíthet minden más adókedvezményt. A filmalkotás-, és látványcsapatsportok támogatásához kapcsolódó adókedvezmény esetén a támogatás nyújtására csoporttagonként kerülhet sor, az ezzel kapcsolatos bejelentést kizárólag a csoportképviselő teheti meg.

4.9. Tőkekivonás

2020. január 1-jétől bevezetésre kerültek az Európai Unió Tanácsa által ösztönzött tőkekivonásra vonatkozó adójogszabályok. Az új szabályok szerint tőkekivonásnak minősülhet például, ha az adózó külföldre helyezi át adóügyi illetőségét, illetve belföldi székhelyéről, telephelyéről külföldi telephelyére helyez át eszközöket, üzleti tevékenységet, amennyiben az áthelyezést követően az eszközök nem keletkezhetnek belföldön adófizetési kötelezettséget. Tőkekivonás esetén az áthelyezett eszköz, tevékenység piaci értékének és számított nyilvántartási értékének különbözete növeli a társasági adóalapot. Amennyiben az EU vagy bizonyos EGT tagállam az érintett, úgy az adózó – bizonyos feltételek esetén – választása szerint öt egyenlő részletben teljesítheti adófizetési kötelezettségét (az első részlet a bevallás benyújtásakor esedékes). 2021. január 1-től viszont már nem csak az üzletvezetés helyének áthelyezése, hanem az egyéb tőkekivonásnak minősülő esetekben is lehetőség nyílik a részletekben történő fizetésre. Megjegyezzük, a tőkekivonásra vonatkozó fenti szabályok nem alkalmazandóak az értékpapír-finanszírozáshoz vagy biztosítékként nyújtott eszközökhöz kapcsolódó ügyletekre, továbbá, ha az eszközök áthelyezésére prudenciális tőkekövetelmények teljesítése érdekében vagy likviditáskezelés céljából volt szükség és az eszközöknek 12 hónapon belül vissza kell kerülniük Magyarországra.

4.10. Adóelkerülésre vonatkozó szabályok

2020. január 1-jétől bevezetésre kerültek, ugyancsak az Európai Unió Tanácsának által ösztönzött, az eltérő jogi minősítésből fakadó adóelkerülés megakadályozását célzó adójogszabályok. Az új szabályok alapján, amennyiben az államok belső jogszabályai jogi szempontból eltérően minősítik ugyanazt a tényállást és ez valamilyen módon adóelkerüléshez vezet, akkor a kifizetés során elszámolt költség, ráfordítás nem vehető figyelembe az adózó adóalapjában, illetve az adóalapban levonás nem érvényesíthető.

4.11. A társasági adó bevallása és megfizetése

A társasági adóbevallást ('2x29') évente, a tárgyévet követő év május 31-ig kell elkészíteni. Amennyiben a társaság üzleti éve eltér a naptári évtől, akkor a bevallást az üzleti év utolsó napját követő ötödik hónap utolsó napjáig kell benyújtani. Az adóalanyokat előleg fizetési kötelezettség is terheli az előző években fizetendő társasági adó alapján. Az adóelőleg havonta, egyenlő részletekben esedékes, ha az előző adóévi fizetendő adó meghaladja az 5 millió forintot, negyedévente, egyenlő részletekben, ha az előző adóévi fizetendő adó legfeljebb 5 millió forint. Az adóelőleg az adóévet megelőző adóév fizetendő adójának összege, ha az adóévet megelőző adóév időtartama 12 hónap volt, minden más esetben az adóévet megelőző adóév fizetendő adójának a működés naptári napjai alapján 12 hónapra számított összege. A fizetendő előleget, havonta történő előlegfizetés ese-

tén a tárgy hónap 20. napjáig, illetve negyedéves előlegfizetés esetén a tárgy negyedévet követő hónap 20. napjáig kell teljesíteni. Amennyiben a csoporttag csoporttagsága a jogutód nélküli megszűnéstől eltérő ok miatt szűnik meg, a csoportos társasági adóalany és a volt csoporttag, továbbá a csoportos társasági adóalany megszűnése esetén a volt csoporttag köteles a csoporttagság megszűnésére okot adó körülmény napját követő 30 napon belül a csoportos társasági adóalany által bevallott adóelőleget megosztani és bevallani és az adóévet követő hatodik hónap utolsó napjáig az adóelőleget megfizetni.

A 2019-ben kezdődő adóévtől kezdődően eltörlésre került az adóelőleg-kiegészítési kötelezettség. A naptári évtől eltérő üzleti éves adózók esetében az adóelőleg-kiegészítési kötelezettség utoljára abban az adóévben alkalmazandó, amelynél az adóelőleg-kiegészítési határidő a módosító törvény hatályba lépését megelőzte, tehát 2019. július 24-ét.

Az adózó az állami adó- és vámhatóságnál bejelentheti, hogy a társasági adó-fizetési kötelezettségét USA dollárban vagy euróban teljesíti. Az adófizetés devizanemének megváltoztatására irányuló szándékot az adóév első napját megelőző hónap első napjáig kell a NAV részére a T201-es nyomtatványon bejelenteni. A határidő jogvesztő, a határidő elmulasztása esetén igazolási kérelem benyújtásának nincs helye. A társasági adókötelezettséget, a könyvvizetés, illetve adófizetés pénznemétől függetlenül, továbbra is forintban kell meghatározni, és ezt a forintban meghatározott adókötelezettséget alapul véve kell a társaságiadó-fizetési kötelezettséget a meghatározott árfolyam alkalmazásával a választott devizaösszegben teljesíteni a kincstár által e célból vezetett, deviza adófizetésre nyitott számlára történő átutalással. Az euró- vagy USA dollár-összeg az utalással érintett bankszámla megterhelésének napja szerinti, a Magyar Nemzeti Bank által e napra közzétett árfolyammal számított forintösszegben kerül jóváírásra az adózó adószámláján.

4.12. Növekedési adóhitel

A törvény lehetőséget biztosít az adófizetés halasztására, vagyis a növekedési adóhitel igénybevételére. A növekedési adóhitel választásával az adózónak lehetősége nyílik arra, hogy a tárgyévi adózás előtti eredményének a megelőző adóév adózás előtti eredményét meghaladó, a növekedési adóhitelnek minősülő része után fizetendő adót, adóelőleget (a növekedési adóhitelre jutó adót) a tárgyév helyett a soron következő két adóévben fizesse meg, és azt, mint egy kamatmentes kölcsönt a további növekedésre fordítsa. Az adózó abban az esetben választhatja ezen konstrukciót, ha az adóévi adózás előtti eredményének a megelőző adóévi adózás előtti eredményét meghaladó része eléri, vagy meghaladja az adózó megelőző adóévi adózás előtti eredménye abszolút értékének az ötszörösét. A növekedési adóhitel igénybevételének részletszabályait a Tao. tv. tartalmazza.

5

KISVÁLLALATI ADÓ

A kisvállalati adó egy egyszerűsített adónem, amely kiváltja a vállalkozások által fizetendő szociális hozzájárulási adót és társasági adót. Az adónem által korábban szintén kiváltott szakképzési hozzájárulás 2022. január 1-től megszűnt. A kisvállalati adó egyrészt segíti a foglalkoztatást azáltal, hogy a munkáltató által fizetendő szociális hozzájárulási adót az alacsonyabb mértékű kivával helyettesíti. Emellett újabb befektetésekre sarkalja a vállalkozásokat, hiszen a kiva-t mindaddig nem kell megfizetni a vállalkozás nyeresége után, amíg azt osztalékként vagy ahhoz hasonló módon ki nem vonják a vállalkozásból.

2021. július 1-től a kisvállalati adózók számára is elérhetővé vált adóvisszaigénylés keretében szakképzési vagy hallgatói munkaszerződéshez, illetve felsőfokú intézménnyel kötött együttműködési megállapodáshoz kapcsolódóan adó-visszaigénylést érvényesíteni. A kisvállalati adóalanyoknak a szociális hozzájárulás adóról szóló törvény alapján van lehetőségük visszaigénylést érvényesíteni, függetlenül attól, hogy a kiva adóalanyiségükre tekintettel mentesek a szociális hozzájárulási adó megfizetése alól.

5.1. A kiva alanyok, a kiva alanyiség választásának időpontja

A kisvállalati adózási formára a kis- és középvállalkozások akkor válnak jogosulttá, amennyiben a választás egyéb törvényi feltételei is megvalósulnak. Adóalanynak minősülhet többek között az egyéni cég, közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, zártkörűen működő részvénytársaság, szövetkezet és lakásszövetkezet, valamint ügyvédi és közjegyzői irodák. A megfelelő vállalati működési formán és az *egyéb, előírt feltételek* teljesítésén túl a kiva alannyá válás feltétele, hogy az adott kis- vagy középvállalkozás a *jogalanyiség választásáról határidőn belül, elektronikus úton bejelentést tegyen az adóhatósághoz az erre rendszeresített formanyomtatványon*. A kiva alanyiség a választás adóhatósághoz történő *bejelentését követő hónap első napjával jön létre*. A kiva alanyiség kezdetének napjától a vállalkozás számára új üzleti év kezdődik, az új üzleti éve kezdetét megelőző nappal, mint mérlegfordulónappal az általános szabályok szerint beszámolót kell készíteni a vállalkozásnak.

A kiva alanyiség választására az *újonnan alakuló vállalkozások* is jogosultak, választásukat a bejelentkezéssel egyidejűleg tehetik meg. A *tevékenységét év közben kezdő*

vállalkozás adóalanyisága a létesítő okirata közokiratba foglalásának, ellenjegyzésének napján kezdődik, ha vállalkozási tevékenységét a cégnyilvántartásba történő bejegyzése előtt megkezdheti, míg, ha belföldi illetősége az üzletvezetés helyére tekintettel keletkezik, az első jognyilatkozat megtételének napján. Minden más esetben pedig adóalanyisága az állami adóhatósághoz történő bejelentkezése napjával kezdődik. Fontos kiemelni, hogy a bejelentés nem jogszerű akkor, ha a vállalkozó állami adóhatóságnál nyilvántartott, végrehajtható adó- és vámtartozása az 1 millió forintot meghaladja a bejelentés napján.

5.2. A kiva alanyiság feltételei

A kisvállalati adózási forma választására a kis- és középvállalkozások az alábbi feltételek teljesülése esetén jogosultak:

- az átlagos statisztikai állományi létszáma az adóévet megelőző évben – az adóévben, amely a kisvállalati adóalanyiság alkalmazásának első adóévet megelőzi) várhatóan nem haladja meg az 50 főt,
- az adóévet megelőző adóévben elszámolandó bevétele várhatóan nem haladja meg a 3 milliárd forintot, ennél rövidebb adóév esetében az összeg időarányos részét
- az adóévet megelőző két naptári évben adószámát a NAV jogerősen nem törölte
- üzleti évének mérlegforduló napja december 31.
- az adóévet megelőző adóévről készített beszámolójában a mérlegfőösszege várhatóan nem haladja meg a 3 milliárd forintot
- ellenőrzött külföldi társasággal az adóévet megelőző adóévben nem rendelkezik
- az az összeg, amellyel az adózó vállalkozási tevékenysége érdekében felmerült, Tao. tv. szerinti finanszírozási költségei meghaladják az adózó adóköteles kamatbevételeit és a gazdasági értelemben azzal egyenértékűnek tekintendő adóköteles bevételeit, az adóévet megelőző adóévben várhatóan nem haladja meg a 939 810 000 forintot.

Az állományi létszám és bevételi határok számítása során a kapcsolt vállalkozások átlagos statisztikai állományi létszámát és bevételét együttesen, az utolsó beszámolóval lezárt üzleti év adatai alapján kell figyelembe venni.

5.3. A kiva alanyiság megszűnése

A kisvállalati adó szerinti alanyiság főszabály szerint azon adóév utolsó napjáig áll fenn, amely adóévben az adóalany az erre a célra rendszeresített nyomtatványon, elektronikusan bejelenti a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felé, hogy adókötelezettségeit nem a kisvállalati adó szabályai szerint teljesíti. A bejelentést legkorábban az adóév december 1-jétől, legkésőbb az adóév december 20-áig lehet megtenni, a határidő elmulasztása esetén igazolási kérelmet nem lehet benyújtani. A létszám- és bevételi korlátokra vonatkozó szabály változása miatt az adóalanyiság akkor szűnik meg, ha a létszám meghaladja a 100 főt, vagy a bevétel meghaladja a 6 milliárd forintot. A bevételi értékhatár

számításakor a kapcsolt vállalkozások adatait nem kell figyelembe venni. A kisvállalati adóalanyiság továbbá az alábbi okok miatt is megszűnik:

- a végelszámolás, a felszámolás, a kényszertörlési eljárás kezdő időpontját megelőző nappal;
- ha az adóalany végelszámolási vagy felszámolási eljárás nélkül szűnik meg, a megszűnés napjával;
 - az adóalany egyesülését, szétválását megelőző nappal;
 - a NAV-határozat véglegessé válásának napját megelőző hónap utolsó napjával, ha az adóalany terhére a NAV számla- vagy nyugtaadási kötelezettség elmulasztásáért, be nem jelentett alkalmazott foglalkoztatásáért vagy igazolatlan eredetű áru forgalmazásáért jogerősen mulasztási bírságot, jövedéki bírságot állapított meg;
 - az adóalany adószámát törölő határozat jogerőre emelkedésének hónapját megelőző hónap utolsó napjával;
 - az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozat véglegessé válásának napját magában foglaló negyedév utolsó napjával, ha az adóalany NAV-nál nyilvántartott, végrehajtható, nettó adó tartozása a naptári év utolsó napján meghaladja az 1 millió forintot, azzal, hogy a NAV visszavonja az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozatát, ha az adóalany az adó tartozását az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozat véglegessé válásáig megfizeti; eszközátruházás vagy kedvezményezett részesedéscsere esetén az eszközátruházás, vagy részesedéscsere napját megelőző napon;
 - az üzleti év mérlegfordulónapjának megváltoztatása esetén a választott mérlegfordulónappal;
 - ha az adózó ellenőrzött külföldi társaságban rendelkezik részesedéssel, annak az adóévnél az első napját megelőző nappal, amely adóévben a külföldi vállalkozónak nem minősülő külföldi személy vagy külföldi telephely ellenőrzött külföldi társaságnak minősül
 - ha az összeg, amellyel az adózó vállalkozási tevékenysége érdekében felmerült finanszírozási költségei meghaladják az adózó adóköteles kamatbevételeit és a gazdasági értelemben azzal egyenértékűnek tekintendő, adóköteles bevételeit az adóévben várhatóan meghaladja a 939.810.000 forintot, az adóév első napját megelőző nappal;
 - ha a zártkörűen működő részvénytársaság működési formája nyilvánosan működő részvénytársasággá változik, a formaváltás napját megelőző nappal.

Az adóalanyiság megszűnése napjával, mint mérlegfordulónappal önálló üzleti év zárul, melyről az adóalanynak soron kívül beszámolót kell készíteni, amelynek határideje az adóalanyiság megszűnését követő ötödik hónap utolsó napja. Az adóalanyiság megszűnésétől számított 24 hónapban a kisvállalati alanyiság ismételten nem választható. Amennyiben a Tao. tv. szerint kedvezményezett átalakulásnak nem minősülő, könyv szerinti értéken megvalósított egyesülés, szétválás miatt szűnt meg az adóalanyiság, az egyesüléssel, szétválással érintett adózó az egyesülés, szétválás napját követő 15 napon belül az állami adó- és vámhatóságához megtett bejelentéssel, az adóalanyiság keletkezésére vonatkozó feltételek betartásával ismételten választhatja az adóalanyiságot. Ez esetben az adóalanyiság az egyesülés, szétválás napját követő nappal jön létre.

5.4. A kiva alapja és mértéke

A kisvállalati adó alapja a jóváhagyott osztalék és a tőkeműveletek eredménye, illetve az egyes további módosító tételek egyenlege, kiegészítve a személyi jellegű kifizetésekkel, de legalább a személyi jellegű kifizetések összege. Az adóalap védelmét, a jövedelem kétszeres adóztatásának elkerülését, továbbá az adóalapban elhatárolt veszteség felhasználhatóságát a módosító tételek biztosítják. Az adó mértéke 2022. január 1-jétől 10 százalék. A kiva alapja főszabály szerint az alábbi növelő, valamint csökkentő tételek egyenlege, növelve a személyi jellegű kifizetésekkel. Nem minősül személyi jellegű kifizetésnek a kedvezményezett foglalkoztatott után érvényesíthető kedvezmény éves összege.

A kiva adóalapot növelő tételek:

- a tőkekivonás (különösen a jegyzett tőke leszállítása) cégbírósági bejegyzésére tekintettel az adóévben a saját tőke csökkenéseként elszámolt összeg,
- az adóévben jóváhagyott fizetendő osztalék összege (ide nem értve a kisvállalati adóalanyiságot megelőző adóévek adózott eredménye és eredménytartaléka terhére a kiva alanyiság időszakában jóváhagyott osztalékot),
- a nem a vállalkozási tevékenység érdekében felmerülő egyes költségek, illetve ráfordítások
- a behajthatatlannak nem minősülő követelés elengedésekor az elengedett követelés összege, kivéve, ha azt magánszemély javára engedték el, vagy az adózó olyan külföldi személlyel vagy magánszemélynek nem minősülő belföldi személlyel szemben fennálló követelését engedi el, amellyel kapcsolt vállalkozási viszonyban nem áll,
- az adóalanyiság időszakában megállapított és megfizetett bírság vagy pótlék összege
- és a pénztár értékének tárgyévi növekménye, de legfeljebb a pénztár tárgyévi mérlegben kimutatott értékének a mentesített értékét meghaladó része.

A pénztár mentesített értéke a tárgyévi összes bevétel 5%, de legalább 1 millió forint vagy az adóalanyiság első évének nyitó mérlegében a pénztár kimutatott értéke, ha ez az összeg a fenti összeget (1 millió forint) meghaladta. Ezen három mutatóérték közül a legmagasabb összeget kell a pénztár mentesített értékének tekinteni. Ameddig a pénztár értéke a pénztár mentesített értéke alatt marad, annak változása nem befolyásolja a vállalkozó adóalapját.

A kiva adóalapot csökkentő tételek:

- a tőkebevonás (különösen a jegyzett tőke emelés) cégbírósági bejegyzésére tekintettel az adóévben a saját tőke növekedéseként elszámolt összeg,
- a kapott (járó) osztalék címén az adóévben elszámolt bevétel összege, a külföldön megfizetett (fizetendő) adó összegével csökkentett bevétel összege, feltéve, hogy annak összegét az osztalékot megállapító társaság (ideértve a kezelt vagyont) nem számolja el

az adózás előtti eredmény terhére ráfordításként (ennek igazolásához nyilatkozatot kell kérni az osztalékot megállapító külföldi társaságtól),

- a pénztár értékének tárgyévi csökkenése, de legfeljebb a pénztár előző évi mérlegben kimutatott értékének a mentesített értékét meghaladó része; a kisvállalati adóalanyiség megszűnésének adóévében a pénztár előző évi mérlegben kimutatott értékének és mentesített értékének pozitív különbözete.

A fentiekben túl az adóalap módosítása szükséges akkor, ha a kiva alanya a kapcsolt vállalkozásával kötött szerződésében a szokásos piaci ártól eltérő ellenértéket határoz meg. Ekkor az adóalapot a szokásos piaci ár és az ügyleti érték különbségével kell módosítani. A kisvállalati adó alapja főszabály szerint nem lehet kisebb a személyi jellegű kifizetéseknél (minimum adóalap). A személyi jellegű kifizetésnek az a személyi jellegű ráfordítás minősül, amely a Tbj. szerint járulékalapot képez az adóévben, ide nem értve a kiegészítő tevékenységet folytató (nyugdíjas) egyéni vagy társas vállalkozó járulékalapját, valamint a kedvezményezett foglalkoztatott után érvényesíthető kedvezmény éves összegét). A béren kívüli juttatás és a béren kívüli juttatásnak nem minősülő egyes meghatározott juttatás is beleszámít a személyi jellegű kifizetésekké. A tag esetében személyi jellegű kifizetesként (járulékalapot képező összes jövedelemként) a minimálbér 112,5 százalékát kell figyelembe venni, ha a tagra jutó személyi jellegű ráfordítás ennél alacsonyabb. Amennyiben a fenti tételek egyenlege negatív, akkor a *negatív egyenleg elhatárolt veszteséget képez, amelynek összegével az adózó a következő adóévekben csökkentheti a pozitív egyenleget.*

Az adó alanya elhatárolt veszteségként veheti figyelembe a Katv. szerint meghatározott adóalanyiség időszaka előtt, a társasági adóalanyiség alatt keletkezett negatív társasági adóalapnak azt a részét is, amelyet a társasági adóalap vagy a kisvállalati adóalap meghatározásakor csökkentésként még nem vett figyelembe. Az új beruházások kiemelt szerepet jelentenek a kisvállalati adó szabályozásában; az új beruházások finanszírozása kapcsán keletkezett negatív egyenlege gyorsabban érvényesíthető, ha az új beruházás összegéig rugalmasabb szabályozást biztosít az általános veszteségelhatárolási szabályoknál. Így az új beruházás összegéig a kisvállalati adózó a tárgyévi negatív egyenleggel, valamint a korábbi évek elhatárolt veszteségével a főszabálytól eltérően a személyi jellegű kifizetések terhére is csökkentheti a tárgyév és a következő adóévek adóalapját. Az adózó által a tárgyévi adóalap csökkentéseként felhasznált tárgyévi negatív egyenleg a későbbi években értelemszerűen nem vehető figyelembe elhatárolt veszteségként. Új beruházás a kisvállalati adóalanyiség időszakában beszerzett, előállított, korábban még használatba nem vett tárgyi eszközökkel (beruházással), szellemi termékekkel, kísérleti fejlesztés aktivált értékével kapcsolatos adóévi kifizetések összege, függetlenül attól, hogy az érintett eszközöket rendeltetésszerűen használatba vették-e az adóévben. Az egyesüléssel, szétválással érintett adózó a vagyonmérleg szerinti részesedés arányában jogosult a még fel nem használt elhatárolt veszteség és az előzőekben leírt kedvezmény továbbvitelére.

5.5. Bevallási határidő

A kisvállalati adó éves elszámolású adó; az adóalany az adó alapját és az adót adó-évenként köteles megállapítani és az adóévet követő év május 31-ig bevallani, bevallási kötelezettségeit pedig a 'KIVA jelű nyomtatványon kell teljesíteni. Ha az adóalanyiság év közben szűnik meg, a bevallást az alanyiság megszűnésének hónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig kell benyújtani. A bevallás a beszámoló adatain alapul, viszont, ha az adózó az adóévre vonatkozó beszámoló készítésére az adóévről készítendő bevallás határidejéig nem kötelezett, akkor a fizetendő adót az adóév utolsó napjára készített könyvviteli zárlat alapján állapíthatja meg.

5.6. Az adóelőleg-fizetési kötelezettség

Az kisvállalati adózási formát választó adózó az adóelőleg-megállapítási, -bevallási és -fizetési kötelezettségének negyedévente, a tárgynegyedévet követő hónap 20-áig tesz eleget. Az adóelőleg összege az alábbiak együttes összegének 10 százaléka:

- az adóelőleg-megállapítási időszakban az adóalany által fizetendő, a személyi jellegű kifizetések összege, és
- az adóelőleg-megállapítási időszakban jóváhagyott fizetendő osztalék (ide nem értve a kiva alanyiságot megelőző adóévek adózott eredménye és eredménytartaléka terhére a kiva alanyiság időszakában jóváhagyásra kerülő osztalékot), csökkentve az adóelőleg megállapítási időszakban bevételként elszámolt, a külföldön megfizetett (fizetendő) adó összegét nem tartalmazó osztalék összegével, feltéve, hogy annak összegét az osztalékot megállapító társaság (ideértve a kezelt vagyont) nem számolja el az adózási előtti eredmény terhére ráfordításként.

Ha az adóévre már megfizetett adóelőlegek összege meghaladja az adóévre megállapított adó összegét, a különbözetet az adóalany bevallásában, a bevallás beérkezésének napjától, de legkorábban a bevallás benyújtására előírt határidő napjától (esedékeségtől) jogosult visszaigényelni.

5.7. Áttérés a kivára

A kisvállalati adóalanyiság keletkezése napjával önálló üzleti év kezdődik. Az üzleti év kezdetét megelőző nappal, mint mérlegfordulónappal üzleti év zárul, mely üzleti évről az adóalanynak az Szt. általános szabályai szerint beszámolót kell készítenie, és az elkészített beszámolót letétbe kell helyezni, közzé kell tennie. A Tao. tv. hatálya alól kikerülő adózóknak a megszűnésre tekintettel bevallást kell benyújtaniuk, amelyben figyelembe kell venniük a Tao. tv. szerinti korrekciós tételeket. Azon adózók, amelyek január 1-jével térnek át a kisvállalati adóra, május 31-ig kötelesek benyújtani az előző évi '71 jelű nyomtatványt. Azoknak az adózóknak, akik év közben térnek át a kisvállalati adó hatálya alá, az áttérés hónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig kell benyújtaniuk a tárgyévi '71

jelű nyomtatványt. Az adózó a bejelentés adóévére vonatkozó társasági adóbevallásában adóelőleget nem vall be és a bejelentést követő adóévre társasági adóelőleget nem fizet. A NAV a korábban bevallott adóelőleget hivatalból törli az adózó adószámlájáról. Ha az adóévre vonatkozó bejelentést az adózó jogszerűen nem tehette volna meg, akkor nem mentesül az adóelőleg-fizetés elmulasztásának jogkövetkezménye alól. A kisvállalati adó hatálya alá bejelentkezett adózó a jogutód nélküli megszűnésre irányadó rendelkezések szerint már nem tartozik a Tao. tv. hatálya alá, azonban a kisvállalati adóalanyiság időszakát megelőzően a Tao. tv. előírásai szerint érvényesített kedvezményekkel kapcsolatban terhelheti társasági adófizetési kötelezettség – ha a kedvezményre a megszerzett jogosultságot elveszítette –, amelyet az adókötelezettséget kiváltó eseményt követő kisvállalati adóbevallásban kell bevallani.

6

ÁLTALÁNOS FORGALMI ADÓ

6.1. Az áfa hatálya, az adóalanyiság

Az Áfa törvény hatálya alá tartozik, azaz áfa köteles az adóalanyok által belföldön, ellenérték fejében teljesített *termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás*, a termék Európai Közösségen belüli adóalany általi beszerzése, valamint a termék adóalany általi importja.

A fenti ügyletek tehát csak akkor áfa kötelesek, ha azokat adóalany, adóalanyi minőségében teljesíti.

Adóalanynak minősül az a jogképes személy vagy szervezet, aki (amely) saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára és eredményére. *Gazdasági tevékenység*: valamely tevékenység üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel történő folytatása, amennyiben az ellenérték elérésére irányul, vagy azt eredményezi, és annak végzése független formában történik. Ez alapján gazdasági tevékenység egyik kritériuma az ellenérték elérése, vagy az arra való irányultság. E mellett a tevékenység áfa kötelezettségének megítélésakor érdektelen, hogy egyébként nyereséges vagy veszteséges-e. A gazdasági tevékenység megvalósulásának további feltétele, hogy azt üzletszerűen vagy tartósan, rendszeresen folytassák.

Üzletszerűnek tekinthető a tevékenység, amennyiben a személy, szervezet jövedelmi, vagyoni viszonyaihoz mérten meghatározó, illetve, ha az értékesítés körülményei erre utalnak. *Rendszeresség* esetén nem feltétel, hogy a személy, szervezet jövedelmet érjen el, az értékesítések ismétlődése már önmagában adóalannyá teheti. A fentiek alapján például a magánszemély online piacon történő értékesítése, ameddig az a megunt, használt, feleslegessé vált vagyontárgyainak alkalomszerű értékesítésére korlátozódik, nem keletkeztet adóalanyiságot. Azonban, ha megállapítható, hogy a magánszemély az ilyenfajta értékesítést már üzletszerűen végzi, például a környékről felvásárolt használt cikkeket értékesíti, az megalapozza adóalanyiságát. A független kitétel miatt a munkaviszonyban végzett tevékenység sosem fog az áfa hatálya alá tartozni.

Vannak olyan tevékenységek is, amelyek automatikusan, önmagukban megalapozzák az adóalanyiságot, nem kell a fenti feltétel rendszernek megfelelniük. Ez alapján adóalanyiságot keletkeztet minden esetben az új közlekedési eszköz – akár egyszeri – értékesítése belföldről a Közösség más tagállamába. Szintén megalapozza az adóalanyi-

ságot az új beépített ingatlan vagy/és az építési telek sorozat jelleggel történő értékesítése. (A sorozat jelleg akkor valósul meg, ha 2 naptári éven belül négy ilyen jellegű ingatlan értékesítésére kerül sor.)

Nem gazdasági tevékenység és nem eredményez adóalanyiságot a közhatalmi tevékenység. Közhatalmi tevékenység különösen a jogszabály-alkotási, az igazságszolgáltatási, az ügyészi, a védelmi, a rendvédelmi, a külügyi és igazságügyi igazgatási, a közigazgatási jogalkalmazói, a hatósági ellenőrzési és pénzügyi ellenőrzési, a törvényességi felügyeleti és ellenőrzési, az államháztartási, európai uniós és egyéb nemzetközi támogatás elosztásáról való döntési tevékenység. Például a közreműködő külső vizsgálóállomások által végzett gépjármű műszaki vizsgáztatás is közhatalmi tevékenység, így a vizsgáló állomások az őket megillető díjtételt áfa körön kívül bizonylatolják az ügyfelek felé.

2019. december 31-ig az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló 2002. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: EVA törvény) hatálya alá tartozó személyek, szervezetek nem voltak áfa alanyok, rájuk csak akkor kellett alkalmazni az Áfa törvény rendelkezéseit, ha az EVA törvény kifejezetten így rendelkezett. 2020. január 1-jétől azonban – tekintettel az EVA törvény 2020. január 1-jével történt hatályon kívül helyezésére – a korábban ezen adózási módot alkalmazó vállalkozások is áfa alanyokká váltak. Ezen adóalanyok az egyes adózási módokra – például az alanyi adómentességre, pénzforgalmi elszámolás alkalmazására – vonatkozó választásukat 2020. január 15-ig tehetik meg.

Új elem az áfa szabályozásban a platformok, online piacterek termékértékesítést közvetítő adóalanyként történő megjelenése. Elsősorban nem a vevők számára jelent ez változást, hanem a platformok és a platformokon keresztül értékesítő adóalanyok számára. A platformok bizonyos termékértékesítési tényállások (harmadik országból importált, 150 eurót meg nem haladó értékű termék távértékesítésének elősegítése, illetve olyan termék értékesítésének elősegítése, amely már a Közösség területén van, feltéve, hogy az értékesítő a Közösségben nem telepedett le) megvalósulása esetén az áfa rendszerében úgy fognak minősülni, mint aki „a terméknek a beszerzője és értékesítője is egyben.” Tehát a platformok adófizetésre kötelezetté tétele érdekében a szabályozás a fikció jogalkotási technikáját alkalmazza, melynek lényege, hogy a jogalkotó pragmatikusan a szóban forgó B2C tranzakciókat – tulajdonképpen mesterségesen – két külön ügyletre bontja, és úgy tekinti, mintha az adott terméket az értékesítő a platformnak, a platform pedig a megrendelőnek értékesítette volna.

6.1.1. Az áfa-csoport

A csoportos adóalanyiság lényege, hogy a tagjai áfa szempontból (csak áfa szempontból!) egy adóalanynak fognak minősülni, anélkül, hogy egyébként egymástól való jogi függetlenségüket elvesztenék. Ez azt jelenti, hogy a tagok egymás közti ügyletei – mintha azok egy adóalanyon belül valósulnának meg – áfa körön kívüliek lesznek. Külső felekkel szemben pedig egy adóalanyként jelennek meg. Adókötelezettségeiket (be-

vallás, számlakiállítás stb.) is egy adóalanyként kell teljesíteniük, és az adólevonási jog szempontjából is a tagok tevékenységét együtt, egy adóalany tevékenységeként kell figyelembe venni.

A csoportos adóalanyiságot a belföldön letelepedett *kapcsolt vállalkozások* hozhatnak létre, csatlakozhatnak már meglévő áfa-csoporthoz, illetve kiválhatnak abból vagy a csoportot meg is szüntethetik a NAV erre vonatkozó engedélye alapján. 2020. november 27. óta lehetőség van arra is, hogy a társaságok a csoport létrehozása/csatlakozás/kiválás vagy a csoport megszüntetése tekintetében egy jövőbeli időpontot jelöljenek meg a változások hatályba lépésére. (A korábbiakban minden esetben a NAV engedély véglegessé válásának időpontját kellett irányadónak tekinteni.).

Tekintettel arra, hogy a gazdasági életben történő akvizíciók, egyesülések következtében előfordulhat, hogy olyan vállalkozások válnak egymással kapcsolttá, amelyek különböző áfa-csoport tagjai, ezért meghatározott feltételek teljesítése esetén lehetőség van arra, hogy egy átmeneti időszakban egy vállalkozás több áfa-csoportnak is a tagja legyen. Ez a 8 hónapos átmeneti időszak a társaságok megfelelő elszámolását, könyveinek zárását teszi lehetővé, megjegyezzük, hogy egyszeri alkalommal további 8 hónapra meghosszabbítható az adóhatóság hozzájárulásával.

A kapcsolttá válást követő 30 napon belül a csoportos adóalanyiságokban részt vevő tagoknak egybehangzóan írásban nyilatkozniuk kell arról, hogy a működő áfa-csoportok közül melyiket kívánják fenntartani, a kívül maradó társaságoknak pedig nyilatkozniuk kell arról, hogy ehhez hozzájárulnak. Továbbá a társaságok a kapcsolttá válás hónapját követő nyolc hónapon belül kell benyújtsák a fennmaradó áfa-csoporthoz való csatlakozási kérelmüket, illetve kívül maradóként az ehhez való hozzájárulási nyilatkozatukat.

Amennyiben azonban kiválik egy tag az áfa-csoportból, azt az áfa rendszerében jogutódlással történő megszűnésnek kell tekinteni (és így nem minősül az áfa tárgyi hatálya alá eső ügyletnek, ha teljesülnek az egyéb törvényi feltételek).

6.2. Egyes adókötelezettségek teljesítése

6.2.1. Bejelentkezés

Az adóalanynak az Áfa törvény hatálya alá tartozó *tevékenység folytatásának megkezdése előtt* szükséges bejelentkeznie az adóhatóságnál, és ezzel egyidejűleg részletes információt kell szolgáltatnia gazdasági tevékenységével kapcsolatban. *Nyilatkoznia* kell arról, ha pénzforgalmi elszámolást választ, valamint az áfa-fizetési kötelezettség megállapításának módjáról: miszerint adómentes tevékenységet végez, adómentes tevékenység esetén adókötelessé tételt választja, alanyi adómentességet választ, az adómegállapítás különleges módjáról, az általános szabályok szerinti adózás választásáról, illetve az áfa alanyiságának speciális okáról, ha van ilyen. Amennyiben az adóalany meg kívánja változtatni fenti nyilatkozatai valamelyikét, ezt többnyire a változást

megelőző adóév utolsó napjáig teheti meg. Abban az esetben, ha az adóalany az Európai Közösség más tagállamában lévő adóalannyal kíván kereskedelmi kapcsolatot létesíteni, közösségi adószámot szükséges kérnie.

6.2.2. Bevallás

Az adóalany *alapesetben negyedévenként* szükséges áfa bevallást benyújtania. 2015-től a tevékenységüket kezdő adóalanyok havi áfa bevallásra kötelezettek a megalakulásuk évében és az azt követő évben. Az adóbevallás benyújtásának gyakorisága havi, ha a tárgyévet megelőző második év adómegállapítási időszakaiban az elszámolandó adó (a fizetendő adó és az előzetesen felszámított adó különbsége) együttes összege pozitív előjelű, és eléri az 1.000.000 Ft-ot.

Az adóbevallás benyújtásának gyakorisága éves, ha a tárgyévet megelőző második év adómegállapítási időszakaiban az *elszámolandó adó* együttes összege előjeltől függetlenül *nem éri el a 250.000 Ft-ot*. *Közösségi adószám* megléte esetén éves bevallás benyújtása nem lehetséges, az adóalany *legalább negyedéves gyakoriságúnak* kell lenni.

Éves bevallást benyújtóknál a *bevallási határidő* az adóévet követő év *február 25-e*, negyedéves bevallóknál *negyedévet követő hó 20-a*, havi bevallóknál pedig a *tárgyhót követő hó 20-a*.

Az adóalany *az áfa bevallási gyakoriságát az adóhatóság minden év elején újra meghatározza a tárgyévet megelőző második év adatai alapján* (2015-től például évesről negyedéves áfa-bevallásra kell áttérnie azon adózónak, akinek a tárgyévet megelőző második évben az áfa nélküli termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása meghaladja az 50 millió forintot). Ettől függetlenül, ha év közben az adóalany év elejétől számított *göngyöltett elszámolandó adójának összege vagy más körülmény* (pl. közösségi adószám kérése) azt indokolja, év közben *gyakoribb bevallási kötelezettségre* kell áttérnie.

Az áfa bevallás benyújtás gyakoriságának megváltozása tekintetében, egy új, különös határidővel egészült ki az Art. Amennyiben az alkalmazandó bevallási gyakoriság az adómegállapítási időszak közben az adózó kérésére megváltozik (ti. gyakorítási kérelembe foglalva kéri az áttérést pl. havi bevallásra), az áfa bevallás benyújtására kötelezett adóalany az áttérést megelőző naptól számított harminc napon belül köteles soron kívüli bevallást benyújtani a bevallással még le nem fedett (tört) időszakról.

Fontos kiemelni az áfa bevallás / összesítő nyilatkozat benyújtására vonatkozó határidők kapcsán, hogy amennyiben az összesítő nyilatkozat vagy a havi adó- és járulékszelvény benyújtására kötelezett adóalany ezen kötelezettségének a törvényi határidőtől számított 180 napon belül – felszólítás ellenére – nem tesz eleget, a NAV törli az adószámát.

6.2.2.1. Az eÁfa rendszer

A 2021 során bejelentett, az adóhatóság által készítendő bevallástervezetre vonatkozó rendelkezések ugyan kikerültek az Áfa törvényből, ugyanakkor a NAV 2022-ben

közzétette az „eÁfa” rendszerre vonatkozó frissített koncepcióját. A tervezet mérföldkőnek számított az adó-automatizáció folyamatában, amely szerint az adóhatóság által kiajánlott bevallástervezeten túl számos további technikai lehetőség is biztosított lesz az adózók számára. A rendelkezés 2022-ben történt elfogadását követően váratlanul háttérre került, azonban a 2023-as őszi adócsomagban újra elfogadásra kerültek azok a rendelkezések, amelyek az eÁfa rendszer 2024. január 1-jei elindulásához voltak szükségesek.

A rendszer előnye, hogy a NAV az áfa bevallások elkészítésében nyújt segítséget az adózók számára. A megadott / elérhető adatok alapján összeállít egy analitika tervezetet, amelyet az eÁfa rendszer leellenőríz és az eltérések jellegétől függően figyelmeztető (WARNING) vagy hiba (ERROR) üzeneteket küld a felhasználó számára. Az ellenőrzést követően a rendszer gyakorlatilag képes kiajánlani egy előzetes áfa bevallás tervezetet, amelyet az adózók jóváhagyhatnak, szerkeszthetnek és jóváhagyhatnak, vagy pedig figyelmen kívül hagyhatnak. A jóváhagyás – akár megelőzi korrekció, akár nem – a bevallás benyújtásának számít.

A digitalizált megoldás két formában, webes felületen, illetve gép-gép kapcsolaton keresztül válik elérhetővé a felhasználók számára.

A **webes felület** a jellemzően a kisebb volumenű és kevésbé komplex tranzakciókkal bíró adózók számára jelenthet releváns támogatást, hogy a bevalláskészítés folyamata minél hatékonyabb és jobban automatizálható legyen. Ennek három fő pillére van: az Online Számla, az Online Pénztárgép (OPG) illetve a vámigazgatási nyilvántartásokból származó adatok. A felület biztosítja az adatok megfelelő szempontrendszer szerinti adókódolását, az adatok szerkesztését, különböző adózási döntések meghozatalát, valamint a NAV központi rendszerében rendelkezésre nem álló adatok bevitelét, amelyek eredményeként előállítható a bevallás tervezet.

A **gép-gép kapcsolaton (M2M)** keresztül való elérés esetében az adóhatóság által rendelkezésre bocsátott adatokat a társaságok a saját ügyviteli rendszereikbe tudják importálni, majd azokat a bevallás alapját képező nyilvántartás elkészítéséhez felhasználni. Az így összeállított és gép-gép kapcsolattal feltöltött analitikát a NAV rendszere leellenőrzi és – a webes felülethez hasonlóan – az esetleges hibák, figyelmeztetések itt is megjelennek, ezzel is segítve a megfelelő, hibátlan bevallás benyújtását. A NAV a gép-gép kapcsolat felállításához és működtetéséhez szükséges informatikai feltételekről szóló fejlesztői dokumentációt, a [GitHub](#) felületén mindenki számára hozzáférhetővé tette.

A NAV az eÁfa rendszer segítségével tehát várhatóan egyszerűsíti a vállalkozások (és könyvelők / tanácsadók) számára a bevallási kötelezettségek jogszerű teljesítését.

6.2.3. Adófizetési kötelezettség

Az áfát a termékértékesítésnél és szolgáltatásnyújtásnál általánosan a *teljesítésre kötelezett adóalany* fizeti az államháztartás felé. A főszabálytól eltérően azonban vannak olyan esetek, amikor a megfizetésre nem a gazdasági tevékenységet végző kötele-

zett, hanem az ún. *fordított adózás rendelkezései* érvényesülnek. Ezekben az esetekben a terméket értékesítő, szolgáltatás nyújtó nem hárít át adót a megrendelőre, hanem a megrendelő adóalany lesz közvetlenül a fizetendő áfa megállapítására és megfizetésére köteles.

A fordított adózásnak két esete különböztethető meg:

- külföldi által teljesített ügylet,
- belföldi adóalanyok közötti ügyletek.

Abban az esetben, ha a szolgáltatás az Áfa törvény rendelkezései szerint belföldön teljesül, de a szolgáltatást nyújtó adóalany belföldön gazdasági céllal nem telepedett le (*nincs belföldön székhelye, állandó telephelye*), az adót, a szolgáltatást igénybe vevő belföldön nyilvántartott adóalany fizeti meg. *Meghatározott termékértékesítések* esetén, pl. a termék fel-, és összeszerelés tárgyául szolgál, vagy földgáz-, villamos energia értékesítése esetén is érvényesül a fenti – külföldi vonatkozású – fordított adós szabály.

Az említett esetekben tehát a terméket beszerző lesz az adófizetésre kötelezett személy, az ő kötelessége azt bevallásában szerepeltetni (egyben levonásba is helyezheti, ha a beszerzett termék, igénybevett szolgáltatás adóköteles gazdasági tevékenységéhez hasznosul). Nem vonatkozik a fordított adózás arra az esetre, ha a beszerző nem adóalany személy, szervezet. Ebben az esetben a terméket értékesítő adóalanynak be kell jelentkeznie a belföldi adóhatóságnál és meg kell fizetnie az adót.

Belföldi adóalanyok közötti *fordított adózás* alkalmazandó, azaz az *adót az adóalany megrendelő* fizeti:

- építési-szerelési munkával létrehozott, az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzendő ingatlan átadása esetén;
- szolgáltatás nyújtásának minősülő olyan építési-szerelési és egyéb szerelési munka esetében, amely ingatlan létrehozatalára, bővítésére, átalakítására, vagy egyéb megváltoztatására irányul (feltéve, hogy az ügylet hatósági engedély-köteles, vagy hatósághoz történő bejelentéshez kötött);
- bármely, termékértékesítéshez, szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó munkaerő-kölcsönzés esetén;
- beépített ingatlan és ehhez tartozó földrészlet értékesítése, valamint beépítetlen ingatlan (építési telken kívül) értékesítése esetén, ha az adóalany adómentesség helyett adókötelezettséget választott;
- az Áfa törvény 6. számú mellékletében felsorolt termékek (bizonyos hulladékok) értékesítése esetén;
- az adós és a hitelező, valamint az adós és a hitelező által kijelölt harmadik személy viszonylatában olyan termék értékesítése esetében, amely dologi biztosítékként lejárt követelés kielégítésének érvényesítésére irányul;
- tárgyi eszköz, vagy 100 ezer Ft forgalmi értéket meghaladó termék felszámolási, vagy más fizetésektelenséget jogerősen megállapító eljárás hatálya alatt álló adóalany értékesítése esetén;
- Az üvegházhatású gáz kibocsátására jogosító forgalomképes vagyoni értékű jog

átruházására, a 6/A. mellékletekben felsorolt mezőgazdasági termékek értékesítésére, valamint

- a 6/B. számú mellékletben felsorolt acélipari termékek értékesítése esetén. (Ezen termékek vonatkozásában a 2022/890/EK irányelv alapján a Tanács 2026. december 31-ig továbbra is lehetővé teszi a fordított adózás szabályainak alkalmazását a tagállamok részére.)

Építési-szerelési szolgáltatásnyújtás, illetve igénybevétel esetén a törvény előírja, hogy ha az ingatlanra vonatkozó tevékenység hatósági engedélyhez / bejelentéshez kötött, arról a szolgáltatás adóalany igénybevevője előzetesen és írásban köteles nyilatkozni a szolgáltatás nyújtójának, azzal, hogy – ha a hatósági engedély / bejelentés a szolgáltatásnyújtó által végzett, ingatlanra vonatkozó tevékenységhez kapcsolódik – a nyilatkozattétel a szolgáltatás nyújtóját terheli. Erre azért van szükség, hogy a fővállalkozó és valamennyi alvállalkozó egyaránt tisztában legyen azzal, hogy az általa elvégzett munka/ szolgáltatás végső soron az ingatlan olyan módosításához járul hozzá, amely hatósági engedélyköteles. Erről a teljes vállalkozói láncot értesíteni kötelesek az illetékesek.

A *belföldi fordított* adózás alkalmazásának további feltétele, hogy az érintett felek mindegyike *belföldön nyilvántartásba vett adóalany* legyen, és ne legyen egyiküknek se olyan jogállása (pl. alanyi adómentes), amelynek alapján tőle az adó fizetése ne lenne követelhető.

6.2.4. *Összesítő nyilatkozat/összesítő jelentés benyújtási kötelezettség*

Az adóalany *közösségi ügyleteivel kapcsolatban összesítő nyilatkozatot kell benyújtania az adóhatóság részére, illetve egyes belföldi ügyletei* kapcsán összesítő jelentés benyújtási kötelezettsége merülhet fel.

Közösségi ügyleteket folytató adóalany *áfa* bevallása mellé *összesítő nyilatkozatot* is szükséges benyújtania. Az összesítő nyilatkozatban az adóalany nyilatkozik a Közösség területén belüli értékesítésekről, és szolgáltatásnyújtásokról, valamint a Közösség területéről történő termékbeszerzésről és szolgáltatás igénybevételekről. Az összesítő nyilatkozat benyújtásának gyakorisága és határideje az *áfa* bevallásához igazodik. Az *áfa* bevallás gyakoriságától függetlenül azonban, az összesítő nyilatkozat gyakorisága havira változhat, ha a Közösség területén belüli termékértékesítés összesített nettó értéke tárgynegyedévben eléri az 50.000 eurónak megfelelő összeget.

Az adóalany *a termék belföldi beszerzése, szolgáltatás igénybevétele* esetén – a *Közösségi ügyleteket* érintő összesítő nyilatkozathoz hasonlóan – *áfa bevallásában nyilatkoznia* szükséges egyes befogadott számláival kapcsolatban. A nyilatkozat abban az esetben volt kötelező, ha a számlán *áthárított áfa* összege elérte, vagy meghaladta a 100.000 Ft-ot. A 100.000 forintos értékhatárt azonban 2020. július 1. napjától hatályon kívül helyezte a jogalkotó, ami azt eredményezi, hogy valamennyi olyan számlát kötelesek az adózók riportálni a NAV felé a belföldi összesítő nyilatkozatukban, amelyen áfát hárítottak át az adóalanyra, és e tekintetben élni kíván adólevonási jogával. A nyilatkozatnak

tartalmaznia kell az eladó adószámát, a számla sorszámát, a számla teljesítésének dátumát, ennek hiányában annak keltét, a forgalmi adó alapját és az áfa összegét (ezen felül, előleg-végszámla esetén az előlegből adódó különbözetet is szükséges jelölni).

2018. július 1-jétől az adóalany jogszabályban meghatározott elektronikus módon számlánként köteles adatszolgáltatást teljesíteni az állami adó- és vámhatóság részére (*Online Számla Adatszolgáltatás*) azon általa számlázóprogrammal kiállított számlák jogszabályban meghatározott adattartalmáról, amelyekben egy másik, belföldön nyilvántartásba vett adóalanyra áthárított adó összege a 100.000 forintot eléri vagy meghaladja. Az adatszolgáltatási kötelezettség a nyomdai úton előállított számlákra is kiterjed, azzal az eltéréssel, hogy ezen számlák adatait az adóhatóság által meghatározott online felületen kell rögzíteni.

2021. január 1-től tovább bővült az adatszolgáltatási kötelezettség alá eső számlák köre. Ettől az időponttól az adatszolgáltatási kötelezettség kiterjed a nem belföldi és nem adóalanyok részére kibocsátott számlákra, vagyis például a Közösségen belüli adómentes termékértékesítéssel kapcsolatban kibocsátott számlák adatait is riportálni kell. Nem kell ugyanakkor adatot szolgáltatni azon számlákról, amelyet nem adóalany részére, másik tagállamban teljesített ügyletekről bocsátottak ki, és amely után az adóalany adófizetési kötelezettségének az egyablakos rendszer alkalmazásával tesz eleget.

6.2.5. EKAER

2015. január 1-től működésbe lépett az *Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer* (EKAER). A szabályozás alapján *útdíj-köteles gépjárművel végzett, közúti fuvarozással* járó Közösségen belüli termékügyleteket, illetve belföldi, nem végfelhasználó részére történő első adóköteles termékértékesítést csak a szállítmányra vonatkozó érvényes EKAER-számmal rendelkező adózó folytathat. 2016. augusztus 1-jétől már nem csupán az útdíj-köteles járművel végzett áruszállítások esnek EKAER bejelentési kötelezettség alá, hanem azok a szállítások is, melyeknél a jármű önmagában ugyan nem lenne útdíj-köteles, de *tényleges összömege az áruval együtt már meghaladja a 3,5 tonnát*. A 15 napig érvényes EKAER-szám igénylése céljából az adózónak előzetes bejelentést kell tenni a fuvar meghatározott részletes adatairól az adóhatóságnak.

A 2020. március 1-jét követően teljesített bejelentések esetén egyes bejelentett adatok önellenőrzésére is lesz lehetőség, azonban csak szűk időkeretben (az EKAER szám lezárását követő 3 munkanapon belül) és meghatározott díj (adatonként 5 ezer forint összegű pótlék) ellenében. *Kockázatos élelmiszerek, illetve kockázatos termékek* esetén szigorúbb szabályok érvényesek, többek között a súly és az érték is hatással van a bejelentési kötelezettség terjedelmére. Emellett kockázatos termékek közúti fuvarozása esetén főszabály szerint kockázati biztosítékot kell nyújtani (bizonyos kivételektől eltekintve). A szabályozás jelentős módosítására került sor 2021. január 1-jével. Ezen időponttól kezdve az EKAER bejelentési kötelezettség kizárólag a vonatkozó rendeletben

kockázatosnak minősülő termékekre vonatkozik. A bejelentési kötelezettség nem teljesítésének jogkövetkezményeként a NAV mulasztási bírság kiszabására jogosult. A mulasztási bírság mértéke differenciált az annak alapjául szolgáló jogsértő magatartások alapján. Nincs helye azonban a mulasztási bírság kiszabásának, ha az adózó igazolja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A koronavírus járvány okozta veszélyhelyzet következtében a 403/2021. (VII. 8.) Korm. rendelet 2021. július 8-i hatállyal egyes, a rendelet külön mellékletében tételesen meghatározott építőipari nyersanyagokra és termékekre is alkalmazni rendeli az EKAER bejelentési kötelezettséget. Az EKAER bejelentési kötelezettség ilyen fajta kiterjesztése időleges, ugyanakkor annak hatálya a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról szóló 2022. évi VI. törvény hatályvesztéséig meghosszabbításra került.

6.3. Termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás

6.3.1. Termékértékesítés

Áfa szempontból *termékértékesítésnek* minősül a birtokba vehető dolog átengedése, amely az átvevőt tulajdonosként való rendelkezésre jogosítja, vagy bármely más, a birtokba vehető dolog szerzése szempontjából ilyen joghatást eredményező ügylet. Termékértékesítésének minősül továbbá az áfa rendszerében:

- a *részletvétel és a zártvégű pénzügyi lízing*, amikor a vevő a tulajdonjogot legkésőbb a határozott idő lejártával, illetőleg az ellenérték maradéktalan megtérítésével megszerzi [Ezen ügyletek esetében már az érintett termék vevő részére történő birtokbaadásakor beáll az adófizetési kötelezettség a teljes ügyletre, a teljes ellenérték vonatkozásában, függetlenül attól, hogy a vételár maradéktalan kiegyenlítésére és a tulajdonjog megszerzésére csak később kerül sor.];

- a megbízó és *bizományos* között a termék feletti tulajdonosként való rendelkezési jog átszállása [A megbízó és a bizományos között akkor valósul meg a termékértékesítés, amikor a bizományos és a harmadik fél között is megvalósul a megbízás tárgyára az ügylet];

- az *adós és hitelező* között a termék feletti rendelkezési jog átszállása, ha a hitelező a dologi biztosítékkul szolgáló terméket saját maga értékesítheti;

- az *építési szerződés* keretében létrehozott, az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzendő ingatlan átadása a megrendelőnek.

- a *vissza nem váltott termék* ti. a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termékek adott naptári évben a teljesítés napjáig forgalomba hozott mennyiségének és az adott naptári évben a teljesítés napjáig visszaváltott mennyiségének a különbözete (részletszabályok az Áfa törvény XVII/A. fejezetében található a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termékek visszaváltási díjával).

6.3.2. Szolgáltatásnyújtás

Az áfa rendszerében szolgáltatásnyújtásnak minősül bármely olyan ellenértékes ügylet, amely nem termék értékesítése. *Szolgáltatásnyújtásnak* minősül a vagyoni értékű jogok időleges vagy végleges átengedése, valamint a kötelezettségvállalás valamely tevékenység egészbeni vagy részbeni abbahagyására, vagy annak végzésétől való tartózkodásra, illetőleg valamely helyzet tűrésére.

6.3.3. Termék értékesítésére és szolgáltatás nyújtására vonatkozó közös szabályok (átalakulás, apport, üzletágátadás, a jogszabályban meghatározott feladat ellátásának átadása, a bizalmi vagyongazdálkodás útján szerzett vagyon)

A termék értékesítésére, szolgáltatás nyújtására nincs befolyással, ha a szerződéskötés, jogszabályi rendelkezés, bírósági és más hatósági határozat (végzés) alapján, illetőleg árverés útján történik. Ezért például a kisajátításra vagy a hatósági árverés útján történő értékesítésre is az általános áfa szabályok vonatkoznak.

A megszűnés esetére előírt adókötelezettség alól (ld. 6.3.4. pont) az Áfa törvény felmentést ad, ha az adóalany jogutódlással szűnik meg, feltéve, hogy az az Áfa törvény 18. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott feltételek szerint történik. Az Áfa törvény olyan jogutódlásként, amely esetén mentesülni lehet az adófizetési kötelezettség alól, kizárólag az alábbi esetköröket ismeri el:

- jogi személynek a Ptk. jogi személyekre vonatkozó rendelkezései szerinti átalakulását, egyesülését és szétválását;
- szövetkezet gazdasági társasággá való átalakulása vagy jogutód nélküli megszűnése esetében a közösségi alap Ptk. szerinti átadását az alapszabály rendelkezése szerinti szövetkezet részére;
- egyéni vállalkozói tevékenység folytatására való jogosultság – egyéni cég vagy kft alapítására tekintettel történő – megszüntetését, valamint egyéni cégnek az egyéni vállalkozóról és egyéni cégről szóló törvény szerinti átalakulását a jogutódlással érintett vagyonelemek tekintetében;
- egyéni vállalkozó, mezőgazdasági termelő halálát vagy cselekvőképességének elvesztését, feltéve, hogy az egyéni vállalkozói, őstermelői tevékenységet
 - elhalálozás esetében az özvegy vagy örökös folytatja; illetőleg
 - cselekvőképesség elvesztése esetében az egyéni vállalkozó, mezőgazdasági őstermelő nevében és javára a törvényes képviselője folytatja;
- az áfa csoport létesítését, megszűnését, a csoporthoz való csatlakozást vagy az abból való kilépést;
- gazdaságátadást, ha az az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott támogatással történik

- költségvetési szerv államháztartásról szóló törvény szerinti átalakítását, vagy irányító (felügyeleti) szervének megváltozását; köztisztület átalakulását;
- a köztisztületek jogszabályon alapuló átalakulását, ha az tartalmában jogutódlásnak tekintendő;
- egyházi jogi személynek a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvény szerinti átalakulását, jogutódlással történő megszűnését vagy fenntartójának megváltozását;
- az agrárgazdaságok átadásáról szóló törvény szerinti gazdaságátadási szerződés alapján megvalósuló gazdaságátadást.

Nem tekinti továbbá az Áfa törvény sem termékértékesítésnek, sem szolgáltatásnak az *apportot*, amennyiben az a törvényben meghatározott feltételekkel történik. Nem keletkezik áfa kötelezettség az *üzletág átadása* esetén sem, amennyiben meghatározott feltételek teljesülnek. Olyan esetekben mentesül az üzletág átadás az áfa fizetési kötelezettség alól, ha az átadás kapcsán áthárított áfa összegét az átvevő adóalany egyébként is levonhatná az adóköteles felhasználás miatt. Az üzletág a vállalkozásnak olyan működő egysége, amely szervezeti szempontból függetlenül, a hozzá tartozó vagyonnal alkalmas önálló gazdasági tevékenység tartós folytatására. Emellett – a 2023-ben történt jogszabály módosítások értelmében – az áfa rendszerében nem tekinthető sem termékértékesítésnek sem szolgáltatásnyújtásnak a *bizalmi vagytonkezelési szerződés alapján a kezelt vagyton bizalmi vagytonkezelő részére történő átadása*, valamint a kezelt vagyton vagy a vagytonból származó haszon a vagytonrendelő részére történő kiadása. Továbbá, nem áll be a termékértékesítéshez, valamint szolgáltatásnyújtáshoz fűződő joghatás, ha az adóalany *jogszabályban meghatározott feladat ellátását az ahhoz kapcsolódó vagytonnal átadja* a szerző fél részére. A fent felsorolt esetek ebből következően nem tekinthetőek az Áfa törvény tárgyi hatálya alá tartozó ügyleteknek.

6.3.4. Termékértékesítésnek, szolgáltatásnak minősülő ingyenes ügyletek

Főszabály szerint csak az ellenérték fejében teljesített ügyletek áfa kötelesek. Azonban az Áfa törvény nevesít néhány ún. „ingyenes” ügyletet is, melyek mégis áfa fizetési kötelezettséget keletkeztetnek. Ezek egy része tulajdonképpen egy adóztatási pont beiktatásával az adóalany korábbi adólevonási jogát hivatott korrigálni, olyan esetekben, amikor olyan termékek, melyhez korábban adólevonási joga kapcsolódott az adóalanynak utólag mégis adólevonásra nem jogosító módon kerülnek felhasználásra.

Ellenérték fejében teljesített termékértékesítés (azaz adóköteles) az is, ha az adóalany a terméket vállalkozásából véglegesen kivonva, azt saját vagy alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére vagy általában, vállalkozásától idegen célok elérésére ingyenesen felhasználja, illetőleg azt más tulajdonába ingyenesen átengedi, feltéve, hogy a termék vagy annak alkotórészeinek szerzéséhez kapcsolódóan az adóalanyt egészben vagy részben adólevonási jog illette meg.

A körülmények változása miatt előfordulhat, hogy az adóalany egyes termékek beszerzésekor, előállításakor még nem tudja, hogy nem adóköteles gazdasági tevékenységhez fog történni a termék felhasználása. Ilyenkor, ha a gazdasági tevékenységhez hasznosítás feltételezhető, az adóalany levonásba helyezheti az érintett termék áfáját. Ha ezt követően az adóalany a terméket mégis ingyenesen átadja, az termékértékesítésnek minősül és adófizetési kötelezettséget keletkeztet. Például, ha számítógép kereskedélemmel foglalkozó adóalany továbbértékesítési céllal laptopokat szerez be, azok áfáját levonásba helyezheti. Azonban, ha később úgy dönt, hogy egy pár laptopot marketing céllal kisorsol vásárlói között, azok ingyenes átadása miatt adófizetési kötelezettsége keletkezik. Fontos megjegyezni, hogy ez a szabály csak azokra az esetekre vonatkozhat, amikor az adóalany az ingyenesen átadott termékek beszerzésekor még nem tudta/nem tudhatta, hogy azokat adólevonásra nem jogosító módon fogja hasznosítani. Ha tehát, az előző példánál maradva, a kereskedő már kifejezetten a sorsolás céljára szerzi be a laptopokat, azok áfáját eleve nem is helyezheti levonásba. Az adólevonási jog hiányában pedig azok ingyenes átadása sem lesz áfa-köteles.

Az *adó alapja* ingyenes termékátadás esetén a termék vagy az ahhoz hasonló termék *beszerzési ára*, ilyen ár hiányában pedig a *teljesítéskor megállapított előállítási értéke*. A beszerzési ár alatt azt az árat kell érteni, amelyen az adott termék az ingyenes átadás időpontjában, az átadáskori állapotában a „piacon” beszerezhető. Nem keletkezik ugyanakkor adókötelezettség az ingyenes átadás kapcsán, termék minta, *illetve kis értékű termék* vállalkozási céllal történő ingyenes átadása esetén. Szintén mentesíti a törvény az áfa kötelezettség alól a közcélú adományt.

A fenti logika alapján az Áfa törvény ugyancsak ellenérték fejében történő termékértékesítésnek tekinti az *adóalany megszűnését* a megszűnéskor birtokolt olyan termékeknel, amelyekhez részben vagy egészben adólevonási jog kapcsolódott.

Ellenérték fejében történő termékértékesítésnek minősül továbbá a *tárgyi eszköznek nem minősülő terméknek a felhasználása is*, amelyet az adóalany adólevonásra nem jogosító gazdasági tevékenység folytatására használ fel, amennyiben a termékhez részben vagy egészben adólevonási jog kapcsolódott. Szintén ellenérték fejében teljesített termékértékesítésnek – és így gazdasági tevékenységnek – minősül az adóalany *vállalkozásán belül végzett saját beruházása*, ha ennek eredményeként tárgyi eszközt állít elő. (Szemben az előzőekben ismertetett esetekörökkel, a saját rezsiz beruházás nem csupán akkor keletkeztet adóztatható tényállást, ha ahhoz levonható adó kapcsolódott.)

A korábban keletkezett adólevonási jog utólagos korrekciója okán, *egyres ingyenes szolgáltatásokat* is megadóztat az Áfa törvény. Az ingyenes termékértékesítésekkel analóg módon szintén adóköteles:

- Az olyan ügylet, amikor az adóalany a *saját vagy az alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére* vagy általában, vállalkozásától idegen célok elérésére másnak ingyenesen nyújt szolgáltatást, de ez esetben is csak akkor, ha a szolgáltatáshoz kapcsolódóan az adóalanyt egészben vagy részben adólevonási jog illette meg.

• Az olyan ügylet, amikor az adóalany a *terméket a vállalkozásából időlegesen kivonva, azt a saját vagy az alkalmazottai magánszükségletének kielégítésére* vagy általában, vállalkozásától idegen célok elérésére ingyenesen használja, illetőleg azt másnak ingyenesen használatba adja, feltéve, hogy a termék vagy annak alkotórészeinek szerzéséhez kapcsolódóan az adóalanyt egészben vagy részben adólevonási jog illette meg.

Termékértékesítésként kell kezelni az áfa rendszerében azt is, ha az adóalany a *vállalkozása tulajdonában tartott termékét, annak értékesítése nélkül továbbítja belföldről a Közösség más tagállamába vállalkozási célból*. Ez azt jelenti, hogy úgy kell eljárni, mintha az adóalany a továbbított terméket Közösségen belüli értékesítés keretében értékesítené belföldről. A termék érkezésének tagállamában pedig az adóalany Közösségen belüli beszerzést valósít meg. Az adóalany a terméktovábbítás okán az érintett tagállamokban adókötelezettségét ennek megfelelően kell teljesítenie. Ugyanakkor az Áfa törvény számos kivételt is tartalmaz, amikor a terméktovábbítás *mégsem valósít meg áfa körbe tartozó ügyletet*, azaz annak kapcsán áfa kötelezettsége nem keletkezik az adóalany számára. Ezek az alábbiak:

- a terméket fel- vagy összeszerelés céljából továbbítják más tagállamba;
- a termék távértékesítés keretében kerül más tagállamba;
- a termék vasúti-, vízi- vagy légiközlekedési eszközön történő értékesítése a Közösség területén végzett személyszállítás alatt;
- a gáz, hő- vagy hűtési energia, villamos energia hálózaton keresztüli értékesítése;
- a termék értékesítése termékexport, Közösségen belüli adómentes értékesítés keretében
 - ha a terméken a megérkezés tagállamában munkát végeznek, majd annak befejezését követően a terméket belföldre visszahozzák;
 - ha a terméket a másik tagállamban a szolgáltatás nyújtása érdekében használják ideiglenesen;
 - ha a terméket 24 hónapot meg nem haladó ideiglenes használat céljából továbbítják a Közösség más tagállamába (ahol, ha ugyanezt a terméket importálták volna, az importált termék ideiglenes behozatal jogcímén teljes adó- és vámmentességben részesülne);
- a terméket szakértői értékelés céljából viszik ki,
- a terméket a Közösség más tagállamában fenntartott vevői készlet céljára továbbítják.

Az ún. *vevői készlet* egyszerűsítés számos tagállamban ismert. Azt jelenti, hogy abban az esetben, ha a leendő eladó a saját tagállamából az eladni kívánt terméket a leendő vevő tagállamába, a vevő által fenntartott raktárba továbbítja anélkül, hogy azon a leendő vevő még tulajdonjogot szerezne, a terméktovábbítás nem keletkeztet adókötelezettséget. A vevői készleten tartott termékekre a Közösségi értékesítés akkor teljesül csak, amikor a vevő a készletből beszerzi (kitárolja) a terméket. A vevőnek is csak ezen időponttal kell Közösségi beszerzés címén adókötelezettségeit teljesítenie a saját tagállamában.

2020-tól az Európai Unióban egységes szabályok kerültek bevezetésre a vevői készletre vonatkozóan, és ennek megfelelően módosult a magyar áfatörvény is. Fontos változás a korábbi szabályokhoz képest, hogy amennyiben 12 hónapon belül nem történik meg a vevő általi kitárolás a vevői készletből, azaz a vevő részére történő értékesítésre nem kerül sor, a 12. hónap leteltét követő napon beáll a saját termék mozgatásához kapcsolódó Közösségen belüli termékértékesítés, illetve beszerzés joghatása. A módosításhoz tartozó átmeneti szabály szerint a Magyarországon külföldi adóalanyok által fenntartott vevői készletben tárolt termékek esetén 2020. december 31-én mindenképpen beáll a fent említett joghatás, áfa-regisztrációs kötelezettséget keletkeztetve ezzel ezen külföldi adóalanyok számára. A magyar adóalanyok által külföldön fenntartott vevői készletek esetén a készlet tárolási helye szerinti EU tagállam átmeneti szabályozását kell figyelembe venni. A korábbi szabályozás alapján a vevő tulajdonában lévő vagy általa bérelt raktárban lehetett vevői készletet fenntartani, 2020. január 1-től azonban már nincs ilyen feltétel a jogszabályban.

6.4. Az utalványok átruházására vonatkozó szabályok

2019. január 1-jével léptek hatályba az Áfa törvény utalványok átruházásra vonatkozó rendelkezései. Az utalvány olyan eszköz, amelyet termékértékesítés, illetve szolgáltatásnyújtás ellenértékeként (részellenértékeként) kell elfogadni. Az utalványon vagy a hozzá kapcsolódó dokumentáción fel kell tüntetni a beszerezhető termékeknek, igénybe vehető szolgáltatásoknak vagy azok lehetséges értékesítőinek, szolgáltatóinak a megnevezését. Ha az utalvány kibocsátásakor ismert az utalvány tárgyát képező termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának teljesítési helye, valamint az adott termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás után fizetendő adó összege, akkor az utalvány egycélú utalványnak minősül. Az egycélú utalványtól eltérő utalvány – tehát minden olyan utalvány, amely a fenti feltételeknek nem felel meg – többcélú utalványnak minősül. Áfa szempontból más megítélés alá esnek az egycélú, illetve a többcélú utalványok. Az **egycélú utalvány** saját név alatti minden egyes ellenérték fejében történő átruházását, átengedését az utalvány tárgyát képező termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának kell tekinteni. Az egycélú utalvány más nevében történő átruházása esetében az utalvány tárgyát képező termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást az teljesíti, akinek (amelynek) a neve alatt az utalványt átruházzák. Az egycélú utalvány beváltásakor teljesített termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás nem minősül adóztatandó ügyletnek, ugyanakkor amennyiben a beváltó nem az egycélú utalvány kibocsátója, hanem attól eltérő adóalany, ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a beváltó az utalvány kibocsátójának az utalvány tárgyát képező terméket értékesíti vagy szolgáltatást nyújtja. Egycélú utalvány ellenérték fejében történő átruházása az is, ha az adóalany az egycélú utalványt más tulajdonába ingyenesen átruházza – ide nem értve az utalványt kibocsátó adóalany általi ingyenes átruházást –, feltéve, hogy az utalvány szerzéséhez kapcsolódóan az adóalanyt egészben vagy részben adólevonási jog illette meg.

Áfa szempontból más megítélés alá esik a **többcélú utalványok** ellenérték fejében történő átruházása és beváltása. Többcélú utalvány ellenérték fejében történő átruházása nem keletkeztet adóztatási pontot, tehát átengedése vagy átruházása nem minősül termék értékesítésének, szolgáltatás nyújtásának, Ezzel szemben a többcélú utalvány beváltása esetén a beváltó termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást teljesít, tehát adófizetési kötelezettsége keletkezik a többcélú utalvány beváltásával.

6.5. Közösségen belüli termékbeszerzés

Közösségen belülről történő termékbeszerzés címen azok az ellenérték fejében megvalósuló termékbeszerzések adókötelesek belföldön, amelyeknél a terméket *más tagállambeli adóalanytól szerzi be* a belföldi adóalany, és a terméket akár ő vagy az eladó, vagy bármelyikük megbízásából egy harmadik személy juttatja, fuvarozza belföldre egy másik tagállamból. Ha az értékesítő a saját tagállamában alanyi adómentességet választott, vagy az értékesítés a távértékesítés (Áfa törvény 29. §) vagy a fel- és összeszerelés tárgyául szolgáló termék értékesítésére vonatkozó (Áfa törvény 32. §) különös szabályok alkalmazása alá tartozik, a vevőnek nem keletkezik adókötelezettsége Közösségen belüli beszerzés címén.

A Közösségen belüli beszerzés *teljesítési helye* abban a tagországban van (azaz annak a tagállamnak áfáját kell fizetni), ahol a *fuvarozás befejezésekor található a termék*. A Közösségen belüli beszerzés adózási mechanizmusának lényege, hogy a beszerzőnek a beszerzett termékre vonatkozó belföldi áfakulcs (5%, 18%, 27%) alapján kell az áfa bevallásban a fizetendő adót elszámolni. Az adófizetési kötelezettség a Közösségen belülről történő termékbeszerzés esetén a beszerzést igazoló számla, egyszerűsített számla vagy egyéb, a gazdasági eseményt hitelesen dokumentáló bizonylat kibocsátásának napján, de legkésőbb a teljesítés napját magába foglaló hónapot követő hónap 15. napján keletkezik.

Közösségen belülről történő termékbeszerzéshez fizetett előleghez az Áfa törvény szabályai alapján nem kapcsolódik az előleg átadásának időpontjában adófizetési kötelezettség, így legkorábban a teljes – előleget is tartalmazó – ellenértékére vonatkozóan az adott beszerzésről kiállított bizonylat kibocsátásának időpontjában, de legkésőbb a teljesítés napját magában foglaló hónapot követő hó 15-én keletkezik az adófizetési kötelezettség. *Új közlekedési eszköz Közösségen belüli beszerzése* esetén mindig az áfa hatálya alá tartozó, adóköteles Közösségen belüli beszerzés valósul meg, akkor is, ha a beszerző egyébként nem adóalany vagy különös jogállású adóalany.

6.5.1. Különleges beszerzői körre vonatkozó közösségi szabályok

Az Áfa törvény meghatároz egy különleges adózói kört, melynek Közösségen belüli beszerzésére speciális szabályok vonatkoznak. E különleges adózói körbe tartozik a mezőgazdasági tevékenységet folytató különös jogállású adóalany, a *kizárólag adólevonás-*

ra nem jogosító tevékenységet végző adóalany, az alanyi adómentes adóalany, valamint a nem adóalany jogi személy. Ezen adózói kör Közösségen belüli beszerzése – eltekintve az új közlekedési eszköz és a jövedéki termék beszerzésétől – ugyanis fő szabály szerint nem esik belföldön adókötelezettség alá, ha az adott naptári évben Közösségen belüli beszerzései ellenértékének – adó nélkül számított és éves szinten göngyöltett – összege nem haladja meg a 10.000 eurónak megfelelő pénzüsszeget, és, ha ez a feltétel az adott naptári évet megelőző naptári évre is teljesült (ha ilyen beszerzései már akkor is történtek). Ez nem jelenti azt, hogy e beszerzői kör ilyen jellegű beszerzése közösségi szinten mentesítve lenne a hozzáadottérték-adó alól. Ugyanis a terméket értékesítő adóalany a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK Irányelv (továbbiakban: HÉA-Irányelv) 139. Cikk (1) bekezdésével összhangban ilyen esetben (tehát amikor a beszerzés után belföldön adófizetésre nem köteles az adóalany) nem értékesíthet Közösségen belüli adómentes termékértékesítés címén adómentesen, tehát a termék feladásának tagállama szerinti hozzáadottérték-adót köteles áthárítani az értékesítés során.

2010. január elsejétől figyelni kell arra is, hogy amennyiben e különös adózói körbe tartozó személy vagy szervezet a Közösségből történő termékbeszerzése során – az egyébként más okból (a Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalanyként nyújtott, vagy tőle igénybevett szolgáltatás okán) már megszerzett – közösségi adószámát a termék értékesítőjének megadja, és az annak figyelembevételével jár el (közösségi adómentes termékértékesítést teljesít feléje), úgy kell tekinteni, mint aki a Közösségen belüli beszerzéseire adókötelezettséget választott volna. Az adóalanyként e tényt a rendelkezéssel érintett első Közösségen belüli beszerzés teljesítésének napját követő hónap 15. napjával kell legkésőbb bejelenteni a releváns bevallásban.

6.6. Termékimport

Az Áfa rendszerében *termékimport* az, amikor olyan terméknek a *Közösségbe történő behozatala történik* (harmadik országból), amely termék nem tekinthető vámjogi értelemben szabad forgalomba helyezettnek. A termékimport tényállása akkor valósul meg, amikor a behozott termék szabad forgalomba helyezése megtörténik.

A termék harmadik országból történő bejuttatását követően nem feltétlenül történik meg azonnal annak szabad forgalomba helyezése, előfordulhat ugyanis, hogy az valamilyen különleges vámeljárás alá vagy különleges vámjogi helyzetbe kerül. Ilyen lehet például: a vám elé állítás során történő átmeneti megőrzés, a vámszabad területre vagy vámszabad raktárba történő betárolás, a vámraktározási eljárás, az aktív feldolgozás felfüggesztő eljárás, a külső közösségi árutovábbítási eljárás. A termékimport ezekben az esetekben csak akkor valósul meg, amikor a termék az említett vámeljárások hatálya alól kikerül, vagy vámjogi helyzete megszűnik és egyúttal szabad forgalomba helyezése megtörténik.

A termékimport mindig abban a tagállamban teljesül, ahol a terméket vámjogi értelemben szabad forgalomba helyezik. A *termékimport adóalapját* a vámhatározatban

megállapított vámértékből kiindulva kell meghatározni. A vámértéken túl ugyanakkor az adóalapot növelik az adók, illetékek, hozzájárulások, lefölözések és más kötelező jellegű olyan befizetések, amelyek egyrészt az importáló közösségi tagállamon kívül merülnek föl, másrészt, amelyeket a termék importjához kapcsolódóan vetnek ki, kivéve magát az általános forgalmi adót. Növelik továbbá az import áfa alapját azok a járulékos költségek is, amelyek az importáló közösségi tagállamon belül az első rendeltetési helyig merülnek föl, mint pl. a fuvarozási, biztosítási, csomagolási költségek, feltéve, hogy a vámértékbe nem épültek be. A teljesítéskor ismert – az első közösségi rendeltetési helytől eltérő – további közösségi rendeltetési helyig felmerült költségek is az áfa alapját képezik.

A fő szabály szerint az importálónak nem önadózással kell megállapítania, bevallania az importot terhelő áfát, hanem a *vámhatóság kivetéssel állapítja* azt meg (határozatot hoz az import áfa alapjáról, és annak összegéről). A kivetéses adózás során a vámhatóság által kivetett import áfát meg kell fizetni az államháztartás részére, azonban azt fizetendő áfaként az importálónak az áfa bevallásában szerepeltetni nem kell és nem is lehet. A termékimport kapcsán lehetőség van önadózásra is, ha az adóalany import önadózásra jogosító engedéllyel rendelkezik. Az import önadózásra jogosító engedélyt a vámhatóságtól kell kérelmezni, aki határozattal adja ki azt, feltéve, hogy az adóalany az Áfa törvényben az engedély kiadásához előírt feltételeket maradéktalanul teljesíti.

Mind a kivetés, mind az önadózás esetén az importálónak lehetősége van az import áfa önadózás keretében történő levonására. Levonási joga akkor nyílik meg, amikor az importra az áfa fizetési kötelezettség keletkezik (ez jellemzően az import vám határozat kelte). A termékimport kapcsán az adó megfizetésére fő szabályként az importáló kötelezett. Importálni ugyanakkor ún. közvetett vámjogi képviselő igénybevételével is lehet. A közvetett vámjogi képviselő egy olyan képviselő, aki (amely) nem az ügyfele – azaz az importáló – nevében, hanem a saját nevében, de az importáló javára jár el. Ez azt jelenti, hogy amennyiben az adóalany közvetett vámjogi képviselőt vesz igénybe, akkor az import áfa megfizetésére nem az importáló, hanem a közvetett vámjogi képviselő lesz kötelezett. Amennyiben az import áfát közvetett vámjogi képviselő fizette meg, lehetőség van arra, hogy a felek megállapodása alapján az így megfizetett áfát vagy a közvetett vámjogi képviselő vagy maga az importáló helyezze levonásba.

Az Áfa törvény a termékimportot számos esetben mentesíti az áfa-fizetési kötelezettség alól. Ezek közül leggyakoribb az import adómentessége a termék vámmentessége okán. 2021. július 1-től azonban jelentős változás, hogy az áfafizetés a *150 eurónál kisebb értékű küldemények* importjánál egységesen kötelező lesz. Ehhez kapcsolódóan – az eljárások egyszerűsítése érdekében – az import áfa megállapítása határozat nélkül történik a következő feltételek együttes teljesülése esetén: az import küldemény valós értéke nem haladja meg a 150 eurót és az egyébként vámmentességet élvez, a természetes személy a vám-árunyilatkozatot a saját nevében és érdekében eljárva nyújtja be, a benyújtott vám-árunyilatkozat alapján a vámhatóság a szabadforgalomba bocsátás vámeljárást az ügyfél által benyújtott vám-árunyilatkozatban foglaltakkal megegyezően folytatja le. Szintén 2021. július 1-től hatályos szabályozás alapján, külön egyablakos rend-

szer (*Import egyablakos rendszer – IOSS*) lett elérhető a harmadik országból importált termékek Közösségen belüli távértékesítése utáni bevallási és adófizetési kötelezettség teljesítésére, amely használatának az adminisztratív terhek csökkentése mellett további előnye, hogy az érintett termékek mentesülnek az importáfa-fizetési kötelezettség alól.

6.7. Teljesítési hely szabályok

Az ügyletek Áfa törvény szerinti *teljesítési helyének* a meghatározása kiemelkedő jelentőséggel bír, mivel ez határozhatja meg azt, hogy melyik állam törvényét kell alkalmazni az ügylet megítélése során, illetve, hogy melyik félnek kell az adót felszámítania és megfizetnie. A teljesítési hely meghatározására a törvény eltérő szabályokat határoz meg a termékértékesítésekre és a szolgáltatásnyújtásokra, ezért ezeket külön-külön fogjuk vizsgálni.

6.7.1. Teljesítés helye termékértékesítés esetén

Főszabály szerint, ha az értékesített terméket küldeményként nem adják fel, illetve nem fuvarozzák el, akkor a teljesítés helye az a hely, ahol a termék az *értékesítés teljesítésekor ténylegesen van*. A főszabálytól eltérően, ha a terméket az értékesítés következtében akár az értékesítő akár a beszerző elfuvarozza, akkor az ügylet teljesítési helye az a hely, ahol a feladás helye van, vagy ahol a fuvarozás megkezdődik. Ennek a szabálynak a gyakorlati jelentősége abban az esetben van, ahol a feladás helye és a rendeltetés helye eltérő országokban van.

A törvény *speciális vélelemmel* határozza meg a teljesítési helyet, olyan értékesítés esetén, amelynek során a *terméket többször (legalább kétszer) értékesítik úgy*, hogy a termék közvetlenül az eladótól a végső vevőhöz kerül elszállításra (láncügylet). Ebben az esetben a korábban tárgyalt szabályt, amely szerint a fuvarozással párosuló termékértékesítés helye a fuvarozás megkezdésének a helye, csak egy értékesítésre vonatkozhat. *A láncértékesítések* esetén meg kell vizsgálni, hogy melyik az az értékesítés, amelyik a fuvarozásos értékesítésnek tekinthető és csak arra az értékesítésre alkalmazható a korábban említett szabály. Ha a sorban az első értékesítő fuvaroz, akkor a fuvarozásos értékesítés az első értékesítő által teljesített termékértékesítés lesz, és ez az ügylet a fuvarozás megkezdésének a helyén fog adózni. Ha a végső vevő fuvaroz, akkor a fuvarozásos értékesítést a végső vevő felé értékesítő fogja teljesíteni, így ez az utolsó értékesítés fog a fuvarozás megkezdésének a helyén adózni.

Ha a láncértékesítés során a közbenső szereplő végzi a fuvarozást, aki egyrészt vevőként másrészt értékesítőként vesz részt az ügyletben akkor a törvényi vélelem szerint úgy kell őt tekinteni, mintha vevői minőségben járna el, kivéve, ha bizonyítja, hogy eladói minőségben vett részt. A vélelem ellenbizonyítására csak a közbenső szereplőnek van lehetősége. Ha a közbenső szereplő közli a részére terméket értékesítő adóalannal a számára azon tagállamban megállapított adószámot, amelyből a terméket feladták,

úgy kell tekinteni, hogy a közbenső szereplő értékesítőként jár el, és az általa teljesített értékesítés a határon átnyúló ügylet. A korábbi szabályokhoz képest tehát pontosítás, többlet feltétel, hogy a beszerzőként való fuvarozás ellenbizonyítása csak az adószám említett közlésével valósulhat meg.

Ha mint vevő fuvaroz, fuvaroztat, akkor az általa igénybevett (a felé számlázott) értékesítéshez kapcsolódik a fuvarozás, így ez az értékesítés adózik az indulás helyén, ha pedig mint eladó, akkor az általa teljesített értékesítés adózik ezen a helyen. Azok az értékesítések, amelyek a láncban megelőzik a fuvarozással érintett értékesítést a fuvarozás megkezdésének helyén lesznek teljesítettek, és azok az értékesítések, amelyek követik a fuvarozásos értékesítést a rendeltetési helyen teljesülnek. Ha „A” magyar adóalany „B” német adóalanyuk úgy értékesít egy terméket, hogy azt az „C” osztrák adóalany részére kell elszállítani, akkor a teljesítési hely szabály alapján azt kell meghatározni, hogy melyik értékesítés tekinthető a fuvarozásos értékesítésnek. Ha a fuvarozást az „A” bonyolítja, akkor az „A” és „B” közötti értékesítés teljesítési helye Magyarország lesz, ennek az értékesítésnek az eredményeként hagyja el a termék az országot, ez fogja megvalósítani a határon átnyúló Közösségi mentes ügyletet. „B” és „C” közötti értékesítés teljesítési helye a végső rendeltetés helye, tehát Ausztria, Ausztriában belföldi ügyletként lesz adóköteles.

Olyan *láncértékesítés* esetén, ahol a *termék a fuvarozás megkezdésekor a Közösség tagállamán kívül helyezkedik el*, a termékértékesítés helye a Közösség azon tagállama lesz, ahol a termék importja megvalósul. Ha közbenső magyar adóalany Ukrajnából szerez be terméket úgy, hogy azt Németországba értékesíti tovább, és a termék importja Magyarországon megvalósul, akkor az eddig tárgyalt szabályok szerint a teljesítési hely vagy Ukrajnában lenne, vagy pedig Németországban, attól függően, hogy ki szervezi a termék fuvarozását. Ilyen import esetén azonban a jogalkotó úgy tekinti, hogy az import megszakítja a láncolatot, és a Magyarországon teljesített termékimport után a német vevő felé történő termékértékesítés teljesítési helye szintén Magyarországon lesz függetlenül a korábban tárgyalt szabályoktól.

Távolsági értékesítésnek nevezzük, ha egy tagállami adóalany egy másik tagállambeli adófizetésre nem kötelezett adóalanyuk, vagy nem adóalanyuk értékesít, oly módon, hogy a fuvarozást is az értékesítő végzi. Ezeknél az ügyleteknél fontos kritérium, hogy vevőként csak nem adóalanyok, vagy speciális adóalanyok szerepelhetnek, akik saját tagállamuk joga szerint nem adófizetésre kötelezettek az Áfa törvény értelmében.

2021. július 1-től jelentősen megváltozott a távértékesítés áfa-szabályozása. Az Áfa törvénybe ezen időponttól új fogalomként beépült a Közösségen belüli távértékesítés és a harmadik országból importált termék távértékesítés meghatározása, amely tényállások lényegi eleme továbbra is, hogy nem adóalanyok részére történik a teljesítés. A két távértékesítési tényállás, így a Közösségen belüli távértékesítés és a harmadik országból importált termék távértékesítése lényegében abban különbözik, hogy a Közösségen belül megvalósuló távértékesítés esetében a termékeket egyik tagállamból egy másikba szállítják az értékesítés következményeként, míg a harmadik országból importált ter-

mékek távértékesítése esetén a termék a Közösség területén kívülről, harmadik országból (vagy harmadik országnak minősülő területről) kerül feladásra a Közösség valamely tagállamába közvetlenül a fogyasztóhoz.

A **Közösségen belüli távértékesítés teljesítési** helyére vonatkozó fő szabály továbbra is változatlan, azaz az áfa szerinti teljesítés helye az a tagállam lesz, ahol a termék fuvarozása véget ér. Ez azt jelenti, hogy az érkezés tagállamban kell az értékesítés után az adót továbbra is megfizetni. Ugyanakkor a jogalkotó az adminisztrációs terhek csökkentése és a jogkövető magatartás ösztönzése érdekében az alábbi egyszerűsítéseket, kivételeket vezette be:

Csekély forgalmat bonyolító vállalkozásokra vonatkozó kivétel

A csekély nemzetközi forgalmat bonyolító vállalkozásokra továbbra is kivételes szabályrendszer vonatkozik, de annak feltételei némileg megváltoztak. A Közösségen belül megvalósuló távértékesítés teljesítési helye – főszabálytól eltérően – a termék feladásának helye, amennyiben a következő feltételek együttesen teljesülnek:

(1) az értékesítő adóalany kizárólag egy tagállamban telepedett le gazdasági céllal, továbbá

(2) az adott, valamint az azt megelőző naptári évben 10.000 eurónak megfelelő összeget (adó nélküli ellenértéket) meg nem haladóan nyújtott a letelepedésétől eltérő tagállami nem adóalanyok az Áfa tv. 45/A. § (1) bekezdése szerinti távolról is nyújtható szolgáltatást, illetve teljesített Közösségen belüli távértékesítést.

Továbbra is fennmarad az a szabály, hogy az adóalany az értékhatár alatt is választhatja előzetes bejelentéssel, hogy a rendeltetési hely szerinti tagállamban adózik az értékesítései után. Azok az adóalanyok, akik a 10.000 eurónak megfelelő értékhatár alatt mégis ezt a főszabályt kívánják alkalmazni, ezt be kell jelenteniük a NAV felé. Ehhez a választáshoz az adózók, a választás évét követő második naptári év végéig kötve vannak az adózók.

Egyablakos rendszer kiterjesztése – OSS rendszer

A rádióon keresztül, illetve audiovizuális, telekommunikációs és elektronikus úton nyújtott szolgáltatások esetében alkalmazható ún. egyablakos rendszer kiterjesztésre került a Közösség tagállamában nem adóalany részére nyújtott valamennyi szolgáltatás, illetve Közösségen belüli távértékesítés utáni bevallási és adófizetési kötelezettség teljesítésére. Ennek használata opcionális ugyan, de tekintettel arra, hogy hatalmas adminisztratív terhet vehet le az adóalanyok válláról, így várhatóan sokan fognak a rendszer használata mellett dönteni. A bizonylatolási kötelezettségeik teljesítésekor is jelentős könnyítésekkel számolhatnak az OSS rendszerbe bejelentkezett vállalkozások. A számlázási joghatóságra vonatkozó szabályok is úgy változtak, hogy az OSS rendszerbe bejelentkezett adóalanyoknak a bejelentkezés tagállama szerinti számlázási szabályoknak kell csak megfelelniük valamennyi Közösségen belül megvalósuló távértékesítésük esetében (ellenkező esetben figyelemmel kellene lennie az adóalanyok valamennyi

érintett tagállami számlázási szabályra). Az egyablakos rendszer használatára 2021. július 1-jét követően, előzetes nyilvántartásba vételüket követően váltak jogosulttá az adóalanyok.

Az OSS séma szerint a következő módon regisztrálhatnak az adózók:

- Az Európai Közösség területén letelepedett adóalany a székhelye tagállamában regisztrálhat;
- Amennyiben az adózó székhelye a Közösség területén kívül van, de állandó telephellyel rendelkezik a Közösségben, az állandó telephelye tagállamában regisztrálhat;
- Ha a székhelye a Közösség területén kívül található, de több tagállamban rendelkezik állandó telephellyel, választása szerint bármelyik telephelye szerinti államban bejelentkezhet; valamint

A harmadik országban letelepedett adózó magyar pénzügyi képviselője közreműködésével belföldön abban az esetben regisztrálhat, ha belföldről más tagállamba értékesít terméket.

Importot megvalósító távértékesítés – IOSS rendszer

Ha a terméket harmadik államból import küldeményként értékesítik távértékesítés keretében, lényeges, hogy az ügylet két jogcímen is adóztatandó, egyrészt termékimport, másrészt harmadik országból importált termék távértékesítésének jogcímen. Az import abban a tagállamban teljesül, ahol a terméket vámjogi szabadforgalomba helyezik. A 22 eurót meg nem haladó értékű importküldemények import áfamentessége 2021. július 1-jétől megszűnt. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor import áfa mentesség vonatkozik azokra a termékekre, amelyek importot megvalósító távértékesítését az IOSS rendszerben riportálják.

Harmadik országból importált termék távértékesítésének teljesítési helye attól függően alakul, hogy az adóalany alkalmazza-e az IOSS-t (Import One Stop Shop), valamint, hogy a szabadforgalomba helyezés és az import küldemény rendeltetési helye szerinti tagállam megegyezik-e vagy sem. Az importált termék távértékesítése után az adó a termék rendeltetési helye szerinti tagállamban esedékes, kivéve, ha a termék rendeltetési helye ugyanabban a tagállamban van, ahol a terméket vámjogi szabadforgalomba helyezték és az adóalany nem alkalmazza az IOSS-t. (Utóbbi esetben a távértékesítés teljesítési helye a Közösség területén kívülre esik, így csak termékimport jogcímen merül fel adófizetési kötelezettség.) Harmadik államból importált termékek távértékesítése esetén, ha az importált termék belső értéke a 150 eurót nem haladja meg, a jövedéki termék kivételével az adóalanyok adófizetési kötelezettségüknek az import egyablakos rendszerben (IOSS) is eleget tehetnek. Az egyablakos rendszereken keresztül kizárólag a fizetendő adó rendezésére van lehetőség.

Az IOSS séma szerint, amennyiben az adózó sem székhellyel, sem állandó telephellyel nem rendelkezik a Közösség területén, nem jelentkezett be egyik tagállam területén sem, illetve a Közösség területén letelepedett nem adóalany vevőknek nyújt szolgáltatást, lehetséges van bármelyik Közösségbeli tagállamban bejelentkezni az OSS rendszerbe.

6.7.2. Teljesítés helye szolgáltatások nyújtása esetén

Szolgáltatásnyújtások esetén a *teljesítési hely megállapítása* szempontjából kiemelkedő jelentősége van annak a ténynek, hogy a *szolgáltatást megrendelője adóalanynak minősül-e vagy sem*. Főszabály szerint ez a körülmény fogja eldönteni, hogy áfa szempontjából hol minősül teljesítettnek az ügylet. Ha egy áfa adóalany nem az adóalanyisága a körében rendel meg egy szolgáltatást, tehát nem gazdasági tevékenysége során hasznosítja, akkor is adóalanynak minősül a szolgáltatásnyújtás teljesítési helyének meghatározásakor. Előfordulhat azonban olyan eset is, hogy az egyébként adóalanynak minősülő személy vagy szervezet mégsem minősül adóalanynak az adott szolgáltatás tekintetében. Ez akkor fordulhat elő, ha az adóalany olyan szolgáltatást rendel meg, amely közvetlenül saját vagy alkalmazottainak magánszükségleteit szolgálja. A jogszabály alkalmazása körében adóalanynak minősülnek a harmadik országbeli illetőséggel bíró adóalanyok is. Ha az adóalanynak a székhelye mellett több állandó telephelye is van, akkor a teljesítési hely meghatározása szempontjából azt a székhelyet vagy telephelyet kell tekinteni, amelyik az ügylet teljesítésével legközvetlenebbül érintetett.

Főszabály szerint adóalany részére nyújtott szolgáltatások esetén a teljesítés helye az a hely, ahol a szolgáltatás igénybevevője gazdasági céllal letelepedett, gazdasági letelepedés hiányában pedig az a hely, ahol lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van.

A nem adóalany igénybevevők esetén, a számukra nyújtott szolgáltatások teljesítési helye főszabályként az a hely, ahol a szolgáltatás nyújtója gazdasági céllal letelepedett, gazdasági letelepedés hiányában pedig az a hely, ahol lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van.

Az Áfa törvény azonban számos, a főszabálytól eltérő, speciális szabályt határoz meg egyes szolgáltatások teljesítési helyére. E különös szabályok az alábbiak szerint csoportosíthatóak:

- Szolgáltatások, melyek teljesítési helyét az igénybevevő adóalanyiságától függetlenül különleges szabályok alapján kell megállapítani:
 - Ingatlanhoz kapcsolódó szolgáltatásoknál az ingatlan fekvése a teljesítés helye. Az ingatlanhoz kapcsolódó szolgáltatás tehát akkor adózik belföldön, ha az ingatlan fekvésének helye belföld.
 - Személy szállítása esetében a teljesítés helye az az útvonal, amelyet a szolgáltatás nyújtása során ténylegesen megtesznek, tehát az áfatörvény hatálya alá kizárólag a belföldön megtett útszakasz tartozik.
 - Közlekedési eszközök rövid időtartamú bérbeadása esetében a teljesítés helye az a hely, ahol a közlekedési eszközt ténylegesen a bérbevevő birtokába adják. Közlekedési eszköz rövid tartamú bérbeadásáról akkor beszélünk, ha a közlekedési eszköz folyamatos használata víziközlekedési eszközök esetében a 90 napot, egyéb közlekedési eszközök esetében pedig 30 napot nem haladja meg.
 - Éttermi és egyéb vendéglátó-ipari szolgáltatások nyújtása esetében a teljesítés helye az a hely, ahol a szolgáltatást ténylegesen teljesítik. Eltérő szabályok vo-

natkoznak az éttermi és egyéb vendéglátó-ipari szolgáltatások nyújtására, ha azokra a Közösség területén végzett személyszállítás tartama alatt, vasúti, vízi vagy légi közlekedési eszközön kerül sor, ilyenkor a szolgáltatás nyújtásának teljesítési helyét a személyszállítás indulási helye határozza meg.

- Szolgáltatások, melyek teljesítési helyét kizárólag akkor kell különleges szabályok alapján megállapítani, ha azok igénybevevője nem adóalany. Ide tartoznak, az ügynöki szolgáltatás, a termékfuvarozás, a személy szállításához, termék fuvarozásához járulékosan kapcsolódó szolgáltatások, az ingókra irányuló szakértői értékelés, valamint a bér munka és a közlekedési eszköz rövidtávú bérbeadása.

- Kulturális, művészeti, tudományos, oktatási, szórakoztatási és sportszolgáltatások esetén, ideértve ezek szervezését is, valamint az előbbiekhöz járulékosan kapcsolódó szolgáltatások esetében, ha megrendelője nem adóalany a teljesítési helyét az a hely határozza meg, ahol a szolgáltatást ténylegesen végzik. Amennyiben adóalany nyújtanak ilyen szolgáltatást, annak teljesítési helye a főszabály szerint alakul, azaz az igénybevevő gazdasági célú letelepedettsége lesz az irányadó. Ez alól kivételt képeznek azok a szolgáltatások, melyek az ilyen jellegű rendezvényekre a belépést biztosítják, ugyanis azok teljesítési helye – akkor is, ha adóalany a megrendelő – az a hely, ahol az eseményt, rendezvényt ténylegesen megrendezik.

- Az Áfa törvény 46. §-ának hatálya alá tartozó szolgáltatások esetében, ha a szolgáltatást igénybevevő harmadik országban letelepedett nem adóalany, a szolgáltatás teljesítési helyét az igénybevevő Közösség területén kívüli letelepedési helye, vagy annak hiányában lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye határozza meg. Ezek a szolgáltatások jellemzően valamely más szolgáltatáshoz, vagy főtevékenységhez kapcsolódnak. Ezek a szolgáltatások például a tanácsadási szolgáltatás, ügyvédi, számviteli szolgáltatás, elektronikus úton nyújtott szolgáltatások.

- A „fogyasztás, illetve a tényleges használat” elve egyes esetekben felülírhatja a fenti szabályokat, például, ha megállapítható, hogy a közlekedési eszközök bérbeadása tényleges igénybevétele máshol van, mint a szolgáltatásra a fentiek szerint megállapított teljesítési hely.

- Az uniós szabályoknak megfelelően a nem adóalanyoknak (pl. magánszemélyeknek) nyújtott

- telekommunikációs szolgáltatások;
- a rádiós és audiovizuális médiaszolgáltatások, valamint
- az elektronikus úton nyújtott szolgáltatások

teljesítési helye ezen nem adóalanyok letelepedettségének tagállama lesz (a korábbi szabályok alapján a szolgáltató székhelye szerinti tagállam helyett). Ez adott esetben azt jelentheti, hogy a magyar szolgáltatók alacsonyabb áfa-kulccsal nyújthatják szolgáltatásaikat más tagállambeli magánszemély ügyfeleiknek. Ezen adózási rezsím alternatívájaként – alapvetően KKV-szektorra szabott egyszerűsítési célzattal – a 10 000 eurónak megfelelő értékhatárig, ha a szolgáltatást nyújtó adóalany kizárólag a Közösség egy tagállamában telepedett le gazdasági céllal, és a szolgáltatásokat olyan nem adóalany

részére nyújtja, aki a szolgáltatást nyújtó adóalany letelepedési helyétől eltérő tagállamban letelepedett, akkor a szolgáltatást nyújtó adóalany a saját gazdasági letelepedettség szerinti tagállam szabályai szerint jogosult meghatározni az adófizetési kötelezettséget az igénybe vevő tagállamának szabályai helyett. Ugyanakkor a szolgáltatást nyújtó adóalany az adóhatóság felé tett bejelentése alapján dönthet úgy is, hogy nem alkalmazza ezeket új egyszerűsítő szabályokat, hanem továbbra is az igénybe vevő tagállamának szabályai szerint állapítja meg az adókötelezettségét. Ettől a döntéstől azonban a választást követő második naptári év végéig nem lehet majd eltérni alapján. Ahogy a 6.7.1 pontban részleteztük, a távolról nyújtható szolgáltatások kapcsán alkalmazható egyablakos rendszer (MOSS) 2021. július 1-től kiterjesztésre kerül OSS néven.

6.8. Teljesítési időpont

Az egyes ügyletek vonatkozásában a *teljesítési időpont* Áfa törvény szerinti pontos meghatározása azért lényeges, mert főszabályként – hacsak az Áfa törvény kifejezetten eltérően nem rendelkezik – ez az időpont határozza meg, hogy az adóalany mikor keletkezik az adott ügylet kapcsán adófizetési kötelezettsége, illetve, hogy mely adóbevallási időszakáról szóló bevallásában kell szerepeltetnie az érintett ügyletet.

Az Áfa törvény 55. § (1) bekezdése rendelkezik – főszabályként – az adóztatandó ügyletek teljesítési időpontjáról, illetve az adófizetési kötelezettség keletkezéséről. A hivatkozott rendelkezés szerint az adófizetési kötelezettséget annak a ténynek a bekövetkezése keletkezteti, amellyel az adóztatandó ügylet *tényállásszerűen megvalósul* (teljesítés). A tényállásszerű megvalósulásról akkor beszélünk, amikor a *szerződés minden lényeges eleme, a felek akarata teljesen megvalósul*.

Az Áfa törvény 57. §-a úgy rendelkezik, hogy termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása esetében, ha az ügylet tárgya természetben osztható és a részteljesítésnek egyéb akadálya nincs, a *részteljesítés* is teljesítés. Ez azt jelenti, hogy a természetben osztható ügyletek esetében az egyes külön-külön megvalósuló részteljesítésekre külön-külön beáll az áfa fizetési kötelezettség. Például, ha a felek 5 mázsa gabona értékesítésében állapodnak meg úgy, hogy 2 mázsát augusztusban, 3 mázsát szeptemberben fog leszállítani az eladó, ebben az esetben a 2 mázsa tekintetében augusztusban, míg a 3 mázsa tekintetében szeptemberben áll be az adófizetési kötelezettség.

Az Áfa törvény 2015. december 31-ig hatályos 58. § (1) bekezdése értelmében termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása esetében, ha a felek részletfizetésben vagy határozott időre szóló elszámolásban állapodtak meg, teljesítés az ellenérték megtérítésének esedékessége, amelyre az adott részlet vagy elszámolás vonatkozik (ezek az ún. elszámolási időszakos ügyletek). E szabály akkor alkalmazandó, ha a *felek között folyamatos jogviszony* van, amelynek során a közöttük megvalósult teljesítésekről az általuk megállapodott időszakokra vonatkozóan összevontan számolnak el, illetve ha rendszeresen, ismétlődő jelleggel történik az adott időszakban nyújtott szolgáltatások, teljesített termékértékesítések vonatkozásában összevontan díjfizetés (tipikusan ilyenek az áta-

lánydíjas ügyletek, a bérbeadás vagy a közüzemi szolgáltatások). Minden olyan esetben, amikor a felek elszámolási időszakhoz kötött ügyletet bonyolítanak egymás között, az adófizetési kötelezettség az adott elszámolás fizetési határnapján keletkezik, azaz a fizetési határidő lesz a teljesítés időpontja.

Ezen, ún. *elszámolási időszakos ügyletek* esetében azonban 2015. július 1-jétől, illetve 2016. január 1-től változtak a teljesítési időpont meghatározásának szabálya. Az új szabályok szerint az időszakos elszámolású ügyletek esetén a teljesítési időpont főszabályként az elszámolással vagy fizetéssel érintett időszak utolsó napja. Két esetben is vannak azonban *kivételes szabályok*, a következők szerint:

- amennyiben fizetés esedékessége és a számla/nyugta kibocsátása az elszámolási időszak utolsó napját megelőzi, a teljesítés időpontja a számla/nyugta kibocsátásának időpontja,

- amennyiben pedig a fizetés esedékessége az elszámolási időszak utolsó napját követő időpontra esik, a teljesítés időpontja a fizetés esedékessége, de legfeljebb az elszámolási időszak utolsó napját követő 30. nap, amely végső határidő 2015. január 1-jétől 60 napra módosult.

A fenti változás két lépésben lépett hatályba:

- a könyvviteli, könyvvizsgálati és adótanácsadási szolgáltatások esetében az új szabályokat az olyan 2015. június 30-át követően kezdődő időszakokra kell először alkalmazni, amelyek esetén a fizetés esedékessége is 2015. június 30. utánra esik;

- a többi időszakos elszámolású ügylet esetén az olyan 2015. december 31-ét követően kezdődő időszakokra kell először alkalmazni, amelyek esetén a fizetés esedékessége és a számla/nyugta kiállítása is 2015. december 31. utánra esik.

Ha a felek *részletfizetésben* állapodtak meg, az Áfa törvény 58. §-a akkor alkalmazandó, ha egy adott részlet kifizetése mögött a teljesítés egy része áll. Azaz, azokban az esetekben, amikor a teljesítés megtörtént, és csak az ellenérték pénzügyi rendezése történik részletekben, akkor a teljesítés időpontja az Áfa törvény 55. § (1) bekezdése szerint alakul. Amennyiben azonban a részletfizetés azért történik, mert eleve mindig csak az adott részlethez igazított (részleges) teljesítés valósul meg a felek között, akkor az egyes részletek mögötti részügylet teljesítési időpontjára az Áfa törvény 58. §-át kell alkalmazni. Például, ha egy adott napon teljesülő költözési szolgáltatás esetén a felek úgy állapodnak meg, hogy annak ellenértéke három részletben kerül megfizetésre, az adófizetési kötelezettség keletkezésének megállapítására nem alkalmazható az Áfa törvény 58. §-a. A szolgáltatás tényleges teljesítésének napjával a teljes ellenértékre beáll az adófizetési kötelezettség (függetlenül attól, hogy valójában csak később kerül teljes egészében a szolgáltatást nyújtó részére kifizetésre), valamint ezzel egyidejűleg a teljesítési időponttal a teljes ellenértéket le kell számlázni. Az Áfa törvény 59. §-a értelmében termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása esetében, ha a *teljesítést megelőzően ellenértékbe beszámítható vagyoni előnyt juttatnak* (a továbbiakban: előleg), a fizetendő adót pénz vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz formájában juttatott előleg esetében annak jóváírásakor, kézhezvételekor, egyéb esetben annak megszerzésekor kell megállapítani.

A jóváírt, kézhez vett, megszerzett előleget úgy kell tekinteni, mint amely a fizetendő adó arányos összegét is tartalmazza.

Ez utóbbi kitétel azonban csak abban az esetben értelmezhető, ha a teljesítésre kötelezett egyben az adófizetésre kötelezett is (a vevőnél ugyanis kézhez vétel, jóváírás az előleg kapcsán nem merül fel, hiszen az előleget ő fizeti meg az eladója felé). Így, abban az esetben, ha fordított adózást kell alkalmazni, akkor az előleg átvételekor ilyen jogcímen nem keletkezik adófizetési kötelezettség az adóalanynál, hanem az Áfa törvény 60. §-a alapján megállapított időpontban. A közösségi harmonizáció okán ugyanakkor, az olyan import szolgáltatás igénybevételénél, amely kapcsán a belföldön letelepedett megrendelő adóalany az adófizetésre köteles – hiába minősül fordított adós ügyletnek – az előleg átadása mégis áfa-fizetési kötelezettséget keletkeztet.

Figyelemmel kell lenni ugyanakkor arra is, hogy ha az ügylet a fordított adózás alá esik, az adófizetési kötelezettség az Áfa törvény 60. §-a alapján keletkezik. E szerint termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása esetében, ha adófizetésre a terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adóalany kötelezett, a fizetendő adót

- az ügylet teljesítését tanúsító számla vagy egyéb okirat kézhezvételekor, vagy
- az ellenérték megtérítésekor, vagy
- a teljesítést követő hónap tizenötödik napján

kell megállapítani. A felsoroltak közül az alkalmazandó, amely a leghamarabb következik be.

A *fordított adózás alá eső ügyletek esetén* tehát az Áfa törvény 55-58. §-a alapján megállapított teljesítési időpontot kell ugyan a számlán feltüntetni, azonban az adófizetési kötelezettség nem a teljesítés napján, hanem az Áfa törvény 60. § (1) bekezdésében megjelölt időpontok valamelyikén áll be. Abban az esetben, ha olyan import szolgáltatásnyújtás történik, melynek a teljesítési helyét az Áfa törvény 37. § (1) bekezdése (fő szabály) alapján kell meghatározni és az adó fizetésére a belföldön letelepedett adóalany igénybevevő a köteles az Áfa törvény 60. § (1) bekezdésének szabálya nem alkalmazható. Ilyenkor elsősorban az Áfa törvény fent hivatkozott 55. §-a (57. §-a), vagy 58. §-a szerint kell megállapítani az adófizetési kötelezettség keletkezését.

A fenti időpontoktól eltérő, *halasztott adófizetési kötelezettségre* van lehetősége egyes adóalanyoknak, akik könyvvezetésüket *pénzforgalmi szemléletben* vezetik. Esetükben az adófizetési kötelezettségük halasztható az ellenérték részükre történő megfizetéséig, de legfeljebb a teljesítéstől számított 45. napig. E halasztott adófizetési kötelezettség nem azonos a pénzforgalmi szemléletű különös adózási móddal.

6.9. Az adó alapja

Az Áfa alapja, amelyre a fizetendő áfa összegét számítani kell az adóalanynak, az a *pénzben kifejezett ellenérték*, amely az *ügylet teljesítőjét* megilleti. Az ügylet adóalapjába beletartozik az az összeg is, amit nem az ügylet tényleges igénybevevője, hanem harmadik fél fizet az adóalanynak, de kifejezetten az ügylet teljesítésére tekintettel. Ilyen

például a gyógyszertárakat megillető OEP támogatás a támogatott gyógyszerek értékesítése után. A támogatást ilyen esetben kifejezetten a konkrét gyógyszerek értékesítésére tekintettel kapja a gyógyszertár, így az beépül azok adóalapjába. Egy támogatás ugyanakkor nem képez adóalapot, nem áfa köteles, ha az nem köthető az adóalany által teljesített valamely konkrét termékértékesítéshez, szolgáltatáshoz, például tipikusan ilyenek az ún. intézmény vagy működésfinanszírozások.

A *kártérítés* soha nem képez áfa alapot, nem áfa köteles, azt számlázni sem kell. A *kártérítés* ugyanis *jogellenesen okozott kár* megtérítésére fizetett összeg, amely mögött sosem áll termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás, nem tekinthető valamilyen teljesítés ellenértékének.

Az adó alapját a termék vagy a szolgáltatás *szokásos piaci ára képezi* azokban az esetekben, ha a felek abban állapodnak meg, hogy kölcsönösen nyújtanak egymásnak szolgáltatást /teljesítenek termékértékesítést (csereügyletek), azok egymással szemben elszámolásra kerülnek, tehát ellenértéküket nem pénzben egyenlítik ki egymásnak a felek. Ilyenkor a mindkét félnek a saját ügyletéről számlát kell kiállítania partnere felé, melyen adóalapként a partnere által felé teljesített ügylet szokásos piaci árát tünteti fel. Ilyen eset például, ha egy cég bérbe veszi egy társasház tetőterét és az egy éves bérleti díjat azzal egyenlíti ki, hogy cserébe felújítja a társasház tetőszerkezetét.

Adóalap védelem miatt szintén a termék, szolgáltatás szokásos piaci árát kell alapul venni adóalapként, ha az ügylet egymástól nem független felek között történik és a köztük megállapított ellenérték aránytalanul magasabb vagy alacsonyabb a szokásos piacinál. (A bírói gyakorlat értelmében aránytalanságról 40-50 százalékos eltérés esetén beszélünk). Ezen adóalap védelmi intézkedés csak akkor alkalmazandó, ha az ügylet jellege vagy a felek jogállása miatt a résztvevő feleket az ügylet tekintetében nem vagy nem teljes egészében illeti meg az adólevonási jog.

Az adó alapjába beletartoznak az áfán kívüli egyéb adók, vámok, illetékek, járulékok, hozzájárulások, lefölözések és más, kötelező jellegű befizetések, valamint az ügylet teljesítésével felmerült olyan járulékos költségek is, amelyeket a termék értékesítője, szolgáltatás nyújtója hárít át a termék beszerzőjére, szolgáltatás igénybevevőjére (ide tartoznak például a bizománnyal, egyéb közvetítéssel, csomagolással, fuvarozással és biztosítással összefüggő díjak és költségek).

Az adó alapjába ugyanakkor nem számít bele az adóalany által a vásárlójától elszámolási kötelezettséggel átvett pénzösszeg, melyet nyilvántartásában is elkülönítetten kezel. Továbbá, az adó alapjába nem számít bele az Áfa törvény XVII/A. fejezet szerinti visszaváltási díj sem.

Többcélú utalvány ellenében teljesített termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás adóalapja az *utalványért fizetett érték, csökkentve az értékesített terméket vagy nyújtott szolgáltatást terhelő adó összegével*. Az utalványért fizetett ellenérték ismeretének hiányában adóalapként a többcélú utalványon vagy a kapcsolódó dokumentációban feltüntetett pénzbeli értéket kell tekinteni, csökkentve az értékesített terméket vagy nyújtott

szolgáltatást terhelő adó összegével. Egycélú utalvány ingyenes átruházása esetén az adó alapja az utalvány adó nélkül számított beszerzési ára.

Speciális szabály, hogy az Áfa törvény XVII/A. fejezet szerinti *vissza nem váltott termék* esetén az adó alapja a teljesítés napján vissza nem váltott termékekre jutó visszaváltási díj. Ezesetben a fizetendő adó megállapításának időpontja a naptári év utolsó napja és úgy kell tekinteni, mint amely fizetendő adót is tartalmazza.

6.9.1. Engedmények

A gazdasági élet szereplői számos jogcímen, módszerrel nyújtanak egymásnak és vásárlóiknak engedményt. Az áfa rendszerében csak akkor beszélünk engedményről, ha annak valódi adóalap és ezen keresztül adó csökkentő hatása van. Ahhoz, hogy az engedmény összege azonnal vagy utólag, de csökkenthesse az ügylet adóalapját és így a fizetendő adót, mindenképpen igazolhatóan *üzletpolitikai céllal* kell, hogy nyújtsa azt az adóalany. Az Áfa törvény szerint feltétel nélkül megvalósul az üzletpolitikai cél, ha az engedményt azért nyújtják, mert az ügylet vevője/igénybe vevője az ellenértéket az eredeti esedékességhez képest előbb megtéríti (*skontó*), vagy a korábban beszerzett termék, igénybe vett szolgáltatás mennyiségére tekintettel adott engedmény (*rabat*) esetén. Egyéb esetekben az üzletpolitikai cél akkor valósul meg, ha az független fél részére nyújtott, illetve független fél számára is ésszerűen elérhető. További feltétel, hogy az árengedmény megállapodásban előre rögzített legyen vagy, hogy a pénzben kifejezett – adó nélkül számított – összesített összege kisebb legyen, mint az árengedmény igénybevitelére jogosító termékértékesítések, szolgáltatásnyújtások pénzben kifejezett – adó nélkül számított – összesített ellenértéke.

Általánosságban rögzítendő, hogy az engedmények az általános forgalmi adó rendszerében kizárólag akkor értelmezhetőek, amennyiben azokat az *alapüggyellett egyidejűleg (a teljesítéskor azonnal), vagy azt követően (a teljesítést követően utólag) nyújtják*. Nincsen azonban arra lehetőség, hogy akár a természetben adott, akár más engedmény időben az alapügyletet megelőzze. Az azonnal adott engedmény eleve nem képezi az áfa alap részét, azzal az adott termékértékesítés adóalapja csökkentendő.

Az adó alapjának az engedménnyel történő utólagos csökkentése azonban az adóalany választásától függ. Ha ugyanakkor az adóalany az engedménnyel az adó alapját utólag csökkenteni akarja, az ügyletről kiállított eredeti számlát is ennek megfelelően helyesbíteni kell.

Az engedmények egyik speciális területe a *természetben adott engedmény*. Természetbeni engedmény esetében is megkülönböztetjük az alapügylet teljesítéséig/azonnal és a teljesítést követően adott engedményt. Természetben adott engedményről akkor beszélhetünk, amikor az adóalany nem az általa értékesített termék árából ad kedvezményt, hanem az árengedmény pénzben kifejezett összege erejéig további terméket, szolgáltatást juttat a vásárlónak.

6.9.2. Az adóalap utólagos csökkenése, valamint az utólagos korrekciók elszámolásai a számla kiállító és számlabefogadó oldalán

Az Áfa törvény 77. §-a tételesen felsorolja termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása, valamint termék Közösségen belüli beszerzése esetében az *adóalap utólagos csökkenésének* lehetséges eseteit. E szerint a visszatérített vagy visszatérítendő előleg, vagy ellenérték összegével utólag csökken az adó alapja,

- ha arra a *teljesítést követően* a szerződés módosulása, valamint megszűnése miatt kerül sor;
- ha termék *zártvégű lízing, részletvétel* keretében történő értékesítése, bérbeadás, vagyoni értékű jog időleges átengedése utóbb meghiúsul és a felek az ügylet kötése előtti helyzetet állítják helyre, vagy ha ez nem lehetséges, az ügyletet a meghiúsulás bekövetkezéséig terjedő időre hatályosként elismerik;
- ha betétdíjas termék visszaváltásakor a betétdíjat visszatérítik – ide nem értve az Áfa törvény XVII/A. fejezet szerinti visszaváltási díjat;
- ha az 58. § szerinti ún. *elszámolási időszakos termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás* esetében visszatérítik azt az összeget, amellyel az elszámolási időszak egésze tekintetében megfizetett vagy megfizetendő összeg meghaladja az erre az elszámolási időszakra vonatkozó ellenértéket (például közüzemi szerződéseknél a korábban fizetett átalányok összegéből a tényleges fogyasztás alapján történő visszatérítés, jóváírás esetén);
- ha a *teljesítést követően adnak árengedményt* (ez utóbbi esetben az adóalap csökkentése lehetőség).

2014. január 1-je óta az adó alapja utólag csökkenthető, ha a teljesítést követően a kötelezett kupon alapján pénzt térít vissza olyan adóalany vagy nem adóalany részére, aki (amely) azt a terméket, szolgáltatást, amely beszerzése, igénybevétele pénzvisszatérítésre jogosít, nem közvetlenül tőle szerezte be, vette igénybe, feltéve, hogy

- az a termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás, amelyet közvetlenül a pénzvisszatérítésre jogosult részére teljesítettek, belföldön teljesített adóköteles ügylet, és
- a visszatérítendő összeg kisebb, mint a kötelezett által teljesített ügylet adóval növelt összege.

Ez a szabályozás (közvetett engedmény) lehetőséget biztosít arra, hogy az adóalany utólag csökkentse fizetendő adóját abban az esetben is, ha *nem közvetlen üzleti partnerének, hanem annak vevőjének nyújt utólag* pénzvisszatérítés formájában *üzletpolitikai céllal* engedményt. Ebben az esetben a pénzvisszatérítést teljesítő adóalanyoknak nincs számlamódosítási kötelezettsége az adóalap-csökkentés kapcsán (hiszen nincs közte és a kedvezményezett fél között olyan alapügylet, melynek a bizonylata módosítható lehet). Az adóalap-csökkentés feltételeként azonban az adóalanyoknak rendelkeznie kell a pénzvisszatérítésre jogosult részére történt termék értékesítéséről, szolgáltatás nyújtásáról kibocsátott számla másolati példányával, amely egyértelműen igazolja, hogy az adott ügylet, amelyre vonatkozóan a pénzvisszatérítést adják vagy adták, belföldön adó-

köteles, valamint a visszatérített pénz átutalásáról vagy a készpénz kifizetéséről szóló bizonylattal. Nem alkalmazható a fenti adóalap-csökkentés, ha az adóalap az adóalap-csökkentésre jogosító ügylet és a pénzvisszatérítésre jogosító ügylet esetében az adót a 142. § alapján a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője fizeti.

A közvetettengedmény-szabályozás további rugalmassá tételét szolgálja az Áfa tv. 2022. július 28-ától hatályos módosítása, amelynek értelmében – meghatározott feltételek mellett – úgy is lehetőség van az adóalap utólagos csökkentésére, ha a pénzvisszatérítést az üzleti partner vevőjétől eltérő személy részére juttatják. Ennek feltéve, hogy:

- a végső fogyasztó a pénzvisszatérítésre jogosító ügylet tekintetében előzetesen felszámított adó levonására sem részben, sem egészben nem jogosult,
- a pénzvisszatérítés adó nélküli összege a pénzvisszatérítésre jogosító termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás adóalapjába beletartozik,
- a pénzt visszatérítő adóalany rendelkezzen bármely olyan, a pénzt visszatérítő adóalanytól független, harmadik féltől származó okirattal vagy független, harmadik fél által nyilvánosan közzétett adatokkal, amelyek egyértelműen igazolják, hogy a pénzvisszatérítésre jogosító, belföldön teljesített adóköteles ügylet megvalósult, ezen felül rendelkezzen a pénzvisszatérítés teljesítését igazoló okirattal, amely egyértelműen igazolja, hogy az adóalany a pénzvisszatérítés összegét megfizette, és olyan okirattal, amely egyértelműen alátámasztja, hogy a pénzvisszatérítés teljesítése azon adóalanyra vagy nem adóalanyra tekintettel valósult meg, aki (amely) részére a pénzvisszatérítésre jogosító termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást teljesítették.

Az adóalap utólagos csökkentése egyéb eseteinek ugyanakkor továbbra is feltétele, hogy a számlakiállító az eredeti számlát (amennyiben számlakiállítás kísérte az ügyletet) értelemszerűen érvénytelenítse vagy módosítsa (helyesbítse) az adóalap-csökkenésnek megfelelően.

Abban az esetben, ha a korábban megállapított adóalap vagy fizetendő adó utólag csökken – akár a fent részletezett utólagos adóalap csökkenési esetekben, akár más adminisztrációs hiba miatt – a különbözetet az adóalanynak nem önellenőrzéssel kell/lehet rendeznie, hanem az Áfa-tv. 153/B. §-a alapján, az ott meghatározott időpontok szerinti aktuális időszakban számolhatja el. E szerint legkorábban, abban az adómegállapítási időszakban vehető figyelembe az adókülönbözlet

- amikor az eredeti számlát érvénytelenítő számla vagy a módosító számla a jogosult rendelkezésére áll, ha az ügyletről érvénytelenítő, módosító számlát bocsátanak ki,
- amikor az ellenérték, az előleg, a betétdíj visszatérítése megtörténik, ha a csökkentést számlakorrekció nem kíséri,
- közvetett ún. pénzvisszatérítéses engedmény esetében a pénz visszatérítés időpontjában,
- amikor a hatóság igazolása a kiléptetésről az adóalany, a módosító számla pedig a jogosult rendelkezésére áll export esetén, ha a termék a teljesítést követő 90 napon túl, de 360 napon belül hagyja el a közösség területét (speciális export szabály az Áfa törvény 98. § (5) bekezdése alapján).

Az *aktuális időszaki korrekció* ugyanakkor nem alkalmazható azokban az esetekben, amikor az adóalap vagy a fizetendő adó utólagos csökkenése során nem azonosítható valamely fenti időpont. Ilyenkor az Art. általános szabálya szerint szükséges eljárni, és annak megfelelően önellenőrzést kell végrehajtani. Ilyen lehet például, ha nyugtás értékesítés során tévesen alacsonyabb adómértéket alkalmaztak az előírtnál. A korrekció következtében az adó alapja csökkenni fog, módosító bizonylatot azonban nem állítanak ki, és ellenérték visszafizetésére sem kerül sor. Szintén kizárólag önellenőrzéssel lehet korrigálni azt az esetet is, amikor a fizetendő áfa csökkenését a korábban alaptalanul (tényleges ügylet hiányában) kiszámlázott áfa korrekciója okozza (Áfa törvény 55. § (2) bekezdése).

A *számlabefogadói oldalon* az áthárított (levonható) áfa összege akár csökken, akár nő utólagos változás miatt, a különbözetet a számlabefogadó *önellenőrzés nélkül* mindig az aktuális időszakban számolhatja el. Ez azt jelenti, hogy ha a levonható adó utólag csökken a számlabefogadó adóalany köteles a különbözetet úgy figyelembe venni, mint a fizetendő adó összegét növelő tételt abban az adómegállapítási időszakban, amelyben a változás bekövetkezik.

Azonban, ha az eredetileg levonható előzetesen felszámított adó összege számlán alapult, akkor a különbözet rendezése arra az adó-megállapítási időszakra esik, amelyben a különbözet alapjául szolgáló módosító vagy érvénytelenítő számla az adóalany személyes rendelkezésére áll, de legkésőbb a módosító vagy érvénytelenítő okirat kibocsátásának hónapját követő hónap 15. napja szerinti adómegállapítási időszakra. Ha az ún. pénzvisszatérítési kedvezmény jogosultja adóalany, amely az alapügylet kapcsán adólevonásra jogosult volt, a visszatérített összegre eső áfával levonható adója utólag csökken. A különbözetet a visszatérítés időpontja szerinti bevallásában kell fizetendő adóként feltüntetnie.

Amennyiben a számlabefogadói oldalon a korrekció eredményeként a levonható adó növekszik – azaz a számlabefogadó a korrekció nyomán több áfa levonására jogosult, mint amennyi áfát eredetileg levonhatóként figyelembe vett – a különbözetet legkorábban abban az adómegállapítási időszakban számolhatja el, amelyikben a korrekciós bizonylat a személyes rendelkezésére áll. Ugyanakkor a fordított adózás alá eső ügyletek, valamint a saját vállalkozásban megvalósított beruházás esetében az adóalany a levonható adó korrekcióját mindig ugyanabban az adómegállapítási időszakban jogosult/köteles elvégezni, amelyben a fizetendő adót korrigálnia kell.

6.9.3. A fizetendő adó forintban történő meghatározása

Az adóalanynak, ha devizában állítja ki számláját, vagy olyan devizás számlát fogad be, amelynek alapján saját maga köteles a fizetendő áfa összegének meghatározására és rendezésre (fordított adózás), a fizetendő áfa összegét forintban meg kell tudnia határoznia. (Az áfa összegének forintban történő feltüntetése egyébként kötelező tartalmi eleme is a magyar szabályok szerint kiállított számlának.). Az Áfa törvény az adóalap fo-

rintra történő átszámításának szabályait tartalmazza, amely alapján kell meghatározni forintban a fizetendő áfa összegét is. Az Áfa törvény 80. §-a részletesen szabályozza, hogy *egyres ügyleteknél mely napon érvényes átváltási árfolyamot kell alkalmazni*. Az adózó választhat, hogy valamely belföldi hitelintézet deviza eladási árfolyamát, az MNB árfolyamot vagy az Európai Központi Bank által közzétett árfolyamot alkalmazza-e. A két utóbbi alkalmazását előre be kell jelentenie az adóalanynak adóhatóság felé, mely választása egységesen minden ügyletére kiterjed. E választása egy naptári évig köti az adóalanyt.

6.9.4. A behajthatatlan követeléshez kapcsolódó adóalap-csökkentési lehetőség

2020. január 1-jétől az adóalanyok számára lehetővé vált – önellenőrzés keretében – az adóalap utólagos csökkentése behajthatatlan követelés jogcímén. Ezen esetekben az adó alapja – meghatározott feltételek esetén – utólag csökkenthető a behajthatatlan követelésként elszámolt ellenérték adót nem tartalmazó összegével. Az Áfa törvény részletesen definiálja azon követeléseket, amelyek behajthatatlan követelésnek minősülhetnek, azaz, amelyek esetén a fenti lehetőség alkalmazhatóvá válna. Az átmeneti rendelkezések alapján az új jogintézményt azokban az esetekben lehet először alkalmazni, amikor a behajthatatlan követelés alapjául szolgáló termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás teljesítése 2015. december 31. napját követő időpontra esik.

A behajthatatlan követeléshez kapcsolódó adóalap-csökkentés kapcsán az ügyletről kibocsátott számlát nem szükséges módosítani, tekintettel arra, hogy a teljesítés megtörtént, illetve az ügylet jellemzőin a behajthatatlanná minősítés nem változtat és az ellenérték követelhetősége továbbra is fennáll. 2021. január 1-jétől a behajthatatlan követelésre jutó áfa visszatérítésének lehetősége a nem adóalanyokkal szembeni követelésekre is alkalmazható, azonban szigorú feltételek mellett, a behajtás érdekében a magánszemélyek adósságrendezési eljárását is le kell folytatni. Az áfa adóalany külön, írásbeli kérelem útján igényelheti az állami adóhatóságtól az általa behajthatatlan követelésként elszámolt összeg áfatartalmát, ha a követelés behajthatatlanná válásának megállapításakor a követelés alapját képező, eredeti ügyletre tekintettel számított elévülési idő már eltelt. E kérelem a követelés behajthatatlanná válásának megállapításától számított egyéves jogvesztő határidőn belül nyújtható be, és benyújtásának előfeltétele, hogy a behajthatatlan követelés jogcímén történő adóalap csökkentésre vonatkozó jogszabályi feltételek egyébként teljesüljenek. Az adóhatóság 6 hónapon belül dönt a kérelemről.

6.10. Áfa mértéke

Az adóalapra számított általános *áfa kulcs 27%*. Ezt az adómértéket kell alkalmazni minden termékértékesítésre és szolgáltatásnyújtásra, Közösségen belüli beszerzésre és termékimportra, hacsak az érintett ügyletre kedvezményes adókulcsot vagy mentesítő szabályt nem tartalmaz az Áfa törvény. Az Áfa törvény alapján három kedvezményes

adókulcs alkalmazható. Az Áfa törvény 3. számú mellékletben felsorolt termékek, szolgáltatások esetében az adó mértéke az adó alapjának 5%-a. Például ide tartoznak meghatározott orvosi eszközök, gyógyszerek, gyógyhatású készítmények, könyv, napilap stb., ha azok vtsz. száma vagy ISO kódja megfelel a mellékletben hivatkozottnak, valamint a távhőszolgáltatás is.

Az új lakóingatlanokra vonatkozó rendelkezések értelmében, amennyiben azok hasznos alapterülete nem haladja meg lakás esetén a 150, önálló ház esetén a 300 négyzetmétert, az új lakóingatlanok értékesítését 5%-os adó terheli. Ezen a rendelkezés hatálya 2023. január 1-jétől további két évvel került meghosszabbításra. A kedvezményes adómérték a jelen lakóingatlanokra **2024. december 31. napjáig alkalmazható**. A kedvezményes adómérték kivezetéséről szóló, az Áfa tv. 358. §-ban foglalt átmeneti rendelkezés 2025. január 1. napjától fog hatályba lépni. Ezen rendelkezés értelmében 2024. december 31. napját követően, de 2028. december 31-ig átvett, jóváírt előlegekre és teljesített értékesítésekre is alkalmazandó, amennyiben:

- az építési engedélyhez kötött építési munka esetén a lakóingatlan építésére az **építési engedély 2024. december 31. napjáig véglegessé vált, vagy**
- az Étv. szerinti egyszerű bejelentéshez kötött **építési tevékenységet legkésőbb 2024. december 31. napján bejelentették.**

Az egyes nagy testű állatok (például juh, kecske, szarvasmarha, sertés) élő és feldolgozott formában történő értékesítése, a baromfihús, a tojás és a tej (kivéve az anyatej [adómentes], az UHT, ESL tej [2019. január 1-től 5%]) értékesítése és 2018 január 1-jétől az emberi fogyasztásra alkalmas hal termékek értékesítése is 5%-os adókulcs alá tartozik. 2018. január 1-jétől ide tartozik az internet-hozzáférési szolgáltatás, valamint az étkezőhelyi vendéglátásban az étel- és a helyben készített, nem alkoholtartalmú italforgalom is. 2020. január 1-től az 5%-os adómérték irányadó a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatás nyújtása tekintetében is.

A fentiekén túl, azok importja esetén, kedvezményes 5%-os adókulcs alá esik 2024-től az Áfa törvény 8. számú mellékletében részletezett műalkotások, gyűjteménydarabok és régiségek beszerzése is.

A 3/A. számú mellékletben felsorolt termékek, szolgáltatások esetében az adó mértéke az adó alapjának 18%-a. Ide jellemzően azok a tej és liszt/gabona alapú készítmények tartoznak, melyek vtsz. szám alapján is megfelelnek a felsoroltaknak, valamint ide tartozik az alkalmi, szabadtéri rendezvényekre történő belépést biztosító szolgáltatás is. 2017. január 1-jétől ide tartoztak továbbá az internet-hozzáférési szolgáltatás, valamint az étkezőhelyi vendéglátásban az étel- és a helyben készített, nem alkoholtartalmú italforgalom is, ezek azonban 2018 óta 5%-os adóteherrel adóznak.

2024. január 1.-től bevezetésre került egy új kedvezményes adókulcs. Az Áfa törvény 3/B. számú melléklete (valamint a 82. § (4) bekezdés alapján) a napilapok értékesítése esetén a vételár Áfa tartalma 0 százalékra csökken, az adó mértéke az adó alapjának 0 százaléka lesz, ez pedig módosítja az ilyen jellegű termékértékesítésre vonatkozó bizonylat kiállítási szabályokat is. A kiállított nyugtát, egyszerűsített számlát vagy más bi-

zonylatot a 0 százalékos áfamértékkel adózó termékek „E” jelű áfagyűjtőjéhez tartozó forgalmi gyűjtőbe lesz szükséges rögzíteni a későbbiekben.

6.11. Adó alóli mentesség

Az adó alóli *mentesség* egyes eseteit az Áfa törvény VI. fejezete tárgyalja, a HÉA-Irányelv által meghatározott tartalmi keretek között. A VI. fejezet által mentesített ügyleteket alapvetően két kategóriába lehet sorolni: a *valódi mentes* ügyletekre, amelyek adólevonásra jogosítják az adóalanyt (nemzetközi vonatkozású ügyletek) és a *nem valódi mentes ügyletekre*, amelyek adólevonásra nem jogosítják az adóalanyt (közérdekű, illetve egyéb sajátos jellegre való tekintettel mentesített ügyletek). Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül a leggyakrabban felmerülő mentességi eseteket részletezzük.

6.11.1. Adó alóli mentesség a tevékenység közérdekű jellegére tekintettel

Az Áfa törvény VI. fejezete elsőként a közérdekű jelleggel bíró adómentes tevékenységeket listázza, taxatív felsorolást adva. A törvény értelmében csak a *közszolgáltatók által végzett ilyen tevékenységek* minősülnek adómentesnek. A törvény felsorolja, hogy mely személyek, szervezetek tekinthetők közszolgáltatóknak.

Ebbe a kategóriába tartoznak többek között az egyetemes postai szolgáltatások, bizonyos humán-egészségügyi ellátások, a szociális ellátás szolgáltatásai, a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos szolgáltatások, a közszolgáltatás keretében nyújtott sportolással kapcsolatos szolgáltatásnyújtás, bizonyos iparművészeti termékek vásárlásának szervezése, illetve értékesítése egyes feltételek mellett, de a köz- és felsőoktatás, illetve az egyéb oktatás keretében nyújtott szolgáltatásokat is itt mentesíti az Áfa törvény (85. §).

Az Áfa törvény által közérdekű jellegre való tekintettel mentesített ügyletek kategóriája 2011. január 1-jével kiegészült az *együttműködő közösség jogintézményével*: az együttműködő közösség lényegét tekintve egy *költségmegosztó társaság*, melynek tagjai közös cél megvalósulása érdekében működnek együtt és bocsátják rendelkezésre az ehhez szükséges anyagi fedezetet. Az adómentesség a közös cél megvalósítása érdekében felmerülő kiadásoknak az egyes tagokat terhelő része ellenében a közösség által a tagok felé nyújtott szolgáltatások tekintetében érvényesülhet, ha az ott meghatározott feltételek maradéktalanul megvalósulnak. Ugyancsak áfa mentesen kell kezelni annak a terméknek az értékesítését is, amelyet az értékesítést megelőzően kizárólag *adólevonásra nem jogosító tevékenységhez* használtak, valamint, amennyiben a termék beszerzéséhez tételes levonási tilalom kapcsolódott, például személygépkocsi esetén (Áfa törvény 87. §).

A fentiek vonatkozásában két változást vezetett be a jogalkotó 2024-től. Humán-egészségügyi ellátások esetén kimondja, hogy mentes az adó alól humán fogorvosi, fogtechnikusi tevékenységet végző által – ilyen minőségében – teljesített szolgáltatásnyújtás és fogászati protézis értékesítése. A jogszabály korábban kiterjesztően úgy fogal-

mazott, hogy mentes a humán fogorvosi technikai tevékenységhez szorosan kapcsolódó termékértékesítés, az új szabály azonban az áfa mentesség alkalmazását leszűkítette a fogászati protézisek körére.

A másik eset pedig egy teljesen új tevékenység beemelése a közérdekű jellegére tekintettel adómentes körbe: hatósági engedéllyel végzett sérült- vagy betegszállítás, a speciálisan e célra felszerelt közlekedési eszközökben.

6.11.2. Adó alóli mentesség a tevékenység egyéb sajátos jellegére tekintettel

A HÉA-Irányelv rendelkezéseivel összhangban mentesíti az Áfa törvény a *pénzügyi szolgáltatásokat is*. Ide tartoznak például a biztosítási, viszontbiztosítási szolgáltatások (beleértve az alkusz és a közvetítő szolgáltatásait), a hitel-, pénzkölcsön szolgáltatások (és ezek közvetítése), a folyó-, betét- és ügyfélszámlával, fizetéssel, átutalással, pénzügyi eszközzel kapcsolatos szolgáltatások, a jogi személyben tulajdonosi (tagsági) jogviszonyt, valamint a hitelezési jogviszonyt megtestesítő vagyoni értékű jog átengedése és az ezekkel kapcsolatos szolgáltatások, a befektetési alap és a kockázati tőkealap kezelése, valamint a magánnyugdíjpénztár, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár és a foglalkoztatói nyugdíjnyújtó intézmény részére végzett portfólió-kezelés (Áfa törvény 86. § (1) bekezdés a)-g) pont). Áfa-mentes továbbá a biztosítástechnikai tartalékok fedezetét képező eszközök portfólió-kezelése, azonban egyes pénzügyi eszközökkel (pl. tagsági és hitelezési jogviszonyt megtestesítő értékpapírokkal) kapcsolatos portfólió-kezelés áfa-köteles szolgáltatásnak minősül. Amennyiben egy ügylet tartalmában a fenti kategóriák valamelyikébe esik, úgy *adómentes pénzügyi szolgáltatásként* kezelendő. Fontos azonban megjegyezni, hogy a releváns Európai Bírósági ítélezési gyakorlatnak megfelelően a pénzügyi szolgáltatásokat – a fő szabály alóli kivételként – megszorítóan, valamint közösségi szinten egységesen kell értelmezni.

Az egyéb sajátos jellegű tevékenységek között rendelkezik továbbá az Áfa törvény ingatlanok értékesítésével, *illetve bérbeadásával* kapcsolatos mentességekről is. Ennek megfelelően mentes az adó alól a beépített és beépítetlen ingatlan értékesítése, kivéve az építési telket, valamint az új (használatba még nem vett, 2 éven belül használatba vett, vagy olyan ingatlan melynek használatba vételt követően megváltoztatták a rendeltetését / rendeltetési egységeinek számát, és az ezt igazoló hatósági bizonyítvány kiállításától számítva nem telt el 2 év) beépített ingatlant, amelyek értékesítése mindig adóköteles. Mentés továbbá az adó alól az ingatlan bérbe-, vagy hasznóbérbeadása, bizonyos kivételekkel (Áfa törvény 86. § (1) bekezdés j)-l) pont). Ezen kivételek közé tartozik a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatás nyújtás, a parkolóhelyek, az ingatlannal tartósan egybekötött gép, valamint széf bérbeadása, melyek kötelezően adókötelesek.

Az Áfa törvény azonban arra is lehetőséget ad az adóalanyoknak, hogy – előzetes bejelentés alapján – adókötelessé tegyék a fentiek szerint adómentesség alá eső ingatlanértékesítést, illetve ingatlan bérbe- vagy hasznóbérbeadást. Amennyiben az adózó így választ, akkor az ingatlan bérbe- és hasznóbérbeadását az adóköteles szolgáltatásnyújtá-

sokra vonatkozó fő szabály szerint, a beépített, illetve beépítetlen ingatlan értékesítését (amely a választása miatt adóköteles) a fordított adózás szabályai szerint kell kezelnie. Amennyiben az adózó az ingatlanértékesítés vagy ingatlanbérbeadás (vagy mindkettő) tekintetében az adóköteles kezelésről nyilatkozik, választása a bejelentést követő ötödik év végéig köti. A szabályozás következtében tehát a beépített ingatlanok értékesítésének áfa szempontbeli megítélése az alábbiak szerint alakulhat: az új ingatlannak minősülő beépített ingatlan értékesítése a fő szabály szerint egyenesen adóztatandó ügylet. Ha az ingatlan egyben lakóingatlan és hasznos alapterülete nem haladja meg a törvényben meghatározott mértéket, 5% áfával értékesítendő, a 6.10. pontban részletezett feltételek fennállása esetén. A beépített ingatlan első rendeltetészerű használatbavételétől számított két év elteltével azonban az értékesítés adómentesként kezelendő ügylet az adózó ezzel ellentétes nyilatkozata hiányában. Amennyiben viszont az adózó az adókötelessé tételt választja, úgy az értékesítést a fordított adózás szerint köteles kezelni. E választásához a választás évét követő ötödik év végéig kötve van az adóalany.

6.11.3. Adó alóli mentesség termék Közösségen belüli értékesítése esetében

A közösségi szabályokkal összhangban mentes az adó alól a belföldön küldeményként feladott, vagy belföldről fuvarozott termék értékesítése *igazolatan* belföldön kívülre, de a Közösség területére olyan adóalany vevő részére, amely közösségi adószámmal rendelkező adóalany vagy nem adóalany jogi személy (Áfa törvény 89. §). 2020. január 1-től – az Európai Unión belüli egységes szabályozás megteremtése érdekében – a Közösségen belüli termékértékesítés adómentességéhez szükséges feltételek is módosultak. A 2019. december 31-ét követően teljesített értékesítések esetén az adómentesség alkalmazásához szükséges, hogy a vevő adószámmal rendelkezzen másik tagállamban és ezen adószámát közölje az értékesítővel. A fenti időponttól a Közösségen belüli értékesítésnek az összesítő nyilatkozatban történő szerepeltetésének is kiemelt jelentősége van. Ugyanis az adómentesség nem alkalmazható azokban az esetekben, amikor az értékesítő adóalany a Közösségi összesítő nyilatkozatot nem nyújtotta be, illetve hibásan vagy hiányosan nyújtotta be.

Annak igazolására, hogy a termék elhagyta Magyarország területét, a 2019. december 31-ig hatályos szabályok és adóhatósági gyakorlat alapján alapvetően a *vevő által aláírt és lepecsételt fuvarokmány (CMR)* volt a legmegfelelőbb dokumentum.

2020. január 1-től azonban az Európai Unió Tanácsa által 2018. december 4-én kibocsátott 2018/1912/EU végrehajtási rendelet (a továbbiakban: Mód. rendelet) alapján a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelv végrehajtási intézkedéseinek megállapításáról szóló 282/2011/EU végrehajtási rendelet (a továbbiakban: Vhr.) VIII. fejezete egy új, 2A. szakasszal egészült ki, melynek alapján a kiszállítás igazolása más módon is történhet. A Mód. rendelet bevezető része alapján, az új rendelkezések célja az eltérő tagállami szabályozások harmonizálása és azon feltételek egységes – uniós szintű – meghatározása, amelyek alapján a Közösségen belüli ügyletekre vonatkozó adómen-

tesség alkalmazható, elkerülve ezzel a jogbizonytalanságot és az eltérő tagállami megközelítésekkel a vállalkozások számára adódó értelmezési nehézségeket. Az új szabályozás alapján, a rendeletben meghatározott dokumentumok megléte esetén vélelmezni kell, hogy a terméket valamely tagállamból, annak területén kívülre, de a Közösség területére adták fel vagy fuvarozták el. A vélelmet azonban az adóhatóság megdöntheti.

A Vhr. 45a. cikk (3) bekezdése alapján a vélelem fennállásához szükséges dokumentumok az alábbiak. A jogszabály által meghatározott esetekben az a) pontból legalább kettő vagy az a) és b) pontból egy-egy dokumentum szükséges – egyéb feltételek mellett –, hogy az eladó rendelkezésére álljon a feladás vagy a fuvarozás bizonyítékaként.

a) pont: a termékek feladására vagy fuvarozására vonatkozó dokumentumok, mint például az aláírt CMR-dokumentum vagy CMR-fuvarlevél, a hajóraklevél, a légi teherszállítási számla vagy az áru fuvarozója által kiállított számla;

b) pont:

- a termékek feladására vagy fuvarozására vonatkozó biztosítási kötvény; vagy a termékek feladásának vagy fuvarozásának kifizetését igazoló banki dokumentumok;
- közjogi hatóság, például közjegyző által kiállított közokirat, amely igazolja a termékek rendeltetési tagállamba való megérkezését;
- a rendeltetési tagállamban a raktár üzemeltetője által kiállított átvételi elismervény, amely igazolja a termékeknek az adott tagállamban való tárolását.

Ha a terméket nem az eladó vagy a nevében eljáró harmadik személy adta fel vagy fuvarozta el, akkor az eladónak rendelkeznie kell egy olyan, a beszerzőtől származó nyilatkozattal is, amelyben kijelenti, hogy a terméket a beszerző vagy egy, a beszerző nevében eljáró harmadik személy adta fel vagy fuvarozta el, és amelyben szerepel a termék rendeltetési tagállama. Ennek az írásbeli nyilatkozatnak tartalmaznia kell a kiállítás napját, a beszerző nevét és címét, a termékek mennyiségét és jellegét, a termékek megérkezésének idejét és helyét, közlekedési eszköz értékesítése esetén a közlekedési eszköz azonosító számát, és a beszerző nevében a termékeket átvevő személy azonosítását. Az adóhatóság tájékoztatása szerint az új szabályozást nem úgy kell értelmezni, hogy a 2020. január 1-től kizárólag a rendeletben meghatározott dokumentumokkal igazolható a termék kiszállítása, azaz az adómentesség – egyéb feltételek fennállása esetén – akkor is alkalmazható, ha az adóalany nem rendelkezik a Vhr. 45a. cikkében meghatározott dokumentumokkal, de más, hitelt érdemlő módon bizonyítja, hogy a termékeknek a másik tagállamba történő elfuvarozása megtörtént.

6.11.4. Adó alóli mentesség termék exportjához kapcsolódóan

Mentes az adó alól a belföldön küldeményként feladott vagy belföldről fuvarozott termék értékesítése a Közösség területén kívülre, feltéve, hogy a termék feladását vagy fuvarozását az értékesítő maga vagy (javára) más végzi. Ha a feladást vagy fuvarozást a beszerző végzi, a mentesség akkor érvényesül, ha a beszerző a beszerzéssel összefüggésben nem telepedett le belföldön. (Ettől függetlenül nem érvényesíthető a mentesség ak-

kor, ha a beszerző kiránduló hajó, turista repülőgép vagy magánhasználatra vonatkozó közlekedési eszköz belföldön beszerzett felszerelését (tartozékát) vagy az üzemeltetéséhez, ellátásához szükséges terméket maga fuvarozza el.).

A mentesség feltétele, hogy a termék a teljesítést követő legfeljebb 90 napon belül elhagyja a Közösség területét, és ezt a tényét a kiléptető vámhatóság igazolja, továbbá, hogy a kiléptetésig az exportra szánt terméket a kipróbálás és próbagyártás kivételével nem használják, illetve egyéb módon nem hasznosítják. Mentés az adó alól a terméken (kivéve az ingatlant) belföldön végzett munka is abban az esetben, ha amely terméket kifejezetten ilyen célból szereztek be vagy importáltak, majd a munka elvégzését követően a termék exportértékesítésre kerül (Áfa törvény 101. §).

A *Közösségen belüli ügyletekhez* hasonlóan a *termékexporthoz kapcsolódó mentesség* alátámasztására is igazolni kell azt a tény, hogy a termék az értékesítéssel a Közösség területéről kiléptetésre kerül. Alapesetben a kiléptető vámhatóságtól származó igazolás alkalmas a kiszállítás megfelelő igazolására. Amennyiben az adómentesség kizárólag a 90 napos határidő túllépése miatt nem volt alkalmazható, az adózónak lehetősége van a fizetendő adóját utólag csökkenteni az értékesítés után bevallott és megfizetett adó összegével, ha az értékesítéstől számított 360 napon belül a terméket mégis kiléptetik az Unió területéről, és ezt a tényét a kiléptető hatóság igazolja. A fizetendő adó csökkenését az adóalany legkorábban abban az elszámolási időszakban tudja érvényesíteni, amelyben a termék kiléptetéséről szóló hatósági igazolás rendelkezésére áll és a módosító számlát is a vevője rendelkezésére bocsátotta.

6.11.5. Termék importjához, Közösségből történő kiléptetéséhez kapcsolódó egyes szolgáltatások adómentessége

Mentes az adó alól a *szolgáltatás* nyújtása abban az esetben, ha annak ellenértéke az *importált termék adóalapjába beépül*, így különösen az importhoz kapcsolódó fuvar. Az adómentesség alkalmazásának feltétele, hogy a szolgáltatást közvetlenül az importáló részére nyújtsák. Az adómentesség érvényesítéséhez a termékimporthoz kapcsolódó szolgáltatást nyújtó adóalanynak megfelelő igazolással kell rendelkeznie arról, hogy az általa teljesített szolgáltatás az importált termék adóalapjába beleépül. Mentés továbbá az a szolgáltatás, amely olyan termékhez kapcsolódik, amelyet igazoltan kiléptetnek a Közösségen kívülre. Ezen szolgáltatások közé tartozik különösen a *termék fuvarozása és a termék fuvarozásához járulékosan kapcsolódó szolgáltatás*. Ebben az esetben is az adómentes szolgáltatást végzőnek megfelelően igazolnia kell tudnia (pl. a kiléptető vámhatározat másolatával), hogy szolgáltatása olyan termékre irányult, amely kiviteli eljárás alatt állt.

6.12. Az adólevonási jog

Az áfa, mint többfázisú adó szabályszerűségéből adódik, hogy az a *termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás minden értékesítési fázisában* felszámításra és megfizetésre

kerül. Ugyanakkor az adóalanynak csak a saját maga által végzett tevékenységének értéke után kell az áfa összegét megfizetnie. Az *adólevonási jog* intézménye biztosítja a korábbi értékesítési fázisokban felszámított *áfa* összegek *halmozódásának elkerülését*, úgy, hogy az adóalanyoknak lehetőséget ad a rájuk előzetesen felszámított, valamint az általa közvetlenül megfizetett (a fordított adózás szabályai szerint, ideértve a Közösségen belüli beszerzést a termékimportot és az importszolgáltatásokat is) áfa levonására. Az adólevonási jog csak annyiban illeti meg az adóalanyt, amennyiben az adólevonási jog tárgyi és tartalmi feltételei teljesülnek és az érintett áfa összeg olyan termékbeszerzéshez, szolgáltatás igénybevételhez kapcsolódik, mely nem áll valamely tételes adólevonási tilalom alatt.

A *levonási jog tárgyi feltételei* (Áfa törvény 127. §) között legfontosabb helyen a *számlát* említhetjük meg. Az adóalany a belföldi, egyenes adós ügyletek, valamint a Közösségen belüli beszerzés kapcsán adólevonási jogát csak a szabályszerűen, a gazdasági ügyletet hitelesen tartalmazó, nevére kiállított számla alapján gyakorolhatja. A számla akkor tekinthető szabályszerűnek, ha a törvényben felsorolt (Áfa törvény 169. §) tartalmi elemekkel rendelkezik. Ugyanakkor a levonáshoz szükséges tárgyi feltételek között termékimport esetén a termék szabad forgalomba bocsátása során az adófizetési kötelezettséget megállapító határozat szerepel az adóalany nevére szóló, az adó megfizetését igazoló okirattal együtt. A saját vállalkozásán belül végzett beruházás és a fordított adós ügyletek kapcsán mindazon okiratok jelentik a levonás tárgyi feltételét, amelyek a fizetendő adó összegszerű megállapításához szükségesek.

A *levonási jog tartalmi feltétele* (terjedelme) alapján az adóalany egyes beszerzéseit, beruházásait terhelő előzetesen felszámított adó olyan mértékben vonható csak le, amilyen mértékben az adóalany adóköteles, *adólevonásra jogosító tevékenységét szolgálja*. Ezért abban az esetben, ha egy társaság egyaránt végez áfa-levonásra jogosító és áfa-levonásra nem jogosító tevékenységet is, a beszerzéseit terhelő áfát maradéktalanul nem helyezheti levonásba, hanem kizárólag csak azok adólevonásra jogosító tevékenységéhez betudható része lesz levonható. Ez azt eredményezi, hogy a társaságnak külön kell választania azon beszerzéseire jutó előzetesen felszámított áfát, amely adólevonásra jogosító tevékenységéhez kapcsolódóan merült fel, azon beszerzéseket terhelő áfától, amely adólevonásra nem jogosító tevékenységéhez hasznosul. A levonható és le nem vonható áfa megosztását az alábbi lépcsőzetes rendszerben kell elvégeznie a Társaságnak:

- Az első lépés minden esetben a *tételes elkülönítés*. A vegyes tevékenységet végző társaság elsődleges kötelezettsége, hogy azoknál a beszerzéseknél, amelyeknél megállapítható, hogy kizárólag egyik, vagy másik fajta tevékenységet szolgálják, a hozzájuk kapcsolódó előzetesen felszámított adót nyilvántartásaiban tételesen elkülönítse. Tételes elkülönítés azon beszerzések tekintetében valósulhat csak meg, amelynél egyértelműen megállapítható, hogy tisztán az egyik, vagy másik (adólevonásra jogosító, vagy adólevonásra nem jogosító) tevékenységet szolgálják. Nagyon fontos, hogy a tételes elkülönítés – amennyiben az lehetséges – nem lehetőség, hanem kötelezettség. Ez azt jelenti, hogy

amennyiben egy adott termékről, igénybe vett szolgáltatásról egyértelműen eldönthető, hogy kizárólag adólevonásra jogosító, vagy kizárólag adólevonásra nem jogosító tevékenységet szolgál, akkor a további – az alábbiakban részletezett – megosztásba már nem vonható be.

- Abban az esetben, ha a vegyes tevékenységet végző társaságnak vannak olyan beszerzései is, amelyek a fentiek szerinti tételes elkülönítésbe nem vonhatók be (mivel egyaránt szolgálnak adólevonásra jogosító és nem jogosító tevékenységet is), akkor a levonható adó meghatározásához a következő lehetőség egy olyan *arányszám meghatározása*, amely híven tükrözi (igazolhatóan reális eredményre vezet) az adólevonásra jogosító és az adólevonásra nem jogosító tevékenység – így a levonható és le nem vonható áfa – arányát. Ebben az esetben azonban egy adóhatósági vizsgálat során is bizonyítani kell, hogy az alkalmazott számítási módszer helyes eredményre vezet. Fontos, hogy a társaságnak nem kötelező élni ezzel a lehetőséggel, a tételes elkülönítés alkalmazhatóságának hiányában dönthet úgy is, hogy a megosztáshoz nem a saját maga által kidolgozott módszer szerinti arányszámot, hanem az Áfa törvény 5. számú melléklete szerinti arányosítási képletet (lásd. 3.) pont) alkalmazza.

- Amennyiben a vegyes tevékenységet végző társaság a levonható és le nem vonható áfa összegét a tételes elkülönítés szabályai szerint megosztani nem tudja, továbbá nem tud, vagy nem kíván az előző pontban ismertetett megoldással élni, akkor a levonható és le nem vonható áfát az Áfa törvény 5. számú mellékletében foglalt *arányosítási képlettel* kell meghatározni. Ezen arányosítási képlet szerint az arányosításba bevont beszerzések levonható áfájának összegét a társaság összes levonásra jogosító és összes levonásra nem jogosító szolgáltatásnyújtásának és termékértékesítésének egymáshoz viszonyított aránya határozza meg. Az arányosítási képletet naptári évekre az éves adatokkal kell számolni.

Az 5. melléklet tartalmaz néhány további speciális előírást is arra vonatkozólag, hogy milyen elemekkel kell növelni a levonási hányados nevezőjét, illetve mely összegeket kell figyelmen kívül hagyni a hányados értékének megállapításánál. Kizárólag az adóalapot nem képező, kapott támogatásra tekintettel nem keletkezik a társaságnak levonható adó megosztási, arányosítási kötelezettsége. Ugyanakkor abban az esetben, ha a társaság adólevonásra jogosító és nem jogosító tevékenységet egyaránt végez, és ezzel kapcsolatban merül fel egyébként is arányosítási kötelezettsége, melyet az Áfa törvény 5. számú mellékletében foglalt képlet alkalmazásával teljesíti, akkor az arányosítási képletbe az adóalapot nem képező támogatás összegét is bele kell vonni (azzal a nevezőt növelni kell). Fontos továbbá tudni, hogy a levonási hányadost felfelé kerekítve, 2 tizedes jegy pontossággal kell meghatározni (pl. 0,4314-et 0,44-re kell kerekíteni).

Az előzetesen felszámított adó arányos megosztását véglegesen csak a tárgyév-re vonatkozó adatok teljes ismeretében, a tárgyév utolsó adómegállapítási időszakáról szóló bevallás elkészítésének keretében lehet/kell megtenni. Ugyanakkor, ha az adóalany az évesnél gyakoribb bevallásra köteles az előzetesen felszámított adó arányosítását ideiglenesen is, a tárgyévi adómegállapítási időszakokról szóló bevallások

keretében el kell, hogy végezze. Ideiglenes megosztás alkalmazásakor az adóalany a levonási hányados meghatározásához választhatja egyfelől a tárgyévet megelőző évre vonatkozó végleges levonási hányadost (amennyiben ilyenrel rendelkezik), vagy a tárgyévre vonatkozó évközi adatok adómegállapítási időszakok között göngyöltett eredményét.

Az Áfa törvény (124. §-a) egyes termékek beszerzéséhez, szolgáltatások igénybevételehez kapcsolódóan *tételes adólevonási korlátozást* is tartalmaz. Ide tartozik például a motorbenzin, személygépkocsi üzemeltetéshez szükséges üzemanyag és egyéb termékek, a szervizelési szolgáltatásainak 50%-a, kifejezetten maga a személygépkocsi, a lakóingatlan, a lakóingatlan bérbevétele, a lakóingatlan építéséhez, felújításához szükséges termékek, szolgáltatások az élelmiszer és az ital, a taxi-, parkolási, úthasználati, vendéglátó-ipari, valamint a szórakoztatási célú szolgáltatások, a telefon szolgáltatás 30%-a. Ugyanakkor az Áfa törvény bizonyos feltételek teljesülése esetén megengedi, hogy az adóalany mégis élhessen az említett termékek beszerzéséhez, szolgáltatások igénybevételehez kapcsolódóan rá áthárított áfa levonásának jogával. Jellemzően mentesülnek a tételes áfa levonási korlátozás alól, ha a termékeket, szolgáltatásokat az adóalany adókötelesen továbbszámlázza, vagy túlnyomó részben beépíti az általa teljesített egyes termékértékesítések, illetve szolgáltatásnyújtások adóalapjába.

Az adólevonási jog akkor keletkezik, amikor az előzetesen felszámított adónak megfelelő fizetendő adót meg kell állapítani. Ennek megfelelően az adóalany adólevonási joga egy ügylet után főszabály szerint azon a napon keletkezik, amikor az *ügyletre beáll az adófizetési kötelezettség*. Adólevonási jogát az adóalany azonban csak akkor gyakorolhatja, ha a levonási jog tárgyi feltételei is már a rendelkezésére állnak.

Abban az esetben, ha az adóalany terméket tárgyi eszközként használ vállalkozásán belül, a tárgyi eszköz rendeltetésszerű használatbavételének hónapjától kezdődően

- ingó tárgyi eszköz esetében 60 hónapig,
- ingatlan tárgyi eszköz esetében pedig 240 hónapig

terjedő tartamban az adóalanynek évente vizsgálni kell, hogy a tárgyi eszköz beszerzéséhez, előállításához kapcsolódó adó levonási jogát befolyásoló tényezőkben történt-e olyan változás, amely adólevonási jogát utólag lényegesen befolyásolja. Ha a tárgyi eszköz adólevonásra jogosító és nem jogosító tevékenységhez történő felhasználásnak arányában olyan változás következik be, melynek eredményeként adódó különbözet összege abszolút értékben kifejezve eléri vagy meghaladja a 10.000 forintnak megfelelő pénzüsszeget az adott évben, az adóalany köteles a tárgyi eszközre jutó előzetesen felszámított adó összegének

- ingó esetében 1/5 részére,
- ingatlan esetében pedig 1/20 részére

vonatkózoan utólagos kiigazítást elvégezni az év végén. Szintén utólagos korrekciós kötelezettség merülhet fel a tárgyi eszköz figyelési időn belüli értékesítése esetén.

A tárgyi eszközökhöz kapcsolódó előzetesen felszámított adó korrekciójának szabályait a *vagyoni értékű jogokra* is kiterjeszti 2014. január 1-jétől az Áfa törvény. Az új

szabályokat a 2014. január 1. napján vagy azután szerzett vagyoni értékű jogokra kell alkalmazni. Lehetőség van az új szabályok alkalmazására 2014. január 1. napját megelőzően szerzett vagyoni értékű jogok esetén is, mely esetben az érintett korábbi bevallási időszakok önellenőrzése pótlékmentesen végezhető el.

Korábban az adózó a beszerzéseit terhelő levonható áfát a levonási jog keletkezését követően elévülési időn belül tetszőlegesen bármely adómegállapítási időszakról szóló adóbevallásában érvényesíthette. 2016. január 1-jétől ez a lehetősége jelentősen korlátozódott. Az olyan beszerzéseit terhelő áfát, amely megfizetésére ő köteles (fordított adózás, Közösségen belüli termékbeszerzés, importszolgáltatás), valamint az import beszerzését terhelő, önadózással megállapított áfát csak abban az adómegállapítási időszakban érvényesítheti levonhatóként, amikor az adófizetési kötelezettség is keletkezett. Ha a levonható adó érvényesítését az aktuális időszakban elmulasztja, utóbb – elévülési időn belül – csak ugyanerre az időszakra vonatkozó önellenőrzéssel érvényesítheti azt. Az egyéb – előzőekben nem említett – beszerzési tekintetében pedig a bevallásában csak azt a levonható áfát szerepeltetheti, amely vagy az adott bevallási időszakban, vagy a bevallási időszakot magában foglaló naptári évet megelőző egy naptári éven belül keletkezett. Ezen időkorlát elmulasztása esetén már szintén csak az adólevonási jog keletkezése szerinti bevallási időszak önellenőrzésével érvényesítheti az adózó elévülési időn belül a levonható áfát. Az új szabályozást azon ügyletek esetén kell először alkalmazni, amikor a levonási jog 2016. január 1. napján vagy azt követően keletkezik.

Amennyiben az adózónál egy adott időszakban a levonásba helyezett adó meghaladja a fizetendő adó összegét az adóalanynak lehetősége nyílik a fennmaradó rész visszaigénylésére, vagy ennek hiányában a *különbözet későbbi időszakokra történő továbbgörgetésére elévülési időn belül*. Fontos különbséget tenni az adólevonási jog és az adó visszaigénylési jog keletkezése között. Ugyanis az adó levonását követően az áfa visszaigénylése csak akkor lehetséges, ha az adózó

- a visszaigénylést az adóhatóságtól kérelmezi és
- havi áfa bevallásra kötelezett és a visszaigényelhető adó eléri, vagy meghaladja az 1 millió forintot, vagy;
- negyedéves áfa bevallásra kötelezett és a visszaigényelhető adó eléri, vagy meghaladja a 250 ezer forintot, vagy;
- éves áfa bevallásra kötelezett és a visszaigényelhető adó eléri, vagy meghaladja az 50 ezer forintot.

Azonban, ha az adóalany jogutódlással, vagy jogutód nélkül megszűnik, akkor az előbbi értékhatárookra tekintet nélkül kérheti a visszaigényelhető adójának kiutalását.

Ha az adózó visszaigényelhető adó *kiutalását* kéri az adóhatóságtól, akkor azt a következő határidők szerint teljesíti az adóhatóság: Amennyiben az áfa bevallásban nyilatkozik az adóalany arról, hogy az adott áfa bevallásában levonható adóként feltüntetett összes ügyletéhez kapcsolódó beérkező szállítói számláját maradéktalanul megtérítette a szállítói felé, akkor a visszaigényelt adót 30 napon (1 millió forintot meghaladó visszaigénylés esetén 45 napon) belül utalja ki az adóhatóság. Ezen nyilatkozat hiányában

az adóhatóságnak 75 napja van az áfa visszautalására, amely megbízható adós esetében 2017. január 1-jétől kedvezményesen 45 nap, megbízható adós Nyrt. esetében pedig 30 nap. Kockázatos adózó esetében a kiutalás határideje mindig – függetlenül a megfizetettségtől – 75 nap.

2020. november 27-től kedvezően változtak az adószám törléséből fakadó adólevonási jog elenyészésnek a szabályai. A korábbiakban ugyanis, ha a NAV törölte az adóalany adószámát, akkor az adóalany adólevonási joga az adószám törlését elrendelő határozat véglegessé válásának napjával elenyészett. A módosításnak köszönhetően, amennyiben a NAV az adózó adószámát ismételten megállapítja, akkor a korábban az adószám törlése miatt nem érvényesített adólevonási jog önellenőrzés útján, az elévülési időn belül érvényesíthető.

6.13. Belföldön nem letelepedett adóalany adó-visszatérítési joga

Külföldiek *adó visszatérítésére* azon adóalany jogosult, aki a naptári évben gazdasági céllal belföldön nem telepedett le, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig lakóhelye, vagy szokásos tartózkodási helye nincs belföldön és Magyarországon olyan gazdasági tevékenységet sem végez, ami miatt adóalanyként regisztrálnia kellett volna. Nem kizáró körülmény, ha a belföldön nem letelepedett adóalanynak van Magyarországon kereskedelmi képviselete. Az Áfa törvény további feltételként határozza meg a jogosult adóalanyokkal szemben, hogy a Közösség területén vagy elismert harmadik országban (Svájci Államszövetség vagy Liechtensteini Hercegség, Norvégia, Szerbia, Török Köztársaság) rendelkezzen letelepedettséggel. A belföldön nem letelepedett adóalany olyan beszerzései tekintetében élhet adó-visszatérítési jogával, amelyek során belföldi áfa került részére felszámításra (jellemzően kamionjának üzemanyag beszerzése belföldön), továbbá jogosult a belföldön általa vagy közvetett vámjogi képviselője által megfizetett áfa visszatérítésére is. (A kompenzációs felár tekintetében is megilleti az adó-visszatérítési jog a belföldön nem letelepedett adóalanyt.) Norvégiában letelepedett adóalanyok legkorábban a 2014-ben beszerzett termékek/igénybevett szolgáltatások kapcsán jogosultak a visszatérítésre.

Az adó csak abban az esetben téríthető vissza, ha az érintett beszerzés a *külföldi adóalany egyébként adóköteles gazdasági tevékenységét* szolgálja. Nem kérhető az ingatlan beszerzését terhelő adó visszatérítése, kivéve, ha az ingatlant a Közösség más tagállamában letelepedett adóalany szerzi be. Nem alapítható adóvisszatérítési jog továbbá olyan termék beszerzése tekintetében, amelynek értékesítése mentes lenne az adó alól (közösségi értékesítés, export értékesítés), valamint olyan adóösszegre, amelyet egy másik adóalany tévesen vagy jogszabálysértő módon hárított át.

A Közösség területén letelepedett adóalanyok kérelmét *elektronikusan* a letelepedés helye szerinti tagállam illetékes hatóságához kell benyújtania. Harmadik országbeli külföldi adóalanyok a kérelmet közvetlenül a magyar adóhatósághoz nyújtják be, számukra az elektronikus ügyintézés nem kötelező.

A kérelmet és az abban közölt információkat magyar, német, francia illetőleg angol nyelven lehet megadni. A kérelem kötelező adattartalmát a letelepedés tagállamának az adóhatósága határozza meg.

A kérelmet az adó-visszatérítési időszakra lehet beadni, amely nem lehet rövidebb, mint három hónap, kivéve, ha az adó visszatérítési kérelem olyan időszakra vonatkozik, amely egy naptári év 3 naptári hónapnál kevesebb fennmaradó része, ha a visszatérített ni kért adó összege eléri vagy meghaladja az 50 eurót. Amennyiben az adóalany negyed-évente akar visszaigényelni akkor a visszaigénylendő adó összegének a 400 eurót kell elérnie. Az adó-visszatérítési igény benyújtási határideje a tárgyévet követő év szeptember 30. napja. A határidő elmulasztása valamennyi kérelmező esetén jogvesztő.

Különös-adóvisszatérítési eljárás

Adóalany a különös adó-visszatérítési eljárás keretében kérheti vissza az adót az adóhatóságtól akkor is, ha őt előzetesen felszámított adó terhelte az adósemlegesség elvébe ütközően, és az adó összegét már nincs lehetősége az üzleti partnerétől visszaszerelni (mert pl. megszűnt), illetve az más módon sem térül meg.

Az adóalanyok az általuk megfizetett adót – megfelelő garanciális feltételek mellett – visszaigényelhetik, ha a fizetendő adó az adósemlegesség elvébe ütközően terhelte őket, és egyéb módon nincs lehetőség ezen adóösszeg korrekciójára (például, ha az adóalany tévesen nem számított fel áfát az általa teljesített ügyleten és később a vevő megszűnése miatt a számla korrigálására, illetve az áfa áthárítására már nincs mód.

A különös adó-visszatérítési kérelmet mindkét esetben írásban kell benyújtani az adóhatósághoz legkésőbb 6 hónappal az adómegállapításhoz való jog elévülését megelőzően. A kérelem benyújtására folyamatban lévő adóellenőrzés során is lehetőség van.

2021. július 1-től a különös adóvisszatérítés azokban az esetekben is lehetővé válik, ha a kérelem benyújtását megalapozó ok bekövetkezésének időpontja az adómegállapításhoz való jog elévülését megelőző 6 hónapon belüli, vagy az adómegállapításhoz való jog elévülését követi. Ilyenkor az adóalany a kérelmet az ok bekövetkezésének időpontjától számított egy éven belül terjesztheti elő.

6.14. Számlázás

Az adóalanyok által kiállított és befogadott számla helyességének kiemelkedő jelentősége van a gazdasági tevékenység dokumentálásánál, az adólevonási jog gyakorlásánál, valamint emiatt az adóhatósági revízióknak is kedvelt célpontját jelentik a számlák. A számlázásra vonatkozó magyar szabályok a sok módosítást megért Áfa törvény szakaszain keresztül mára harmonizálva lettek az európai uniós irányelvvel. A számlára vonatkozó jogszabályi előírások közül megkülönböztetjük a *számla tartalmi és formai kritériumait*. A számla akkor megfelelő, helyes, adólevonásra alkalmas, ha mindkét fajta kritériumnak maradéktalanul megfelel. Kérdésként merülhet fel, hogy a külföldi partnertől befogadott számlának milyen formai és tartalmi követelményeknek kell meg-

felelniük. Erre a magyar áfa szabályok azt mondják, hogy a magyar törvény elfogadja számlának mindazon európai unió más tagállamában letelepedett adóalany által kiállított okiratot, mely tartalmában megfelel a tagállam joga szerint az irányelv előírásainak. Ebből a szempontból tehát mindig a *kiállító tagállamának joga határozza meg a számla formai és tartalmi helyességét*. A harmadik országos adóalany által kiállított számlára a magyar jogszabály nem tartalmaz és nem is tartalmazhat kötelező rendelkezéseket.

A formai követelményekkel kapcsolatban a 23/2014. (VI. 30.) NGM rendelet (továbbiakban: NGM rendelet) tartalmaz szabályokat. A számla *elektronikusan vagy papíralapon* állítható elő. Az elektronikus számlázásról a későbbi fejezetben lesz szó. A papíralapú számla két féle módon jöhet létre: nyomtatványként nyomdai úton előre előállított számlaként, vagy számítástechnikai eszközzel előállított számlaként. Nyomtatványként nyomdai úton előre előállított számlának az adóhatóság által előre meghatározott sorszámtartományba kell illeszkednie. A *sorszám kihagyás és ismétlés nélküli* felhasználása kötelező. Számítástechnikai eszközzel előállított számla akkor felel meg a formai követelménynek, ha a program, amit a számla kiállítására használnak, képes a szigorú sorszámadás követelményének teljesítésére: azaz kihagyás és ismétlés nélkül folyamatos sorszámozást biztosítja. A számlázó programnak rögzíteni kell a hiányos, hibás, megsemmisült vagy elveszett számlákat is.

A számlázó programnak 2016. január 1-jétől olyan önálló, de a programba beépített, adóhatósági ellenőrzési adatszolgáltatás elnevezésű funkcióval kell rendelkeznie, amelynek elindításával adatexport végezhető

a) a kezdő és záró dátum (év, hónap, nap) megadásával meghatározható időszakban kibocsátott, illetve

b) a kezdő és a záró számlasorszám megadásával meghatározható sorszámtartományba tartozó számlákra.

Az *online pénztárgépeknek* nem kell adóhatósági ellenőrzési adatszolgáltatás elnevezésű funkcióval rendelkezniük, függetlenül attól, hogy alkalmasak lehetnek számla kibocsátására is. Az adatexportot az adóalanynak csak eseti jelleggel, ellenőrzés során kell teljesítenie. Az adatexport során az adóalanynak az adatokat az NGM rendelet 2. melléklete szerint és a 3. mellékletben meghatározott adatszerkezetben kell az adóhatóság rendelkezésére bocsátania.

2018. július 1-jétől a számlázó programot használó adóalanyok online adatszolgáltatásra kötelezettek az adóhatóság felé az olyan számlázó programmal kibocsátott számláik vonatkozásában, amelyek áfa összege eléri vagy meghaladja a 100.000 forintot. Az adatszolgáltatást online kapcsolat létrehozását követően, elektronikusan, egy előre meghatározott XML fájl formátumban kell teljesíteni az adóhatóság felé. Az adatszolgáltatási kötelezettség a nyomdai úton előállított számlákra is kiterjed, azzal az eltéréssel, hogy ezen számlák adatait az adóhatóság által meghatározott online felületen kell rögzíteni.

Ahogy a korábbiakban említettük, 2020. július 1-től a 100.000 forintos értékhatár megszűnt. A módosítás alapján valamennyi, belföldi adóalany részére, belföldön teljesített ügylettel kapcsolatban kibocsátott számla adatait riportálni kellett az adóható-

ság felé. 2021. január 1-től tovább bővült az adatszolgáltatási kötelezettség alá eső számlák köre. Ettől az időponttól az adatszolgáltatási kötelezettség kiterjed a nem belföldi és nem adóalanyok részére kibocsátott számlákra, vagyis például a Közösségen belüli adómentes termékértékesítéssel kapcsolatban kibocsátott számlák adatait is riportálni kell. Nem kell ugyanakkor adatot szolgáltatni azon számlákról, amelyet nem adóalany részére, másik tagállamban teljesített ügyletekről bocsátottak ki, és amely után az adóalany adófizetési kötelezettségének az egyablakos rendszer alkalmazásával tesz eleget. Az adóalanyoknak az általuk használt számlázó programból kiállított számla, számlával egy tekintet alá eső okirat Áfa törvényben meghatározott kötelező adattartalmát kell elektronikus úton továbbítaniuk az adóhatóság részére. Az adatszolgáltatást előre meghatározott fájlformátumban a számla kiállítását követően azonnal kell teljesíteni egy kifejezetten erre a célra fejlesztett adatfeldolgozó eljárással. Az adatszolgáltatás során alkalmazandó adatstruktúra a Számlarendelet 4. mellékletében található.

A számla tartalmi követelményeit az Áfa törvény tartalmazza részletesen. A számla kötelező tartalmi elemei a következők:

- A számla kibocsátásának kelte.
- A számla sorszáma, amely a számlát kétséget kizáróan azonosítja. A számla sorszámanak zárt tartományba tartozónak és a számozásnak sorszám folytonosnak kell lennie.
- A termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának adószáma, amely alatt a termék értékesítését, szolgáltatás nyújtását teljesítette.
- A termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének adószáma, ha beszerző az adófizetésre kötelezett (például: belföldi fordított adós ügylet esetén – építés szerelési munka egyes esetei) vagy Közösségen belüli értékesítés esetén. Fel kell tüntetni a beszerző adószámát a számlán, ha számlán feltüntetett áfa értéke a 100.000 forintot eléri vagy meghaladja, és az értékesítő, vagy szolgáltatás nyújtó Magyarországon letelepedett. 2020. július 1-től a 100.000 forintos értékhatár megszűnt, vagyis minden belföldi adóalanynak kibocsátott számlán szerepeltetni kell a terméket beszerző, szolgáltatást igénybevevő adószámát.
- A termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának, valamint a termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének neve és címe. A címre vonatkozóan nincsen speciális előírás, de olyan adatokat kell, hogy tartalmazzon, ami földrajzilag egyértelműen körbehatárolja azt a területet, ahol az adóalany elérhető. Ennek megfelelően az Áfa törvény értelmezése szerint postafiók nem adható meg számlázási címként.
- Az értékesített termék megnevezése.
- Az ügylet teljesítési időpontja, ha az eltér a számla kibocsátásától.
- A „pénzforgalmi elszámolás” kifejezés, amennyiben ez alkalmazandó.
- Az adó alapja, továbbá az értékesített termék adó nélküli egységára vagy a nyújtott szolgáltatás adó nélküli egységára, ha az természetes mértékegységben kifejezhető (kg, m, l stb.), valamint az alkalmazott árengedmény, feltéve, hogy azt az egységár nem tartalmazza.

- Az alkalmazott adó mértéke. A mérték lehet általános és csökkentett adómérték.
- Az áthárított adó. Az áthárított áfa összeget mindig kötelező forintban is feltüntetni, függetlenül attól, hogy a számla egyébként valamely más devizában került kiállításra.

- Az „önszámlázás” kifejezés, ha a számlát a terméket beszerző vagy a szolgáltatást igénybevevő állítja ki.

- Adómentesség esetében jogszabályi vagy az uniós irányelv vonatkozó rendelkezéseire történő hivatkozás vagy bármely más, de egyértelmű utalás arra, hogy a termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása mentes az adó alól. (Közösségen belüli értékesítés esetén például az Áfa törvény 89. § (1) bekezdésére vagy a HÉA-Irányelv 138. Cikkére hivatkozás)

- A „fordított adózás” kifejezés, ha adófizetésre a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője kötelezett.

- Új közlekedési eszköz Közösségen belüli értékesítése esetében az új közlekedési eszközre vonatkozó adatok.

- A „különbözet szerinti szabályozás – utazási irodák” kifejezés, a különös szabályok szerinti utazásszervezési szolgáltatás nyújtása esetében.

- A „különbözet szerinti szabályozás – használt cikkek” vagy a „különbözet szerinti szabályozás – műalkotások”, vagy a „különbözet szerinti szabályozás – gyűjteménydarabok és régiségek” kifejezések közül a megfelelő kifejezés a különös szabályok szerinti használt ingóság, műalkotás, gyűjteménydarab vagy régiség értékesítése esetében.

- Pénzügyi képviselő alkalmazása esetében a pénzügyi képviselő neve, címe és adószáma.

Az Áfa törvény szerint az az adóalany köteles a számlát kibocsátani, aki a termék értékesítését vagy a szolgáltatásnyújtást végzi tőle eltérő más adóalany részére. Köteles az adóalany továbbá számlát kibocsátani, ha előleget kap adóalanytól, vagy ha 900.000 forint összeget meghaladó előleget nem adóalanytól kapja. Nem adóalany felé akkor is köteles számlát kiállítani egy adóalany, ha azt a vevő kéri. Fontos tudni, hogy nem csak az adóalany, hanem helyette meghatalmazott is eleget tehet a számla kibocsátási kötelezettségének. Ha az adóalany meghatalmazottat jelöl ki, akkor a felek kötelesek előzetesen írásban megállapodni egymással a számlakibocsátás feltételeiről és módjáról. A meghatalmazás kötelező tartalmi elemeit az Áfa törvény részletesen tartalmazza. Az Áfa törvényben meghatározott esetekben az adóalanyok – számviteli bizonylat kibocsátása révén – mentesülnek a számla- és nyugtakibocsátási kötelezettség alól. 2020. július 1-től egyes, a közérdekű és az egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes ügyletekre a számla- és nyugtaadási kötelezettség kiterjesztésre került, vagyis az alábbi adómentes ügyletek esetén is kötelező számlát vagy nyugtát kibocsátani:

- azok az egészségügyi szolgáltatások, amelyek nem közszolgáltatóként végzettként adómentesek,

- az adómentes oktatási szolgáltatások közül az OKJ-s képzés, a felnőttképzési törvény szerint engedélyezett és szervezett képzés,

- a fogorvos, fogtechnikus adómentes ügylete,
- az együttműködő közösség adómentes szolgáltatása,
- az adómentes ingatlan értékesítés.

A számla megőrzésére vonatkozó szabály szerint a számla kibocsátásának időpontjától a számla megőrzésére vonatkozó időszak végéig biztosítani kell a számla eredetének hitelességét, adattartalma sértetlenségét és olvashatóságát. A papír alapon kibocsátott számlák elektronikusan is megőrizhetők a fenti szempontok betartása mellett.

6.14.1. A számlabefogadó felelőssége

A számlával kapcsolatban nem csak a kiállítót terheli felelősség, hanem a számla befogadját is. A számla befogadó lesz az, aki a számla alapján legtöbb esetben jogosult lesz az előzetesen felszámított áfát levonni. Az adólevonási jog többek között akkor gyakorolható, ha a befogadott számla megfelel tartalmi és formai szempontból is az Áfa törvény előírásainak. Ezért a számla *befogadó kötelessége a számlát leellenőrizni* és meg kell győződni arról, hogy a számla megfelel az előírásoknak. A számla tartalmát tekintve a befogadó felelőssége csak arra terjedhet ki, ami a *kellő gondossággal* történő eljárás keretei között ésszerűen elvárható tőle. Ennek alapján tehát felelős a számlabefogadó például azért, hogy a számlán a számla kiállítónak érvényes adószáma kerüljön feltüntetésre, de nem terheli azzal kapcsolatban felelősség, hogy meggyőződjön arról, hogy a számla kiállítója megfizette-e az azon áthárított áfát. Fiktív számlázás esetén a számla befogadója akkor sem alapíthat levonási jogot a számlára, ha a számla teljes mértékben megfelel mind formai mind pedig tartalmi szempontból az Áfa törvény előírásainak. Fiktív számla esetén ugyanis a felek között nem történt meg a számlán feltüntetett valós gazdasági esemény. Ebben az esetben a számlabefogadót adólevonási jog nem illeti meg.

2020. július 1-től továbbá megszűnt az a szabály, hogy csak meghatározott értékhatár feletti áthárított adót tartalmazó befogadott számláról kell adatot szolgáltatni, vagyis ezen időpontot követően minden olyan számla, amelynek áfatartalma tekintetében az adóalany levonási jogot gyakorol, szerepeltetendő a belföldi összesítő jelentésben.

6.14.2. A számlakiállítás időpontja

A számla kibocsátásnak határidejét egy összetett szabályrendszer alapján határozza meg a törvény. Ezek szerint a számlát legkésőbb teljesítésig, illetve előleg fizetése esetén a fizetendő adó megállapításáig (azaz az előleg fizetésének napján) kell kiállítani, de mindkét esetben legfeljebb az azt követő ésszerű időn belül. Az ésszerű idő Közösségen belüli ügyletek esetében a teljesítést követő hónap 15. napja. Abban az esetben, ha az adóalany a számla kibocsátásáról a teljesítéstől eltérő időpontban gondoskodik, (illetve az attól eltérő esetekben, amikor az adót is tartalmazó ellenérték automataberendezés használatával kerül megtérítésre és az ellenérték megfizetése az ügylet teljesítéséig / a teljesítés napján, előleg fizetése esetén pedig a fizetendő adó megállapításáig megtörté-

nik), az adóalany köteles a számlát haladéktalanul kiállítani. Ilyen esetben az „ésszerű idő” fogalma nem ad szélesebb időszávot a számla kiállítására az adóalany részére. Minden más esetben (pl. belföldi termékértékesítés) a teljesítést követő 15 nap. 2020. július 1-től a 15 napos határidő 8 napra csökkent.

6.14.3. Speciális számlatípus

Az Áfa törvény által meghatározott speciális esetekben a számla egyszerűsített adattartalommal is kibocsátható (egyszerűsített adattartalmú számla). Az *egyszerűsített adattartalmú számla* lényegében abban különbözik a teljes adattartalmútól, hogy azon nem kerül külön feltüntetésre az adó alapja és az áthárított adó összege. Az egyszerűsített adattartalmú számla a bruttó (áfát tartalmazó) ellenérték összegét, valamint a bruttó értékből felülről számított áfa tartalom százalékos értékét tartalmazza. Ezen kívül kötelező adattartalma a számla sorszáma, a kibocsátás kelte, a termékértékesítő/ szolgáltatásnyújtó azonosító adatai, a termékbeszerző/szolgáltatás igénybevevő azonosító adatai, az értékesített termék/szolgáltatás adatai. Ezek az esetek a következők:

- Ha a számlakibocsátásra kötelezett adóalany egy másik adóalanytól, vagy nem adóalany jogi személytől előleget kap.
- Ha magánszemély, vagy nem jogi személy szervezet fizet előleget a számla kibocsátására kötelezett adóalanyának és annak összege a 900.000 Ft-ot eléri vagy meghaladja.
- Ha a magánszemély vagy nem jogi személy szervezet kéri a számla kiállítását.
- Ha a teljesítésig megtörténik a számla ellenértékének kiegyenlítése készpénzzel vagy készpénz helyettesítő fizetési eszközzel.
- Belföldön kívül (Közösség vagy harmadik ország területén) teljesített szolgáltatásról, termékértékesítésről az ilyen ügylettípusról kiállított egyszerűsített számlának, amennyiben az indokolt része a teljesítés időpontja és a „fordított adózás” kifejezés is.
- Ha a számla végösszege 100 euró bruttó (adóval növelt) összeget nem haladja meg.

Számla helyett *nyugtát* bocsáthat ki az adóalany, ha a teljesítés időpontjáig megtörténik a készpénzzel történő kiegyenlítés, és a vásárló számla kiállítását nem kéri (jellemzően például kiskereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások esetében). A nyugtának a számlához képest lényegesen kevesebb információt kell tartalmaznia, melyek a következők: nyugta kibocsátásának kelte, nyugta sorszáma, nyugta kibocsátójának adószáma, neve és címe, és az ellenérték adóval együtt számítva. Abban az esetben, ha a nyugta egyúttal az abban megjelölt szolgáltatás igénybevételére is jogosít (pl. színházjegy, mozijegy, buszjegy), akkor a nyugta kibocsátásának kelte helyett elegendő feltüntetni azt az időpontot vagy időszakot, amikor a nyugtában megjelölt szolgáltatás igénybevehető. Nem kell nyugtát sem kiállítania annak az adóalanyának, aki speciális körű terméket (sajtótermék), vagy speciális módon értékesít (kezelőszemélyzet nélküli automata berendezés útján történik az ellenérték megfizetése). Az adóhatóság 2013. május 1-jétől megteremtette a pénztárgépek on-line felügyeletét.. A nyugtára vonatkozóan is előírás,

hogy a kibocsátás időpontjától a megőrzésre vonatkozó időszak végéig biztosítani kell az eredet hitelességét, adattartalma sértetlenségét és olvashatóságát.

A jogalkotó 2024-től bevezeti az e-nyugta fogalmát az Áfa törvénybe, amely e-pénztárgéppel kiállított nyugtát jelent. Ennek a fogalomnak a bevezetése miatt a törvényben szükséges volt tisztázni a pénztárgép és e-pénztárgép közti különbséget is. Míg a pénztárgépnek – az Áfa törvény szerinti fogalom értelmében – papír alapú gépi nyugta és papíralapú egyszerűsített adattartalmú számla kibocsátására alkalmas megoldást tekinthetünk, addig az e-pénztárgép olyan pénztárgéptől eltérő engedélyezett műszaki megoldást takar, amely elektronikus nyugta és egyszerűsített adattartalmú számla kibocsátására alkalmas.

További újítás, hogy bekerült ez e-nyugta kapcsán egy ezidáig ismeretlen fogalom a törvénybe, a nyugtatár. A nyugtatár olyan rendszer, amely az e-pénztárgéppel kiállított nyugtának, nyugtával egy tekintet alá eső okiratnak, számlának, számlával egy tekintet alá eső okiratnak a terméket beszerző, szolgáltatást igénybe vevő részére történő rendelkezésre bocsátására, megőrzésére szolgál (és amelyet a nyugtatár-szolgáltató üzemel). Tehát, elektronikus nyugta esetén a nyugtatár a dedikált megőrzési hely (azaz a papír alapú nyugta megőrzésétől eltérően, e-nyugta esetén egy állami rendszeren keresztül történik a dokumentumok megőrzése).

6.14.4. A számla módosítása

A számlát az Áfa törvény szerint *számlával egy tekintet alá eső okirattal lehet módosítani*, helyesbíteni. A számlával egy tekintet alá eső okirat kötelező tartalmi elemei: az okirat kibocsátásának kelte; az okirat sorszáma, amely az okiratot kétséget kizáróan azonosítja; hivatkozás arra a számlára, amelynek adattartalmát az okirat módosítja; a számla adatának megnevezése, amelyet a módosítás érint, a módosítás természete; a módosítás számszerű hatása, ha ilyen van. Amennyiben egy bizonylat a fenti tartalmi követelményeknek megfelel, az Áfa törvény értelmében számlával egy tekintet alá eső okiratnak minősül, és adójogilag alkalmas az utólagos számlakorrekcióra. Mivel a felsorolásban nem szerepel a „Számlával egy tekintet alá eső okirat” elnevezés követelménye, nem érvényességi kritérium annak feltüntetése.

6.14.5. Elektronikus számlázás

A papír alapú és az elektronikus számlák mindenképpen egyenértékűek, azonban jellegükből, megjelenésükből fakadóan a *kibocsátásukban, megőrzésükben és felhasználásukhoz* kapcsolódó egyes területekben mutatkozó különbségek miatt külön tárgyalást igényelnek.

Az elektronikus számlázás szabályai 2013. január 1-jétől a HÉA- Irányelv szabályai-val összhangban jelentősen átalakultak. Az új áfa szabályozás definiálja az elektronikus számlát továbbá az eredetiség hitelességét, az adattartalom sértetlenségét, melyeket (az olvashatóság mellett) a hagyományos papír alapú számlákhoz hasonlóan valamenny-

nyi elektronikus számlának biztosítania kell. Fontos változás 2021. január 1-jétől, hogy meghatározott feltételek együttes teljesítése esetén az online számla adatszolgáltatás keretében riportált XML fájl is minősülhet e-számlának.

Az új szabályozás szerint 2013. január 1-jétől immár bármilyen olyan *üzleti ellenőrzési eljárással* eleget lehet tenni az elektronikus számlákra vonatkozó követelménynek, mely a számla és a termékértékesítés vagy a szolgáltatásnyújtás között megbízható ellenőrzési kapcsolatot biztosít. Az új szabályozás már nem korlátozza az elektronikus számla kibocsátására elfogadott módszereket a legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással és minősített szolgáltató által kibocsátott időbélyegzővel ellátott számlákra (PKI), illetve az EDI módszerre, példajelleggel azonban két módszer, a (1) minősített aláírással ellátott számla, illetve a (2) EDI rendszerben kiállított számla alkalmazhatóságát kifejezetten rögzíti. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a korábbi szabályozásban elfogadott PKI módszer a jövőben ne lenne alkalmazható. Annak a megállapítása, hogy egy adott rendszer (amely nincs kifejezetten nevesítve a szabályozásban) valóban megfelel-e az Áfa törvényben megadott feltételeknek, minden rendszerre vonatkozóan, *egyedi, extenzív vizsgálatokat igényel*.

Az elektronikus számlázással kapcsolatban fontos megemlíteni, hogy senkit nem lehet az elektronikus számla befogadására rákényszeríteni, az mindenképp a *számla befogadójának beleegyezéséhez* kötött (EDI rendszer esetében, előzetesen kötött írásbeli megállapodáshoz). Az előzetes beleegyezése – amely jogszabályi megkötés hiányában történhet írásban, szóban, vagy ráutaló magatartással – előírása azért is indokolt, mivel az elektronikus számlával (a kibocsátással és a befogadással egyaránt) olyan többlet kötelezettségeknek kell az adóalanyoknak megfelelniük, melyek felkészültséget kívánnak. Ilyen felkészültséget kíván az elektronikus számlák megőrzése és kontírozása is. A *digitális archiválás szabályairól szóló 1/2018. (VI. 29.) ITM rendelet* alapján az elektronikus számlát olyan módon kell megőrizni, amely kizárja az utólagos módosítás lehetőségét, valamint védi az elektronikus számlát a törlés, a megsemmisítés, a véletlen megsemmisülés és sérülés, illetve a jogosulatlan hozzáférés ellen.

Az elektronikus dokumentumok megőrzése az idézett ITM rendelet szerint az alábbiak szerint lehetséges:

- Archiválás zárt rendszerben;
- Archiválás EDI rendszerben;
- Bizalmi e-archiválási szolgáltató általi archiválás, amennyiben a dokumentumot legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással látták el (a bizalmi szolgáltatók mindenkori jegyzéke megtalálható az [NMHH](#) oldalán);
- Nem bizalmi e-archiválási szolgáltató által;
- Saját rendszerrel történő archiválás.

A kontírozási információknak a *számvitelről szóló 2000. évi C. törvény* szerinti feltüntetése is külön intézkedéseket kíván, hiszen a szükséges könyvviteli információk feltüntetése értelemszerűen nem történhet meg az elektronikus számlára történő utólagos rávezetéssel az adattartalom sértetlenségére vonatkozó elv megsértése nélkül.

6.15. Különös adózási szabályok

6.15.1 Alanyi adómentesség

Az alanyi adómentesség egy olyan, *személyhez fűződő mentességi forma*, mely alapján az adóalany az alanyi adómentesség hatálya alatt, alanyi adómentes minőségében főszabály szerint adófizetésre nem köteles, ugyanakkor előzetesen felszámított adó levonására sem jogosult.

2019. január 1-től az alanyi adómentességet az a vállalkozás választhatja, amelynek gazdasági tevékenységből származó (áfa nélkül számított) bevétele sem az alanyi adómentességgel érintett adóévet megelőző naptári évben ténylegesen, sem az alanyi mentesség adóévében ésszerűen várhatóan nem haladja meg a 12.000.000 forintot. Az értékhatárba nem számít bele a vállalkozás befektetett eszközeinek (tárgyi eszköz, immateriális javak) értékesítéséből, tárgyi eszköznek nem minősülő új közlekedési eszköz Közösségen belüli értékesítéséből, új épített ingatlan vagy építési telek értékesítéséből származó bevétele. Nem számít bele az értékhatárba továbbá a közérdekű jellegükre tekintettel egyébként is adómentes tevékenységekből, valamint az olyan adómentes pénzügyi szolgáltatásokból származó ellenérték, melyet a vállalkozás csak kiegészítő jelleggel végez. Ha a vállalkozás az alanyi adómentességgel párhuzamosan különös adózási szabályok alá tartozó mezőgazdasági tevékenységet is végez, annak bevétele szintén nem számít bele az alanyi adómentesség értékhatárába. Ezen felül az értékhatárba nem számít bele a Közösségen belüli távékesítés ellenértéke sem.

Alanyi adómentesség akkor választható, ha az adóalany gazdasági tevékenységéből származó (áfa nélkül számított) bevétele sem a tárgy naptári évet megelőző naptári évben ténylegesen, sem a tárgy naptári évben ésszerűen várhatóan, illetve ténylegesen nem haladja meg a 12.000.000 forintnak megfelelő pénzüsszeget. Az alanyi adómentesség hatálya főszabály szerint az *adóalany minden szolgáltatására, termékértékesítésére* kiterjed (azaz azok kapcsán adófizetésre nem köteles, előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult, a kiállított számláiban adót nem háríthat át). Vannak azonban olyan – az Áfa törvény 193.-194. §- ok szerinti – ügyletek is, melyek teljesítésekor az alanyi mentes adóalanynak is az általános szabályok szerint adófizetési kötelezettsége keletkezik, illetve amelyekhez kapcsolódóan adólevonásra jogosult. Adófizetésre köteles például a tárgyi eszközök, a tárgyi eszköznek nem minősülő új épített ingatlan vagy építési telek értékesítésekor.

Szintén az általános szabályok szerint kell teljesítenie adókötelezettségét, ha az adóalany ingyenesen ad át, vagy von ki a vállalkozásából olyan terméket, vagy nyújt olyan szolgáltatást, melyhez korábban adólevonási joga kapcsolódott, illetve a saját vállalkozásban megvalósított beruházás esetén is. Termékimport esetén is az általános szabályok szerint keletkezik adófizetési kötelezettsége. Adófizetési kötelezettsége keletkezik olyan szolgáltatások igénybevétele kapcsán is, melyek teljesítési helye az Áfa törvény rendelkezései szerint Magyarország, de azok nyújtója Magyarországon gazdasági céllal

nem letelepedett adóalany. Ilyen esetben az adófizetési kötelezettség az Áfa törvény 140. §-a szerint ráfordul az alanyi adómentességet választott adóalanyra is. Az adóalany nem járhat el alanyi mentes minőségében abban az esetben sem, ha az alanyi adómentesség időszakát megelőzően keletkezett levonható előzetesen felszámított adó összegét meghatározó tényezőkben utólag, az alanyi adómentesség időszakában olyan változás következik be, amelynek eredményeként az eredetileg levonható előzetesen felszámított adó összegét a különbözet csökkenti, és ezért az adóalanynak pótlólag adófizetési kötelezettsége keletkezik. Ilyen eset lehet, ha az adóalany alanyi mentes időszakában olyan helyesbítő számlát fogad be, amely hatására a korábban, az alanyi adómentesség időszakát megelőzően levont áfa összege csökken. Ekkor pótlólagos áfa fizetési kötelezettségének eleget kell tennie. Szintén ide tartozik a tárgyi eszközökhöz kapcsolódó levonható adó figyelési időn belüli utólagos korrekciójának esete is. (Mivel az alanyi adómentesség időszaka az adóalanyt adólevonásra nem jogosítja, ezért, ha ezen időszak alatt olyan tárgyi eszközt használ, melynek áfáját korábban levonásba helyezte és az eszközre a figyelési idő még nem telt el, év végén feltehetőleg utólagos korrekciós (áfa fizetési) kötelezettsége keletkezik az Áfa törvény 135. § (2) bekezdése alapján.).

Ugyanakkor, ha az alanyi mentesség időszakát megelőzően keletkezett levonható előzetesen felszámított adó utólag, a fenti változások eredményeként pozitív irányba változik (azaz nő) az adóalanynak lehetősége van az alanyi mentesség időszaka alatt is pótlólag levonási jogot érvényesíteni a különbözetre. Az adóalany adólevonási jogával kivételesen élhet az alanyi adómentesség időszaka alatt is a saját vállalkozásban megvalósított beruházáshoz, az új közlekedési eszköz Közösségen belüli, illetve a tárgyi eszköz, az új épített ingatlan és az építési telek értékesítéséhez kapcsolódóan is.

A Közösségen belüli adómentes értékesítésre vonatkozó általános szabályok nem alkalmazhatóak abban az esetben, ha az adóalany alanyi adómentes minőségében értékesít terméket a Közösség más tagállamába, még, ha vásárlója közösségi adószámmal rendelkezik is. Ugyanis ilyen esetben az adóalany értékesítése nem azért mentes az adó alól, mert, hogy megfelel a Közösségen belüli adómentes értékesítés feltételeinek, hanem az adóalany személyhez fűződő adómentessége miatt. E két mentességi forma között az a különbség, hogy még a Közösségen belüli adómentes értékesítés után a beszerző a beszerzés tagállamában főszabályként adófizetésre lesz köteles a harmonizált közösségi szabályok alapján, addig az adóalany alanyi adómentes minőségében teljesített értékesítése után a beszerzőt saját tagállamában sem fogja hozzáadottérték-adó terhelni. Továbbá az ilyen minőségében teljesített értékesítései után adólevonási jog sem illeti meg az alanyi adómentes adóalanyt. Az alanyi adómentesnek ilyen minőségében teljesített, a Közösség más tagállamába irányuló értékesítésére tekintettel nem kell közösségi adószámmal sem kérnie. A számlában az alanyi adómentességre hivatkoznia kell. Ezeknek az értékesítéseknek az ellenértéke az általános szabályok szerint az alanyi mentességre jogosító értékhatárba beleszámít.

Közösségen belüli beszerzései esetében az alanyi adómentes adóalany az ún. *különleges beszerzői körbe* tartozik, melyről már a korábbiakban esett szó.

Az alanyi mentes adóalany nem járhat el alanyi adómentes minőségben, ha olyan szolgáltatást teljesít, melynek Áfa törvény szerinti teljesítési helye külföld. Ez azt jelenti, hogy az adott szolgáltatásra már nem vonatkozik az alanyi adómentesség, tehát, ha a szolgáltatás a teljesítési helye szerinti államban nem adómentes, a szolgáltatás után adófizetési kötelezettség keletkezik a teljesítés helyén. (Ha az igénybevevő a teljesítés helyén bejelentkezett adóalany, ezt a kötelezettséget feltehetőleg teljesíteni fogja saját államában a fordított adózás szabályai szerint.) Ezzel összhangban – tekintve, hogy az adóalany nem alanyi adómentes minőségben jár el – belföldön az általános szabályok szerint megilleti az adólevonási jog is a külföldi teljesítési hellyel nyújtott szolgáltatásai tekintetében. Továbbá figyelni kell arra, hogy ha e szolgáltatást közösségen belüli adóalanyként nyújtja, köteles lehet közösségi adószám kiváltására, és a közösségi szolgáltatásról összesítő nyilatkozat adására is. Az adóalany mind az alanyi mentesség választásáról, mind annak megszűnéséről az állami *adóhatóságnak nyilatkozni köteles* a bejelentés/változás bejelentés szabályai szerint. Fontos megjegyezni, hogy az alanyi mentesség csak az adóalany választásának hatóság felé történő bejelentését követően alkalmazható jogszerűen. Az adóalany ezt a bejelentést megteheti adóalanyként történő első bejelentkezésekor vagy működő adóalany a mentesség alkalmazásának évét megelőző naptári év végéig.

Az alanyi adómentesség három esetben szűnik meg. Első eset, ha az adóalany választása szerint, a tárgy naptári évet követő naptári évre már nem kívánja alkalmazni az adómentesség szabályait. Ezt a választását az tárgyév utolsó napjáig kell bejelentenie. Az alanyi adómentesség a választására jogosító összeghatár (12.000.000 forint) túllépésével is megszűnik (akár év közben), amit az értékhatár elérését követő 15 napon belül, mint adókötelezettséget érintő változást az adóhatósághoz be kell jelentenie az adóalanynak. Amennyiben az alanyi adómentes adóalany – akár év közben – jogutódlással megszűnik, a jogutódnak szintén lehetősége van az alanyi adómentesség helyett általános szabályok szerinti adózást választania (akár saját döntése alapján, akár azért, mert nem felel meg az alanyi adómentességhez szükséges feltételeknek).

Ha az alanyi mentesség az értékhatár túllépése miatt szűnik meg, akkor az adóalany az alanyi adómentességet a megszűnés évét követő második naptári év végéig nem választhatja ismét.

6.15.2. Pénzforgalmi elszámolás

2013. január 1-jétől a magyarországi kisvállalkozások jogosultak *pénzforgalmi elszámolást* alkalmazni. E szabályozás célja azon kis- és középvállalkozások segítése, amelyek számára nehézséget jelent, hogy az áfát azt megelőzően fizessék meg az illetékes hatóságnak, hogy az ügylet ellenértékét a vevőjüktől megkapták volna. Abban az esetben, ha az adóalany a pénzforgalmi elszámolást választja az általa belföldön, a pénzforgalmi elszámolás időszakában teljesített összes *termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása* után az általa fizetendő adót az ellenérték jóváírásakor, kézhezvételekor állapítja meg, illetve a termék beszerzéséhez, szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódóan rá áthárított

adó levonási jogát a pénzforgalmi időszakban, legkorábban az ellenérték megfizetésekor gyakorolhatja. Részletfizetés esetén csak a megfizetett részletre áll be az adófizetési kötelezettség, illetve a levonási jogosultság. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy abban az esetben, például, ha negyedéves bevalló januárban teljesít egy termékértékesítést, melynek ellenértékét két részletben, áprilisban és júliusban téríti csak meg a vevő, akkor az általános szabályok szerint az ügylet teljesítésekor (az első negyedévben) beállna a teljes ellenérték tekintetében az adófizetési kötelezettség, függetlenül a számla kiegyenlítetttségétől. Abban az esetben, viszont, ha az adóalany pénzforgalmi elszámolást választott, az egyes ellenérték részletekre akkor áll be az adófizetési kötelezettség, amikor azt részére a vevő megfizeti (adott esetben az első részletre a második negyedévben, a második részletre a harmadik negyedévben). A pénzforgalmi elszámolás részletszabályait az Áfa törvény 196/A-G. §-ai tartalmazzák.

6.15.3. Mezőgazdasági tevékenység

Az Áfa törvény XIV. fejezete az általánostól eltérő, különös módon szabályozza a mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanyok egyes adókötelezettségeit.

Főszabály szerint a mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany, e tevékenysége körében *adófizetésre nem kötelezett, előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult*. Mentésül továbbá az adóalany a bevallástételi kötelezettség alól arra az adó-megállapítási időszakra, amikor kizárólag különös jogállású mezőgazdasági tevékenységet folytatóként jár el és nincs összesítő nyilatkozat adási kötelezettsége sem. A főszabálytól eltérően azonban előfordulhat számos olyan eset, amikor e különleges jogállású adóalanyok mégis adóbevallási, adófizetési vagy egyéb adókötelezettsége keletkezik, ezek a következők lehetnek:

- Közösségen belüli termékbeszerzése esetében,
- külföldre nyújtott, vagy onnan igénybevett egyes szolgáltatások kapcsán,
- termékimport (termék harmadik országból történő beszerzése) esetében,
- tárgyi eszköz értékesítése, illetve
- a tárgyi eszközökhöz kapcsolódó előzetesen felszámított levonható áfa utólagos korrekciója kapcsán.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany terméke értékesítésének, szolgáltatása nyújtásának teljesítésével *kompenzációs felárat* hárít át a felvásárlóra („szed be a felvásárlótól”), mellyel elszámolási kötelezettsége nincs az államháztartás felé, az végső soron őt illeti. A kompenzációs felár alapja a felek közt kialakult ellenérték. A kompenzációs felár mértéke a kompenzációs felár alapjának 12 százaléka a növényi termékek, és 7 százaléka állati termékek, valamint a 7. számú melléklet II. részében felsorolt szolgáltatások esetében. A megfizetett kompenzációs felár előzetes felszámított, levonható adóként vehető figyelembe a felvásárlónál.

Ha a felvásárló belföldi adóalany, akkor a felvásárló az ügylet teljesítését tanúsító felvásárlási okiratot bocsát ki a mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany felé, ezzel

ő mentesül a számla/nyugta kibocsátása alól. Ha a felvásárló külföldi adóalany vagy más személy, szervezet, akkor az adóalanynak az általános szabályok szerint kell számlát kiállítania, azzal az eltéréssel, hogy azon az adóalap helyett a kompenzációs felár alapját, az adómérték helyett az alkalmazott kompenzációs felár mértékét, az áthárított adó helyett az áthárított kompenzációs felárat tünteti fel.

Ha a mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany Közösségen belüli értékesítése során kompenzációs felárat érvényesíthet (mivel a felvásárló személye ehhez megfelelő), akkor ezzel párhuzamosan az Áfa törvény Közösségen belüli adómentes értékesítésre vonatkozó szabályainak alkalmazása kizárt. Ebben az esetben termékértékesítése okán közösségi adószámot kiváltania sem kell. A mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany a Közösségen belüli termékbeszerzései során a különleges adózói körbe tartozik, melyről már a korábbiakban írtunk.

6.15.4. Utazásszervezés

Az adóalanynak utazásszervezési tevékenységére akkor kell alkalmazni az Áfa törvény XV. fejezete szerinti különös adózási módot, az ún. árrés adózást, ha az alábbi feltételek együttesen fennállnak: a szolgáltatásnak utazásszervezési tartalma legyen, utasnak nyújtsák és más adóalanytól igénybevett szolgáltatásokat, termékértékesítéseket tartalmazzon.

Utasnak minősül az utazásszervezőnek tett nyilatkozata alapján az az ügyfél, aki (amely) a szolgáltatást

- nem adóalanyként vagy nem adóalanyi minőségében, illetőleg
- egyéb, az előző alpont alá nem tartozó esetekben pedig a saját nevében és javára veszi igénybe.

Az utazásszervezési szolgáltatás alapvetően más adóalany(ok)tól megrendelt ügyletekből áll össze, azokat azonban az utazásszervező összeszervezetten saját nevében eljárva nyújtja tovább az utas felé. Utazásszervezési szolgáltatás nyújtása esetében a teljesítés helye az a hely, ahol az utazásszervező gazdasági céllal letelepedett, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig az a hely, ahol lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van. Utazásszervezési szolgáltatás nyújtása esetében az adó alapja alapvetően az utazásszervező árrése, melynek meghatározására a részletszabályokat az Áfa tv. XV. fejezete tartalmazza. Az alkalmazandó adómérték főszabály szerint 27%. Ugyanakkor, adómentes az utazásszervezési szolgáltatás azon része, amelynek teljesítéséhez az utazásszervező olyan, más személy által nyújtott szolgáltatást vesz igénybe, amely harmadik országban teljesül.

2021. január 1-től a fenti szabályok módosultak, ezen időponttól nem szerepel majd az utas fogalma az Áfa törvényben, így a 2020. december 31-et követően teljesített utazásszervezési szolgáltatásokra az Áfa törvény XV. fejezete – vagyis az árrésadózással – alkalmazandó akkor is, ha a szolgáltatást olyan adóalanynak nyújtják, aki azt továbbértékesíti.

6.15.5. Vizonteladók adózása

Az adóalany az egyes termékek beszerzésére és értékesítésére abban az esetben alkalmazhatja az Áfa törvény vizonteladóra vonatkozó különös szabályait (különbözet szerinti adózást), ha az alábbi feltételek együttesen teljesülnek: Az értékesítés tárgya vagy használt ingóság, vagy műalkotás, régiség illetve gyűjteménydarab. Az értékesítés tárgyát az adóalany eleve továbbértékesítési céllal szerezte be, importálta, vagy egyébként tartotta a tulajdonában. Az alkalmazás további feltétele, hogy az érintett termékeket a vizonteladó a Közösség területéről szerezze be, jellemzően olyan körből, akik értékesítésük során nem hárítanak át áfát a kereskedőre: pl. nem adóalany személytől, szervezettől, vagy vizonteladótól, vagy adóalanytól, ha az tárgyi eszközét az Áfa törvény 87. §-a szerint adómentesen értékesítette. A vizonteladóra vonatkozó különös szabályok szerint az adó alapja a vizonteladó árrése, csökkentve magával az árrésre jutó adó összegével. Az árrést az adóalany két módszerrel is meghatározhatja (ennek részleteit az Áfa tv. 214-224 §-ai tartalmazzák). A vizonteladói értékesítés során alkalmazott adómérték az adott termékre irányadó általános adómértékkel egyezik meg. A vizonteladó ilyen minőségében előzetesen felszámított adó levonására nem jogosult. A vizonteladó értékesítéseiről az Áfa törvény általános szabályainak megfelelően köteles számla vagy nyugta kiállítására. A vizonteladó kizárólag olyan számla kibocsátásáról gondoskodhat, amelyben áthárított adó, illetőleg adómérték nem szerepel.

7

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS

A társadalombiztosítási szabályok vonatkozásában az alábbi négy csoportról beszélhetünk a kis- és középvállalkozások esetén:

1. egyéni vállalkozók
2. társas vállalkozók
3. kisadózó vállalkozások tételes adóját választók
4. kisvállalati adózást választók

A kötelező társadalombiztosítás keretén belül felmerülő *foglalkoztatói járulék* kötelezettségeket, azaz a *szociális hozzájárulási adót a szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII törvény, míg a biztosított oldalon felmerülő járulékkötelezettségeket a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény* szabályozza. Az alábbiakban az *első két csoport társadalombiztosítási szabályozásait* mutatjuk be, az utolsó két csoport járulékkérdéseit a kisadózó vállalkozások tételes adóját, valamint a kisvállalati adót bemutató fejezetek tartalmazzák.

7.1. Egyéni vállalkozókra vonatkozó általános társadalombiztosítási szabályok

Az egyéni vállalkozók a társadalombiztosítás szempontjából *nem minősülnek foglalkoztatott személyeknek, ugyanakkor lehetnek biztosítottak*, így a járulékfizetésükre speciális szabályokat kell alkalmaznunk.

Előzetesen elkülöníthető egymástól az egyéni vállalkozók három csoportja, nevezetesen

- a főállású egyéni vállalkozók,
- a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozók (a nyugdíjas egyéni vállalkozók) és
- azok az egyéni vállalkozók, akik egyik fenti csoportba sem tartoznak, így különösen a legalább heti 36 órás munkaviszony mellett, anyasági ellátások vagy nappali tagozatos iskolai, egyetemi képzés mellett vállalkozók.

A főállású egyéni vállalkozók a jövedelmük, de legalább a minimálbér vagy a garantált bérminimum (a járulékfizetési alsó határ) után kötelesek megfizetni a társadalom-

biztosítási járulékot. A szociális hozzájárulási adó alapja is a jövedelem, de legalább a minimálbér vagy a garantált bérminimum 112,5%-a.

A kiegészítő tevékenységet folytató (nyugdíjas) egyéni vállalkozók nem kötelesek járulékot és a kivétjük, általában megállapított jövedelmük után szociális hozzájárulási adót fizetni.

A főállás mellett, anyasági ellátások vagy nappali tanulmányok folytatása mellett vállalkozó személyek esetén a tényleges jövedelem (kivét, általában megállapított jövedelem) a társadalombiztosítási járulék és a szociális hozzájárulási adó alapja. Ilyen esetben minimum járulékfizetési, szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettség nincs.

7.1.1. Egyéni vállalkozó fogalma

Egyéni vállalkozónak minősülnek társadalombiztosítási szempontból:

1. az egyéni vállalkozókról és az egyéni cégről szóló törvény szerinti egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személyek, azzal, hogy nem minősül egyéni vállalkozónak az, aki az ingatlan-bérbeadási vagy egyéb magánszálláshely-szolgáltatási tevékenységéből származó bevételére az önálló tevékenységből származó jövedelemre, vagy a tételes átalányadózásra vonatkozó rendelkezések alkalmazását választja, kizárólag a választott adózási mód alapjául szolgáló bevételei tekintetében,

2. az egyéni szabadalmi ügyvivők,

3. azon ügyvédek, közjegyzők, illetve önálló bírósági végrehajtók, akik nem ügyvédi iroda, közjegyzői iroda, illetve nem végrehajtói iroda tagjaként, hanem önállóan végzik tevékenységüket,

4. szolgáltató állatorvosi tevékenység gyakorlására jogosító igazolvánnyal rendelkező magányszemélyek.

Az egyéni vállalkozók a személyes körülményeiktől függően minősülhetnek társadalombiztosítási szempontból biztosítottak, de ez nem feltétlenül van így, különösen a másodfoglalkozásban, illetve a kiegészítő tevékenység (nyugdíjas) keretében vállalkozó személyek esetén.

7.1.2. Az egyéni vállalkozó biztosítási jogviszonya

Az előzőekben említett biztosított helyzettől függetlenül minden egyéni vállalkozóról elmondható, hogy a *biztosítási jogviszonyuk időtartamát* nem a tényleges munkavégzés, illetve a tevékenységük kezdetének vagy megszűnésének az időpontja határozza meg, hanem az *egyéni vállalkozói tevékenységre jogosító engedély hivatalos kezdő, illetve végső dátuma az irányadó*. Ennek megfelelően tehát az egyéni vállalkozó esetleges biztosítási és járulékfizetési kötelezettsége a vállalkozói nyilvántartásba való bejegyzés napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig tart, és ebben a tekintetben a tevékenység tényleges megkezdésének nincs jelentősége.

7.1.3. Az egyéni vállalkozó járulékfizetési kötelezettségei

Az egyéni vállalkozó esetén az alábbi *járulékkötelezettségek merülhetnek fel*: társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség, táppénz-hozzájárulás, egészségügyi szolgáltatási járulék. Fontos, hogy táppénz hozzájárulás fizetésére az egyéni vállalkozó csak abban az esetben köteles, ha munkaviszony keretében foglalkoztat magánszemélyt. Ebben az esetben az alkalmazott magánszemély részére betegség miatti keresőképtelensége, illetve kórházi (klinikai) ápolásának időtartamára folyósított táppénz egyharmadát az egyéni vállalkozó fizeti meg, mint táppénz-hozzájárulás. Az egyéni vállalkozó – a járulékfizetés alól mentesített időszakok kivételével – a *teljes biztosítási jogviszonyban* töltött ideje alatt köteles a *járulékok megfizetésére* azzal, hogy a nem főfoglalkozású egyéni vállalkozók esetében előfordulhat, hogy kivét vagy átalányban megállapított adóalap hiányában a ténylegesen fizetendő járulék összege nulla.

7.1.4. Az egyéni vállalkozó jogosultsága a biztosítási jogviszonyára tekintettel

Az egyéni vállalkozó társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságát az határozza meg, hogy a társadalombiztosítási szabályok alapján biztosítottnak minősül-e vagy nem. Társadalombiztosítási szempontból az az egyéni vállalkozó minősül biztosítottnak, aki az egyéni vállalkozói tevékenységét nem kiegészítő tevékenységként (azaz nyugdíj mellett) folytatja. A biztosítottnak minősülő egyéni vállalkozó mind az egészségbiztosítás ellátásaira, mind pedig a nyugdíjbiztosítási ellátásokra jogosultságot szerez, azaz egészségügyi szolgáltatásra, pénzbeli ellátásokra (csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, táppénz), baleseti ellátásokra (baleseti egészségügyi szolgáltatás, baleseti táppénz, baleseti járadék) és megváltozott munkaképességűek ellátására (rokkantsági ellátás, rehabilitációs ellátás). A *nyugdíjbiztosítási ellátások* körében pedig saját jogú nyugellátásra (öregségi nyugdíj), és hozzátartozói nyugellátásra (özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj, baleseti hozzátartozói nyugellátások) szerez jogosultságot. A kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó nem minősül biztosítottnak, a biztosítási jogviszonya keretében kizárólag baleseti ellátásra és egészségügyi ellátásra szerezhet jogosultságot.

7.1.5. Az egyéni vállalkozó bejelentési és nyilvántartási kötelezettségei társadalombiztosítási szempontból

Az egyéni vállalkozó köteles a jogszabály alapján *meghatározott nyilvántartás vezetására*, valamint bevallásában *adatszolgáltatás* teljesítésére.

A kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő egyéni vállalkozó köteles *bejelenteni* biztosítottként adóazonosító számának, székhelyének közlésével az illetékes elsőfokú állami adóhatóságnak elektronikus úton személyi adatait (név, születési név, anyja születési neve, születési helye és ideje), adóazonosító jelét, a biztosítási jogviszo-

nyának kezdetét, kódját, a biztosítási jogviszonyának megszűnését, és a biztosítás szünetelésének időtartamát. A fenti bejelentést a T1041 számú adatlapon kell megtennie a biztosítás kezdetére vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján. Amennyiben a jogviszony megszűnését, illetve a jogviszony szünetelésének kezdetét vagy befejezését szeretné bejelenteni, akkor azt a jogviszony megszűnésének/szünetelésének kezdetét, vagy befejezését követő 8 napon belül kell teljesítenie.

A bejelentett adatokban bekövetkező változásról 15 napon belül értesíteni kell az adóhatóságot. Ilyen változások lehetnek:

- saját jogú nyugdíj megállapítása, ennek szüneteltetése,
- legalább heti 36 órás munkaviszony létesítése, vagy ennek a szüneteltetése, megszűnése,
- közép- vagy felsőoktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében folytatott tanulmányok megkezdése.

Az egyéni vállalkozónak a biztosítással összefüggő adatairól külön törvényben előírt szabályok alapján nyilvántartást kell vezetnie, amelyben szerepel a biztosított neve és személyi adatai, társadalombiztosítási azonosító jele, a biztosítási időre és szolgálati időre vonatkozó adatok és a biztosítottól levont járulékok alapja és összege. Ha az egyéni vállalkozó foglalkoztatónak is minősül, akkor saját magára és a biztosított foglalkoztatottakról is köteles a fent említett nyilvántartást vezetni.

7.1.6. Az általános szabályok szerint adózó, főfoglalkozású egyéni vállalkozó járulékfizetési kötelezettsége

Főfoglalkozású (biztosított) egyéni vállalkozók fogalma

Főfoglalkozású egyéni vállalkozó az a személy, aki az egyéni vállalkozási tevékenység végzésével egyidejűleg

- nem áll legalább heti 36 órás foglalkoztatással járó munkaviszonyban, azzal, hogy a heti 36 órás foglalkoztatás megállapításánál az egyidejűleg fennálló munkaviszonyokban előírt munkaidőt össze kell számítani,
- nem folytat tanulmányokat közép- vagy felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében,
- nem minősül kiegészítő tevékenységet folytató (azaz nyugdíj mellett működő) egyéni vállalkozónak.

A főfoglalkozásban végzett vállalkozói tevékenysége alapján az egyéni vállalkozó *biztosított*nak minősül. Az az egyéni vállalkozó, aki egyidejűleg társas vállalkozóként is biztosított; *főszabály szerint* az egyéni vállalkozói jogviszonyában minősül főfoglalkozású biztosítottnak, és a társas vállalkozásnál fennálló járulékfizetési kötelezettség alapja a ténylegesen elért, járulékalapot képező jövedelem lesz.

A főfoglalkozású egyéni vállalkozó járulékfizetési és bevallási kötelezettsége, valamint a járulékfizetés alapja

A főfoglalkozású egyéni vállalkozó 18.5%-os mértékű társadalombiztosítási járulékot köteles fizetni a társadalombiztosítási ellátások és a munkaerő-piaci célok fedezetére. A főfoglalkozású, normál adózást választó egyéni vállalkozó a fent említett járulékfizetési, illetve bevallási kötelezettségének a tárgyhót követő hó 12-éig köteles eleget tenni az adóhatóság felé, amelyet a 2458-as számú nyomtatványon, elektronikus úton tehet meg. Az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozó a társadalombiztosítási járulékot a tárgynegyedévet követő hónap 12. napjáig vallja be, illetve fizeti meg az állami adó- és vámhatóságnak. *A fizetendő járulékok alapja vagy a vállalkozói kivét, vagy a minimálbér, illetve a garantált bérminimum.*

A *vállalkozói kivét* a személyi jövedelemadó törvény szerint az egyéni vállalkozói tevékenység során, személyes munkavégzés címén elszámolt vállalkozói költség, amellyel szemben további költség, költséghányad vagy más levonás nem érvényesíthető. A vállalkozói kivét összegét a vállalkozó szabadon állapíthatja meg, annak összege akár nulla is lehet. Ugyanakkor célszerű a kivét összegét a minimálbér vagy a garantált bérminimum 112,5%-ában megállapítani azért, mert ebben az esetben a kivét összege költségként elszámolható a vállalkozói jövedelemadó alapjának megállapítása során, illetve így jelentősen csökkenthető a vállalkozói osztalékalap után fizetendő szociális hozzájárulási adó. A vállalkozói kivét az összevont adóalap részeként adó- és járulékköteles jövedelem, illetve azután szociális hozzájárulási adót is fizetni kell. A járulékfizetési kötelezettségének a vállalkozó havonta tesz eleget a 2458-as bevallásban.

A törvény meghatározza a járulékfizetés alsó határát, amit akkor kell alkalmazni, ha a járulékalap nem éri el a jogszabályban meghatározott minimális szintet. A járulékfizetési alsó határ havonta legalább a minimálbér (2024-ben 266 800 Ft), illetve a garantált bérminimum (326 000 Ft). A járulékfizetési alsó határ meghatározásakor a minimálbér helyett a garantált bérminimumot akkor kell figyelembe venni, ha az egyéni vállalkozó által végzett főtevékenység legalább középfokú iskolai végzettséget vagy középfokú szakképzettséget igényel. (A minimálbér vagy a garantált bérminimum 112,5%-a a szociális hozzájárulási adó minimuma.)

7.1.7. Az átalányadózó, főfoglalkozású egyéni vállalkozó járulékfizetési kötelezettsége

Az átalányadózó egyéni vállalkozó ugyanazon esetekben minősül főfoglalkozásúnak, mint az általános szabályok szerint adózó személy.

Az átalányadózó egyéni vállalkozó esetén a társadalombiztosítási járulék alapja az átalányban megállapított jövedelem vagy a minimálbér, illetve az elvárt bérminimum. Az átalányban megállapított jövedelem a vállalkozói bevételnek a 40%-os vagy 80%-os költséghányaddal csökkentett része. 2022-től járulégmentes az *átalányadózó egyéni vállalkozó* e tevékenységéből származó jövedelmének az éves minimálbér felét meg nem

haladó része (éves szinten 1,6008 millió forint). Ha az átalányadózó egyéni vállalkozónak az adóévben az átalányban megállapított jövedelme meghaladja ezt az összeget, akkor a felesles részre a 18,5 százalékos társadalombiztosítási járulékot meg kell fizetnie. Az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozó járulékalapját negyedévenként göngyölítve kell megállapítani: a társadalombiztosítási járulék alapja az év elejétől a tárgynegyedév utolsó napjáig átalányban megállapított, személyi jövedelemadó köteles jövedelem, csökkentve az év korábbi negyedéveiben, negyedéveiben járulékalapként figyelembe vett összeggel, elosztva annyi hónappal, ahány hónapban az egyéni vállalkozói biztosítási jogviszony a tárgynegyedévben (akár egyetlen napig is) fennállt.

A törvény meghatározza a *járulékfizetés alsó határát*, amit akkor kell alkalmazni, ha a járulékalap nem éri el a jogszabályban meghatározott minimális szintet. A járulékfizetési alsó határ havonta legalább a *minimálbér összege*. A járulékfizetési alsó határ meghatározásakor a minimálbér helyett a *garantált bérminimumot* (326 000 Ft-ot) kell figyelembe venni, ha az egyéni vállalkozó által végzett főtevékenység legalább középfokú iskolai végzettséget vagy középfokú szakképzettséget igényel. A járulékfizetési kötelezettségének a vállalkozó havonta tesz eleget. Fontos, hogy átalányadózást választó egyéni vállalkozó esetén az éves minimálbér 50%-ának megfelelő adómentes keretet nem kell arányosítani az adóévre. Ehelyett azt a vállalkozó az év elejétől megszerzett bevételek alapján megszerzett bevételekre folyamatosan veszi figyelembe, annak teljeskörű felhasználásig. Például tételezzük fel, hogy a középfokú végzettséghez kötött tevékenységet végző főfoglalkozású egyéni vállalkozó minden hónapban 920 ezer forint bevételt szerez, és a 40%-os költséghányadot alkalmazza. Ebben az esetben az adó- és járulékterhek a következőképpen alakulnak:

Hónap	Jövedelem (bevétel 60%)	Ebből adómentes	Adóalap	Járulékalap	Szocho adóalap
Január	552 000	1 600 800 (a negyedévi 1 656 000 Ft-ból)	55 200	Garantált bérminimum (326 000 Ft)	Garantált bérminimum 112,5%-a (366 750 Ft)
Február	552 000			Garantált bérminimum (326 000 Ft)	Garantált bérminimum 112,5%-a (366 750 Ft)
Március	552 000			Garantált bérminimum (326 000 Ft)	Garantált bérminimum 112,5%-a (366 750 Ft)
Április	552 000	0	552 000	552 000	552 000

A fenti példában jól látható, hogy az első negyedévben az egyéni vállalkozó az 1 656 000 forintos jövedelmével szemben a teljes adómentes keretet felhasználja, így csak 55 200 Ft marad az adóalapja. Mivel az így egy hónapra eső járulék- és szociális hozzájárulási adó alapja nem éri el a garantált bérminimumot, illetve annak 112,5%-át,

így ezen minimumösszegek a járulék és a szociális hozzájárulási adó alapjai. Áprilistól azonban már a ténylegesen átalányban megszerzett bevétel lesz a háromféle közteher alapja, mivel annak összege meghaladja a garantált bérminimum 112,5%-át is.

Fontos további szabály, hogy a járulékalapot göngyölítve kell megállapítani. Azaz például az év harmadik negyedévben az év elejétől meg kell állapítani a személyi jövedelemadó-köteles jövedelmet. A példa szerinti esetben ez 55 200 Ft az első negyedévre és hatszor 552 000 Ft az áprilistól szeptemberig terjedő időszakra – ez együttesen 3 364 000 Ft. Ha az év első hat hónapjára megállapított járulékalap 326 000 Ft volt havonta, akkor megállapítható, hogy a jövedelemből már 1 956 000 Ft után történt járulékfizetés. Így csak a fennmaradó 1 408 000 Ft után kell járulékot fizetni – ami havonta 469 333 Ft járulékalapot jelent annak ellenére, hogy a havi jövedelem 552 000 Ft. Azaz az év eleji járuléktúlfizetés az év második és harmadik negyedévében felmerülő járulékkerheket mérsékli, mérsékelheti.

Az egyéni vállalkozó által érvényesíthető családi járulékkedvezmény

Ha az egyéni vállalkozó a családi járulékkedvezményt igénybe kívánja venni, akkor – saját döntése alapján – a vállalkozói kivét vagy az átalányban megállapított jövedelem adóelőlegét havonta állapítja meg és vallja be a 2458-as bevalláson.

Mivel az egyéni vállalkozó biztosítottnak minősül (a kiegészítő tevékenységet folytató vállalkozó kivételével), igénybe veheti a családi járulékkedvezményt, amennyiben a személyi jövedelemadó törvény szerint előírt családi adóalap kedvezményre jogosító feltételeknek egyébként megfelel. A családi járulékkedvezmény vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozó esetén a ténylegesen elért jövedelem után érvényesíthető. Így, ha az átalányadózást alkalmazó, főfoglalkozású egyéni vállalkozó az adott havi járulékalapjaként a minimálbért köteles figyelembe venni, a járulékkedvezmény ennek a járulékalapnak az átalányban megállapított adómentes havi jövedelmet meg nem haladó része után fizetendő járulék terhére érvényesíthető. Az átalányadózók esetén ez gyakorlatilag a következőt jelenti: a családi járulékkedvezményt csak a ténylegesen elért bevételből a 40%-os vagy 80%-os átalányköltség levonása után megállapított speciális járulékalap után lehet figyelembe venni (függetlenül attól, hogy azután történik-e személyi jövedelemadó fizetés vagy sem). Például, ha az adott hónapban a főfoglalkozású vállalkozó átalányban megállapított jövedelme 100 ezer forint, amely után azért nem történik személyi jövedelemadó fizetés, mert az átalányban megállapított jövedelemből éves szinten 1,6008 millió forint adómentes, akkor legfeljebb 100 ezer forint 18,5%-ának megfelelő családi járulékkedvezményt vehet figyelembe, függetlenül attól, hogy a minimálbér vagy a garantált bérminimum a járulékok alapja. A járulékkedvezmény a biztosított által fizetendő társadalombiztosítási járulék összegét csökkenti.

A következő példában szemléltetjük, hogy miként alakul a családi járulékkedvezmény érvényesíthetősége abban az esetben, ha a nem főfoglalkozású egyéni vállalkozó kivétjének összege bruttó 150 000 forint és a vállalkozónak 2 gyermeke van.

1) Személyi jövedelemadó kötelezettség	$150\,000 \cdot 0,15 = 22\,500$
2) Családi adóalap kedvezmény adóban kifejezett összege két kedvezményezett eltartott esetén	40 000
3) Érvényesítésre nem kerülő családi adóalap kedvezmény	$40\,000 - 22\,500 = 17\,500$
4) Társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség	$150\,000 \cdot 18,5\% = 27\,750$
5) Családi járulékkezdmény után fizetendő társadalombiztosítási járulék kötelezettség	$27\,750 - 17\,500 = 10\,250$

A fentiek alapján a családi adóalap kedvezmény érvényesítése után a fennmaradó családi járulékkezdmény összege 17 500 forint. Ez az összeg kevesebb mint a vállalkozói kivét összegén felmerülő 18,5%-os társadalombiztosítási járulék kötelezettség összege, így annak egy részét (10 250 forintot) a vállalkozásnak már meg kell fizetnie. Fontos hangsúlyozni, hogy a családi kedvezmény érvényesítése *nem érinti a biztosított társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságának tényét, valamint az ellátások összegét.*

A főfoglalkozású egyéni vállalkozó mentesülési lehetőségei a minimum járulékfizetési kötelezettség alól

Az alábbi esetekben az *egyéni vállalkozó mentesül* a minimum társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség alól (a járulékfizetési alsó határ után sem köteles megfizetni a társadalombiztosítási járulékot) abban az időben, amikor

- táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban, gyermekgondozási díjban részesül,
- gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban, gyermekek otthongondozási díjában vagy ápolási díjban részesül, kivéve, ha a gyermekgondozást segítő ellátás, a gyermekek otthongondozási díja, illetve az ápolási díj fizetésének időtartama alatt vállalkozói tevékenységét személyesen folytatja, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban, gyermekgondozási díjban vagy gyermekgondozást segítő ellátásban egyidejűleg részesül
 - katonai szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katona, fogvatartott,
 - ügyvédként, szabadalmi ügyvivőként, közjegyzőként kamarai tagságát, egyéni vállalkozói tevékenységét a tárgyhoz egészében szünetelteti.

Értelemszerűen, ha az egyéni vállalkozó jövedelmet ér el abban az időszakban, amikor a fentiek szerint nem kell a járulékalap alsó határára vonatkozó szabályokat alkalmazni, akkor az egyéni vállalkozó még köteles járulékot fizetni, de annak alapja a személyi jövedelemadó szabályai szerint megállapított adóalap lesz. Például, ha az átalányadózó egyéni vállalkozó, aki egyben gyed-et is kap, az év első negyedében 3 millió forint bevételben részesül, mellyel szemben 40% költséghányadot alkalmazhat, akkor a jövedelem 1,8 millió forint. Ebből levonható az évi 1,6008 millió forint adó-

mentes rész. Így az egyéni vállalkozó az év első három hónapjára 199 200 Ft járulék-alapot (és szociális hozzájárulási adó alapot) állapít meg, azaz havonta 66 400 Ft után fizeti meg ezeket a közterheket – és nem a minimálbér vagy a garantált bérminimum 100 és 112,5%-a után.

Amennyiben a fenti feltételek valamelyike nem valósul meg az adott hónap minden napján, akkor arányosan, naptári naponként egy harmincad rész figyelembevételével kell megállapítania a járulékfizetés alsó határát. Ugyancsak arányosan kell meghatározni a járulékfizetési alsó határt akkor, ha a vállalkozás év közben kezdődik vagy szűnik meg. Ha a fentiek miatti szünetelés ideje alatt a magánszemély más jogviszonyában nem minősül biztosítottnak vagy egészségügyi szolgáltatásra egyébként jogosultnak, akkor egészségügyi szolgáltatási járulékot köteles fizetni.

Amennyiben az egyéni vállalkozó egyidejűleg társas vállalkozóként is biztosított, akkor az egyéni vállalkozásánál fennálló jogviszonya tekintetében minősül főfoglalkozásúnak, azaz ebben a jogviszonyban köteles az alsó járulékfizetési határ szabályát alkalmazni, miszerint a társadalombiztosítási járulék alapja havonta legalább a minimálbér vagy a garantált bérminimum. Amennyiben az egyéni vállalkozó a minimum járulékfizetést az egyéni vállalkozásánál alkalmazza, úgy a társas vállalkozásnál fennálló járulékfizetési kötelezettség alapja a tényleges járulékalapot képező jövedelem. A magánszemély azonban dönthet úgy, hogy a társas vállalkozásnál megszerzett jövedelem vonatkozásában kéri a járulékfizetési alsó határ alkalmazását az egész évre vonatkozóan. Az egyéni vállalkozónak erről a választásáról a tárgyév január 31-ig kell nyilatkozni.

7.1.8. Az egyidejűleg több biztosítási jogviszonyban (másod- vagy mellékfoglalkozásként) végzett vállalkozói tevékenység

Másodfoglalkozású egyéni vállalkozók fogalma, a járulékfizetési és bevallási kötelezettsége, valamint a járulékfizetés alapja

Másod-, illetve mellékfoglalkozású egyéni vállalkozónak az az egyéni vállalkozó minősül, aki az egyéni vállalkozói tevékenysége mellett egyidejűleg munkaviszonyban is áll, és a munkaviszonyban lévő foglalkoztatása (több munkaviszony összeszámításával) eléri a heti 36 órát; valamint közép- vagy felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében folytatja tanulmányait. A másodfoglalkozású egyéni vállalkozónak 18,5%-os társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettsége merül fel az általa ténylegesen megszerzett jövedelem tekintetében. A másodfoglalkozású egyéni vállalkozó, ha a személyi jövedelemadó fizetését az általános szabályok szerint teljesíti – hasonlóan a főfoglalkozású egyéni vállalkozóhoz – a tárgyhót követő hónap 12-ig köteles megfizetni a járulékokat, a járulékbevallását pedig – az adóbevallási gyakoriságtól függetlenül – havonta, szintén a tárgyhót követő hónap 12-ig köteles elektronikus úton, az 2458-as számú nyomtatványon benyújtani az adóhatóság felé. Az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozó a társadalombiztosítási járulékot a tárgynegyedévet követő

hónap 12. napjáig vallja be, illetve fizeti meg az állami adó- és vámhatóságnak. A társadalombiztosítási járulék alapja a ténylegesen elért járulékalapot képező jövedelem, átalányadózó egyéni vállalkozó esetében az átalányban megállapított jövedelem (ide nem értve az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozó e tevékenységéből származó jövedelmének adómentes részét).

A másodfoglalkozású egyéni vállalkozó mentesülése a járulékfizetési kötelezettség alól és a családi járulékkedvezmény érvényesítése

A másodfoglalkozású egyéni vállalkozó *ugyanazokban az esetekben* mentesül a járulékfizetés alól, mint a főfoglalkozású egyéni vállalkozó. Emellett, amíg az átalányadózást választó, másodfoglalkozású egyéni vállalkozó átalányban megállapított jövedelme nem éri el az éves minimálbér felét (1,6008 millió forint), ezen jövedelemrész után nem köteles társadalombiztosítási járulékot fizetni. A vállalkozói jövedelem szerinti adózást választó egyéni vállalkozó akkor köteles járulékot fizetni, ha van ténylegesen járulékalapot képező jövedelme, azaz, ha vállalkozói kivét felvételéről dönt. A biztosítottnak minősülő másodfoglalkozású egyéni vállalkozó, *aki egyidejűleg munkaviszonyban is áll*, és a személyi jövedelemadó törvény által előírt családi adóalap kedvezményre jogosult, ha munkaviszonyára tekintettel még nem érvényesítette a kedvezményt, igénybe veheti a családi járulékkedvezményt a vállalkozásából származó jövedelemmel szemben.

7.1.9. Kiegészítő tevékenységet folytatóként végzett egyéni vállalkozó járulékfizetési és bevallási kötelezettségei

Kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozónak minősül az az egyéni vállalkozó és az őstermelő, aki a vállalkozói, illetve őstermelői tevékenységét saját jogú nyugdíjasként folytatja, vagy a vállalkozói, illetve őstermelői tevékenysége folytatása mellett özvegyi nyugdíjban részesül úgy, hogy a rá vonatkozó öregségi nyugdíj korhatárt már elérte. A kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó, illetve kiegészítő tevékenységet folytató őstermelő nem minősül biztosítottnak, így sem normál társadalombiztosítási, sem egészségügyi szolgáltatási járulékot nem köteles fizetni.

7.1.10. Az egyéni vállalkozó szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettsége

Az egyéni vállalkozó *főszabály szerint köteles saját maga után* megfizetni a *szociális hozzájárulási adót*. A kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó nem minősül a szociális hozzájárulási adó alanyának, így azt nem kell megfizetnie. A szociális hozzájárulási adó alapja vállalkozói jövedelem szerinti adózás esetén a vállalkozói kivét. Átalányadózás esetén pedig az átalányban meghatározott jövedelem azzal, hogy adómentes az átalányadózó egyéni vállalkozó e tevékenységéből származó jövedelmének az éves minimálbér felét (1,6008 millió forintot) meg nem haladó része. Az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozót saját maga után terhelő szociális hozzájárulási adó alapja

az átalányban megállapított, személyijövedelemadó-köteles jövedelem. Az éves minimálbér feléig az átalányban megállapított jövedelem után a szociális hozzájárulási adót sem kell megfizetni.

A szociális hozzájárulási adó mértéke 13 százalék.

A szociális hozzájárulási adó alapjának meghatározásakor az egyéni vállalkozóra *különös szabályok* vonatkoznak. A főfoglalkozású egyéni vállalkozót a saját maga után, havonta terhelő szociális hozzájárulási adó alapja legalább a minimálbér 112,5 százaléka, amely így *minimum adóalapnak* minősül. Amennyiben egy adott hónapban az egyéni vállalkozó jogállás nem áll fenn minden nap, akkor az egyéni vállalkozói jogállás fennállása minden napjára számítva legalább a minimálbér 112,5 százalékanak harmincad része lesz a szociális hozzájárulási adó alapja. Azokon a napokon, melyeken az egyéni vállalkozónak nem kell megfizetnie az egyéni társadalombiztosítási járulékot, akkor nem köteles szociális hozzájárulási adót sem fizetni.

Nem kell a különös adóalap megállapítási szabályt alkalmazni, vagyis az egyéni vállalkozó az őt saját maga után terhelő adó alapjának megállapításakor az adóalap megállapításának különös szabályai hatálya alá tartozó esetben nem veszi számításba a hónapnak azt a napját, amelyre az egyéni vállalkozó

- táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban, gyermekgondozási díjban részesül,

- gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban, gyermekek otthongondozási díjában, ápolási díjban részesül, kivéve, ha a gyermekgondozást segítő ellátás, gyermekek otthongondozási díja, ápolási díj folyósítása alatt a tag személyes közreműködését, az egyházi szolgálati viszonyban álló egyházi személy egyházi szolgálatát, az egyéni vállalkozó e tevékenységét személyesen folytatja,

- csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban, gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban egyidejűleg részesül

- önkéntes tartalékos katonaként teljesít szolgálatot, fogvatartott vagy ügyvédi, szabadalmi ügyvivői kamarai, közjegyzői kamarai tagsága, állat-egészségügyi szolgáltató tevékenysége szünetel

- egyéni vállalkozói tevékenysége szünetel.

Amennyiben az egyéni vállalkozó egyidejűleg több munkaviszonyban foglalkoztatott, az egyes munkaviszonyokban előírt munkaidőt össze kell számolni a heti legalább 36 órás foglalkoztatás megállapításánál. Heti 36 órás munkaviszony fennállása esetében a szociális hozzájárulási adót az egyéni vállalkozónak csak a tényleges adóalap után kell megfizetnie.

Abban az esetben, ha az egyéni vállalkozó egyidejűleg társas vállalkozó is, akkor eldöntheti, hogy az egyéni vállalkozói vagy a társas vállalkozói jogviszonyára tekintettel fizeti meg a szociális hozzájárulási adót a minimálbér 112,5 százalékanak a figyelembevételével. Ha egyéni vállalkozóként választja ezt, úgy a társas vállalkozói jogviszonyában a tényleges jövedelem után kell szociális hozzájárulási adót fizetnie. Ha viszont a tagsági jogviszonyára tekintettel vállalja a minimum adóalap utáni adókötelezettséget megfize-

tését, akkor erről nyilatkozatot kell tennie a társaság felé tárgyév január 31-éig. Az előbbi esetben az egyéni vállalkozásában már csak a ténylegesen elért jövedelme után kell megfizetnie a szociális hozzájárulási adót.

A vállalkozási jövedelemadózást választó egyéni vállalkozónak az egyéni járulék bevallással együtt kell teljesítenie a szociális hozzájárulási adóról a bevallási kötelezettségét az '58-as számú nyomtatványon havonta a tárgyhónapot követő hónap 12-ig. Az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozó a szociális hozzájárulási adót a tárgynegyedévet követő hónap 12. napjáig vallja be, illetve fizeti meg az állami adó- és vámhatóságnak. Az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozó adóalapját negyedévenként göngyöltve kell megállapítani: a szociális hozzájárulási adó alapja az év elejétől a tárgynegyedév utolsó napjáig átalányban megállapított, személyi jövedelemadó köteles jövedelem, csökkentve az év korábbi negyedéveiben, negyedéveiben adóalapként figyelembe vett összeggel, elosztva annyi hónappal, ahány hónapban az egyéni vállalkozói biztosítási jogviszony a tárgynegyedévben (akár egyetlen napig is) fennállt. Értelemszerűen a főfoglalkozású egyéni vállalkozók esetében a szociális hozzájárulási adó alapja nem lehet kevesebb, mint a már korábban említett minimum adóalap. A fizetési kötelezettséget a bevallási határidővel egyidejűleg kell teljesítenie. A fentiek szerint megállapított szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettségből a megváltozott munkaképességű egyéni vállalkozó kedvezményre jogosult, melynek havi összege legfeljebb a minimálbér kétszeresére számított szociális hozzájárulási adónak felel meg (2024-ben legfeljebb havi 69 368 Ft). A kedvezményt a komplex minősítésről szóló érvényes dokumentum vagy a rokkantsági, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a rokkantsági ellátás vagy a rehabilitációs ellátás megállapításáról szóló határozat alapján lehet igénybe venni.

Az egyéni vállalkozó a személyi jövedelemadó törvény által meghatározott vállalkozói osztalékalapra tekintettel a 15 százalékos mértékű személyi jövedelemadón felül 13 százalékos mértékű szociális hozzájárulási adót köteles fizetni. Az egyéni vállalkozó a 13 százalékos mértékű szociális hozzájárulási adót addig köteles megfizetni, amíg az összevont adóalapba tartozó adóalapjának számításánál figyelembe vett jövedelme és egyes más jövedelmei (vállalkozásból kivont jövedelme, értékpapírkölcsönzésből származó jövedelme, osztaléka, vállalkozói osztalékalapja, és árfolyamnyereségből származó jövedelme) a tárgyévben el nem éri a minimálbér összegének huszonnégyszeresét (adófizetési felső határ). Az egyéni vállalkozó a vállalkozói osztalékalap után fizetendő adót a tárgyévre vonatkozó személyi jövedelemadó bevallásában (24SZJA vagy 2453) vallja be és a bevallás benyújtására előírt határidő lejártáig, azaz május 20-áig fizeti meg.

7.2. Társas vállalkozásokra vonatkozó társadalombiztosítási szabályok

7.2.1. Társas vállalkozások meghatározása társadalombiztosítási szempontból

A társadalombiztosítási jogszabály a társas vállalkozást, mint kifejezést, gyűjtőfogalomként használja.

Társas vállalkozás a Tbj értelmében a közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, közös vállalat, egyesülés (európai gazdasági egyesülés), szabadalmi ügyvivői társaság, szabadalmi ügyvivő iroda, ügyvédi iroda, közjegyzői iroda, a végrehajtói iroda, egyéni cég. A Ptk. által gazdasági társaságnak minősített társas vállalkozások esetében a társadalombiztosítási jogszabály által előírt szabályokat már az előtársasági időszakban is alkalmazni kell.

7.2.2. Társas vállalkozók

A társas vállalkozások vonatkozásában *társas vállalkozónak* minősülnek:

- betéti társaság bel- és kültagja, közkereseti társaság, korlátolt felelősségű társaság, közös vállalat, egyesülés és európai gazdasági egyesülés tagja, ha a társaság tevékenységében ténylegesen és személyesen közreműködik, és ez nem munkaviszony vagy megbízási jogviszony keretében történik (tagsági jogviszony).
- szabadalmi ügyvivő társaság, szabadalmi ügyvivői iroda tagja, ha a társaság tevékenységében személyesen közreműködik,
- egyéni cég tagja, ügyvédi iroda, végrehajtói és közjegyzői iroda, a gépjárművezető-képző munkaközösség, az oktatói munkaközösség tagja,
- betéti társaság, közkereseti társaság és korlátolt felelősségű társaság olyan természetes személy tagja, aki a társaság ügyvezetését nem munkaviszony alapján látja el, kivéve, ha ez a természetes személy egy betéti társaság bel- vagy kültagjaként, vagy egy közkereseti társaság, korlátolt felelősségű társaság, közös vállalat, egyesülés vagy európai gazdasági egyesülés tagjaként már társas vállalkozónak minősül.

Annak eldöntéséhez, hogy a társas vállalkozások a tagjai után milyen és mekkora mértékű járulékot kötelesek fizetni, egyrészt vizsgálni kell, hogy e személyek *milyen jogviszony keretében* látják el munkájukat a társas vállalkozásban, valamint tisztázni szükséges azt is, hogy a magánszemély a társaság tevékenységében személyesen közreműködik-e. Alapvetően egy társaság tagjai *háromféle jogviszonyban* végezhetnek munkát egy társaságban: munkaviszonyban, egy meghatározott projectre vonatkozó megbízási jogviszonyban (ide nem értve az ügyvezetést), vagy tagsági jogviszonyban. Emellett a tagok között különbséget kell tenni aszerint is, hogy a tag a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének minősül-e vagy sem. Amennyiben egy tag a társaság működéséhez csak tőkével járul hozzá, akkor rá nem vonatkoznak az alább részletezett járulékfizetési szabályok.

7.2.3. Társas vállalkozók bejelentési és nyilvántartási kötelezettsége

A társas vállalkozásnak elektronikus úton kell eleget tenni *bejelentési kötelezettségének* az adóhatóság felé az általa foglalkoztatott biztosítottak természetes azonosító adatai, állampolgárságukra vonatkozó adatok, adóazonosító jelük, a biztosítási jogviszonyok kezdetének dátuma, kódja, megszűnése, a biztosítás szünetelésének az időtarta-

ma, a heti munkarend és a FEOR-számuk vonatkozásában. Ezt a bejelentést a biztosítás kezdetére vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján, illetve, ha a biztosítás elbírálására utólag kerül sor, legkésőbb a biztosítási kötelezettség megállapítását követő napon kell teljesíteni, míg a jogviszony megszűnését, a szünetelés kezdetét és végét, a biztosítás megszűnését követően folyósított ellátás kezdő és befejező időpontját közvetlenül követő 8 napon belül kell teljesíteni.

A társas vállalkozás, *mint foglalkoztató* köteles a fenti bejelentést követő napon (illetve a biztosított magánszemély kérelmére 3 munkanapon belül) egy igazolást kiadni a bejelentésben szereplő adatokról, továbbá a bejelentés időpontjáról a biztosított részére.

A *foglalkoztatónak minősülő társas vállalkozó* köteles nyilvántartás vezetésére, melyben szerepeltetnie kell a biztosított nevét és személyi adatait, társadalombiztosítási azonosító jelét (TAJ szám), a foglalkoztató adatait, a biztosítási időre és a szolgálati időre vonatkozó adatokat, a biztosítottól levont járulékok alapját és összegét. A foglalkoztató a jövedelemigazolásához csatoltan, a tárgyévet követő év január 31-ig köteles a nyilvántartás adataival egyező igazolást kiadni a biztosított részére. A kiadott igazolásnak tartalmaznia kell a biztosítási idő tartamát, továbbá a tárgyévre levont járulékok összegét, valamint az egyes járulékokból érvényesített családi járulékkedvezményről ugyanezzel a tartalommal és soron kívül kell kiadni az igazolást a biztosított részére, ha a biztosítási jogviszonya év közben szűnik meg. A foglalkoztatónak havi szinten a tárgyhavi jövedelmével egyidejűleg, írásban tájékoztatnia kell a biztosítottat az adott hónapban levont társadalombiztosítási járulékokról, valamint az érvényesített családi járulékkedvezményről.

7.2.4. Vezető tisztségviselők biztosítási kötelezettsége

A Ptk. szerint *vezető tisztségviselőnek* minősül:

- közkereseti társaság és betéti társaság esetén a tagok közül kijelölt vagy megválasztott egy vagy több természetes személy ügyvezető
- a korlátolt felelősségű társaság esetén egy vagy több természetes személy ügyvezető,
- egyesülésnél az ügyvezetést az igazgató vagy az igazgatóság, mint testület látja el.

A *vezető tisztségviselő e feladatát* – a társasággal kötött megállapodás szerint – megbízási jogviszonyban vagy munkaviszonyban láthatja el, kizárva azt, hogy tagként végezzék a vezető tisztségviselői tevékenységet. Ha a felek erről nem rendelkeznek, akkor egy szóban létrejött megbízási szerződés alapján látja el a feladatát a vezető tisztségviselő.

Azok a tagok, akik *nem minősülnek vezetői tisztségviselőnek*, valamint azok a vezető tisztségviselők, akik vezetői feladataik mellett a társaságnál *más tevékenységet is végeznek*, ezt megtehetik

- munkaviszonyban, ha munkaszerződés alapján végeznek munkát,
- megbízási jogviszonyban, ha megbízási szerződés alapján végzik tevékenységüket, és azt a Ptk. szabályai szerint kötötték,

- társas vállalkozóként (tagi jogviszonyban), ha a tevékenységüket nem munkaviszony és nem megbízási jogviszony keretében végzik.

Munkaviszony alapján ellátott vezetői tisztségviselői feladat vagy más feladat	Megbízási szerződés alapján ellátott vezetői tisztségviselői feladat	Megbízási jogviszony alapján ellátott, nem vezető tisztségviselői feladat
Munkaviszonyára tekintettel biztosítottak minősül és a munkaviszonyra vonatkozó járulékfizetési szabályok szerint teljesíti kötelezettségeit.	Nem önálló tevékenységre tekintettel a tevékenységért kapott díjazás egésze után teljesíti a járulékkötelezettségeket, kivéve, ha a jövedelme nem éri el a mindenkori minimálbér 30 százalékát (naptári napokra nézve ennek a 30-ad részét), ekkor ugyanis a törvény által meghatározott társas vállalkozókra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.	Megbízási jogviszony alapján biztosítottak minősül és a tevékenységéért kapott díjazás költségekkel csökkentett része (90%-a) után teljesíti a járulékkötelezettségeket, kivéve, ha a jövedelme nem éri el a mindenkori minimálbér 30 százalékát (naptári napokra nézve ennek a 30-ad részét), ekkor ugyanis a törvény által meghatározott társas vállalkozókra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

7.2.5. Vezető tisztségviselői és egyidejűleg személyes közreműködéssel járó feladatok ellátása – több jogviszony egyidejű fennállása

Abban az esetben, ha a magánszemély egyéb feladatokat is ellát a vezető tisztségviselői tevékenységen kívül azon társaság részére, ahol ő a vezető tisztségviselő, akkor társadalombiztosítási szempontból már többféle jogállásról beszélhetünk. A munkaviszonyban, illetve a megbízási jogviszony keretében végzett tevékenység nem minősül a törvény szerint személyes közreműködésnek, így csak az tekinthető személyes közreműködésnek, amit a társas vállalkozó a tagi jogviszonyára tekintettel végez, és ez társas vállalkozói minősítést von maga után.

Vezető tisztségviselői feladatok ellátása	Vezető tisztségviselői feladatok ellátása mellett végzett további tevékenység	Társadalombiztosítási kezelés
munkaviszony keretében	munkaviszony keretében	vezető tisztségviselői feladatai tekintetében munkaviszony alapján lesz biztosított, az ezen túli feladatok elvégzésére tekintettel, mivel ezt is munkaviszony keretében végzi, ugyancsak a munkaviszonyra vonatkozó szabályok lesznek irányadóak
munkaviszony keretében	megbízási jogviszony keretében	vezető tisztségviselői feladatai tekintetében munkaviszony alapján lesz biztosított, az ezen túli feladatok elvégzésére tekintettel társas vállalkozóként lesz biztosított; amennyiben a díjazás a minimálbér 30 százalékát eléri, akkor biztosítottként

Vezető tisztségviselői feladatok ellátása	Vezető tisztségviselői feladatok ellátása mellett végzett további tevékenység	Társadalombiztosítási kezelés
munkaviszony keretében	tagi jogviszony keretében (személyes közreműködés)	vezető tisztségviselői feladatai tekintetében munkaviszony alapján lesz biztosított, személyes közreműködésére társas vállalkozóként lesz járulékköteles
megbízási jogviszony keretében	munkaviszony keretében	vezető tisztségviselői feladatai tekintetében társas vállalkozóként lesz biztosított, az ezen túli feladatok elvégzése tekintetében munkaviszonya alapján lesz járulékköteles
megbízási jogviszony keretében	megbízási jogviszony keretében	vezető tisztségviselői feladatai tekintetében társas vállalkozóként lesz biztosított, ezen túli feladatok tekintetében a minimálbér 30 százalékáig társas vállalkozóként, amennyiben a díjazás ezt a határ meghaladja biztosítottként
megbízási jogviszony keretében	tagi jogviszony alapján	személyes közreműködése révén válik társas vállalkozóvá, így ugyanabban a vállalkozásban nem lehet az ügyvezetésre tekintettel is társas vállalkozó. Az ügyvezetésre tekintettel a választott tisztségviselőre vonatkozó szabályok alkalmazandók, tehát vizsgálni kell, hogy díjazása (melyből költség nem vonható le) eléri-e a minimálbér 30 százalékát. Ha igen, akkor biztosítottként.

7.2.6. Egyéb többes jogviszony, valamint kiegészítő tevékenységet folytató társas vállalkozói esetek

Társadalombiztosítási szempontból a *társas vállalkozó lehet főfoglalkozású, vagy ún. többes jogviszonyos* (ide tartozik a heti 36 órás foglalkoztatással járó munkaviszonyban álló, illetve közép- vagy felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató tanuló), illetve *kiegészítő tevékenységet folytató* (aki a vállalkozói tevékenységet saját jogú nyugdíjasként folytatja, továbbá az a személy, aki özvegyi nyugdíjban részesül, ha a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte).

7.2.7. Társas vállalkozó biztosítási kötelezettsége

A társas vállalkozó biztosítási jogviszonya

- Gazdasági társaság, egyesülés, szabadalmi ügyvivői társaság, szabadalmi ügyvivői iroda tagja esetében a tényleges *személyes közreműködési kötelezettség* kezdete napjától annak megszűnése napjáig;
- Egyéni cég tagja esetében az egyéni cég *tagjává válás napjától* az egyéni cégben fennálló tagság megszűnésének napjáig (nem kell vizsgálni, hogy a társaság tevékenységében ténylegesen és személyesen közreműködik-e);

- Egyéb esetben a társas vállalkozásnál létesített *tagsági jogviszony*, illetve a *vezető tisztségviselői jogviszony* létrejötte napjától annak megszűnése napjáig tart.

A társasági szerződésben meghatározott személyes közreműködés kezdetének azt a napot kell tekinteni, amikor a tag a személyes közreműködést ténylegesen megkezd. Amennyiben ez a nap nem állapítható meg, úgy a társasági szerződésben megadott időpont az irányadó. Kivétel a szabály alól az egyéni cég, mert az egyéni cég tagja a törvény erejénél fogva társas vállalkozónak minősül az egyéni cég tagjává válásának napján.

7.2.8. Főfoglalkozású társas vállalkozók

A főfoglalkozású társas vállalkozó az egységes *18,5%-os társadalombiztosítási járulékot* a személyes közreműködésére tekintettel megszerzett járulékalapot képező jövedelmének alapulvételével fizeti meg. A társadalombiztosítási járulék alapja havonta legalább a minimálbér (járulékfizetési alsó határ). Ha a társas vállalkozó által végzett tevékenység középfokú iskolai végzettséget vagy középfokú szakképzettséget igényel, akkor a garantált bérminimumot kell figyelembe venni, mint járulékfizetési alsó határ. Fontos megjegyezni, hogy a járulékfizetési kötelezettséget *nem havi átlagban, hanem havonta kell meghatározni*. Előfordulhat, hogy személyes közreműködésre az egyik hónapban nem kerül jövedelem kifizetésre, azonban a járulékokat ekkor is meg kell fizetni legalább a járulékfizetési alsó határ után. Ha a vezető tisztségviselő társas vállalkozói jogállását a vezető tisztségviselői tevékenység váltotta ki, akkor a járulékfizetés alapja a vezetői tisztségviselésért kapott díjazás, de főfoglalkozású társas vállalkozó esetében ekkor is figyelembe kell venni a járulékfizetési alsó határt. Mivel a vezető tisztségviselői feladatok középfokú végzettség nélkül is elláthatóak, így ez utolsó esetben a minimálbér, és nem a garantált bérminimum a társadalombiztosítási járulék alapja.

A járulékalap alsó határát arányosan csökkenteni kell azzal az időszakkal, amely alatt a társas vállalkozó

- táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban,
- gyermekgondozási díjban, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban részesül (kivéve, ha a gyermekgondozási segély, ápolási díj fizetésének időtartama alatt társas vállalkozói tevékenységét személyesen folytatja),

- fogvatartott, katonai szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos katona, vagy

- ügyvédként, szabadalmi ügyvivőként, közjegyzőként a kamarai tagsága szünetel.

Ha a fenti körülmények valamelyike nem tart a naptári hónap teljes tartamán át, akkor a járulékfizetési alsó határ meghatározásánál a minimálbér harmincad részét kell figyelembe venni, és alkalmazni azokra a napokra, amikor a biztosítási jogviszony fennállt. Ezt a szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a társas vállalkozó biztosítási jogviszonya a hónap közben kezdődött, vagy szűnt meg. Az egyidejűleg csecsemőgondozási díjban vagy gyermekgondozási díjban és gyermeknevelést segítő ellátásban is részesülő tár-

sas vállalkozó esetében a minimum járulékalap szerinti fizetési kötelezettségre vonatkozó szabályt nem kell alkalmazni. Társas vállalkozások esetében a járulékkötelezettség bevallásának (a 2408-as bevallás benyújtásának) és teljesítésének határideje a tárgyhót követő hónap 12-e. Ennek a kötelezettségnek elektronikus úton a '08-as számú nyomtatványon tehet eleget.

7.2.9. Egyidejűleg több biztosítási jogviszonnal rendelkező társas vállalkozó

Ha a társas vállalkozó egyidejűleg

- munkaviszonyban áll, és e jogviszony keretében foglalkoztatása eléri a heti 36 órát (több munkaviszony egyidejű megléte esetén a különböző munkaviszonyokban összesen meghatározott foglalkoztatási időt kell fegyelembe venni), vagy

- közép- illetve felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytat

akkor a 18,5% társadalombiztosítási járulékot a ténylegesen elért járulékalapot képező jövedelem után kell megfizetni, vagyis nem kell alkalmazni a járulékfizetési alsó határt. A heti 36 órás foglalkoztatás megállapításánál az egyidejűleg fennálló munkaviszonyokban előírt munkaidőt össze kell számítani.

Amennyiben a társas vállalkozó *több gazdasági társaságban közreműködik személyesen*, esetleg ügyvezető tisztségviselője, akkor a járulékfizetési alsó határt csak az egyik jogviszonyára tekintettel kell alkalmaznia, a többi jogviszonyára tekintettel pedig a ténylegesen elért járulékalapot képező jövedelme után kell megfizetnie a járulékokat.

A társas vállalkozó e választásáról a tárgyév január 31-ig nyilatkozik annál a társas vállalkozásnál, ahol alkalmazni szeretné a járulékfizetési alsó határ szabályt. Abban az esetben, ha a társas vállalkozó egyben egyéni vállalkozó is, akkor főszabály szerint a járulékfizetési alsó határát az egyéni vállalkozói tevékenysége során kell alkalmaznia, és ezen előírás alól mentesül a társas vállalkozása keretében, tehát ott a ténylegesen elért járulékalapot képező jövedelem után köteles megfizetni a járulékokat. Az egyidejűleg egyéni és társas vállalkozónak is minősülő magánszemélynek lehetősége van arra, hogy a társas vállalkozás felé nyilatkozatban közölje, hogy a társas vállalkozásban kívánja megfizetni a járulékait a járulékfizetés alsó határt alkalmazva az adóév egészére. Ennek eredményeképpen az egyéni vállalkozásában az elért járulékalapot képező jövedelme után kell megfizetnie a járulékokat.

7.2.10. Kiegészítő tevékenységet folytató társas vállalkozók járulékfizetési kötelezettségei

Az a társas vállalkozó, aki vállalkozói tevékenységet saját jogú nyugdíjasként folytat, vagy vállalkozói tevékenysége folytatása mellett özvegyi nyugdíjban részesül úgy, hogy a rá vonatkozó öregségi nyugdíj korhatárt már elérte, kiegészítő tevékenységet folytató társas vállalkozónak minősül. A kiegészítő tevékenységet folytató társas vál-

lalkozók a törvény szerint *nem minősülnek biztosítottnak*, teljes járulékmentességet élveznek, így nem terheli őket társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség, és nem kötelesek egészségügyi szolgáltatási járulékot sem fizetni.

7.2.11. Családi járulékkezdvezmény érvényesítése társas vállalkozók esetében

A biztosítottnak minősülő társas vállalkozó *érvényesítheti a családi járulékkezdvezményt* a tényleges, személyi jövedelemadó köteles jövedelme (munkabér, megbízási díj vagy személyes közreműködői díj) után abban az esetben, ha a személyi jövedelemadó törvény által meghatározott családi adóalap kedvezményre jogosító feltételeknek egyébként megfelelt.

8

SZOCIÁLIS HOZZÁJÁRULÁSI ADÓ TÁRSAS VÁLLALKOZÓK ESETÉBEN

A szociális hozzájárulási adó megfizetésére a társas vállalkozás (mint kifizető) köteles. Az alábbi jogviszonyok eredményeznek szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettséget:

- közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, közös vállalt, egyesülés, európai gazdasági egyesülés, szabadalmi ügyvivői társaság, szabadalmi ügyvivői iroda és természetes személy tagja között fennálló, a tagnak a jogi személy, az egyéb szervezet tevékenységében való személyes közreműködési kötelezettséget eredményező tagi jogviszony,

- ügyvédi iroda, közjegyzői iroda, végrehajtói iroda, egyéni cég és természetes személy tagja között fennálló tagi jogviszony.

Nem eredményez adófizetési kötelezettséget, ha a fenti jogviszonyokban álló személy a Tbj. szerinti kiegészítő tevékenységet végző társas vállalkozónak minősül.

Az adó alapja a társaság által a vele adófizetési kötelezettséget eredményező jogviszonyban álló természetes személy részére jutatott vagy kifizetett, a személyi jövedelemadó törvény által meghatározott nem önálló tevékenységből származó jövedelem. Nem önálló tevékenységnek minősül a társas vállalkozás tagjának személyes közreműködése, valamint a vezető tisztségviselői tevékenység. Így az e tevékenységeért juttatott díjazás után is köteles a társas vállalkozás a szociális hozzájárulási adót megfizetni.

A társas vállalkozások esetében is alkalmazandók az *adóalap megállapításának különös szabályai*. A tagi jogviszonyra tekintettel a társas vállalkozást havonta terhelő szociális hozzájárulási adó alapja legalább a minimálbér 112,5 százaléka. Az adó alapja legalább az adófizetési kötelezettséget eredményező jogviszony fennállása minden napjára számítva a minimálbér 112,5 százaléka harmincad része, ha a jogviszony nem áll fenn a hónap minden napján. Minimálbér helyett a garantált bérminimum 112,5%-a a szociális hozzájárulási adó alapjának minimuma, ha az általa végzett tevékenység középfokú iskolai végzettséget vagy középfokú szakképzettséget igényel.

A társas vállalkozás mentesül a szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettsége alól azokon a napokon, amikor a társas vállalkozó

- táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban részesül;

- gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban részesül, kivéve, ha annak tartama alatt a tag személyes közreműködését személyesen folytatja;

- csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban egyidejűleg részesül;

- önkéntes tartalékos katonaként katonai szolgálatot teljesít, fogvatartott,

- az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői társaság, a közjegyzői iroda tagjának kamarai tagsága szünetel.

Nem kell a különös járulékfizetési szabályt alkalmaznia a társaságnak, ha a társas vállalkozó a társas vállalkozói tevékenysége mellett legalább heti 36 órás foglalkoztatással járó munkaviszonyt folytat, vagy közép- illetve felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében folytat tanulmányokat. Ez esetben a szociális hozzájárulási adó alapja a ténylegesen adóalapot képző jövedelem.

Azokon a napokon sem kell alkalmaznia a társas vállalkozásnak a különös szabályt, amikor a társas vállalkozó más társaságnál is társas vállalkozónak minősül, vagy egyidejűleg egyéni vállalkozónak is minősül. Ebben az esetben a társas vállalkozónak nyilatkoznia kell a társas vállalkozás felé, hogy hol fogja teljesíteni a szociális hozzájárulási adó kötelezettségét figyelembe véve a különös szabályt. Nyilatkozata alapján tehát az egyik társas vállalkozásban teljesíti a szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettségét legalább a minimálbér 112,5 százaléka után, és a többi társas vállalkozásnál (illetve az egyéni vállalkozásában) a szociális hozzájárulási adó alapja a tényleges adóalapot képező jövedelme.

A szociális hozzájárulási adó mértéke 13 százalék, amit a fenti adóalapra kell kiszámítani. A fizetendő adó eltérhet a számított adótól abban az esetben, ha a szociális hozzájárulási adóhoz kapcsolódó kedvezményeket érvényesít a társas vállalkozó. A lehetséges szociális hozzájárulási adó kedvezményekről a 'Szociális hozzájárulási adókedvezmények' részben olvashat.

A szociális hozzájárulási adót bevallani és megfizetni is tárgyhót követő hónap 12-ig kell a társas vállalkozónak. A szociális hozzájárulási adót a természetes személy részére kiállított havi igazoláson nem kell feltüntetni, de az éves összesítő igazoláson igen. Amennyiben valamilyen kedvezményt vesz igénybe a társas vállalkozó, az esetben a kedvezménnyel csökkentett adót kell megfizetnie és bevallania, feltüntetve a 2408-as bevalláson az adókedvezmény jogcímét, alapját, illetve összegét. A jövedelmet kifizető az adót a juttatást követő hónap 12. napjáig fizeti meg és vallja be.

A társas vállalkozó az adóévben megszerzett

- vállalkozásból kivont jövedelem,
- az osztalék,
- az árfolyamnyereségből származó jövedelem

után *13% szociális hozzájárulási adót köteles fizetni a 15% személyi jövedelemadó mellett*. A társas vállalkozó a vállalkozásból kivont jövedelem, osztalék, árfolyamnyereség után a szociális hozzájárulási adót addig köteles megfizetni, amíg az összevont

adóalapba tartozó adóalapjának számításánál figyelembe vett jövedelme és egyes más jövedelmei (vállalkozásból kivont jövedelme, értékpapírkölcsönzésből származó jövedelme, osztaléka, vállalkozói osztalékalapja, és árfolyamnyereségből származó jövedelme) a tárgyévben el nem éri a minimálbér összegének huszonnégyszeresét (adófizetési felső határ). A felsorolt külön adózó jövedelmekből a kifizető mindaddig levonja a 13%-os szociális hozzájárulási adót, amíg a magánszemély a kifizetőnek nem nyilatkozik, hogy elérte az adófizetési felső határt.

8.1. A szociális hozzájárulási adóból érvényesíthető kedvezményrendszer

A szociális hozzájárulási adó mértéke 2022. január 1-jétől 13 százalék.

A szociális hozzájárulási adóból a következő jogcímenek lehet adókedvezményt igénybe venni:

8.1.1. Szakképzettséget nem igénylő és mezőgazdasági munkakörben foglalkoztatott munkavállaló után érvényesíthető adókedvezmény

A kifizető, aki olyan személyt foglalkoztat munkaviszony keretében, akinek munkaköre a Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszerében meghatározott (FEOR-08) 9. csoportjába (*szakképzettséget nem igénylő munkakör*) vagy a 6. főcsoport 61. csoportjába, a 7. főcsoport 7333 számú foglalkozásából a mezőgazdasági gép karbantartója, javítója munkakörbe és a 8. főcsoport 8421 számú munkakörbe (*mezőgazdasági munkakör*) tartozik, a szociális hozzájárulási adóból adókedvezményt érvényesíthet. A kedvezménynek időbeli korlátja nincs, a kedvezmény legfeljebb a minimálbér összege után érvényesíthető az adómérték felével (jelenleg: 6,5%) számítva. Amennyiben a kifizető a foglalkoztatottat az adott hónap egy részében nem vagy nem a kedvezményre jogosító munkakörben foglalkoztatta, akkor ezen hónapra vonatkozóan kedvezmény nem illeti meg.

8.1.2. A munkaerőpiacra lépők utáni kedvezmény

A munkaerőpiacra lépő személyt munkaviszonyban foglalkoztató kifizető az őt a munkaviszonyra tekintettel terhelő adóból adókedvezményt vehet igénybe. Munkaerőpiacra lépő az, aki a kedvezményezett foglalkoztatás kezdetének hónapját megelőző 275 napon belül legfeljebb 92 napig rendelkezett biztosítási kötelezettséggel járó munkaviszonnyal. 2021. június 10. óta ez a kör bővül azokkal, akinek a foglalkoztatás kezdő hónapja előtti fél évben (183 nap) volt legfeljebb három hónap (92 nap) munkaviszonya, illetve egyéni, társas vállalkozói jogviszonya. A biztosítási kötelezettséggel járó munkaviszonyba, egyéni, társas vállalkozói jogviszonyba a csecsemőgondozási díj, örökbefogadói díj, a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás vagy a gyermeknevelési támogatás folyósításának időszakát (kivéve, ha ezen időszakokban az ellátás folyósítása mellett egyéb biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony áll fenn), valamint a köz-

foglalkoztatásban történő részvétel időtartamát nem kell beszámítani. A kedvezmény 3 évig érvényesíthető és mértéke az első két évben a bruttó munkabér, de legfeljebb a minimálbér 13%-a, míg a foglalkoztatás harmadik évében legfeljebb a minimálbér után felmerülő 13%-os adómérték 50%-a (6,5%). A kedvezményt a kifizető a NAV által automatikusan kiállított, elektronikusan megküldött, a feltételek fennállásáról szóló igazolás birtokában érvényesítheti. A kedvezményt a kifizető a feltételeket fennállásáról kiadott igazolás birtokában veheti igénybe, az igazolást pedig a nyilvántartásban lévő adatok alapján az adóhatóság állítja ki. A kedvezmény szempontjából munkaerőpiacra lépőnek minősül a Magyarországgal határos, nem EGT-állam állampolgára is (Ukrajna, Szerbia).

8.1.3. Három vagy több gyermeket nevelő, munkaerőpiacra lépő nők után érvényesíthető kedvezmény

A családok támogatásáról szóló törvény szerint legalább három gyermekre tekintettel családi pótlékra szülőként jogosult munkaerő piacra lépő nők foglalkoztatása esetén vehető igénybe a kedvezmény. A kedvezmény érvényesítési időszaka 5 év és a foglalkoztatás első három évében a bruttó munkabér, de legfeljebb a minimálbér 13%-a, míg a negyedik és az ötödik évben a minimálbér után felmerülő 13%-os adómérték 50%-a (6,5%) érvényesíthető kedvezményként. A kedvezmény igénybevételének feltétele a munkaerőpiacra lépő munkavállalóra vonatkozó adóhatósági igazolás. Ezen kívül szükséges még a legalább három gyermek után járó családi pótlékra való jogosultság igazolása is.

8.1.4. Megváltozott munkaképességű vállalkozó után érvényesíthető adókedvezmény

A szociális hozzájárulási adóból *részkedvezmény* illeti meg

- a munkaviszonyban természetes személyt foglalkoztató kifizetőt az őt a munkaviszonyra tekintettel terhelő adóból,
- az *egyéni vállalkozót* a saját maga után fizetendő adóból,
- a társadalombiztosítási szabályok szerint *társas vállalkozásnak* (a gépjárművezető-képző és az oktató munkaközösség kivételével) minősülő vállalkozást a tagjával fennálló adófizetési kötelezettséget eredményező jogviszonyára tekintettel keletkező adóból.

A kedvezmény akkor vehető igénybe, ha a foglalkoztatott, egyéni vállalkozó, illetve tag megváltozott munkaképességű személynek minősül, melynek fogalmát a törvény határozza meg. Ezen személyek köre 2023. augusztus 1-től a fogyatékosági támogatásban, vagy vakok személyi járadékában részesülőkkel bővült. A kedvezményt az arra jogosult a komplex minősítésről szóló érvényes dokumentum, vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak folyósítását igazoló határozat birtokában érvényesítheti. A kedvezmény a minimálbér kétszerese mértékéig után számított adó mértékéig biztosít mentességet a szociális hozzájárulási fizetési kötelezettség alól, időbeli korlát nélkül. A részkedvezmény egyenlő az adómegállapítási időszakra a kifizető által a foglalkozta-

tott után, az egyéni vállalkozó által saját maga után megállapított, a tag után a kifizető által megállapított adóalap, de legfeljebb a minimálbér kétszerese utáni adómértékkel megállapított összeggel.

8.1.5. További szociális hozzájárulási adókedvezmények

További szociális hozzájárulási adókedvezmények érvényesíthetők még a kutatók foglalkoztatása, a kutatás-fejlesztési tevékenység, valamint a közfoglalkoztatottak esetében.

A munkáltató személyében bekövetkező változás esetén az adókedvezményeket az átvevő munkáltató tovább érvényesítheti a kedvezménnyel érintett időszak fennmaradó részére. A részmunkaidőben foglalkoztatottak esetén nem kell alkalmazni a kedvezmény mértékére arányosítási szabályt. Fő szabály szerint a kifizetőt ugyanazzal a természetes személlyel fennálló munkaviszonyára tekintettel csak egy adókedvezmény illeti meg, a kifizetőnek választani kell, hogy melyik kedvezmény kívánja érvényesíteni. A fenti adókedvezmények érvényesíthetők kis- és középvállalkozások esetében is, amennyiben a törvényben foglalt feltételeknek megfelelnek.

2024. január 1-től a kutató-fejlesztők foglalkoztatása után érvényesíthető részkedvezmény a kutató-fejlesztő munkavállalót az adómegállapítási időszakra megillető, az adó alapjának megállapításánál figyelembe vett, a munkavállalót terhelő közterhekkel és más levonásokkal nem csökkentett (bruttó) munkabér, de legfeljebb a minimálbér kétszerese után 13 százalékos adómértékkel megállapított összeg.

A fentiek mellett, a szakképzési hozzájárulás-fizetési kötelezettség megszüntetése miatt bevezetett szakirányú oktatás és duális képzés adókedvezménye a továbbiakban is igénybe vehető.

A kedvezménnyel a továbbiakban is az élhet, aki a tanulóval, illetve a képzésben részt vevő személlyel a szakképzési törvény alapján szakképzési munkaszerződést, illetve a hallgatóval a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény alapján hallgatói munkaszerződést, gyakorlatigényes alapképzési szak esetében a felsőoktatási intézménnyel együttműködési megállapodást kötött. (A képzést tanuló szerződés alapján folytatók szintén jogosultak adócsökkentésre.). A fizetendő adót meghaladó adókedvezményt, továbbá a szociális hozzájárulási adó fizetésére törvény alapján nem köteles személy ezt a szakképzési hozzájárulási kedvezményt adó-visszaigénylés keretében érvényesítheti.

Kedvezmények:

1. Szakképzési munkaszerződésnél alkalmazható csökkentés/tanuló szerződésnél alkalmazható csökkentés

A kedvezmény igénybe vehető szakképző intézménnyel tanulói jogviszonyban álló tanulónként, illetve felnőttképzési jogviszonyban álló képzésben részt vevő személyenként, a szakirányú oktatás arányosított önköltsége alapján az egy napi mérték és az adóév munkanapjai számának szorzataként megállapított összeggel. A kedvezmény

számításának módja némileg eltér a tanuló szerződésekre és az új szakképzési munkaszerződésre vonatkozóan. Számítás módja: Az éves önköltség összegét kell megszorozni a tanulók szakmájához tartozó – szakképzési munkaszerződés esetén – súlyszorzóval (amelyet a szakmaszorzó és évfolyami szorzó szorzata ad ki) vagy – tanuló szerződés esetén – a szakmaszorzóval. Az így kapott összeget le kell vetíteni 1 napra, és az egy tanuló után igénybe vehető összeget az egy napos mérték és az adóév munkanapjainak számának szorzataként számított összeg figyelembevételével kell megállapítani.

2. Hallgatói munkaszerződés alapján folyó gyakorlati képzésnél alkalmazható csökkentés

Hallgatónként a duális képzés arányosított alapszabályai alapján az egy napos mérték és az adóévben ténylegesen teljesített képzési napok számának szorzataként számított összegével. A kedvezmény mértékét az egy napos mérték és az adóévben ténylegesen teljesített napok számának a szorzata adja ki. Az önköltség (2023-ban 1,2 millió forint) és az alapszabály (2023-ban 650 000 Ft) mértékét a központi költségvetésről szóló törvény, az önköltség szakmánként alkalmazandó és az alapszabály képzési területenként alkalmazandó súlyszorzóját a Kormány rendeletben határozza meg.

3. Extra kedvezmény: sikeres szakmai vizsgát tett szakképzési munkaszerződéssel foglalkoztatott tanuló

A szakképzési munkaszerződés alapján foglalkoztatott tanuló után, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy sikeres szakmai vizsgát tett. A további kedvezmény az igénybe vett adókedvezmény 20%-ának megfelelő összeg.

9

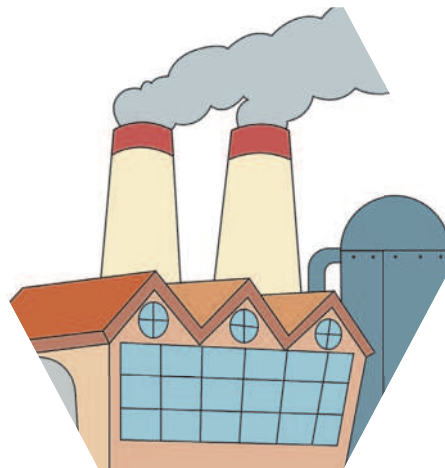
SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁS KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK VONATKOZÁSÁBAN

A szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettség 2022. január 1-jétől megszüntetésre került. A szakképzési hozzájárulás-fizetési kötelezettséggel kapcsolatosan érvényesíthető adókedvezmény érvényesíthető a szociális hozzájárulási adóból, amelynek részleteit a Szociális hozzájárulási adó társas vállalkozók esetében fejezet tartalmazza.

10

KITERJESZTETT GYÁRTÓI FELELŐSSÉGI DÍJ

10.1. Általános információk

2023. július 1-jével bevezetésre került a kiterjesztett gyártói felelősségi („EPR”) rendszer, ami az európai uniós hulladékgazdálkodási szabályozáson alapul. Az EPR rendszer párhuzamos kötelezettségeket ír elő a környezetvédelmi termékdíj szabályozással a „körforgásos termékeket” forgalomba hozó vagy saját célra felhasználó gazdálkodóknak.

Főszabály szerint a kötelezettek kiterjesztett gyártói felelősségi díj megfizetésével teljesítik a kötelezettséget („kollektív teljesítés”), de ettől eltérően egyénileg is teljesíthetik a kiterjesztett gyártói felelősségi kötelezettségeket az elektromos és elektronikai berendezések, a gépjárművek és az ipari vagy gépjármű elemek és -akkumulátorok tekintetében.

10.2. Az érintett „körforgásos termékek” és díjtételeik

Termékkör	Kiterjesztett gyártói felelősségi díj (Ft/kg)	Jelenlegi környezetvédelmi termékdíj (Ft / kg)*
műanyag csomagolás	219	57 (műanyag hordtasak: 500 / 1900)
papír és karton csomagolás	173	19
fém csomagolás	186	19
egyéb csomagolás	129	57
fa csomagolás	19	19
textil csomagolás	67	19
üveg csomagolás	77	19
társított (kompozit) csomagolás	168	19 / 57
egyszer használatos és egyéb műanyagtermék	113	–
hőcserélő berendezések	116	57

Termékkör	Kiterjesztett gyártói felelősségi díj (Ft/kg)	Jelenlegi környezetvédelmi termékdíj (Ft / kg)*
képernyők, monitorok és olyan berendezések, amelyek 100 cm ² -nél nagyobb felszínű képernyőt tartalmaznak	362	57
lámpák	306	–
nagygépek (amelyeknek bármely külső mérete meghaladja 50 cm-t)	124	57
fotovoltaikus panel (amelynek bármely külső mérete meghaladja az 50 cm-t)	63	57
kisméretű számítástechnikai berendezések és távközlési berendezések (amelyeknek egyik külső mérete sem haladja meg az 50 cm-t)	261	57
hordozható elem, akkumulátor	160	57
ipari elem, akkumulátor	239	57
gépjármű elem, akkumulátor	238	57
gépjármű	21	átalány
gumiabroncs	137	57
irodai papír	128	19
reklámhordozó papír	94	85
sütőolaj és -zsír	36	–
textiltermékek	145	–
bútorok fából	17	–

* a táblázat nem tartalmaz minden környezetvédelmi termékdíj-köteles terméket

A „gumiabroncs”, „irodai papír”, „reklámhordozó papír”, „sütőolaj és -zsír”, „textiltermékek” és „fából készült bútorok” termékköröket vámtarifaszám szerint határozza meg a jogszabály, míg a „csomagolás”, „elektromos és elektronikus berendezések”, „egyes egyszer használatos és egyéb műanyagtermékek”, „elemek és akkumulátorok”, valamint a „gépjárművek” termékköreit az EPR rendelet a termékárami kormányrendeletekre történő hivatkozással határozza meg.

A csomagolások esetében fontos, hogy az EPR rendelet szempontjából fő szabályként a csomagolás után keletkezik kötelezettség, míg a környezetvédelmi termékdíj szabályozás tárgyi hatálya alá elsősorban a csomagolószerek tartoznak. Ez elsősorban belföldi értékesítés vonatkozásában jelent különbséget. A környezetvédelmi termékdíj esetében a csomagolószert első belföldi forgalomba hozója a kötelezett, míg az EPR vonatkozásában a csomagolószert felhasználó, az abba csomagolt terméket belföldön először forgalomba hozó gazdálkodó. Abban az esetben, amikor a gazdálkodó külföldről szerez be csomagolt terméket, a csomagolás mindkét kötelezettség hatálya alá esik.

10.3. A kötelezettséget keletkeztető ügyletek

A díjfizetési kötelezettséget alapvetően a „körforgásos termékek” forgalomba hozatala keletkezteti. Forgalomba hozatalnak minősül a „körforgásos termék”

- első belföldi értékesítése, ingyenes átadása;
- külföldről távértékesítés útján belföldre háztartások vagy egyéb felhasználók részére történő értékesítése;
- áfa adóraktárból vagy termékdíj raktárból belföldre történő kitárolása;
- saját célú felhasználása (beleértve a külföldről behozott csomagolás végleges elválasztását a terméktől – az újrahasználatos csomagolásokra speciális szabályok vonatkoznak).

A kötelezett választása esetén a kötelezettséget a fenti főszabályoktól eltérően a „körforgásos termékek” készletre vétele keletkezteti.

Nem keletkezik EPR díjfizetési kötelezettség – többek között – a „körforgásos termékek” (beleértve a termékek csomagolásának) külföldre történő értékesítése esetén. Meghatározott esetekben nem keletkezik díjfizetési kötelezettség az újrahasználatos csomagolások vonatkozásában.

10.4. Adminisztratív kötelezettségek

10.4.1. Regisztrációs kötelezettség

A gazdálkodóknak regisztrálniuk kell a koncessziós társaságnál (MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.; „MOHU”) és a Kormányhivatalnál (hulladékgazdálkodási hatóság).

10.4.2. Nyilvántartásvezetési kötelezettség

A gazdálkodóknak nyilvántartást kell vezetniük a kötelezettségükbe tartozó körforgásos termékekről, beleértve például az érintett termékek mennyiségét és KF kódját (egy 8 számjegyű azonosító kód, melyet a termékáramok és egyéb kritériumok alapján kell képezni)

10.4.3. Adatszolgáltatás

A gazdálkodónak negyedévente kell adatot szolgáltatniuk a Kormányhivatal számára a tárgynegyedévet követő hónap 20. napjáig. Az adatszolgáltatást a Kormányhivatal által közétett KG: KGYF-NÉ adatcsomagon kell benyújtani. Lehetőség van az adatszolgáltatás önellenőrzésére, legkésőbb a tárgyévet követő év március 31. napjáig.

Az adatszolgáltatást a Kormányhivatal továbbítja a MOHU részére, ami alapján a MOHU kiállítja az EPR díjról szóló számlát a kötelezett gazdálkodó részére.

10.4.4. Díjfizetés

A kiterjesztett gyártói felelősségi díj alapja (a környezetvédelmi termékdíjhoz hasonlóan) a körforgásos termék tömege kg-ban kifejezve.

A fizetendő díjat a MOHU számlázza a gazdálkodók felé, 15 napos fizetési határidővel.

10.4.5. Számla szövegezés

Kiskereskedelmi értékesítés kivételével a körforgásos termék belföldi forgalomba hozataláról szóló számlán fel kell tüntetni a következő szöveget: „A kiterjesztett gyártói felelősségi díj megfizetése az eladót terheli”.

A jogszabály egyéb esetekre (például vevői nyilatkozat alkalmazása esetén) további előírásokat tartalmaz.

10.5. Az EPR és környezetvédelmi termékdíj szabályrendszer kapcsolata

A kiterjesztett gyártói felelősségi szabályok mellett a környezetvédelmi termékdíj szabályozás és a velejáró kötelezettségek továbbra is megmaradnak. A környezetvédelmi termékdíj-köteles termékekről továbbra is nyilvántartást kell vezetni és adóbevallást kell benyújtani.

Az egyúttal a környezetvédelmi termékdíj és a kiterjesztett gyártói felelősség hatálya alá tartozó termékek (pl. csomagolás) esetén az egységnyi (Ft/kg) környezetvédelmi termékdíj díjtételből a kiterjesztett gyártói felelősségi díj díjtétele levonható. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy mivel a jelenlegi EPR díjtételek magasabbak vagy ugyanakkorák, mint a környezetvédelmi termékdíjtételek, az ilyen termékek esetében tényleges környezetvédelmi termékdíj-fizetési kötelezettség nem keletkezik. A környezetvédelmi termékdíj bevallásban ezeknek a termékeknek a mennyiségét fel kell tüntetni a 0 Ft/kg-os díjtétel választása mellett.

Felhasznált jogszabályok:

- A családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXXIII. törvény
- A kisadózó vállalkozások tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény (a szövegben: Katv.)
- A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a szövegben: Nftv.)
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a szövegben: Ptk.)
- A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a szövegben: Sztv.)
- A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a szövegben: Szja tv.)
- A szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény (a szövegben: Szócho tv.)
- A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény (a szövegben: Szöv-tv.)
- A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (a szövegben: Tbj.)
- A társasági adóról és osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a szövegben: Tao tv.)
- Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a szövegben: Air.)
- Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a szövegben: Art.)
- Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a szövegben: Áfa törvény)
- A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (a szövegben: Szkt)
- Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény
- A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet (a szövegben: EPR rendelet)

Az általános adózási tájékoztató kis- és középvállalkozások részére a 2024-es évre című kiadványt a PricewaterhouseCoopers Magyarország Kft. készítette a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara közreműködésével. Ez a kiadvány kizárólag általános tájékoztatásul szolgál és nem minősül szakmai tanácsadásnak. ©2023 PricewaterhouseCoopers Magyarország Kft. Minden jog fenntartva. Ebben a dokumentumban a “PwC” kifejezés a PricewaterhouseCoopers Magyarország Kft.-re utal, egyes esetekben pedig a PwC hálózatra vonatkozik. Minden tagvállalat önálló jogi személy. További információért, kérjük keresse fel a <http://www.pwc.com/structure> weboldalt.

